

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ, ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:
ΠΑΓΚΑΡΛΙΩΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
Π. ΣΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2005

Στους γονείς μου...

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.: 3603/1 τ.1
Ημερ. Εισ.: 14-10-2005
Δωρεά: Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ – ΜΧΠΠΑ
2005
ΠΑΓ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σήμερα ζούμε σε μία κοινωνία, όπου οι διακρίσεις και η προκατάληψη απέναντι σε κάποιες ομάδων ανθρώπων είναι καθημερινό φαινόμενο. Τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες ανήκουν σε αυτούς του ανθρώπους, και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι πολυδιάστατα: κοινωνικός αποκλεισμός, καχυποψία, προκατάληψη, αποκλεισμός από την αγορά εργασίας, από φυσιολογικές συνθήκες διαβίωσης, ακόμη και καταπάτηση των δικαιωμάτων τους.

Μόλις πρόσφατα το Κράτος και οι αρμόδιοι φορείς δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα αυτό, με στόχο να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης αυτών των ατόμων, στα πλαίσια των Οδηγιών που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Για την επίτευξη της ισότητας όλων των πολιτών χρειάζεται ακόμη πολύ δουλειά. Πρέπει να ληφθούν μέτρα τόσο σε θεωρητικό – νομοθετικό επίπεδο, όσο και σε πρακτικό – σχεδιαστικό. Μόνο όταν τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες θα καταφέρουν να ζουν όπως όλοι οι υπόλοιποι πολίτες, σε όλους τους τομείς της ζωής τους, θα αποτελούν πλέον στην κυριολεξία ισότιμα μέλη της κοινωνίας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η διπλωματική αυτή στηρίχθηκε στην καθοδήγηση και τις συμβουλές του επιβλέπων καθηγητή κ. Π. Σκάγιαννη, και στην βοήθεια που παρείχε καθ' όλη την διάρκεια εκπόνησης της. Επιπλέον σημαντικές υπήρξαν οι συμβουλές του καθηγητή κ. Χ. Σκυργιάννη και της κ. Α. Καμένου, που προέκυψαν στα πλαίσια συζητήσεων περί της διπλωματικής εργασίας.

Ειδικές ευχαριστίες στην κ. Ε. Σ. Χριστοδούλου, αρχιτέκτων μηχανικό στην Κοζάνη, η οποία μου πρότεινε το θέμα και βοήθησε στην εύρεση στοιχείων – κυρίως της σχετικής νομοθεσίας – και στην επαφή μου με διάφορους φορείς.

Ευχαριστώ επίσης τον Πρόεδρο του Συλλόγου Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες της Κοζάνης, κ. Χ. Γελαδάρη, για την τηλεφωνική συνέντευξη που μου παραχώρησε.

Από τους τοπικούς φορείς και υπηρεσίες που ήρθα σε επαφή, πολλές ευχαριστίες οφείλονται στην κ. Α. Σιώμου, αντιδήμαρχο της πόλης και μέλος της Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π. Κοζάνης για τα στοιχεία που μου παρείχε, στον κ. Γκούντα Ι. υπάλληλο της Δ.Ε.Μ.ΚΟ., για το ηλεκτρονικό υπόβαθρο του χάρτη, στους κ. Σπάτα Β. και Γκατζούρα Α., υπάλληλους της Τεχνικής Υπηρεσίας, στο Τμήμα Έργων, για τις μελέτες αναπλάσεων και ιδρυμάτων Α.Μ.Ε.Α., στους υπαλλήλους της ΑΝ.ΚΟ. για τις μελέτες και τα ενημερωτικά φυλλάδια που μου παραχώρησαν και στην κ. Ευστασιάδου Α., ψυχολόγο του Κέντρου «Ειδικό Εργαστήρι», για την συνέντευξη περί των αναγκών των Α.Μ.Ε.Α. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Χ. Παγκαρλιώτα, υπάλληλο στο Τμήμα Περιβάλλοντος της Νομαρχίας Κοζάνης και στενό συγγενή, για τον ενδιαφέρον που έδειξε και για την σημαντική βοήθειά του στην συλλογή στοιχείων.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους φίλους και συμφοιτητές, και ιδιαίτερα τον Φ. Παπαϊωάννου, για τις συζητήσεις και προτάσεις πάνω στο θέμα της διπλωματικής, τον αδερφό μου Χ. Παγκαρλιώτα για την βοήθειά του στην έρευνα πεδίου και τους γονείς μου για την ψυχολογική και οικονομική υποστήριξη.

Θ. Παγκαρλιώτα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	5
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	8
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ – ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	13
ΟΡΙΣΜΟΙ.....	15
1. Η ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	16
1.1 ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	16
1.1.1 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ.....	17
1.1.2 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΑΣΗ.....	17
1.1.3 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ.....	18
1.1.4 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	18
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ.....	18
1.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ.....	24
1.3.1 ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ.....	24
1.3.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ.....	24
2. ΤΑ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ.....	35
2.1 Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ.....	35
2.2 ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	35
2.2.1 ΓΕΝΙΚΑ.....	35
2.2.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ.....	36
2.2.3 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	37
2.3 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	38
2.3.1 ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	39
2.3.2 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Α.Μ.Ε.Α.....	41
2.3.2.1 ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	41
2.3.2.2 ΕΙΔΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ.....	42
2.3.2.3 ΙΔΡΥΜΑ "ΚΙΒΩΤΟΣ".....	43
2.3.2.4 ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ.....	45
2.3.2.5 ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 450/2000.....	46
2.4 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΑ.....	46
2.4.1 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ.....	47
2.4.2 ΚΤΙΡΙΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟ.....	52
2.4.2.1 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ.....	52
2.4.2.2 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΘΛΗΣΗΣ.....	57
2.4.2.3 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ.....	59
2.4.2.4 ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	60
2.4.2.5 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΘΕΑΜΑΤΩΝ.....	61
2.4.2.6 ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ.....	63
2.4.2.7 ΚΤΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ.....	65
2.4.2.8 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ.....	67
2.4.2.9 ΧΩΡΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ.....	68

2.4.2.10 ΚΤΙΡΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ.....	72
2.4.3 ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ.....	75
2.4.3.1 ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ.....	78
2.4.3.2 ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ.....	81
2.4.3.3 ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ.....	82
2.4.3.4 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.....	84
2.4.4 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ.....	84
2.4.5 ΚΑΤΟΙΚΙΑ.....	85
2.5 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – Ο ΧΑΡΤΗΣ.....	87
3. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	91
3.1 Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ Α.Μ.Ε.Α.....	91
3.2 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε.....	91
3.2.1 ΚΥΡΙΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.....	93
3.3 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	95
3.4 ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ.....	97
3.5 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΓΙΑ ΤΑ Α.Μ.Ε.Α.....	97
3.5.1 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΕΖΩΝ.....	98
3.5.1.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ.....	98
3.5.1.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ.....	100
3.5.1.3 ΡΑΜΠΕΣ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ.....	102
3.5.1.4 ΚΛΙΜΑΚΕΣ Ή ΣΚΑΛΕΣ.....	103
3.5.1.5 ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ – ΕΜΠΟΔΙΑ.....	104
3.5.1.6 ΣΗΜΑΝΣΗ.....	106
3.5.1.7 ΦΥΤΕΥΣΗ.....	109
3.5.1.8 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ.....	109
3.5.2 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	110
3.5.2.1 ΚΤΙΡΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟ.....	110
3.5.2.2 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.....	112
3.5.2.3 ΕΙΣΟΔΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ – ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ.....	113
3.5.3 ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ.....	114
3.5.3.1 ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ.....	114
3.5.3.2 ΑΝΑΒΑΤΟΡΙΑ.....	116
3.5.3.3 ΚΥΛΙΟΜΕΝΕΣ ΣΚΑΛΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ.....	116
4. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α.....	117
4.1. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ.....	117
4.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	119
4.2.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΕΛΙΟΣ ΙΙ.....	119
4.2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ HORIZON.....	120
4.2.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ – ΕΠΕΤ ΙΙ.....	121
4.2.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΕSD: ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ Α.Μ.Ε.Α. ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ.....	121
5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	122
5.1. ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ.....	122
5.2 ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ.....	132
5.3 ΡΑΜΠΕΣ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ.....	137
5.4 ΚΛΙΜΑΚΕΣ Ή ΣΚΑΛΕΣ.....	140

5.5 ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ.....	140
5.6 ΣΗΜΑΝΣΗ.....	141
5.7 ΕΙΣΟΔΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ.....	143
5.8 ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ.....	144
5.9 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ.....	145
5.10 ΚΑΤΟΙΚΙΑ – ΧΩΡΟΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ.....	146
5.11 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ.....	147
5.12 ΙΔΡΥΜΑΤΑ.....	148
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	149
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	150

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

<i>Πίνακας 1: Ποσοστά ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.....</i>	<i>25</i>
<i>Πίνακας 2. Σημαντικότερα προβλήματα των ατόμων με πρόβλημα υγείας ή αναπηρία (ποσοστό %)</i>	<i>28</i>
<i>Πίνακας 3: Χρονική διάρκεια από την εμφάνιση του προβλήματος υγείας (ποσοστά) ..</i>	<i>29</i>
<i>Πίνακας 4. Αιτία του προβλήματος υγείας ή αναπηρίας, συνολικά και κατά φύλο</i>	<i>30</i>
<i>Πίνακας 5. Κύριες αιτίες για τα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με πρόβλημα υγείας ή αναπηρία</i>	<i>32</i>
<i>Πίνακας 6. Ποσοστά ατόμων που αντιμετωπίζουν εργασιακά προβλήματα (ή θα αντιμετώπιζαν αν δούλευαν) λόγω προβλήματος υγείας ή αναπηρίας, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.....</i>	<i>34</i>
<i>Πίνακας 7: Ηλικιωμένες ομάδες στον Νομό και την πόλη της Κοζάνης.....</i>	<i>36</i>
<i>Πίνακας 8: Νηπιακές και προεφηβικές ομάδες στον Νομό και την πόλη της Κοζάνης.</i>	<i>37</i>
<i>Πίνακας 9: Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στον Νομό Κοζάνης.....</i>	<i>38</i>
<i>Πίνακας 10: Κάλυψη υψομετρικών διαφορών - προτεινόμενες κλίσεις σε ράμπες....</i>	<i>102</i>
<i>Πίνακας 11: Μήκη ράμπας εγκαρσίως του πεζοδρομίου.....</i>	<i>103</i>
<i>Πίνακας 12: Συνδυασμοί χρωμάτων και χαρακτήρων – συμβόλων στην σηματοδότηση</i>	<i>110</i>
<i>Πίνακας 13: Συνδυασμοί χρώματος υποβάθρου και πινακίδων.....</i>	<i>111</i>

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

<i>Εικόνα 1: Ποσοστά αντρών και γυναικών που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία</i>	25
<i>Εικόνα 2: Ποσοστό ατόμων που δηλώνει πρόβλημα υγείας ή αναπηρία, κατά ηλικίες</i>	26
<i>Εικόνα 3: Το ποσοστό της αναπηρίας των ατόμων που δηλώνουν ότι έχουν κάποια</i>	26
<i>Εικόνα 4: Ποσοστά εργαζόμενων, ανέργων και μη ενεργών που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία</i>	27
<i>Εικόνα 5: Επίκτητη και εκ γενετής αναπηρία</i>	30
<i>Εικόνα 6: Ποσοστό αυτοεξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία</i>	31
<i>Εικόνα 7: Ποσοστό ατόμων που πιστεύουν ότι τα άτομα με προβλήματα υγείας αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού</i>	32
<i>Εικόνα 8: Ίδρυμα «Κιβωτός» στον Άργιλο Κοζάνης</i>	45
<i>Εικόνα 9: Το Δημαρχείο της πόλης</i>	47
<i>Εικόνα 10: Είσοδος του Δημαρχείου</i>	47
<i>Εικόνα 11: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση</i>	48
<i>Εικόνες 12,13 και 14: Η ράμπα της κεντρικής εισόδου της Νομαρχίας</i>	48
<i>Εικόνα 15: Είσοδος του κτιρίου των γραφείων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας</i>	49
<i>Εικόνα 16: Κεντρική είσοδος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας Κοζάνης</i>	49
<i>Εικόνα 17: Το κεντρικό κτίριο του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος</i>	50
<i>Εικόνα 18: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης</i>	50
<i>Εικόνα 19: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού</i>	51
<i>Εικόνα 20: Ταχυδρομείο</i>	51
<i>Εικόνα 21: Πολεοδομία – Δ.Ε.Μ.ΚΟ.</i>	51
<i>Εικόνα 22: Είσοδος Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος στην κεντρική πλατεία της πόλης</i>	52
<i>Εικόνα 23: Είσοδος ALPHA BANK σε έναν από τους εμπορικότερους δρόμους</i>	52
<i>Εικόνα 24: Κεντρική είσοδος Νοσοκομείου</i>	53
<i>Εικόνα 25: Είσοδος Εξωτερικών Ιατρείων</i>	53
<i>Εικόνα 26: Είσοδος στο Νοσοκομείο για τους επισκέπτες</i>	53
<i>Εικόνα 27: Είσοδος του κτιρίου Διοίκησης</i>	54
<i>Εικόνα 28: Ψυχιατρικός τομέας</i>	54
<i>Εικόνα 29: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός – Τμήμα Κοζάνης</i>	54
<i>Εικόνα 30: Μαιευτική Γυναικολογική Κλινική «ΘΕΟΜΗΤΩΡ»</i>	55
<i>Εικόνα 31: Κεντρική Είσοδος του Διαγνωστικού Κέντρου «Ιπποκράτης»</i>	55
<i>Εικόνα 32: Κεντρική είσοδος στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου της ΔΕΗ</i>	56
<i>Εικόνα 33: Πίσω είσοδος στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου της ΔΕΗ</i>	56
<i>Εικόνα 34: Κεντρική Είσοδος στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου του ΙΚΑ</i>	56
<i>Εικόνα 35: Ράμπα της κεντρικής εισόδου στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου του ΙΚΑ</i>	56
<i>Εικόνα 36: Πρόσβαση στον πεζόδρομο που βρίσκεται το ασφαλιστικό ταμείο ΙΚΑ</i>	56
<i>Εικόνες 37 και 38: Κεντρική Είσοδος του ιδρύματος «Ειδικό Εργαστήριο» για Α.Μ.Ε.Α.</i>	57
<i>Εικόνα 39: Κεντρική είσοδος Αθλητικού Κέντρου Κοζάνης</i>	58
<i>Εικόνα 40: Εσωτερικό του Αθλητικού Κέντρου Κοζάνης (κερκίδες)</i>	58
<i>Εικόνα 41: Κεντρική είσοδος του Δημοτικού Κολυμβητηρίου Κοζάνης</i>	58
<i>Εικόνα 42: Εσωτερικά της κεντρικής εισόδου του Δημοτικού Κολυμβητηρίου Κοζάνης</i>	58
<i>Εικόνα 43: Δημοτικό Γυμναστήριο στην περιοχή Σκ'ρκα Κοζάνης</i>	59
<i>Εικόνα 44: Κ.Α.Π.Η. Κοζάνης</i>	59

<i>Εικόνα 45: Λαογραφικό Μουσείο Κοζάνης.....</i>	<i>60</i>
<i>Εικόνα 46: Πεζόδρομος μπροστά από το Λαογραφικό Μουσείο Κοζάνης.....</i>	<i>60</i>
<i>Εικόνα 47: Είσοδος Δημοτικής Βιβλιοθήκης.....</i>	<i>61</i>
<i>Εικόνα 48: Αίθουσα Τέχνης στο πάρκο Αγ. Δημητρίου.....</i>	<i>61</i>
<i>Εικόνα 49: Λέσχη Αξιωματικών – Κινηματογράφος.....</i>	<i>62</i>
<i>Εικόνα 50: Κινηματογράφος «ΟΛΥΜΠΙΟΝ».....</i>	<i>62</i>
<i>Εικόνα 51: Είσοδος υπαίθριου θεάτρου.....</i>	<i>63</i>
<i>Εικόνα 52: Κερκίδες υπαίθριου θεάτρου.....</i>	<i>63</i>
<i>Εικόνα 53: Υπαίθριο θεατράκι στο πάρκο Αγ. Δημητρίου.....</i>	<i>63</i>
<i>Εικόνες 54, 55: Καφετέριες και μπαρ στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>64</i>
<i>Εικόνα 56: Είσοδος σε πολυκατοικία και σε κατάσταση γρήγορου φαγητού.....</i>	<i>64</i>
<i>Εικόνα 57: Νυχτερινό κέντρο διασκέδασης.....</i>	<i>65</i>
<i>Εικόνα 58: Εμπορικό κέντρο.....</i>	<i>65</i>
<i>Εικόνα 59: Υπεραγορά στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>66</i>
<i>Εικόνες 60, 61: Καταστήματα στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>66</i>
<i>Εικόνα 62: Φαρμακείο.....</i>	<i>67</i>
<i>Εικόνα 63: Κομμωτήριο.....</i>	<i>67</i>
<i>Εικόνα 64: Ξενοδοχείο κοντά στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>67</i>
<i>Εικόνα 65: 1ο Δημοτικό Σχολείο.....</i>	<i>68</i>
<i>Εικόνα 66: 5ο Δημοτικό Σχολείο.....</i>	<i>68</i>
<i>Εικόνα 67: 9ο Δημοτικό Σχολείο.....</i>	<i>68</i>
<i>Εικόνα 68: 12ο Δημοτικό Σχολείο.....</i>	<i>68</i>
<i>Εικόνα 69: 2ο και 5ο Γυμνάσιο.....</i>	<i>69</i>
<i>Εικόνα 70: 4ο Γυμνάσιο.....</i>	<i>69</i>
<i>Εικόνα 71: 2ο Ενιαίο Λύκειο.....</i>	<i>69</i>
<i>Εικόνα 72: 3ο Ενιαίο Λύκειο.....</i>	<i>69</i>
<i>Εικόνα 73: 1ο Τ.Ε.Ε. Κοζάνης.....</i>	<i>69</i>
<i>Εικόνα 74: Σχολή και γραφεία Ο.Α.Ε.Δ.....</i>	<i>70</i>
<i>Εικόνες 75, 76: Κεντρική και πλαϊνή είσοδος του Πανεπιστημίου.....</i>	<i>71</i>
<i>Εικόνα 77: Είσοδος φροντιστηρίου.....</i>	<i>71</i>
<i>Εικόνα 78: Ξενόγλωσσο φροντιστήριο.....</i>	<i>71</i>
<i>Εικόνα 79: Δημοτικό Ωδείο.....</i>	<i>71</i>
<i>Εικόνα 80: Είσοδος Δικαστικού Μεγάρου.....</i>	<i>72</i>
<i>Εικόνα 81: Ράμπα Δικαστικού Μεγάρου για πρόσβαση από τον δρόμο.....</i>	<i>72</i>
<i>Εικόνα 82: Αστυνομικό Τμήμα.....</i>	<i>72</i>
<i>Εικόνα 83: Ι. Ν. Αγ. Νικολάου στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>73</i>
<i>Εικόνα 84: Ι. Ν. Αγ. Κωνσταντίνου.....</i>	<i>73</i>
<i>Εικόνες 85, 86: Πρόσβαση από τον δρόμο και πλαϊνή είσοδος στον Ι. Ν. Αγ. Νικάνορα.....</i>	<i>73</i>
<i>Εικόνα 87: Είσοδος στον χώρο αναμονής και έκδοσης εισιτηρίων του σιδ/κου σταθμού.....</i>	<i>74</i>
<i>Εικόνα 88: Χώρος αφετηρίας αστικών λεωφορείων.....</i>	<i>74</i>
<i>Εικόνα 89: Είσοδος στον χώρο αναμονής και έκδοσης εισιτηρίων των Κ.Τ.Ε.Λ.....</i>	<i>75</i>
<i>Εικόνα 90: Εξωτερικός χώρος αναμονής και άφιξης λεωφορείων των Κ.Τ.Ε.Λ.....</i>	<i>75</i>
<i>Εικόνες 91, 92, 93: Κεντρική πλατεία.....</i>	<i>76</i>
<i>Εικόνες 94, 95: Πλατεία 25ης Μαρτίου.....</i>	<i>76</i>
<i>Εικόνες 96, 97: Πλατεία Συντάγματος.....</i>	<i>77</i>
<i>Εικόνες 98, 99: Πάρκο Αγ. Δημητρίου.....</i>	<i>77</i>
<i>Εικόνες 100 ως 105: Οδός Παύλου Μελά.....</i>	<i>79</i>
<i>Εικόνες 106, 107: Οδός Δημοκρατίας.....</i>	<i>80</i>

<i>Εικόνες 108 ως 111: Οδός Γκέρτσιου.....</i>	<i>80, 81</i>
<i>Εικόνες 112 ως 113: Οδός Γράμμου.....</i>	<i>81</i>
<i>Εικόνες 114, 115: Πεζόδρομοι στην κεντρική πλατεία της πόλης.....</i>	<i>82</i>
<i>Εικόνα 116: Σκάλες που οδηγούν στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>82</i>
<i>Εικόνα 117: Ο αστικός εξοπλισμός εμπόδιο στην κίνηση.....</i>	<i>83</i>
<i>Εικόνες 118, 119: Καρτοτηλέφωνα στο κέντρο της πόλης.....</i>	<i>83</i>
<i>Εικόνες 120, 121: Ειδική σήμανση θέσης στάθμευσης για Α.Μ.Ε.Α.</i>	<i>84</i>
<i>Εικόνα 122: Δημόσιες τουαλέτες στην κεντρική πλατεία.....</i>	<i>84</i>
<i>Εικόνες 123, 124, 125: Είσοδοι κατοικιών.....</i>	<i>86</i>
<i>Εικόνα 126: Κεντρική πλατεία</i>	<i>88</i>
<i>Εικόνα 127: Οδός Παύλου Μελά.....</i>	<i>88</i>
<i>Εικόνα 128: Οδός Δημοκρατίας.....</i>	<i>89</i>
<i>Εικόνα 129: Οδός Γκέρτσιου Κων/νου.....</i>	<i>90</i>
<i>Εικόνα 130: Ελεύθερο ύψος όδευσης πεζών.....</i>	<i>99</i>
<i>Εικόνα 131: Διάβαση – Νησίδα.....</i>	<i>100</i>
<i>Εικόνα 132: Αστικός Εξοπλισμός.....</i>	<i>105</i>
<i>Εικόνα 133: Το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης.....</i>	<i>107</i>
<i>Εικόνα 134: Ράμπες Εισόδων.....</i>	<i>111</i>
<i>Εικόνα 135: Κάτοψη Ανεγκυστήρα.....</i>	<i>115</i>
<i>Εικόνα 136: Διαπλάτνση πεζοδρομίων των οδών Μοναστηρίου και Δημοκρατίας...125</i>	
<i>Εικόνα 137: Διαπλάτνση οδών Π. Χαρίση, Δαβάκη και 3^{ης} Σεπτεμβρίου</i>	<i>127</i>
<i>Εικόνα 138: Διαπλάτνση οδών Γκέρτσιου και Ολύμπου</i>	<i>128</i>
<i>Εικόνα 139: Διαπλάτνση οδών Βενιζέλου και 11^{ης} Οκτωβρίου</i>	<i>129</i>
<i>Εικόνα 140: Πεζοδρόμηση οδού Μακεδονομάχων & διαπλάτνση οδού Μ. Αλεξάνδρου</i>	<i>130</i>
<i>Εικόνα 141: Διαπλάτνση οδού Φιλίππου Β'</i>	<i>131</i>
<i>Εικόνα 142: Πεζοδρόμηση οδού Βασιλείου Φόρη και των παράπλευρων οδών</i>	<i>133</i>
<i>Εικόνα 143: Πεζοδρόμηση οδού Χ. Μεγδάνη και διαπλάτνση της οδού Π. Χαρίση</i>	<i>134</i>
<i>Εικόνα 144: Πεζοδρόμηση οδών Εθνομαρτύρων και Καμβουνίων</i>	<i>135</i>
<i>Εικόνα 145: Πάρκο Αγ. Δημητρίου</i>	<i>136</i>
<i>Εικόνα 146: Προτεινόμενη ζώνη σηματοδότησης του κέντρου.....</i>	<i>142</i>

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ – ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Α.Μ.Ε.Α. – Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Υ.Π.Ε.ΧΩ.Δ.Ε. – Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων

ΥΠ.Ε.Π.Θ. – Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Ε.Σ.Υ.Ε. – Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

Β.Ν.Κ. – Βαριά Νοητική Καθυστέρηση

Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π. – Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού, Αθλητισμού & Κοινωνικής Πολιτικής

Δ.Ε.Μ.ΚΟ. – Δημοτική Επιχείρηση Μελετών Κοζάνης

ΑΝ.ΚΟ. – Αναπτυξιακή Κοζάνης

Κ.Α.Π.Η. – Κέντρο Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων

Κ.Η.Φ.Η. – Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων

Κ.Δ.Α.Π. – ΜΕΑ – Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες

Π.Α.Π.Ε.Α. – Πλαίσιο Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής

Γ.Ο.Κ. – Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και γενικότερα των ατόμων που παρουσιάζουν δυσκολία στην κίνηση δεν είναι κάτι το καινούριο. Τέτοιοι άνθρωποι υπήρχαν πάντα ανάμεσα στο κοινωνικό σύνολο, ακόμη και από την αρχαιότητα. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Σπάρτης, που τα παιδιά που γεννιόντουσαν με αναπηρίες, ρίχνονταν στον Καιάδα. Επίσης γνωστή είναι και η αντιμετώπιση της κατηγορίας αυτής ατόμων από την πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου. Τα άτομα αυτά πάντα ήταν περιθωριοποιημένα, αντιμετωπίζονταν με καχυποψία και προκατάληψη, ενώ και το ίδιο το κράτος δεν μεριμνούσε για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους, τόσο σε επίπεδο κοινωνικής πρόνοιας όσο και σε επίπεδο σχεδιασμού. Ως αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης είναι ο αποκλεισμός των ατόμων αυτών από οποιαδήποτε μορφή κοινωνικών δραστηριοτήτων, η περιθωριοποίηση σε βαθμό εγκλεισμού στο σπίτι ή ακόμη και σε ιδρύματα, η αυξανόμενη εξάρτηση από άτομα του κλειστού κοινωνικού τους κύκλου, και γενικότερα η παντελής έλλειψη της δυνατότητας ανεξάρτητης και αυτόνομης διαβίωσης.

Ωστόσο η ανεξάρτητη διαβίωση είναι μια ιδέα, ένα κίνημα, ένας τρόπος ζωής. Δεν μπορούν να υπάρξουν πολιτικές για την εξίσωση των ευκαιριών εάν πριν δεν αποκατασταθεί η κινητικότητα του δυναμικού των ανθρώπων που ζουν κάτω από συνθήκες αναπηρίας ή μειωμένης κινητικότητας. Είναι αδύνατον να υπάρξουν ουσιαστικές δράσεις υπέρ της κοινότητας αυτών των ανθρώπων όταν αυτή ζει εν κρυπτώ (www.disabled.gr).

Η λύση στο πρόβλημα της αντιμετώπισης των ειδικών αναγκών των ατόμων με κινητικά προβλήματα κάθε κατηγορίας δε βρίσκεται στη δημιουργία μιας ειδικής κοινωνίας για τα άτομα αυτά, αλλά στη δημιουργία μιας ανοικτής κοινωνίας, που σέβεται τις ιδιαιτερότητες όλων των πολιτών της (Α. Ζώνιου – Σιδέρη, 2000: σ. 66).

Τα άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κίνηση σήμερα αγγίζουν το ποσοστό της τάξεως του 50 % του συνολικού πληθυσμού, επομένως είναι επιτακτική η ανάγκη για σχεδιασμό που να εξυπηρετεί αυτά τα άτομα. Επίσης, σύμφωνα με διεθνείς μελέτες ένα στα τέσσερα άτομα παθαίνει μια φορά στη ζωή του ατύχημα, το οποίο μπορεί να του προκαλέσει μόνιμη ή προσωρινή βλάβη και να το καταστήσει για μακροχρόνιο ή βραχυχρόνιο διάστημα εμποδιζόμενο άτομο (Σ. Διβανέ, 2004).

Αναγκαίο βήμα για το σχεδιασμό είναι καταρχάς η αναγνώριση του προβλήματος και η αποδοχή πως ο αποκλεισμός τους από τη ζωή είναι ανεπίτρεπτος. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζουν τεχνητούς φραγμούς στη διακίνηση

τους, και κατά συνέπεια κοινωνικούς φραγμούς στην αυτόνομη διαβίωση και στην αξιοπρέπεια (Σ. Διβανέ, 2004).

Προκύπτει, λοιπόν, η ανάγκη ενός σχεδιασμού που θα σέβεται τις ανθρώπινες ιδιαιτερότητες και θα βελτιώνει την ποιότητα ζωής της κοινωνίας, ο σχεδιασμός με φροντίδα για όλους χωρίς αποκλεισμούς. Σχεδιάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο δημιουργούμε «ανθρώπινες πόλεις», πόλεις χωρίς διαχωριστικές γραμμές όπου όλοι έχουν ισότιμη πρόσβαση στις υποδομές και τις λειτουργίες του αστικού χώρου (Σ. Διβανέ, 2004).

Με την αυτόνομη και ασφαλή διακίνηση και διαβίωσή τους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες από – περιθωριοποιούνται, παίρνουν ενεργά μέρος στην κοινωνική ζωή, αναπτύσσοντας τα ταλέντα τους και συμμετέχοντας ισότιμα σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής. Έτσι απεξαρτητοποιούνται και από τη βοήθεια που χρειάζονταν από άλλα άτομα για να μετακινούνται και να παίρνουν μέρος στις λειτουργίες της κοινωνίας (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος έγινε λόγω της ιδιαίτερης φύσης του ζητήματος. Γνωρίζοντας την ύπαρξη του προβλήματος, την έλλειψη κατάλληλων υποδομών και γενικότερα το πρόβλημα μετακίνησης μέσα στις πόλεις και την περιθωριοποίηση που αυτό δημιουργεί σε κάποιες ομάδες ατόμων, στόχος είναι ο σχεδιασμός πόλεων προσβάσιμων σε όλους τους πολίτες. Ιδιαίτερα για την πόλη της Κοζάνης που εστιάζει αυτή η εργασία, ο σχεδιασμός για άτομα με κινητικά προβλήματα είναι μια πρόκληση, από την στιγμή που η υπάρχουσα υποδομή είναι μηδαμινή, ενώ και η γεωμορφολογία της πόλης δεν βοηθάει πολύ.

Η εργασία αναπτύσσεται ως εξής:

Αρχικά δίνονται κάποιοι ορισμοί για τις διάφορες κατηγορίες των ατόμων που αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα. Στο πρώτο κεφάλαιο ακολουθεί μια ιστορική αναδρομή στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών των ατόμων στη χώρα μας καθ' όλη την διάρκεια του 20^{ου} αιώνα και γίνεται μια ανάλυση στατιστικών στοιχείων στο σύνολο της χώρας. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται η κατάσταση στην πόλη της Κοζάνης και παρουσιάζονται οι υπάρχουσες υποδομές. Το τρίτο κεφάλαιο αναλύει το νομοθετικό πλαίσιο που προστατεύει και καθορίζει τον σχεδιασμό για αυτά τα άτομα, ενώ στο επόμενο κεφάλαιο αναφέρονται τα βασικότερα προγράμματα που αναπτύχθηκαν σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η πρόταση για την ανάπτυξη των υποδομών (υλικών και μη) στην

πόλη της Κοζάνης, έτσι ώστε να αποτελέσει μια πόλη με ίσες ευκαιρίες σε όλους τους πολίτες της.

ΟΡΙΣΜΟΙ

Άτομα με Ειδικές Ανάγκες είναι τα άτομα που έχουν μόνιμες ή προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, που προέρχονται από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

Εμποδιζόμενα άτομα είναι τα άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και τα άτομα με μειωμένες ικανότητες δηλαδή τα άτομα της τρίτης και τέταρτης ηλικίας, οι έγκυες, τα προεφηβικά άτομα, τα άτομα με ασυνήθεις σωματικές διαστάσεις, οι εθισμένοι σε βλαβερές ουσίες, όσοι χρησιμοποιούν ή οδηγούν οιοδήποτε τύπου αμαξίδιο, όσοι μεταφέρουν βάρη, κλπ (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

Ράμπα ή βατό κεκλιμένο επίπεδο ονομάζεται κάθε επίπεδο που επιτρέπει την προσπέλαση ατόμων ή/και αμαξιδίων, συνδέοντας δύο διαφορετικής στάθμης επιφάνειες.

Αστικός εξοπλισμός είναι οι πάσης φύσεως μόνιμες ή προσωρινές εγκαταστάσεις του πεζοδρομίου, που αποβλέπουν στην ασφάλεια, πληροφόρηση, εξυπηρέτηση και υγιεινή όλων των χρηστών του.

1. Η ΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Άτομα με ειδικές ανάγκες – όπως αναφέρθηκε παραπάνω – είναι τα άτομα που έχουν μόνιμες ή προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, που προέρχονται από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

Άτομα με μόνιμη ανικανότητα είναι οι κινητικοί ανάπηροι, οι τυφλοί και γενικά οι αμβλύωπες, οι κωφοί, όσοι έχουν δυσκολία στην αντίληψη, την επικοινωνία και την προσαρμογή και οι ασθενείς από αρτηριοσκλήρυνση, επιληψία, ανεπάρκεια νεφρού, ρευματικές παθήσεις, καρδιοπάθειες, κλπ (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

Άτομα με παροδική ανικανότητα μπορεί να είναι τραυματίες, παροδικά ασθενείς, έγκυες γυναίκες, κλπ (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

Η αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες εμποδίζεται από την δυσκολία που έχουν στην κίνηση, στην προσέγγιση, στην αντίληψη, στην επικοινωνία και την προσαρμογή, στην ακοή και στην όραση. Προσπαθούν να ξεπεράσουν τη φυσική τους ανεπάρκεια με βοηθητικά μέσα, όπως μαστούνια, πατερίτσες, αναπηρικά αμαξίδια, κλπ. και το επιτυγχάνουν όταν δεν εμποδίζονται από σκαλοπάτια ή δάπεδα με απότομες κλίσεις, από στενούς χώρους, κλπ (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

Ένας παρόμοιος ορισμός για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1993 στα πλαίσια του ευρωπαϊκού προγράμματος HELIOS II, είναι ότι περιλαμβάνει τα άτομα με σοβαρές ανεπάρκειες, ανικανότητες ή μειονεξίες που οφείλονται σε σωματικές βλάβες, συμπεριλαμβανομένων των αισθητηριακών βλαβών, είτε νοητικές ή ψυχολογικές, οι οποίες περιορίζουν ή καθιστούν αδύνατη την εκτέλεση δραστηριότητας ή λειτουργίας που θεωρείται φυσιολογική για έναν άνθρωπο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996).

Δεν υπάρχει ομοφωνία μεταξύ των χωρών της Ευρώπης σχετικά με τη χρήση των όρων «disabled people» ή «people with a disability». Παρόλο που αναγνωρίζεται το γεγονός ότι διάφορες ομάδες προτιμούν τον όρο «people with a disability» αντί του «disabled people», η Ευρωπαϊκή Ένωση στα προγράμματά της χρησιμοποιεί τον όρο «disabled people» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996).

Ακολουθεί ανάλυση των διάφορων κατηγοριών Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε κατηγορία στην κίνηση μέσα στην πόλη.

1.1.1 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ

Δυσκολία στην κίνηση έχουν τα άτομα με αδύνατα ή παράλυτα μέλη, με δυσκαμψία ή σχετική έλλειψη μέλους ή όλων των μελών του σώματος, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με καρδιακά και αναπνευστικά προβλήματα, οι προσωρινά τραυματισμένοι, κλπ. Τα άτομα αυτά έχουν αργότερους ρυθμούς στην κίνηση και για να μετακινηθούν χρησιμοποιούν βοηθητικά μέσα (μπαστούνια, πατερίτσες, αναπηρικά αμαξίδια, κλπ.). Έτσι μετακινούνται άνετα σε χώρους που έχουν τις ελάχιστες ικανές διαστάσεις που προβλέπονται δια νόμου (ελάχιστα πλάτη όδευσης, απαιτούμενος χώρος στροφής αμαξιδίου), έχουν αντιολισθητικά δάπεδα με κλίση ίση ή μικρότερη του 5 % χωρίς σκαλοπάτια και παγίδες (ελεύθερο ύψος όδευσης, ανεκτές ανωμαλίες δαπέδου), που δεν εγκυμονούν κινδύνους και φέρουν κατάλληλους διπλούς και συνεχείς χειρολισθήρες σε κατάλληλα ύψη και θέσεις (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

1.1.2 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΑΣΗ

Αυτά τα άτομα βλέπουν λίγο ή καθόλου. Για την αυτόνομη μετακίνησή τους κάνουν χρήση μπαστουνιού ή ειδικά εκπαιδευμένων σκύλων. Διακινούνται άνετα σε χώρους που έχουν διαστάσεις απαιτούμενες για τυφλούς και επειδή αναγνωρίζουν το χώρο με τα άκρα και την ακοή διευκολύνονται από κατευθυντήριους οδηγούς στο δάπεδο διαφορετικής υφής και έντονης χρωματικής αντίθεσης από τα υπόλοιπα στοιχεία, ειδικούς χειρολισθήρες με αρχή και τέλος, πινακίδες με το σύστημα BRAILLE σε κατάλληλο ύψος τοποθετημένες, ευκρινή ηχητική σήμανση και χώρους που να μην δημιουργούν αντήχηση (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

Επειδή τα άτομα αυτά δεν βλέπουν, οι χώροι στους οποίους κινούνται θα πρέπει να είναι ελεύθεροι εμποδίων και να μην κρύβουν παγίδες, όπως προεξέχοντα στοιχεία σε ύψος μικρότερο των 2,20 μ. χωρίς προβολική επισήμανση στο δάπεδο (π.χ. κάδοι απορριμμάτων σε κολώνες, χαμηλά οδικά σήματα, aller – retour ή ανοιγόμενες πόρτες, εύθραυστα τζάμια, κλπ.). Ο φωτισμός των χώρων πρέπει να είναι άπλετος χωρίς έντονες αντιθέσεις, διότι όσοι βλέπουν λίγο θαμπώνονται εύκολα (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

1.1.3 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ

Η διακίνηση των ατόμων αυτών διευκολύνεται με την ύπαρξη έντονης και ευκρινούς σήμανσης. Ο άπλετος φωτισμός των χώρων εξασφαλίζει την καλή επικοινωνία των ατόμων με προβλήματα στην ακοή, δεδομένου ότι τους επιτρέπει να διακρίνουν την σήμανση, να διαβάζουν τα χείλη του ομιλητού ή να επικοινωνούν με την νοηματική γλώσσα (γλώσσα των χειρών) (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

1.1.4 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα άτομα :

- με μόνιμα μειωμένη αντίληψη, π.χ. άτομα με διάφορες ψυχικές ή οργανικές παθήσεις.
- με παροδικά μειωμένη αντίληψη, π.χ. ηλικιωμένοι, παιδιά, αφηρημένοι, μεθυσμένοι, ναρκομανείς, κουρασμένοι, κλπ.

Τα άτομα αυτά έχουν περιορισμένη επαφή με το περιβάλλον και τα γύρω αντικείμενα, αδυνατούν να δράσουν αυτόνομα ή και ακόμα να αντιδράσουν στα εμπόδια ή τους κινδύνους. Η απλοποίηση των χώρων διακίνησης, η χρήση σημάνσεων με ενδείξεις με χρωματικές αντιθέσεις, τα έντονα ηχητικά σήματα βελτιώνουν την σχέση των ατόμων αυτών με το περιβάλλον (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Κατά το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα δεν υπήρξε μέριμνα για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες από την Πολιτεία. Οι κοινωνίες δεν ήταν σε θέση να δεχτούν την ύπαρξη ατόμων με «αναπηρίες» και γι' αυτό οι λύσεις που υιοθετούνταν ήταν καταδικαστικές (Δ. Ξενογιάννη, Α. Υφαντή).

Η ευαισθητοποίηση σε αυτό το ζήτημα ξεκίνησε με το τέλος σχεδόν του πρώτου μισού του αιώνα. Το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα χαρακτηρίστηκε απ' την προσπάθεια συστηματικής μελέτης, ταξινόμησης και επιστημονικής – ανθρωπιστικής αντιμετώπισης των ατόμων με αναπηρίες. Δυστυχώς οι δύο Παγκόσμιοι Πόλεμοι δημιούργησαν πολλά προβλήματα (www.xkatsikas.gr). Επρόκειτο για μια ταραχώδη περίοδο, ενώ τα στατιστικά στοιχεία που ανέδειξαν το διαμέτρημα του ζητήματος, άρχισαν να αξιολογούνται αρκετά αργά. Οτιδήποτε πρωτοβουλίες αναπτύχθηκαν είχαν ως αφετηρία ιδιώτες – στην προσπάθειά τους να προβάλουν την

προσωπικότητά τους στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο δραστηριοποίησής τους – και το αποτέλεσμά τους ήταν η δημιουργία ιδρυμάτων. Τα ιδρύματα αυτά παρείχαν στα άτομα με φυσική υστέρηση προστασία, εκπαίδευση και περίθαλψη, ενώ αργότερα και επαγγελματική κατάρτιση (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Οι πρωτοβουλίες των ιδιωτών και των συλλόγων αποτέλεσαν την απαρχή, που έστω αρκετά αργότερα συνέτεινε στη θεσμοθέτηση της ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Το κίνητρο αυτής της ιδιωτικής πρωτοβουλίας φάνηκε να είναι «το συναίσθημα του οίκτου». Η πρακτική μεταχείριση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην προπολεμική περίοδο, συμπεριλάμβανε την κλειστή τους προστασία, την ιδρυματική περίθαλψη και την προαγωγή τους μέσα από την παροχή βασικών γνώσεων. Σταδιακά και λόγω της επιρροής από χώρες του εξωτερικού, άρχισε να διαμορφώνεται ένα ιδεολογικό πλαίσιο, με άξονες την ίση μεταχείριση αυτών των ατόμων σε συνάρτηση με τον υπόλοιπο, χωρίς ειδικές ανάγκες, πληθυσμό. Άρχισε να αντιμετωπίζεται το ζήτημα της ικανότητας των σωματικά αναπήρων και της δυνατότητας προσφοράς τους στην ευρύτερη κοινωνία, με την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλιζόταν η δυνατότητα παροχής, για όσους τουλάχιστον μπορούσαν, ανώτερης μόρφωσης και αποτελεσματικής επαγγελματικής κατάρτισης (Κ. Δαραής, www.auth.gr). Κατά τη διάρκεια της προπολεμικής περιόδου, υπήρξε κάποια μορφή μετεξέλιξης στη στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (Δ. Στασινός, 1991).

Από τις αρχές μέχρι και τα μέσα του αιώνα, τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες σε αρκετές περιπτώσεις χρησιμοποιούσαν τη βοήθεια ειδικών. Οι γονείς αυτών των ατόμων, κατά κανόνα, βίωναν αισθήματα ενοχής, άγχους και αγωνίας για την τύχη του παιδιού και κατέφευγαν για βοήθεια στην ιδιωτική πρωτοβουλία. Σε αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί, ότι κάποιοι από τους ιδιώτες που ανέλαβαν πρωτοβουλίες, το έκαναν με αφορμή τις εμπειρίες που απέκτησαν κατά την παραμονή τους στο εξωτερικό. Η εκτίμηση όμως είναι ότι η ελληνική κοινωνία αυτής της περιόδου δεν ήταν έτοιμη σε επίπεδο ψυχολογικό και οικονομικό, να δεχτεί τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Ειδικά για τα άτομα με νοητική υστέρηση, η κατάσταση κατά την προπολεμική περίοδο, ήταν δυσχερέστερη, με έντονα στοιχεία προκατάληψης και ρατσισμού. Ο ιδιωτικός τομέας δεν ανέπτυξε ιδιαίτερες πρωτοβουλίες υποστήριξης σε αυτή την περίπτωση, παρά μόνο με λίγες εξαιρέσεις (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Ειδικότερα για τα άτομα με νοητική υστέρηση, από τις αρχές της δεκαετίας του '20, θεωρούνταν από το επίσημο Κράτος ως «υπολειπόμενα» των άλλων, τόσο από πνευματική όσο και από ηθική άποψη. Η άποψη αυτή, όπως ήταν φυσικό, είχε και την ανάλογη πρακτική έκφραση. Ουσιαστικά, μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '40, το ελληνικό κράτος δεν είχε λάβει καμιά μέριμνα για τα άτομα με νοητική υστέρηση. Κατά το τέλος της δεκαετίας του '30, στους μαθητές με νοητική υστέρηση προσδόθηκε ο χαρακτηρισμός «ανώμαλοι και καθυστερημένου». Τα παιδιά που δεν ήταν «εκπαιδεύσιμα» και ανήκαν στην κατηγορία της βαριάς νοητικής υστέρησης, ανήκαν επίσημα στην κατηγορία των «ηλιθίων» και η πολιτεία συνιστούσε την εισαγωγή τους σε ιδρύματα ή άσυλα. Υπήρξαν ακόμη και προσεγγίσεις που υιοθέτησαν την άποψη ότι τα παιδιά με νοητική υστέρηση αποτελούσαν δημόσιο κίνδυνο. Το κυρίαρχο γεγονός ήταν ότι δεν υπήρξε κανένας προγραμματισμός με στόχο την κοινωνική τους ένταξη. Βέβαια υπήρξαν και οι θετικές προτάσεις προς την πολιτεία, που έτειναν προς την κατεύθυνση της εκπαίδευσης αυτών των ατόμων, αλλά χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Με πρωτοβουλία του επίσημου Κράτους ιδρύθηκε το 1937 το πρώτο «Πρότυπο Ειδικό Σχολείο Αθηνών» για «ανώμαλους και καθυστερημένους παίδες», ισάξιο των καλύτερων ειδικών σχολείων της Ευρώπης. Το σχολείο για χρόνια με τη δράση του θα αποτελεί ό,τι καλύτερο έχει να παρουσιάσει η Ειδική αγωγή όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη (www.xkatsikas.gr). Ο σχετικός νόμος παρείχε επίσης τη δυνατότητα ίδρυσης παρόμοιων αυτοτελών σχολείων, καθώς και ειδικών τάξεων προσαρτημένων σε κανονικά σχολεία, όχι μόνο στην Αθήνα αλλά και σε άλλες περιοχές της χώρας. Αξίζει όμως να σχολιαστεί ότι το Κράτος δεν έκανε χρήση αυτού του νόμου, μέχρι τις αρχές περίπου της δεκαετίας του '70. Πάντως ο νόμος και η όλη πολιτική φιλοσοφία που αποτέλεσε το υπόβαθρό του, βασίστηκε στην ιδεολογία του διαχωρισμού των μαθητών σε «κανονικούς» και «πνευματικά υπολειπόμενους». Γεγονός όμως είναι, ότι φάνηκε να παίρνονται πολύ σημαντικές πρωτοβουλίες για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, οι οποίες ήταν άμεσα επηρεασμένες από χώρες και προγράμματα της Δύσης. Απουσίαζε βέβαια η πολιτική βούληση, που θα έκανε πράξη τις οποιεσδήποτε ευεργετικές καινοτομίες των νομοθετικών εισηγήσεων. Από την άλλη πλευρά, αυτή η πολιτική απραξία δεν συναντούσε καμιά ουσιαστική αντίσταση στην κοινωνία, η οποία διατηρούσε μια καθαρά ρατσιστική και απορριπτική στάση απέναντι στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Ως πιθανή αιτία της ενασχόλησης του Κράτους, σε νομοθετικό επίπεδο, με τα άτομα με νοητική υστέρηση, μπορεί να προσδιοριστεί και η ανάπτυξη αυτή την περίοδο, των επιστημών της Παιδαγωγικής και της Ψυχολογίας, που έδωσαν έμφαση στην ατομικότητα του παιδιού, διευκόλυναν τη διαδικασία της διάγνωσης και έκαναν προτάσεις θεραπευτικής παρέμβασης. Παράλληλα στην Ευρώπη, και συγκεκριμένα στην Μ. Βρετανία, την Γαλλία αλλά και στις Η.Π.Α., καθιερώθηκε η υποχρεωτική φοίτηση στο σχολείο και πάρθηκαν μέτρα για τα παιδιά με νοητική υστέρηση, γεγονός που αναμφισβήτητα επηρέασε και την ελληνική πολιτική ηγεσία. Μια άλλη σημαντική παράμετρος πίεσης προς την πολιτεία ήταν ο μεγάλος αριθμός ατόμων με νοητική υστέρηση (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Κατά τα μέσα της δεκαετίας του '50, σημειώθηκε κάποια μετεξέλιξη στο χώρο της δραστηριοποίησης υπέρ των ατόμων με σωματική αναπηρία. Γενικότερα, το πρόβλημα της αντιμετώπισης των σωματικά αναπήρων κατά τη μετεμφυλιακή περίοδο, ως τις αρχές της μεταπολίτευσης, είχε περιέλθει σχεδόν στην αποκλειστική ευθύνη του ιδιωτικού τομέα. Το κράτος περιόρισε την παρέμβασή του στο επίπεδο ορισμένων νομοθετικών ρυθμίσεων, που κινήθηκαν στο πνεύμα των Διακηρύξεων του Ο.Η.Ε. για την ισοτιμία των ανθρώπων. Η βελτίωση αυτή σε νομοθετικό επίπεδο δε σήμαινε αυτόματα ότι υπήρξε ριζική αλλαγή των κοινωνικών στάσεων προς τα άτομα με σωματική αναπηρία (Κ. Δαραής, www.auth.gr). Χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου είναι η ίδρυση κλινικών και ιατροπαιδαγωγικών κέντρων, ενώ το 1956 ιδρύεται το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής (www.xkatsikas.gr).

Κατά τη δεκαετία του 1960 με πρωτοβουλία ιδιωτών ή γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες ιδρύονται περίπου 30 ιδρύματα – σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες διαφόρων κατηγοριών. Το Κράτος αρκείται στην εποπτεία της λειτουργίας αυτών των ιδρυμάτων μέσω του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας. Τότε (1962) ιδρύθηκε το «Στουπάθειο» και η «Θεοτόκος» ιδρύματα για παιδιά με νοητική καθυστέρηση, «το Ψυχολογικό Κέντρο Βορείου Ελλάδος», το «Σικιαρίδειο» ίδρυμα απροσαρμόστων παιδών κλπ. Μόλις το 1969 το Υπουργείο Παιδείας (ΥΠΕΠΘ) ίδρυσε την Κεντρική Υπηρεσία του Γραφείου Ειδικής Αγωγής η οποία με Προεδρικό διάταγμα έγινε το 1976 Διεύθυνση Ειδικής Αγωγής. Το 1969 επίσης ξεκινά στο Μαράσλειο Διδασκαλείο η μονοετής μετεκπαίδευση των δασκάλων στην ειδική αγωγή η οποία το 1975 θα γίνει διετής. Τα πρώτα 43 ειδικά σχολεία ιδρύονται το 1973 και το 1975 η Αναθεωρητική Βουλή κατοχυρώνει συνταγματικά το δικαίωμα εκπαίδευσης των Α.Μ.Ε.Α. (άρθρο 21) (www.xkatsikas.gr).

Γενικότερα, η όλη μεταχείριση των σωματικά αναπήρων αλλά και των νοητικά στερημένων στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1950 – '74, βασιζόταν κυρίως στην ιδεολογία της κλειστής περίθαλψης, μια τακτική που οδηγούσε ουσιαστικά στην κοινωνική τους απομόνωση. Η γενικότερη ως τότε στάση της πολιτείας σχολιάστηκε ως η προσπάθεια να προφυλάξει την αισθητική εικόνα της κοινωνίας, προωθώντας την δημιουργία ιδρυμάτων, με σκοπό την απόκρυψη ατόμων με ειδικές ανάγκες από δημόσιους χώρους. Ωστόσο πρωτοστάτησε κι εδώ ο ιδιωτικός τομέας. Αξίζει να διευκρινιστεί ότι πολλές από αυτές τις ιδιωτικές πρωτοβουλίες πάρθηκαν από γονείς ή άτομα που είχαν σχέση συγγενική με άτομα αυτά (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Αναφορικά με την ευκαιρία των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες για εκπαίδευση, αυτή ήταν πολύ περιορισμένη. Τα ειδικά σχολεία και ιδρύματα της περιόδου από το τέλος του Εμφυλίου μέχρι και το τέλος της Δικτατορίας ήταν ελάχιστα, συγκριτικά με τον αριθμό των παιδιών με ειδικές ανάγκες, με αποτέλεσμα να μην καλύπτονται ούτε στοιχειωδώς οι συναφείς ανάγκες. Πάντως, τουλάχιστον σε θεωρητικό επίπεδο αλλά και νομοθετικό, χωρίς όμως ουσιαστική εφαρμογή, η κεντρική ιδέα ήταν ότι είναι αναγκαία η συμπαράσταση προς τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, για τη διευκόλυνσή τους στην όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών τους και στην υποβοήθηση της κοινωνικής τους ένταξης (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Στη χώρα μας, το ενδιαφέρον γύρω από τα άτομα με ειδικές ανάγκες και γύρω από τη θέσπιση νόμων για την ειδική αγωγή γενικά έχει αρχίσει να εκφράζεται συστηματικότερα κατά τις τρεις τελευταίες δεκαετίες. Αποτελεί πλέον κοινή ομολογία και παραδοχή ότι και τα ειδικά άτομα έχουν αναφαίρετο δικαίωμα στην ζωή και στην εκπαίδευση (Δ. Ξενογιάννη, Α. Υφαντή).

Πιο συγκεκριμένα, για τα άτομα με σωματική αναπηρία επικράτησε η αντίληψη με το τρίπτυχο των στόχων: θεραπευτική αγωγή, ειδική εκπαίδευση, επαγγελματική αποκατάσταση. Ο ιδιωτικός τομέας αλλά και το Κράτος, αντιμετώπισαν πιο άμεσα από ότι στο παρελθόν, τα ζητήματα της ισότητας των ευκαιριών αυτών των ατόμων στην εκπαίδευση, της σχολικής και κοινωνικής τους ενσωμάτωσης. Πάντως από σχετικές εγκυκλίους του ΥΠΕΠΘ, φαίνεται ότι η ευρύτερη κοινωνία δεν είχε εντελώς θετική στάση απέναντι στα ανάπηρα άτομα και χρειαζόταν σοβαρή προσπάθεια και δραστηριοποίηση ενάντια στις προκαταλήψεις του κοινού (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Για τα άτομα με νοητική υστέρηση ψηφίστηκαν νέοι νόμοι, οι οποίοι συγκριτικά με την προηγούμενη περίοδο κινούνταν προς θετικότερη κατεύθυνση,

χωρίς όμως να μπορεί να ισχυριστεί κανείς ότι τους χαρακτήριζε πληρότητα. Άρχισε να γίνεται επίσημα παραδεκτό ότι τα άτομα με νοητική υστέρηση είχαν το δικό τους δυναμικό και αρκετά από αυτά θα μπορούσαν με κατάλληλη εκπαίδευση να ζήσουν ημιανεξάρτητα και να βρουν επαγγελματική απασχόληση (Κ. Δαραής, www.auth.gr). Στον τομέα της εκπαίδευσης το 1985 με τον Ν. 1566 η Ειδική Αγωγή ενσωματώνεται στο εκπαιδευτικό σύστημα (www.xkatsikas.gr). Για τα άτομα με νοητική υστέρηση, σημαντικός σταθμός ήταν η ίδρυση στη δεκαετία του '80 των ειδικών τάξεων μέσα στις κοινές σχολικές μονάδες, ενώ μέχρι τότε υπήρχαν ειδικά σχολεία, που λειτουργούσαν ξεκομμένα από το όλο εκπαιδευτικό σύστημα. Άρχισε δηλαδή να απασχολεί ουσιαστικότερα το θέμα της ενσωμάτωσης (Κ. Δαραής, www.auth.gr).

Γενικότερα καθ' όλη την διάρκεια του αιώνα υπήρξε ένα φάσμα νόμων και Προεδρικών Διαταγμάτων για την ίδρυση ειδικών σχολείων και των ενσωμάτωση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην κοινωνία. Χαρακτηριστικότεροι είναι:

Ο Ν. 4397/1929, που αποτελεί και τον πρώτο νόμο για ειδική αγωγή, και συνεχίστηκε με μια πληθώρα νόμων σχετικών με τους ανάπηρους σωματικά, με τους νοητικά καθυστερημένους και με τη διοικητική οργάνωση της ειδικής εκπαίδευσης. Από αυτούς αξίζει να αναφερθούν ο Ν. 1143/1981, που καθιέρωσε την ειδική αγωγή ως ιδιαίτερο τομέα του εκπαιδευτικού μας συστήματος, ο Ν. 1566/1985, που συνέβαλε στη γενικότερη αναγνώριση της σπουδαιότητας και της αναγκαιότητας της ειδικής εκπαίδευσης, το Π.Δ. 149/30-4-1991, με το οποίο συγκροτείται Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο Ειδικού Προσωπικού, το Π.Δ. 301/28-8-1996, με το οποίο θεσμοθετήθηκε το αναλυτικό πρόγραμμα που ισχύει σήμερα στο ειδικό δημοτικό σχολείο, το Πλαίσιο δηλαδή Αναλυτικού Προγράμματος Ειδικής Αγωγής (Π.Α.Π.Ε.Α.) και το οποίο φαίνεται να συμβάλλει στην εφαρμογή του θεσμού ένταξης των παιδιών με ειδικές ανάγκες στα ειδικά σχολεία. Επίσης, ο Ν. 2817/2000 αποσαφήνισε τους στόχους της ειδικής αγωγής και ενδιαφέρθηκε για την οργάνωση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών που την αφορούν (www.stratari.gr).

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως η Πολιτεία καθ' όλη την προσπάθειά της να ενσωματώσει τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στην κοινωνία, έδωσε έμφαση στο νομοθετικό πλαίσιο και την περίθαλψη αυτών των ατόμων, παραλείποντας όμως ένα βασικό παράγοντα, απαραίτητο για την αυτόνομη διαβίωση και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου αυτών των ατόμων: τον σχεδιασμό. Έτσι ενώ προσέφερε κοινωνικές υπηρεσίες, συνέχιζε να κρατάει τα άτομα αυτά έξω από την καθημερινότητα, καθλώνοντάς τα εσώκλειστα στο σπίτι.

1.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

1.3.1 ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Το Υπουργείο Οικονομίας σε συνεργασία με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία διενήργησε έρευνα για τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρία σε εθνικό επίπεδο. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της συνεχούς Έρευνας Εργατικού Δυναμικού, κατά το Β' τρίμηνο του έτους 2002. Τα άτομα που ερευνήθηκαν ήταν τα 77.451 μέλη των 30.057 νοικοκυριών που ανήκαν στο δείγμα της έρευνας εργατικού δυναμικού (Ε.Σ.Υ.Ε., 2002).

Η έρευνα αυτή είχε ως στόχο να συγκεντρώσει πληροφορίες για τη θέση που έχουν στην αγορά εργασίας τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίες, να εντοπίσει ποια είναι τα σημαντικότερα από αυτά τα προβλήματα υγείας, να συγκεντρώσει στοιχεία για την αιτία τους (ασθένειες ή ατυχήματα στον εργασιακό χώρο, τροχαία ατυχήματα, κλπ.), για τις συνέπειες που έχουν τα προβλήματα αυτά στην ικανότητα των ατόμων να εργάζονται, για το κυριότερο είδος βοήθειας που απαιτείται ώστε να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, και να εξετάσει τους λόγους για τους οποίους τα άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρία αντιμετωπίζουν κοινωνικό αποκλεισμό (Ε.Σ.Υ.Ε., 2002).

Επίσης, η Αναπτυξιακή Σύμπραξη «ΠΡΩΤΕΑΣ» με συντονιστή το Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας έχει συντάξει δύο στατιστικές μελέτες για τα άτομα με αναπηρίες, με στόχο την αξιοποίηση τεχνολογικών και εργονομικών λύσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος διατήρησης της εργασίας ατόμων με κινητικές δυσκολίες, μέσα από τη δια βίου μάθηση. Η έρευνα έγινε στα πλαίσια του Υποπρογράμματος 3: Προσαρμοστικότητα, Μέτρο 3.1: Προώθηση της δια βίου μάθησης και των εργασιακών πρακτικών ενσωμάτωσης, αφορά το σύνολο της χώρας και το δείγμα ανέρχεται σε 3.980 άτομα (www.v-prc.gr, 2003 – 4).

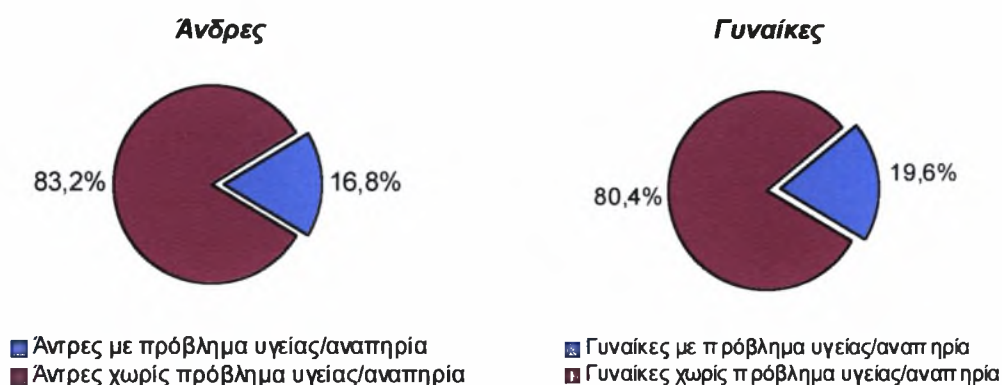
Ακολουθεί η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων των ανωτέρω μελετών και επιχειρείται συνδυασμός τους για μια πιο αντικειμενική εικόνα της κατάστασης.

1.3.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Από την έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. προκύπτει ότι το 18,2 % του πληθυσμού δηλώνει ότι έχει κάποιο πρόβλημα υγείας ή κάποια αναπηρία. Στην Εικόνα 1 παρατηρούμε ότι το ποσοστό των ανδρών που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν

πρόβλημα υγείας ή αναπηρία είναι ελαφρά μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών.

Εικόνα 1: Ποσοστά αντρών και γυναικών που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

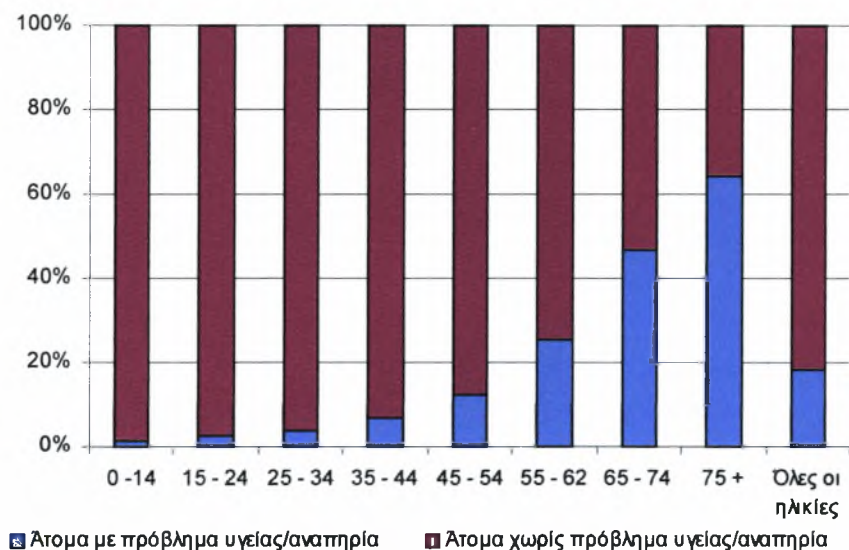
Από τα στοιχεία της έρευνας στο δείγμα των 77.451 ατόμων, προκύπτει επίσης ότι το 62,7 % των ατόμων που δηλώνουν κάποιο πρόβλημα υγείας ή αναπηρίας είναι πάνω από 65 ετών (Πίνακας 1 και Εικόνα 2). Όπως είναι αναμενόμενο, τα ποσοστά των ατόμων με προβλήματα υγείας μεγαλώνουν σημαντικά με την αύξηση της ηλικίας.

Πίνακας 1: Ποσοστά ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

Άτομα που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία			
Ηλικία	Σύνολο %	Άνδρες %	Γυναίκες %
0 έως 14	1,1	1,5	0,7
15 έως 24	1,8	2,0	1,6
25 έως 34	2,7	3,0	2,4
35 έως 44	5,1	5,3	5,0
45 έως 54	8,9	9,4	8,6
55 έως 62	17,7	18,5	17,1
65 έως 74	33,9	33,3	34,4
75 +	28,8	27,0	30,2
Σύνολο	100	100	100

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

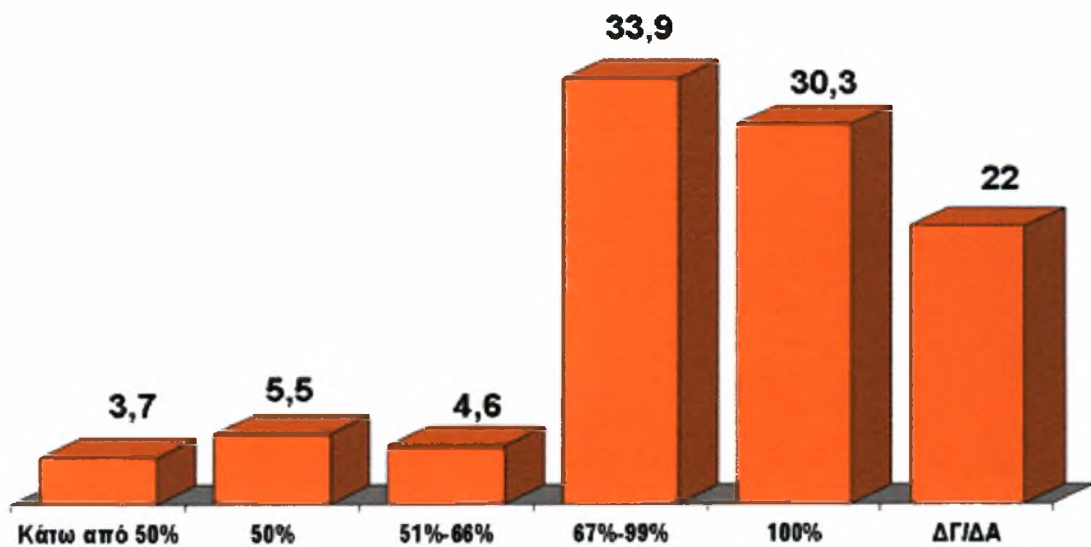
Εικόνα 2: Ποσοστό ατόμων που δηλώνει πρόβλημα υγείας ή αναπηρία, κατά ηλικίες

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Το διάγραμμα 3 που ακολουθεί, στηρίζεται στις μελέτες της Αναπτυξιακής Σύμπραξης «ΠΡΩΤΕΑΣ» και αφορά το δείγμα των 3.980 ατόμων. Εδώ φαίνεται το ποσοστό αναπηρίας των ατόμων που δήλωσαν ότι έχουν κάποιου είδους πρόβλημα. Από το διάγραμμα φαίνεται πως το 33,9 % έχει αναπηρία σε ποσοστό 67 – 99 % και το 30,3 % του δείγματος έχει αναπηρία σε ποσοστό 100 %. Παρατηρούμε λοιπόν πως τα άτομα που παρουσιάζουν κινητική αναπηρία αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος και συνολικά το 64,2 % αυτών είναι σχεδόν καθηλωμένα.

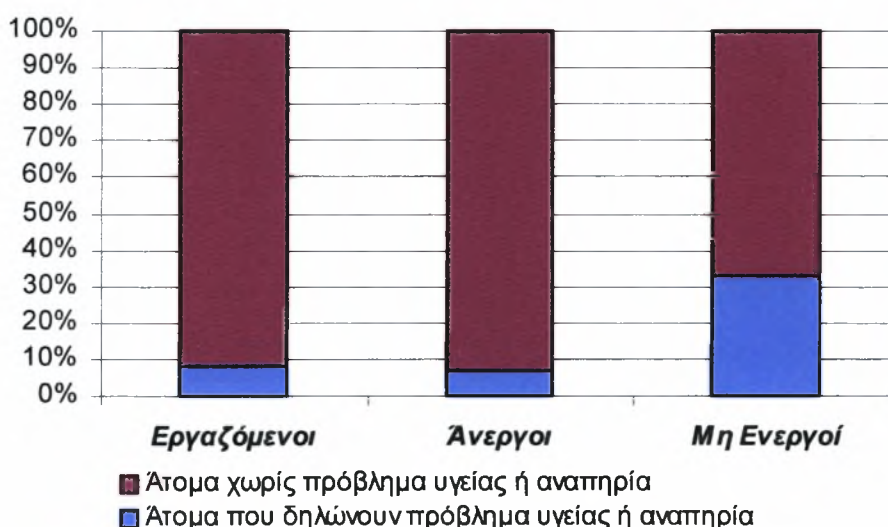
Εικόνα 3: Το ποσοστό της αναπηρίας των ατόμων που δηλώνουν ότι έχουν κάποια

Πηγή: www.v-prc.gr, 2003 – 4

Από τον Πίνακα 2 και την Εικόνα 3 προκύπτει σημαντική διαφορά μεταξύ των ποσοστών των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας, ανάλογα με την κατάσταση απασχόλησης τους. Συγκεκριμένα, οι μη ενεργοί αποτελούν το 83 % περίπου των ατόμων με προβλήματα υγείας, έναντι 58 % του συνολικού πληθυσμού. Αντιθέτως, το ποσοστό ανεργίας για τα άτομα που δηλώνουν ότι αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία είναι 8,9 %, χαμηλότερο από το 9,6 % του γενικού πληθυσμού.

Εικόνα 4: Ποσοστά εργαζόμενων, ανέργων και μη ενεργών που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Διαφορές παρατηρούνται και στα ποσοστά των εργαζόμενων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας, ανάλογα με το επάγγελμά τους. Το μεγαλύτερο ποσοστό εργαζόμενων με πρόβλημα υγείας (14,6 %) εμφανίζεται στους γεωργούς, κτηνοτρόφους, κλπ. – γεγονός που πιθανόν οφείλεται στη σημαντικά μεγαλύτερη μέση ηλικία των εργαζόμενων αυτής της κατηγορίας (Ε.Σ.Υ.Ε., 2002).

Όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα, σύμφωνα με το 31,4 % των ατόμων το σημαντικότερο πρόβλημα υγείας είναι τα προβλήματα της καρδιάς, της υπέρτασης και της κυκλοφορίας του αίματος. Ακολουθούν τα προβλήματα που σχετίζονται με αρθρίτιδες και ρευματισμούς κυρίως των κάτω άκρων, καθώς και ο σακχαρώδης διαβήτης.

Πίνακας 2. Σημαντικότερα προβλήματα των ατόμων με πρόβλημα υγείας ή αναπηρία (ποσοστό %)

Είδος προβλήματος	Ποσοστό επί των συνολικά δηλωθέντων προβλημάτων
<i>Προβλήματα άνω άκρων (περιλαμβάνονται αρθρίτιδες και ρευματισμοί)</i>	5,4
<i>Προβλήματα κάτω άκρων (περιλαμβάνονται αρθρίτιδες και ρευματισμοί)</i>	16,7
<i>Προβλήματα πλάτης και λαιμού (περιλαμβάνονται αρθρίτιδες και ρευματισμοί)</i>	6,3
<i>Προβλήματα όρασης</i>	5,5
<i>Προβλήματα ακοής</i>	1,7
<i>Προβλήματα ομιλίας</i>	0,5
<i>Δερματικές παθήσεις, περιλαμβανομένων των σοβαρών παραμορφώσεων και αλλεργιών</i>	1,4
<i>Θωρακικά ή αναπνευστικά προβλήματα, περιλαμβανομένων του άσθματος και της βρογχίτιδας</i>	6,3
<i>Προβλήματα καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος</i>	31,4
<i>Προβλήματα στομαχικά, ηπατικά, του ουροποιητικού ή του πεπτικού συστήματος</i>	5,8
<i>Σακχαρώδης διαβήτης</i>	6,7
<i>Επιληψία</i>	0,3
<i>Διανοητικές, νευρολογικές, ψυχικές ή αναπτυξιακές διαταραχές</i>	4,2
<i>Άλλες εξελισσόμενες ασθένειες (περιλαμβανομένων καρκίνων που δεν προσδιορίζονται διαφορετικά, AIDS, σκλήρυνσης κατά πλάκας, νόσος Parkinson)</i>	2,5
<i>Άλλα χρόνια προβλήματα υγείας/ αναπηρίες</i>	5,2
ΣΥΝΟΛΟ	100

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Δύο άλλα ερωτήματα που τέθηκαν στην έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε., αφορούσαν τη χρονική διάρκεια του σημαντικότερου από τα προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζει ο ερευνούμενος πληθυσμός, καθώς και την αιτία του προβλήματος. Τα σχετικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα, όπου φαίνεται ότι το 37,9 % των ατόμων που δηλώνουν κάποιο πρόβλημα υγείας ή αναπηρία έχουν το πρόβλημα ή την αναπηρία για διάστημα 5 – 6 ετών. Αντίθετα, μόνο το 1,3 % έχει αποκτήσει κάποιο πρόβλημα υγείας ή αναπηρία τους τελευταίους 6 μήνες.

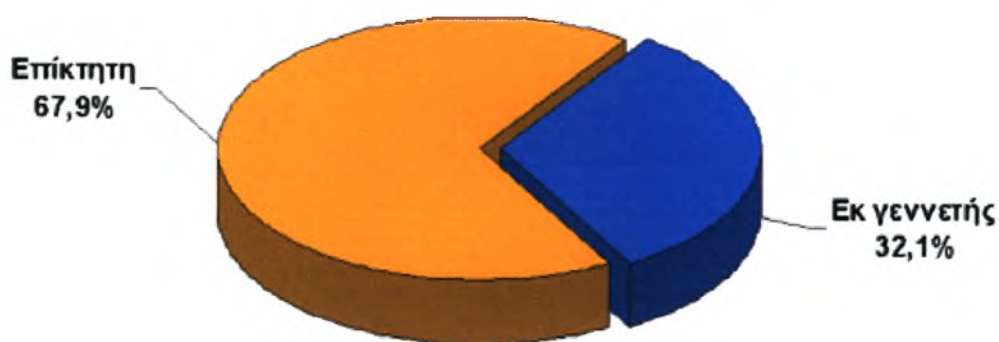
Πίνακας 3: Χρονική διάρκεια από την εμφάνιση του προβλήματος υγείας (ποσοστά)

<i>Διάρκεια προβλήματος</i>	<i>Ποσοστό (%)</i>
<i>Λιγότερο από 6 μήνες</i>	1,3
<i>6 μήνες έως 1 χρόνος</i>	2,5
<i>1 χρόνος έως 2 χρόνια</i>	5,6
<i>2 χρόνια έως 3 χρόνια</i>	9,0
<i>3 χρόνια έως 4 χρόνια</i>	15,8
<i>4 χρόνια έως 5 χρόνια</i>	26,3
<i>5 χρόνια έως 6 χρόνια</i>	37,9
<i>Δεν απάντησαν</i>	1,6
ΣΥΝΟΛΟ	100

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Επίσης από τα 3.980 άτομα που ερωτήθηκαν στα πλαίσια της μελέτης της Αναπτυξιακής Σύμπραξης «ΠΡΩΤΕΑΣ», διαφαίνεται πως το 32,1 % των ατόμων που έχουν κάποια αναπηρία, την έχουν εκ γενετής, ενώ το 67,9 % την απέκτησε κατά τη διάρκεια της ζωής του (Εικόνα 5).

Εικόνα 5: Επίκτητη και εκ γενετής αναπηρία

Πηγή: www.v-prc.gr, 2003 – 4

Επιπλέον, από τα στοιχεία του πίνακα 4 παρατηρούμε ότι τα περισσότερα άτομα δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία που δεν σχετίζεται με την εργασία (75,1 %). Αντίθετα μόνο το 4,8 % των ατόμων δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία που έχει σχέση με την εργασία. Το ποσοστό αυτό είναι υψηλότερο στους άνδρες από ότι στις γυναίκες, (6,8 % και 3,2 % αντιστοίχως).

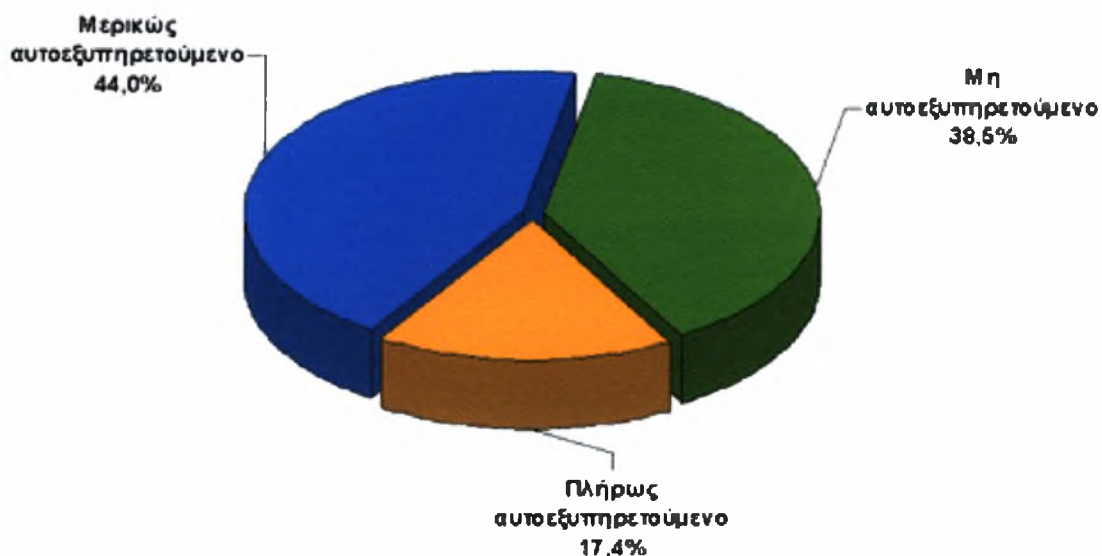
Πίνακας 4. Αιτία του προβλήματος υγείας ή αναπηρίας, συνολικά και κατά φύλο

Αιτία του προβλήματος	Σύνολο ατόμων	Άνδρες	Γυναίκες
Εκ γενετής ή προκλήθηκε κατά τη γέννα	3,5	4,2	2,9
Εργατικό ατύχημα ή τραυματισμός, περιλαμβανομένων των οδικών ατυχημάτων κατά την εργασία	1,2	2,1	0,5
Οδικό ατύχημα ή τραυματισμός που δεν σχετίζεται με την εργασία	0,9	1,3	0,6
Ατύχημα ή τραυματισμός στο σπίτι, ή κατά τη διάρκεια δραστηριότητας αναψυχής, ή αθλητισμού (δεν σχετίζεται με την εργασία)	1,1	0,9	1,2
Επαγγελματική ασθένεια	3,6	4,7	2,7
Ασθένεια που δεν σχετίζεται με την εργασία	75,1	73,7	76,3
Δεν απάντησαν/ Δεν γνώριζαν	14,6	13,1	15,8
ΣΥΝΟΛΟ	100	100	100

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Ένα άλλο ζήτημα είναι κατά πόσο τα άτομα που παρουσιάζουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία είναι αυτοεξυπηρετούμενα. Σύμφωνα με το διάγραμμα που ακολουθεί μόλις το 17,4 % είναι εντελώς αυτόνομο, το 44 % είναι μερικώς αυτοεξυπηρετούμενο, ενώ το 38,6 % είναι πλήρως εξαρτημένο από άλλα άτομα.

Εικόνα 6: Ποσοστό αυτοεξυπηρέτησης των ατόμων με αναπηρία

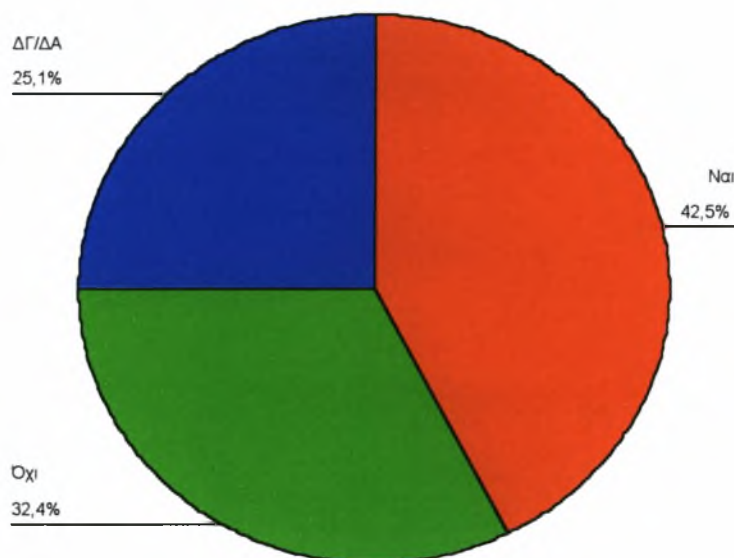

Πηγή: www.v-prc.gr, 2003 – 4

Ένα άλλο ερώτημα που τέθηκε στα πλαίσια της έρευνας της Ε.Σ.Υ.Ε. ήταν αν τα άτομα με προβλήματα υγείας αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού, και ποιες είναι οι κύριες αιτίες για αυτά τα προβλήματα. Επισημαίνουμε ότι τα ερωτήματα αυτά τέθηκαν μόνο στα άτομα που δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία. Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν το 42,5 % των ατόμων που δηλώνουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία θεωρούν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού.

Σύμφωνα με το 62,1 % των απαντήσεων, το σημαντικότερο πρόβλημα φαίνεται ότι αφορά τα ανεπαρκή επιδόματα. Ενώ ακολουθούν η ανεργία (53,6 %) και οι ανεπαρκείς κοινωνικές υπηρεσίες (51,8 %)

Εικόνα 7: Ποσοστό ατόμων που πιστεύουν ότι τα άτομα με προβλήματα υγείας αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Πίνακας 5. Κύριες αιτίες για τα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού των ατόμων με πρόβλημα υγείας ή αναπηρία

Αιτίες για τα προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού	Ποσοστό επί των συνολικά δηλωθέντων αιτιών	Ποσοστό ατόμων που δηλώνουν την αιτία
Κοινωνικός στιγματισμός	17,2	50,4
Ανεργία	18,3	53,6
Ανεπαρκής εκπαίδευση	8,6	25,2
Ανεπαρκή επιδόματα	21,2	62,1
Ανεπαρκείς κοινωνικές υπηρεσίες	17,7	51,8
Έλλειψη προγραμμάτων κατάρτισης	5,6	16,4
Έλλειψη ή περιορισμένη πρόσβαση σε κτίρια και υπηρεσίες	6,6	19,4
Η διαμονή σε ιδρύματα	4,7	13,7
Άλλη	0,2	0,6
ΣΥΝΟΛΟ	100	293,1*

* Δυνατότης πολλαπλών απαντήσεων

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας της Στατιστικής Υπηρεσίας, από ερωτήματα που τέθηκαν στα άτομα ηλικίας 15 έως 64 ετών που δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία. Με τα ερωτήματα αυτά διερευνήθηκαν οι περιορισμοί που αντιμετωπίζουν στην απασχόλησή τους τα άτομα αυτά, καθώς και η βοήθεια που χρειάζονται και τους παρέχεται στον χώρο εργασίας

Το ποσοστό των ατόμων που είναι απασχολούμενοι, αντιμετωπίζουν πρόβλημα υγείας ή αναπηρία και εργάζονται σε προστατευόμενη ή υποστηριζόμενη θέση απασχόλησης, ανέρχεται στο 3,5 % του συνόλου. Οι προστατευόμενες ή υποστηριζόμενες θέσεις απασχόλησης είναι εκείνες στις οποίες τα άτομα εργάζονται κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες ή κάτω από ειδικές συμφωνίες (επιδοτούμενες θέσεις εργασίας, πρόσληψη υπό ευεργετικές διατάξεις, εργασία υπό επίβλεψη, κλπ.) (Ε.Σ.Υ.Ε., 2002).

Ο Πίνακας 6 παρουσιάζει κατά φύλο και ομάδες ηλικιών τα ποσοστά των ατόμων που αντιμετωπίζουν εργασιακά προβλήματα λόγω υγείας (ή πιστεύουν ότι θα αντιμετώπιζαν αν εργάζονταν).

Πίνακας 6. Ποσοστά ατόμων που αντιμετωπίζουν εργασιακά προβλήματα (ή θα αντιμετώπιζαν αν δούλευαν) λόγω προβλήματος υγείας ή αναπηρίας, κατά φύλο και ομάδες ηλικιών

	Ποσοστό ατόμων που δεν αντιμετωπίζει εργασιακό πρόβλημα	Ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζει εργασιακό πρόβλημα
ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ		
15 έως 24 ετών	49,8	50,2
25 έως 34 ετών	39,1	60,9
35 έως 44 ετών	40,3	59,7
45 έως 54 ετών	40,9	59,1
55 έως 64 ετών	50,8	49,2
Σύνολο	46,0	54,0
ΑΝΤΡΕΣ		
15 έως 24 ετών	40,3	59,7
25 έως 34 ετών	34,4	65,6
35 έως 44 ετών	36,4	63,6
45 έως 54 ετών	37,4	62,6
55 έως 64 ετών	47,3	52,7
Σύνολο	42,0	58,0
ΓΥΝΑΙΚΕΣ		
15 έως 24 ετών	59,1	40,9
25 έως 34 ετών	43,9	56,1
35 έως 44 ετών	43,6	56,4
45 έως 54 ετών	43,9	56,1
55 έως 64 ετών	53,8	46,2
Σύνολο	49,5	50,5

* Ως εργασιακό πρόβλημα ορίζονται οι περιορισμοί στο είδος, την ποσότητα και ποιότητα της εργασίας καθώς και οι περιορισμοί στη δυνατότητα μετακίνησης προς και από την εργασία.

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2002

2. ΤΑ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

2.1 Η ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΚΟΖΑΝΗΣ

Η ιστορία της Κοζάνης ξεκινάει από τους προϊστορικούς χρόνους, όταν στη θέση της σημερινής πόλης υπήρχαν μεμονωμένοι οικισμοί, ενώ η ανάπτυξη της πόλης τοποθετείται από την αρχαϊκή – κλασική ως τη ρωμαϊκή εποχή (www.anko.gr).

Σήμερα, χτισμένη στο οροπέδιο που σχηματίζουν τα όρη Βούρινος, Άσκιο και Βέρμιο, είναι μία σύγχρονη επαρχιακή πόλη που προσπαθεί να αντιμετωπίσει μια συνεχόμενη πληθυσμιακή ανάπτυξη (4.000 άτομα αύξηση στην προηγούμενη δεκαετία) διατηρώντας στοιχεία από το ιστορικό της παρελθόν. Ο αγώνας είναι δύσκολος γιατί οι απαιτήσεις και οι συνήθειες της σύγχρονης ζωής διαφέρουν σημαντικά από τον τρόπο ζωής του όχι τόσο μακρινού παρελθόντος (www.anko.gr).

2.2 ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

2.2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Όπως προαναφέρθηκε στην εισαγωγή αλλά και στην προηγούμενη ενότητα, τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες είναι τα άτομα που έχουν μόνιμες ή προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, που προέρχονται από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια. Επίσης τα εμποδιζόμενα άτομα είναι τα άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και τα άτομα με μειωμένες ικανότητες δηλαδή τα άτομα της τρίτης και τέταρτης ηλικίας, οι έγκυες, τα προεφηβικά άτομα, τα άτομα με ασυνήθεις σωματικές διαστάσεις, οι εθισμένοι σε βλαβερές ουσίες, όσοι χρησιμοποιούν ή οδηγούν οιοδήποτε τύπου αμαξίδιο, όσοι μεταφέρουν βάρη, κλπ (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.).

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω συλλέχθηκαν τα απαραίτητα στατιστικά στοιχεία για την όσο το δυνατόν ακριβέστερη προσέγγιση του αριθμού αυτών των ατόμων. Πρέπει να επισημανθεί πως τα στοιχεία αυτά δεν είναι ακριβή, καθώς τόσο τα διάφορα ασφαλιστικά ταμεία τα θεωρούν προσωπικά δεδομένα και αρνούνται να τα δημοσιεύσουν. Από την άλλη πλευρά πολλά Άτομα με Ειδικές Ανάγκες για προσωπικούς και κοινωνικούς λόγους δεν είναι εγγεγραμμένα σε δημόσια ταμεία, αλλά δεν είναι δηλωμένα ούτε σε απογραφές της Ε.Σ.Υ.Ε. και άλλων οργανισμών. Έτσι ο αριθμός τους (με εξαίρεση την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. κατά ηλικία) προκύπτει κατά προσέγγιση.

2.2.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Ξεκινώντας από τα εμποδιζόμενα άτομα, αυτά που είναι δυνατό να καταμετρήσουμε είναι τα άτομα τρίτης και τέταρτης ηλικίας, και τα προεφηβικά άτομα, καθώς είναι στοιχεία που προκύπτουν από την απογραφή της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Τα υπόλοιπα άτομα είναι αδύνατο να υπολογιστούν, εφόσον δεν υπάρχει οποιασδήποτε μορφής καταγραφή για αυτά και ταυτόχρονα αποτελούν άτομα που παρουσιάζουν πρόβλημα στην κίνησή τους στην πόλη για μικρό χρονικό διάστημα (π.χ. έγκυες, μεταφορείς φορτίων, κλπ.).

Με βάση την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. του έτους 2001, από τον συνολικό πληθυσμό του νομού που αριθμεί τα 153.939 άτομα, τα 26.889 είναι άνω των 65 ετών. Συγκεκριμένα για την πόλη της Κοζάνης, από τον πληθυσμό της τάξεως των 49.812 ατόμων, τα 6.328 ανήκουν στην τρίτη και τέταρτη ηλικία. Αυτό σημαίνει πως τα άτομα της τρίτης και τέταρτης ηλικίας μεταφράζονται σε ποσοστά της τάξης του 17,5 % για το σύνολο του νομού και 12,7 % για τον Δήμο της Κοζάνης. Ακολουθεί ο Πίνακας 7 όπου φαίνονται τα παραπάνω στοιχεία αναλυτικότερα.

Πίνακας 7: Ηλικιωμένες ομάδες στον Νομό και την πόλη της Κοζάνης

ΗΛΙΚΙΑ	Ν. ΚΟΖΑΝΗΣ	153.939	Δ. ΚΟΖΑΝΗΣ	49.812
65 – 69		9.746		2.282
70 – 74		8.543		1.977
75 – 79		4.353		1.051
80 – 84		2.291		562
85 – 89		1.482		343
90 – 94		376		92
95 – 99		66		15
>=100		32		6
Σύνολο		26.889		6.328

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2001

Ο λόγος που γίνεται αναφορά στις ηλικιωμένες ομάδες όλου του νομού, είναι το γεγονός ότι η πόλη της Κοζάνης ως πρωτεύουσα του νομού αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο και συγκεντρώνει την πλειοψηφία των υπηρεσιών, αλλά

είναι και το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο του νομού. Έτσι πολλοί κάτοικοι των γύρω περιοχών προσέρχονται και κινούνται στην πόλη καθημερινά.

Παρόμοιος είναι ο λόγος που στον επόμενο πίνακα φαίνονται τα άτομα της προεφηβικής ηλικίας. Πολλές γειτονικές περιοχές εξυπηρετούνται από σχολεία και φροντιστήρια της πόλης, με αποτέλεσμα πολλά παιδιά να κινούνται καθημερινά σε αυτήν. Όσον αφορά στα άτομα νηπιακής ηλικίας, αυτά κυκλοφορούν μεν σχεδόν πάντα με συνοδεία, αλλά σε πολλές περιπτώσεις η μετακίνησή τους πραγματοποιείται με την χρήση καροτσιού. Επομένως κρίνεται απαραίτητη η καταμέτρηση και αυτών των ατόμων στο σύνολο των ατόμων με προβλήματα κίνησης στην πόλη.

Πίνακας 8: Νηπιακές και προεφηβικές ομάδες στον Νομό και την πόλη της Κοζάνης

ΗΛΙΚΙΑ	N. ΚΟΖΑΝΗΣ	153.939	Δ. ΚΟΖΑΝΗΣ	49.812
0 – 4		8.181		2.761
5 – 9		8.637		2.972
10 – 14		9.353		3.093
Σύνολο		26.171		8.826

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., 2001

Με τον ίδιο τρόπο όπως και για τις ηλικιωμένες ομάδες, έτσι και για τα νηπιακά και προεφηβικά άτομα βλέπουμε πως σε επίπεδο νομού αποτελούν το 17 % και σε επίπεδο Δήμου το 17,7 %.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως για τον Ν. Κοζάνης το 34,5 % του συνολικού του πληθυσμού αποτελεί εμποδιζόμενα άτομα, και για την πόλη της Κοζάνης αυτό το ποσοστό είναι 30,4 %. Αυτό σημαίνει πως και στις δύο περιπτώσεις το 1/3 του πληθυσμού αντιμετωπίζει πρόβλημα στην κίνηση του μέσα στην πόλη λόγω ηλικίας.

2.2.3 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν στην αρχή αυτής της ενότητας, τα στοιχεία για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες είναι ελλιπή. Έτσι η μόνη καταγραφή που υπάρχει είναι από το τμήμα της Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, που προέκυψαν από την ασφάλιση των ατόμων αυτών στην Πρόνοια κατά τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2004. Τα στοιχεία αυτά φαίνονται στον Πίνακα 9.

Πίνακας 9: Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στον Νομό Κοζάνης

<i>Κατηγορία</i>	<i>Σύνολο</i>
<i>67 % Α.Μ.Ε.Α.</i>	904
<i>Αιμορροφιλικοί</i>	75
<i>Β.Ν.Κ. Ανασφάλιστοι</i>	166
<i>Β.Ν.Κ. Ασφαλισμένοι</i>	81
<i>Κωφάλαλοι</i>	73
<i>Μεσογειακή Αναιμία</i>	10
<i>Παραπληγικοί Ανασφάλιστοι</i>	6
<i>Τυφλοί Ανασφάλιστοι</i>	37
<i>Τυφλοί Ασφαλισμένοι</i>	219
<i>Τυφλοί Πτυχιούχοι</i>	2
<i>Σύνολο</i>	1.573

Πηγή: Τμήμα Πρόνοιας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κοζάνης

Παρατηρείται μία ιδίομορφη κατηγοριοποίηση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, ενώ από τον πίνακα απουσιάζουν και κάποιες κατηγορίες, όπως ασθενείς με αρτηριοσκλήρυνση, επιληψία, ανεπάρκεια νεφρού, καρδιοπάθειες, κλπ., άτομα που σύμφωνα με τους κανονισμούς του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. παρουσιάζουν επίσης προβλήματα κίνησης. Και αν υπολογίσουμε και τα άτομα που είναι αδύνατο να υπολογιστούν, όπως έγκυες, τραυματίες, άτομα με ρευματικές παθήσεις, αμβλύωπες, άτομα μειωμένης αντίληψης και επικοινωνίας (π.χ. άτομα με διάφορες ψυχικές ή οργανικές παθήσεις, αφηρημένοι, μεθυσμένοι, ναρκομανείς, κουρασμένοι, κλπ.), ο αριθμός των ατόμων που είναι εγγεγραμμένα στην Πρόνοια φαίνεται να είναι πλασματικός.

2.3 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η κοινωνική πολιτική του Δήμου Κοζάνης αποτελεί μια από τις βασικές και διακριτές συνιστώσες της συνολικής πολιτικής που άσκησε από την πρώτη στιγμή η Δημοτική Αρχή. Τα τελευταία χρόνια όμως η πολιτική αυτή κατάφερε να ξεφύγει απ' τα παραδοσιακά πεδία δράσης μιας δημοτικής κοινωνικής πολιτικής και με συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και δράσεις κατάφερε να δώσει απαντήσεις σε όσο το δυνατόν περισσότερα κοινωνικά προβλήματα των δημοτών. Έτσι

αποδεικνύονται αφ' ενός οι ευαισθησίες της Δημοτικής Αρχής, και αφετέρου διαφαίνεται πως η Τοπική Αυτοδιοίκηση μπορεί να παίζει πραγματικά το ρόλο της ως ο κοντινότερος προς τον πολίτη δεσμός (Π. Κουκουλόπουλος).

Έτσι λοιπόν στα πλαίσια της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού – Αθλητισμού και Κοινωνικής Πολιτικής έχουν αναπτυχθεί δράσεις για τις ευπαθείς ομάδες της περιοχής και ταυτόχρονα υπό την μέριμνά της λειτουργούν οργανισμοί και ιδρύματα με στόχο την προστασία και στήριξη αυτών των ομάδων. Αυτά αναφέρονται διεξοδικότερα στις επόμενες παραγράφους.

2.3.1 ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Με την στήριξη του Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π. Κοζάνης λειτουργούν τα εξής τμήματα:

- Τμήμα Προαγωγής Υγείας και κοινωνικής Φροντίδας, που παρέχει πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη και περιλαμβάνει α) οργάνωση και παροχή προγραμμάτων προληπτικής ιατρικής, κοινωνικής φροντίδας και αποκατάστασης, β) ενημέρωση και ευαισθητοποίηση φορέων και δημοτών σε θέματα υγείας και γ) συμβουλευτικός σταθμός διατροφής.
- Τμήμα Κοινοτικής Ψυχικής Υγείας, που αποτελείται από:
 1. το Γραφείο Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης Ατόμων και Ομάδων που αναλαμβάνει έγκαιρη διάγνωση προβλημάτων και βραχεία θεραπευτική παρέμβαση, περιλαμβάνει ομάδες γονέων Α.Μ.Ε.Α., Σχολή Γονέων, Ομάδες Ενηλίκων, Ομάδες Εθελοντών και οργανώνει Επιμορφωτικά Σεμινάρια Παιδαγωγών.
 2. το Γραφείο Εθελοντικής Προσφοράς που προσελκύει, εκπαιδεύει, κατευθύνει και στηρίζει εθελοντές, και
 3. τα Γραφεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης για ευαίσθητες και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες και για μετανάστες, που αναλαμβάνει την πληροφόρηση και στήριξη (οικονομική ενίσχυση, δωροεπιταγές, φιλοξενία), την ανθρωπιστική βοήθεια και την συμπαράστασή τους.
- Τμήμα Προγραμμάτων Κοινωνικής Ανάπτυξης, το οποίο έχει συνολικά εννέα αρμοδιότητες, από τις οποίες οι πέντε αφορούν στα άτομα με ειδικές ανάγκες και είναι:

1. Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» με στόχο να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων ατόμων που διαβιώνουν μοναχικά ή έχουν προβλήματα υγείας και το σημαντικότερο να βοηθήσει τα άτομα αυτά να μην αισθάνονται μοναξιά και εγκατάλειψη. Έτσι στα άτομα αυτά παρέχεται νοσηλευτική βοήθεια, συναισθηματική στήριξη και συντροφιά, οικογενειακή βοήθεια και πρακτικές εξυπηρετήσεις.
2. το Κέντρο Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (Κ.Η.Φ.Η.), που απευθύνεται σε ηλικιωμένα άτομα που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα και των οποίων το οικογενειακό περιβάλλον που τα φροντίζει εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα και αδυνατεί να ανταποκριθεί. Σκοπός του Κέντρου είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων.
3. το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, που απευθύνεται σε παιδιά με αναπηρία με σκοπό τη δημιουργική τους απασχόληση μέσω προγραμμάτων έκφρασης και ψυχαγωγίας, άσκησης λόγου, ανάπτυξης ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, άθλησης και σωματικής αγωγής. Ακόμη στοχεύει στη συμμετοχή των παιδιών σε προγράμματα προ – επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και στην παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τα ίδια και το οικογενειακό τους περιβάλλον.
4. τα Κέντρα Ανοιχτής Προστασίας Ηλικιωμένων (Κ.Α.Π.Η.), με στόχο να κρατήσουν τους ηλικιωμένους ενεργά, αυτόνομα και ισότιμα μέλη στην κοινωνία. Στα πλαίσια τους παρέχονται ιατρικές και κοινωνικές υπηρεσίες.
5. το Κέντρο Πρόληψης από Εξαρτησιογόνες Ουσίες (σε συνεργασία με τον Ο.ΚΑ.ΝΑ.), με σκοπό την πρόληψη χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών με την εφαρμογή προγραμμάτων που αποσκοπούν στη μείωση της ζήτησης. Πιο συγκεκριμένα, παρέχει επιστημονική και έγκυρη πληροφόρηση, οργανώνει και υλοποιεί σεμινάρια σε ομάδες νέων, μαθητών, εκπαιδευτικών, κ.ά., ενημερώνει εξαρτημένα άτομα και τις οικογένειές τους και διευκολύνει την παραπομπή σε κέντρα απεξάρτησης.

Τέλος, η Διεύθυνση Κοινωνικής Πολιτικής της Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π. Κοζάνης συντονίζει και οργανώνει σειρά κοινωνικών εκδηλώσεων και ημερίδων με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών (Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π.).

2.3.2 ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Α.Μ.Ε.Α.

Όπως προαναφέρθηκε, εκτός από τα προγράμματα και τις δράσεις που έχει αναλάβει η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού – Αθλητισμού και Κοινωνικής Πολιτικής Κοζάνης, υπό τις κατευθύνσεις της λειτουργούν και ιδρύματα, που εστιάζουν σε άτομα με σωματικές και νοητικές αναπηρίες. Στην περιοχή της Κοζάνης λειτουργούν συνολικά τρία (3) τέτοια ιδρύματα, τα δύο (2) εκ των οποίων στεγάζονται σε κοινό κτίριο και βρίσκονται μέσα στην πόλη, ενώ το άλλο βρίσκεται στον Άργιλο Κοζάνης. Ταυτόχρονα έχει υλοποιηθεί μελέτη για την δημιουργία Κέντρου Στήριξης Ατόμων με Αναπηρίες στην Νέα Νικόπολη Κοζάνης, ενώ έχει υπογραφεί από τον Οκτώβριο του 2000 απόφαση παραχώρησης έκτασης στο Δημοτικό Διαμέρισμα Λευκόβρυσης, για την δημιουργία Κέντρου Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Α.Μ.Ε.Α.

Στις παραγράφους που ακολουθούν, αναλύεται ο τρόπος λειτουργίας του κάθε ιδρύματος, τα άτομα στα οποία απευθύνεται, το πρόγραμμα που ακολουθεί και τις δράσεις που αναλαμβάνει.

2.3.2.1 ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες απευθύνεται σε παιδιά και εφήβους με αναπηρία από 7 ως 25 ετών. Σήμερα λειτουργεί με περίπου 20 παιδιά, η πλειοψηφία των οποίων είναι από την περιοχή της Κοζάνης. Λειτουργεί στα πλαίσια του Περιφερειακού Προγράμματος του Γ' Κ.Π.Σ. και φορέας υλοποίησης είναι η Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π. Κοζάνης. Το Κ.Δ.Α.Π. – ΜΕΑ για την εκπλήρωση των σκοπών του παρέχει τις παρακάτω υπηρεσίες :

- Ασφαλή απασχόληση και αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών και εφήβων με αναπηρίες, με την ανάπτυξη προσωπικής ή ομαδικής δραστηριότητας,
- Ατομική εκπαίδευση των παιδιών και εφήβων με αναπηρίες πάνω σε θέματα καθημερινής ζωής,
- Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων,

- Υλοποίηση προγραμμάτων έκφρασης και ψυχαγωγίας, άθλησης και σωματικής αγωγής,
- Ανάπτυξη φιλικών δεσμών και κοινωνικών σχέσεων,
- Υποστήριξη της οικογένειας που φροντίζει το παιδί/ έφηβο με αναπηρία,
- Εκπαίδευση των μελών της οικογένειας στην κατάλληλη αντιμετώπιση των εξειδικευμένων αναγκών των παιδιών με αναπηρίες,
- Διασύνδεση με τις εκπαιδευτικές μονάδες ειδικής αγωγής, τις κοινωνικές υπηρεσίες των οργανισμών τοπικής και νομαρχιακής αυτοδιοίκησης, τους φορείς και τις υπηρεσίες στήριξης και διεκδίκησης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες με το δίκτυο υπηρεσιών πρωτοβάθμιας υγείας και με τις εθελοντικές οργανώσεις, και
- Διασύνδεση με φορείς που υλοποιούν προγράμματα προ – επαγγελματικής κατάρτισης.

Τα τμήματα που λειτουργούν είναι :

- Θεραπείας (εργοθεραπεία, φυσικοθεραπεία)
- Υποστήριξης (ιατρική και κοινωνική υπηρεσία)
- Απασχόλησης (ξυλουργείο, κοπτική – ραπτική, δημιουργικών δραστηριοτήτων).

(Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π.)

Το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες βρίσκεται στην περιοχή του Αγ. Αθανασίου και έχει στην διάθεσή του 217,00 m² για τις λειτουργίες του και 320,00 m² περίπου σε κοινή χρήση με το Ειδικό Εργαστήρι, με το οποίο συστεγάζεται (Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π.).

2.3.2.2 ΕΙΔΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Το Ειδικό Εργαστήρι απευθύνεται επίσης σε άτομα με σωματικές και νοητικές αναπηρίες. Όπως προαναφέρθηκε συστεγάζεται με το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, και έχει στην διάθεσή του επίσης 217,00 m². Στον ίδιο χώρο λειτουργεί και το Ειδικό Σχολείο. Το Ειδικό Εργαστήρι λειτουργεί με 50 άτομα και αποσκοπεί στην επαγγελματική αποκατάσταση αυτών των ατόμων. Οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται είναι οι εξής:

- Ξυλουργική
- Χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών

- Κεραμική
- Ζωγραφική

Οι παραπάνω δραστηριότητες πραγματοποιούνται πολλές φορές σε συνεργασία με το Κέντρο Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες, όπως συμβαίνει και με τα τμήματα εργοθεραπείας, φυσικοθεραπείας, ιατρικής και κοινωνικής υπηρεσίας.

Η Διοίκηση του Ειδικού Εργαστηρίου σχεδιάζει την ανακατασκευή των χώρων στέγασής του, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η χωροθέτηση:

α) Ελάχιστης Μονάδας Ιατρικής Αποκατάστασης και

β) Κέντρου Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σύμφωνα με τις αντίστοιχες προδιαγραφές λειτουργίας που περιγράφονται στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 2072/1992 – Προδιαγραφές Αριθ. Π.Κα οικ. 4633 στις 29/09/1993 (ΑΝ.ΚΟ.).

2.3.2.3 ΙΔΡΥΜΑ ΚΙΒΩΤΟΣ

Το ίδρυμα «Κιβωτός», είναι ένα κέντρο δημέρευσης και ημερήσιας φροντίδας ατόμων με ειδικές ανάγκες. Αποκλειστικός στόχος της «Κιβωτού» είναι η διάγνωση, αποκατάσταση και εκπαίδευση των Α.Μ.Ε.Α. σύμφωνα με τις σύγχρονες θεραπευτικές μεθόδους από μία ομάδα 22 εξειδικευμένων ατόμων διαφόρων ειδικοτήτων. Στο πρόγραμμα περιλαμβάνονται ομάδες φυσιοθεραπείας, εργοθεραπείας, λογοθεραπείας, ψυχολογικής υποστήριξης και συμβουλευτικής προσέγγισης των γονέων, θεραπευτικής κολύμβησης, μουσικοθεραπείας και παιδαγωγικής. Επίσης και σε συνδυασμό με τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα, τους παρέχεται δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε δραστηριότητες όπως η εκμάθηση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, ζωγραφική, χειροτεχνία, αγγειοπλαστική, ιππασία, διοργάνωση και συμμετοχή θεατρικών εκδηλώσεων, όπου το κάθε άτομο μπορεί να αναδείξει τις ιδιαίτερες ικανότητές του με την ταυτόχρονη ανάπτυξη της κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Δεν παραλείπονται τέλος οι έξοδοι και οι επισκέψεις σε χώρους πολιτιστικής και κοινωνικής σημασίας όπως και οι εβδομαδιαίες εκδρομές εκτός πόλεως (www.kivotos-amea.gr).

Η επιμόρφωση των θεραπειών ενισχύεται διαρκώς από τη διοργάνωση σεμιναρίων διεθνούς χαρακτήρα, ενώ δε λείπουν εκδηλώσεις της θεραπευτικής και

εθελοντικής ομάδας, που στοχεύουν στην ψυχαγωγία και την κοινωνική ένταξη αυτών των ατόμων (www.kivotos-amea.gr).

Με βάση κυρίως τον παιδιατρικό προσανατολισμό της «Κιβωτού» οι υπηρεσίες απευθύνονται στις ακόλουθες διαταραχές:

- Αναπτυξιακές διαταραχές (βρέφη υψηλού κινδύνου, αναπτυξιακή – ψυχοκινητική καθυστέρηση, νοητική υστέρηση, δυσλειτουργίες αισθητηριακής ολοκλήρωσης, μαθησιακές δυσκολίες, σύνδρομο Down – Angelman – Asperger – Rett, αυτισμός).
- Νευρομυϊκές Διαταραχές (εγκεφαλική παράλυση, υδροκεφαλία – μικροκεφαλία, παρέσεις – παραλύσεις, μαιευτική παράλυση, μυοπάθειες, κακώσεις περιφερικών νεύρων, κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις. σκλήρυνση κατά πλάκας).
- Μυοσκελετικές διαταραχές (σκολίωση – κύφωση – λόρδωση, συγγενές εξάρθημα ισχίου, κατάγματα, ραιβόκρανο, ραιβοϊπποποδία – Βλαισοϊπποποδία, αρθρογρύπωση, παιδική – νεανική ρευματοειδής αρθρίτιδα, ερυθματώδης λύκος).

Τα άτομα εντάσσονται σ' ένα πρόγραμμα θεραπευτικής αγωγής ανάλογα με την ηλικία, τις ανάγκες και τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα. Στα πλαίσια της θεραπευτικής τους αγωγής απολαμβάνουν υπηρεσίες εξατομικευμένου χαρακτήρα φυσιοθεραπείας, εργοθεραπείας, λογοθεραπείας υπό την καθοδήγηση του επιστημονικού διευθυντή του χώρου, γιατρός ειδικότητας Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης. Παράλληλα, παρέχονται υπηρεσίες υποστηρικτικού θεραπευτικού χαρακτήρα όπως ειδική παιδαγωγική, εκμάθηση χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, υδροθεραπεία, θεραπευτική ιππασία και μουσικοθεραπεία. Στα πλαίσια της κοινωνικής ένταξης διοργανώνονται εξωτερικές εκδηλώσεις, έξοδοι και εκδρομές σε πολιτιστικά – πνευματικά κέντρα, και χώρους ψυχαγωγίας (www.kivotos-amea.gr).

Εικόνα 8: Ίδρυμα «Κιβωτός» στον Άργιλο Κοζάνης

Πηγή: www.kivotos-amea.gr

2.3.2.4 ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Η Δημοτική Επιχείρηση Μελετών Κοζάνης (Δ.Ε.Μ.ΚΟ.) εκπόνησε μελέτη που αφορά στην δημιουργία «Κέντρου Στήριξης Ατόμων με αναπηρίες» στην Νέα Νικόπολη Κοζάνης.

Στόχους και επιδιώξεις της μελέτης αποτέλεσαν:

- Η σχεδίαση ενός απλού, λειτουργικού κτιρίου, το οποίο κατά κύριο λόγο θα είναι φιλικό προς τους εξυπηρετούμενους από αυτό.
- Η ισόγεια ανάπτυξη του κέντρου, έτσι ώστε να είναι ομαλή και ανεμπόδιστη τόσο η πρόσβαση σε αυτό, όσο και η κυκλοφορία σε όλους τους εσωτερικούς χώρους, που χρησιμοποιούνται από άτομα με δυσκολία στην κίνηση.
- Η εργονομική διεύθετηση και οργάνωση των χώρων με την χρήση όλων των βοηθητικών εξαρτημάτων (στηρίγματα, χειρολαβές, φάσες προστασίας).
- Η δημιουργία τέλος ενός οικοδομήματος, το οποίο θα εκφράζει και θα ενσωματώνει τις σύγχρονες αρχιτεκτονικές αντιλήψεις και υλικά.

Σύμφωνα με το κτιριολογικό πρόγραμμα στο κέντρο αναπτύσσονται οι λειτουργίες:

- Κοινωνικής υποστήριξης, διάγνωσης και αξιολόγησης
- Φυσικής και λειτουργικής αποκατάστασης και
- Προ – επαγγελματικής κατάρτισης

Οι λειτουργίες αυτές υποστηρίζονται από τους χώρους Διοίκησης και Γενικών Υπηρεσιών (Δ.Ε.Μ.ΚΟ.).

2.3.2.5 ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡ. 450/2000

Με την Απόφαση υπ' αριθμόν 450/2000 του Δημοτικού Συμβουλίου Κοζάνης, αποφασίστηκε στις 12-6-2000 η παραχώρηση 10.000 m² κοινόχρηστης έκτασης αγροκτήματος Λευκόβρυσης στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κοζάνης προκειμένου να δημιουργηθεί από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας Κέντρο Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Α.Μ.Ε.Α. (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση).

Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί πως ενώ ανατέθηκε η μελέτη εκπόνησης του έργου αμέσως μετά την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου – και υποστηρίχθηκε πως έχει ολοκληρωθεί – η προσπάθεια εύρεσής της υπήρξε άκαρπη.

2.4 ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΑ

Η επιτόπια έρευνα έγινε από την ανάγκη να διαπιστωθούν, να αξιολογηθούν και να αντιμετωπισθούν οι δυσκολίες που συναντούν οι κινητικά ανάπηροι μέσα στο περιβάλλον της πόλης της Κοζάνης, δυσκολίες που όλοι οι άνθρωποι είναι ενδεχόμενο να συναντήσουν κάποια στιγμή στη ζωή τους σε οποιαδήποτε πόλη της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Η μελέτη στηρίχθηκε στην ανάλογη που έχει πραγματοποιήσει μια ομάδα της Εταιρείας Προστασίας Σπαστικών για την Αθήνα.

Τα κύρια στοιχεία προσπέλασης που επιλέχθηκαν και έγινε δυνατή η καταγραφή τους είναι αν υπάρχουν σκαλοπάτια, επικλινές επίπεδο και κουπαστή, ανελκυστήρες και αναβατόρια. Συνολικά παρατηρούνται τα εξής :

- Τα σκαλοπάτια δημιουργούν αξεπέραστο φραγμό στην προσπέλαση του αναπήρου που κυκλοφορεί με αμαξίδιο. Επίσης η απότομη κλίση, η φθορά, το πλάτος και το ύψος των σκαλοπατιών δημιουργούν προβλήματα στα εμποδιζόμενα άτομα.
- Οι ράμπες είναι απαραίτητες σε κτίρια με σκαλοπάτια, για την προσπέλαση τόσο των αναπηρικών αμαξιδίων, όσο και των περιπατητικών αναπήρων.
- Η κουπαστή είναι απαραίτητη στα άτομα που περπατούν με δυσκολία, αλλά και στους τυφλούς και αμβλύωπες.
- Οι ανελκυστήρες τέλος, καθιστούν δυνατή την πρόσβαση των ανάπηρων σε πολύροφα κτίρια. Δυστυχώς τις περισσότερες φορές οι διαστάσεις του ανελκυστήρα δεν επαρκούν και οι τυχόν εσωτερικές διπλές πόρτες αν υπάρχουν δυσχεραίνουν την κατάσταση.

(Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών, 1984 – 1994)

2.4.1 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα κτίρια διοικητικών υπηρεσιών, αίθουσες συναλλαγής με το κοινό, όπως ταχυδρομεία, γραφεία ΟΤΕ, ΔΕΗ, τράπεζες κλπ. Από την επιτόπια έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην πόλη της Κοζάνης, διαπιστώθηκε μεγάλη έλλειψη υποδομών για άτομα με κινητικά προβλήματα στα κτίρια των δημόσιων και διοικητικών υπηρεσιών. Παρακάτω ακολουθεί φωτογραφικό υλικό που αποτυπώνει την υπάρχουσα κατάσταση.

Εικόνα 9: Το Δημαρχείο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 10: Είσοδος του Δημαρχείου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι Εικόνες 9 και 10 απεικονίζουν το Δημαρχείο της πόλης, έναν χώρο που όλοι οι πολίτες επισκέπτονται κάποια στιγμή στη ζωή τους. Όπως φαίνεται από τις φωτογραφίες, το κτίριο διαθέτει εξωτερικά ράμπα, η οποία μάλιστα κατασκευάστηκε πρόσφατα, αλλά δεν διαθέτει περίζωμα ή προστατευτικά κιγκλιδώματα. Επίσης, η κεντρική και μοναδική είσοδος του κτιρίου διαθέτει μια στενή πόρτα την οποία διαδέχονται σκαλοπάτια. Έτσι λοιπόν η πρόσβαση στο Δημαρχείο για πολλά άτομα με αναπηρίες είναι δύσκολη, ενώ καθίσταται αδύνατη για χρήστες αμαξιδίου.

Εικόνα 11: Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Παρόμοια κατάσταση παρουσιάζεται και στο κτίριο της Νομαρχίας, που εκτός από τις κλασικές αρμοδιότητες, φιλοξενεί το Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών, την Πρόνοια, κλπ. Στην Εικόνα 11 απεικονίζεται η πλάγια είσοδος της Νομαρχίας, η οποία διαθέτει αποκλειστικά σκαλοπάτια.

Ωστόσο η κεντρική είσοδος του κτιρίου, αν και διαθέτει ράμπα, η οποία επίσης κατασκευάστηκε πρόσφατα, αυτή δεν είναι ολοκληρωμένη με αποτέλεσμα να αποτελεί κίνδυνο για τα άτομα με κινητικά προβλήματα, λόγω των ανωμαλιών που παρουσιάζει η επιφάνειά της. Η κατάσταση αυτή αποτυπώνεται στις Εικόνες 12, 13 και 14.

Εικόνες 12,13 και 14: Η ράμπα της κεντρικής εισόδου της Νομαρχίας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το κτίριο των γραφείων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, πιθανόν λόγω του γεγονότος ότι είναι πιο καινούριο, διαθέτει ανελκυστήρα για την ευκολότερη πρόσβαση σε αυτό. Ωστόσο η πρόσβαση στον ανελκυστήρα είναι εφικτή μόνο από μία πλευρά και λόγω της μορφολογίας του εδάφους (έντονη υψομετρική διαφορά) δυσχεραίνει την κατάσταση.

Εικόνα 15: Είσοδος του κτιρίου των γραφείων Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 16: Κεντρική είσοδος της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το κτίριο της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας Κοζάνης διαθέτει ράμπα και κουπαστή, αλλά και πόρτα ικανού πλάτους, για την εξυπηρέτηση ατόμων με κινητικά προβλήματα, ακόμη και για χρήστες αμαξιδίων (Εικόνα 16).

Αντίθετα, το κεντρικό κτίριο του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος δεν διαθέτει τίποτα από τα παραπάνω, αν και έχει κατασκευαστεί το ανάλογο κεκλιμένο επίπεδο επί του πεζοδρομίου, στην είσοδο του κτιρίου (Εικόνα 17).

Εικόνα 17: Το κεντρικό κτίριο του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 18: Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης δεν παρέχει καμία πρόσβαση σε άτομα με κινητικές αναπηρίες, καθώς δεν διαθέτει κεκλιμένο επίπεδο επί του πεζοδρομίου, ράμπα εισόδου, ή οποιαδήποτε άλλη ρύθμιση που να προβλέπεται από τις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Εικόνα 18).

Εικόνα 19: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το ταμείο αποπληρωμής λογαριασμών της Δ.Ε.Η. έχει δύο μειονεκτήματα: πρώτον, βρίσκεται στα όρια της πόλης, πάνω σε δρόμο ταχείας κυκλοφορίας και απαιτείται η χρήση αυτοκινήτου ή αστικής συγκοινωνίας για την πρόσβαση σε αυτό, και δεύτερον, και σε αυτή την περίπτωση δεν υπάρχει καμία πρόσβαση σε άτομα με κινητικά προβλήματα, και ιδίως σε χρήστες αμαξιδίου, εφόσον η είσοδος αποτελείται από σκαλοπάτια (Εικόνα 19).

Εικόνα 20: Ταχυδρομείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 21: Πολεοδομία – Δ.Ε.Μ.ΚΟ.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το Ταχυδρομείο διαθέτει κεκλιμένο επίπεδο επί του πεζοδρομίου, το οποίο ωστόσο δεν έχει να κάνει με την εξυπηρέτηση του κοινού, καθώς η είσοδος στον

χώρο εξυπηρέτησης κοινού έχει σκαλοπάτι, αλλά χρησιμεύει αποκλειστικά για την μεταφορά των δεμάτων του ταχυδρομείου (Εικόνα 20).

Η είσοδος της Πολεοδομίας και της Δημοτικής Επιχείρησης Μελετών Κοζάνης είναι επίσης δύο χώροι που επισκέπτεται το κοινό και που για ακόμη μια φορά δεν προσφέρουν εύκολη πρόσβαση σε άτομα με κινητικά προβλήματα (Εικόνα 21). Αξιοσημείωτο είναι δε, ότι στο ίδιο κτίριο βρίσκονται τα γραφεία διοίκησης της Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π.

Εικόνα 22: Είσοδος Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος στην κεντρική πλατεία της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 23: Είσοδος ALPHA BANK σε έναν από τους κεντρικότερους δρόμους

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Τέλος, όσον αφορά στους χώρους συναλλαγής του κοινού, δηλαδή στις τράπεζες, επιλέχθηκαν δύο καταστήματα στην κεντρική πλατεία της πόλης. Στις Εικόνες 22 και 23 φαίνεται εν ολίγοις η κατάσταση που επικρατεί: σκαλοπάτια, στενές και βαριές πόρτες, δηλαδή καμία απολύτως πρόσβαση σε άτομα με κινητικά προβλήματα.

2.4.2 ΚΤΙΡΙΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟ

2.4.2.1 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται τα νοσοκομεία, οι κλινικές, τα αγροτικά ιατρεία και υγειονομικοί σταθμοί, τα κέντρα υγείας, τα ψυχιατρεία, τα ιδρύματα, τα βρεφοκομεία, οι βρεφικοί και παιδικοί σταθμοί κλπ.

Και σε αυτή την κατηγορία κτιρίων η πόλη υστερεί, καθώς αν και υπάρχει μια υποτυπώδης υποδομή, αυτή χαρακτηρίζεται από προχειρότητα στην κατασκευή της.

Ξεκινώντας από το Κρατικό Νοσοκομείο, οι εικόνες που ακολουθούν είναι αντιπροσωπευτικές. Η κεντρική είσοδος καλύπτεται από κολωνάκια στο οδόστρωμα, συνδεδεμένα με αλυσίδα και μια σιδερένια πόρτα τις περισσότερες φορές στη θέση που φαίνεται στην φωτογραφία, κάνοντας δύσκολη την είσοδο στο προαύλιο του νοσοκομείου. Η ράμπα των εξωτερικών ιατρείων είναι πρόχειρα κατασκευασμένη από τσιμέντο, ενώ σημειακά παρουσιάζει φθορές. Το ίδιο πρόχειρη αλλά και στενή είναι η ράμπα στην είσοδο επισκεπτών, ενώ και στο εσωτερικό ο ανελκυστήρας για τους επισκέπτες έχει μέγιστη χωρητικότητα τα δύο άτομα, και δεν μπορεί να εξυπηρετήσει χρήστες αμαξιδίου. Ακόμη και το κτίριο διοίκησης του νοσοκομείου είναι απρόσιτο, με σκαλοπάτια, στενή πόρτα και μπάρα ακριβώς έξω από την είσοδο. Τέλος, στον ψυχιατρικό τομέα, αν και υπάρχει ράμπα, ο δρόμος είναι χαλικοστρωμένος, με συνέπεια η πρόσβαση να είναι και εκεί δυσχερής.

Εικόνα 24: Κεντρική είσοδος Νοσοκομείου Εικόνα 25: Είσοδος Εξωτερικών Ιατρείων

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 26: Είσοδος στο Νοσοκομείο για τους επισκέπτες

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 27: Είσοδος του κτιρίου Διοίκησης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 28: Ψυχιατρικός τομέας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Το τμήμα του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στην Κοζάνη βρίσκεται στο ισόγειο, ενώ το πεζοδρόμιο αυτού έχει ελάχιστη υψομετρική διαφορά από το οδόστρωμα, κάνοντας έτσι πιο εύκολη την πρόσβαση σε άτομα με κινητικά προβλήματα (Εικόνα 29).

Εικόνα 29: Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός – Τμήμα Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι κλινικές στην πόλη είναι ίσως πιο οργανωμένες σε τέτοια ζητήματα, αν και με πρόχειρο τρόπο όπως φαίνεται στην Εικόνα 30. Το ίδιο ισχύει και για τα ιδιωτικά εξεταστικά – διαγνωστικά κέντρα (Εικόνα 31). Αποτελεί γενική παρατήρηση πως διαχρονικά ο ιδιωτικός τομέας ήταν πάντα πιο ευαισθητοποιημένος σε σχέση με το Κράτος.

Εικόνα 30: Μαιευτική Γυναικολογική Κλινική «ΘΕΟΜΗΤΩΡ»

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 31: Κεντρική Είσοδος του Διαγνωστικού Κέντρου «Ιπποκράτης»

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Τα ασφαλιστικά ταμεία παρουσιάζουν επίσης παρατυπίες. Αν και διαθέτουν ράμπες, δεν υπάρχουν ούτε κουπαστές, ούτε προστατευτικά κιγκλιδώματα, ενώ πιο συγκεκριμένα, το κτίριο ασφάλισης της ΔΕΗ διαθέτει ράμπα μόνο στην είσοδο της πρόσοψης του κτιρίου, ενώ στο ΙΚΑ, η πρόσβαση στον πεζόδρομο όπου βρίσκεται το κτίριο είναι δυσχερής, εφόσον δεν υπάρχουν τα κατάλληλα κεκλιμένα επίπεδα επί του πεζοδρομίου.

Εικόνα 32: Κεντρική είσοδος στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου της ΔΕΗ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 33: Πίσω είσοδος στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου της ΔΕΗ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 34: Κεντρική Είσοδος στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου ΙΚΑ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 35: Ράμπα της κεντρικής εισόδου στα γραφεία του ασφαλιστικού ταμείου ΙΚΑ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 36: Πρόσβαση στον πεζόδρομο που βρίσκεται το ασφαλιστικό ταμείο ΙΚΑ

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ωστόσο και τα ιδρύματα για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες παρουσιάζουν προβλήματα στην πρόσβαση. Οι φωτογραφίες που ακολουθούν είναι από την κεντρική είσοδο στο Ειδικό Εργαστήρι, και όπως βλέπουμε αν και το κτίριο είναι ισόγειο χωρίς σκαλοπάτια, το προαύλιο είναι χαλικοστρωμένο, προκαλώντας τόσο αστάθεια στο περπάτημα, όσο και αναταράξεις κατά την διέλευση αμαξιδίων (Εικόνες 37 και 38).

Εικόνες 37 και 38: Κεντρική Είσοδος του ιδρύματος «Ειδικό Εργαστήρι» για Α.Μ.Ε.Α.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.2 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΘΛΗΣΗΣ

Εγκαταστάσεις άθλησης θεωρούνται τα στάδια, τα γυμναστήρια, οι πισίνες, οι αθλητικοί σύλλογοι και όμιλοι κλπ. Είναι χώροι που το κοινό επισκέπτεται τόσο για άθληση, όσο και για παρακολούθηση αγωνισμάτων. Επομένως είναι χώροι υποχρεωμένοι να προσφέρουν πρόσβαση σε άτομα με κινητικά προβλήματα.

Και σε αυτή την κατηγορία όμως η κατάσταση είναι απογοητευτική. Για παράδειγμα το γήπεδο της πόλης έχει είσοδο προσβάσιμη όπως φαίνεται στην Εικόνα 39, αλλά στο εσωτερικό οι κερκίδες διαθέτουν σκαλοπάτια, κάνοντάς το απρόσιτο σε χρήστη αμαξιδίου (Εικόνα 40).

Εικόνα 39: Κεντρική είσοδος Αθλητικού Κέντρου Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 40: Εσωτερικό του Αθλητικού Κέντρου Κοζάνης (κερκίδες)

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η εικόνα είναι χειρότερη στο Δημοτικό Κολυμβητήριο. Ψηλό πεζοδρόμιο, μπάρες στην είσοδο και σκαλοπάτια από την εσωτερική της πλευρά, καθιστούν αδύνατη την είσοδο σε άτομα που κινούνται με τροχοκαθίσματα, ενώ περιορισμένη είναι η πρόσβαση και σε ανθρώπους με μειωμένες ικανότητες κίνησης (Εικόνες 41 και 42).

Εικόνα 41: Κεντρική είσοδος του Δημοτικού Κολυμβητηρίου Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 42: Εσωτερικά της κεντρικής εισόδου του Δημοτικού Κολυμβητηρίου Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Τα Δημοτικά Γυμναστήρια έχουν επίσης την ίδια εικόνα. Ουσιαστικά τα άτομα με κινητικά προβλήματα είναι εντελώς αποκλεισμένα από οποιαδήποτε αθλητική δραστηριότητα, ακόμη και ως θεατές.

Εικόνα 43: Δημοτικό Γυμναστήριο στην περιοχή Σκ'ρκα Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.3 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Στις εγκαταστάσεις κοινωνικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων ανήκουν οι σύλλογοι (κέντρα νεότητας, Κ.Α.Π.Η., σύλλογοι εργαζομένων, τοπικοί σύλλογοι, κλπ.), τα κοινοτικά κέντρα, οι αίθουσες χορού, οι αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, οι χώροι συνεδρίων κλπ.

Όσον αφορά στους συλλόγους, αυτοί στεγάζονται συνήθως σε πολυκατοικίες με κύρια χρήση της κατοικία (βλ. παρ. 2.4.5). Οι αίθουσες χορού βρίσκονται στα κέντρα διασκέδασης (βλ. παρ. 2.4.2.6), ενώ τα συνέδρια στην πόλη συνήθως γίνονται σε ειδικούς χώρους ξενοδοχείων (βλ. παρ. 2.4.2.8).

Το Κ.Α.Π.Η. στην Κοζάνη είναι επίσης ένας χώρος χωρίς κατάλληλη υποδομή για άτομα με προβλήματα κίνησης. Λόγω της παλαιότητας του κτιρίου υπάρχουν στενές πόρτες και σκαλοπάτια που καθιστούν το κτίριο απρόσιτο σε κάποιες ομάδες ηλικιωμένων (Εικόνα 44).

Εικόνα 44: Κ.Α.Π.Η. Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.4 ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Εκθεσιακοί χώροι είναι τα μουσεία, οι χώροι εκθέσεων, οι βιβλιοθήκες κλπ. Είναι χώροι υποχρεωμένοι να παρέχουν πρόσβαση σε όλες τις ομάδες πληθυσμού, καθώς αποτελούν σημαντικό τμήμα της επιμόρφωσης των ατόμων.

Δυστυχώς όμως η πόλη της Κοζάνης δεν είναι προετοιμασμένη ούτε σε αυτό τον τομέα. Στο λαογραφικό Μουσείο στο κέντρο της πόλης η αποκλειστική είσοδος αποτελείται από σκαλοπάτια, όπως και ο πεζόδρομος στον οποίο βρίσκεται. Έτσι η πρόσβαση στα Α.Μ.Ε.Α. είναι δύσκολη (Εικόνες 45 και 46).

Εικόνα 45: Λαογραφικό Μουσείο Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 46: Πεζόδρομος μπροστά από το Λαογραφικό Μουσείο Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 47: Είσοδος Δημοτικής Βιβλιοθήκης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη της πόλης είναι επίσης απρόσιτη. Όπως φαίνεται στην παραπάνω εικόνα, όχι μόνο διαθέτει σκαλοπάτι, αλλά η κυμαινόμενη υψομετρική του διαφορά από το έδαφος αποτελεί κίνδυνο ακόμη και για τα αρτιμελή άτομα.

Η Αίθουσα Τέχνης διαθέτει ράμπα, αλλά δεν διαθέτει περίζωμα ή προστατευτικά κιγκλιδώματα, και η υψομετρική διαφορά από το οδόστρωμα αποτελεί κίνδυνο για τους επισκέπτες με κινητικές αναπηρίες.

Εικόνα 48: Αίθουσα Τέχνης στο πάρκο Αγ. Δημητρίου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.5 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΘΕΑΜΑΤΩΝ

Χώροι θεάματος θεωρούνται τα θέατρα, οι κινηματογράφοι, οι αίθουσες συναυλιών κλπ. Είναι χώροι απαραίτητοι για την διασκέδαση και ψυχαγωγία του κοινού, και πρέπει να είναι προσίτοι σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού.

Η πόλη της Κοζάνης διαθέτει δύο κινηματογράφους στο κέντρο της πόλης. Μάλιστα ο ένας συστεγάζεται με την Λέσχη Αξιωματικών της πόλης. Όπως φαίνεται στις φωτογραφίες, κανένας από τους δύο δεν επιτρέπει την είσοδο σε άτομα με κινητικά προβλήματα, καθώς διαθέτουν σκαλοπάτια, ο ένας εξωτερικά και ο άλλος εσωτερικά (Εικόνες 49 και 50).

Εικόνα 49: Λέσχη Αξιωματικών – Κινηματογράφος

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 50: Κινηματογράφος «ΟΛΥΜΠΙΟΝ»

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Όσον αφορά στις θεατρικές παραστάσεις, κατά την χειμερινή περίοδο αυτές εκτελούνται στον κινηματογράφο «ΟΛΥΜΠΙΟΝ» που διαθέτει την ανάλογη υποδομή. Από την άλλη η Κοζάνη έχει δύο υπαίθρια θέατρα, που βρίσκονται στην περίμετρο της πόλης. Η πρόσβαση και στα δύο είναι δύσκολη, καθώς για το ένα απαιτείται αυτοκίνητο για την προσέγγισή του (πλακόστρωτος και ανηφορικός δρόμος) και το θεαράκι στο πάρκο του Αγ. Δημητρίου βρίσκεται βυθισμένο στο πράσινο, χωρίς να διαθέτει κάποιο μονοπάτι, δυσκολεύοντας το περπάτημα των

ατόμων με κινητικά προβλήματα. Επίσης δεν υπάρχουν ειδικά καθίσματα για Α.Μ.Ε.Α. Οι ίδιοι χώροι χρησιμοποιούνται και για την διεξαγωγή συναυλιών.

Εικόνα 51: Είσοδος υπαίθριου θεάτρου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 52: Κερκίδες υπαίθριου θεάτρου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 53: Υπαίθριο θεατράκι στο πάρκο Αγ. Δημητρίου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.6 ΧΩΡΟΙ ΑΝΑΨΥΧΗΣ

Χώροι αναψυχής είναι οι χώροι (ανοιχτοί ή κλειστοί) στους οποίους συγκεντρώνεται κόσμος για διασκέδαση. Τέτοιοι χώροι είναι τα εστιατόρια, τα ζαχαροπλαστεία, οι καφετέριες και τα καφενεία, τα μπαρ, τα κέντρα διασκέδασης κλπ. Είναι χώροι απαραίτητοι όσο και οι εγκαταστάσεις θεαμάτων, και ίσως χρησιμοποιούνται σε μεγαλύτερη συχνότητα από το κοινό. Έτσι λοιπόν η πρόσβαση σε αυτούς αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διασκέδασης και ψυχαγωγίας των ατόμων και κρίνεται απαραίτητη.

Ωστόσο η πρόσβαση σε αυτούς τους χώρους γίνεται ιδιαίτερα δύσκολα για άτομα με κινητικά προβλήματα, λόγω των πλακοστρώσεων που δημιουργούν

ανομοιομορφίες στο δάπεδο και αστάθεια στο βάδισμα, και των στενών διαδρόμων που δημιουργούν τα τραπεζοκαθίσματα. Αυτή η εικόνα παρατηρείται σε όλο το κέντρο της πόλης, όπως επίσης χαρακτηριστικό είναι πως δεν υπάρχουν ούτε κεκλιμένα επίπεδα για την πρόσβαση στους πεζοδρόμους και τις οδούς που φιλοξενούν αυτές τις λειτουργίες.

Εικόνες 54, 55: Καφετέριες και μπαρ στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 56: Είσοδος σε πολυκατοικία και σε κατάστημα γρήγορου φαγητού

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Για τα νυχτερινά κέντρα διασκέδασης η πρόσβαση είναι αδύνατη χωρίς χρήση αυτοκινήτου ή συνοδείας, εφόσον αυτά βρίσκονται περιφερειακά ή ακόμη και έξω από τα όρια της πόλης, ενώ όσα διαθέτουν ράμπες, αυτές έχουν κατασκευαστεί για την τροφοδοσία του καταστήματος και σπάνια χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση των ατόμων με κινητικά προβλήματα.

Εικόνα 57: Νυχτερινό κέντρο διασκέδασης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.7 ΚΤΙΡΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ

Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται τα εμπορικά κέντρα, οι χώροι αγορών και υπεραγορών, τα καταστήματα, τα φαρμακεία, τα κουρεία και κομμωτήρια κλπ.

Το εμπορικό κέντρο της Κοζάνης διαθέτει μια πρόχειρα τοποθετημένη σιδερένια ράμπα στην είσοδο του, η οποία – εκτός από το γεγονός ότι έχει μικρό πλάτος – από την χρήση έχει στραβώσει, ενώ την διαδέχεται ένα κολωνάκι σε κοντινή απόσταση, εμποδίζοντας την διέλευση αμαξιδίων (Εικόνα 58).

Εικόνα 58: Εμπορικό κέντρο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι υπεραγορές στην πλειοψηφία τους διαθέτουν ράμπες για την μεταφορά εμπορευμάτων. Ωστόσο οι στενοί διάδρομοι και τα σκαλοπάτια (όπου τα κτίρια αυτά διαθέτουν πάνω από έναν όροφο) δεν μπορούν να εξυπηρετήσουν πελάτες με κινητικά προβλήματα (Εικόνα 59).

Εικόνα 59: Υπεραγορά στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνες 60, 61: Καταστήματα στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Τα καταστήματα ρουχισμού, υποδημάτων, παιχνιδιών, κλπ. στην πλειοψηφία τους δεν είναι προσιτά σε άτομα με κινητικά προβλήματα, καθώς λόγω του ανάγλυφου της πόλης έχουν σκαλοπάτια, ενώ το εσωτερικό τους χαρακτηρίζεται από στενούς χώρους, μικρά δοκιμαστήρια, κλπ. (Εικόνες 60 και 61).

Ίδια εικόνα παρατηρείται και σε χώρους φαρμακείων, κομμωτηρίων, και λοιπών χρήσεων, απαραίτητων για κάθε άτομο (Εικόνες 62 και 63).

Εικόνα 62: Φαρμακείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 63: Κομμωτήριο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.8 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Εγκαταστάσεις προσωρινής διαμονής είναι οι χώροι που τα άτομα κατοικούν για βραχυχρόνιο διάστημα, όπως τα ξενοδοχεία, οι ξενώνες, τα ενοικιαζόμενα δωμάτια προσωρινής διαμονής, τα οικοτροφεία και οι κοιτώνες κλπ.

Στην πόλη μόνο ένα ξενοδοχείο βρίσκεται κοντά στο κέντρο (όπου είναι ο χώρος που συγκεντρώνει την πλειοψηφία των υπηρεσιών), το οποίο όπως φαίνεται από την εικόνα που ακολουθεί, δεν αποτελεί εξαίρεση στην γενικότερη επικρατούσα κατάσταση. Επίσης αξιοσημείωτο είναι πως κανένα ξενοδοχείο από όσα ερευνήθηκαν δε διαθέτει δωμάτια κατάλληλα διαμορφωμένα για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

Εικόνα 64: Ξενοδοχείο κοντά στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.9 ΧΩΡΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Χώροι διδασκαλίας θεωρούνται οι εγκαταστάσεις νηπιακής και στοιχειώδους εκπαίδευσης, μέσης, ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης, οι εγκαταστάσεις ξενόγλωσσης και επαγγελματικής εκπαίδευσης, τα φροντιστήρια κλπ. Η παιδεία αποτελεί συνταγματικό δικαίωμα όλων, όμως προκύπτει ο αποκλεισμός κάποιων ομάδων, λόγω έλλειψης της κατάλληλης υποδομής για την πρόσβαση των ατόμων αυτών στους χώρους διδασκαλίας.

Γενικά στην Κοζάνη παρατηρείται έλλειψη αυτής της υποδομής στην πλειοψηφία των σχολείων κάθε βαθμίδας. Μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις έχουν ληφθεί πρόχειρα μέτρα, και κυρίως σε σχετικά καινούριες σχολικές εγκαταστάσεις. Οι φωτογραφίες που ακολουθούν επιβεβαιώνουν του λόγου το αληθές.

Εικόνα 65: 1ο Δημοτικό Σχολείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 66: 5ο Δημοτικό Σχολείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 67: 9ο Δημοτικό Σχολείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 68: 12ο Δημοτικό Σχολείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 69: 2ο και 5ο Γυμνάσιο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 70: 4ο Γυμνάσιο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 71: 2ο Ενιαίο Λύκειο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 72: 3ο Ενιαίο Λύκειο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 73: 1ο Τ.Ε.Ε. Κοζάνης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

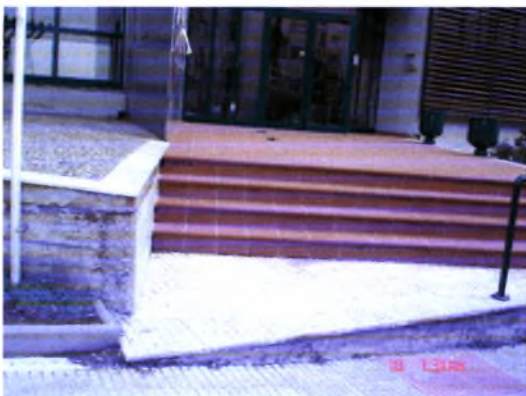
Διαφορετική κατάσταση παρατηρείται στο κτίριο του Ο.Α.Ε.Δ. και του Πανεπιστημίου, τα οποία είναι καινούρια και πληρούν σε ένα βαθμό τις προδιαγραφές. Όμως και εδώ τα προβλήματα είναι αισθητά, καθώς στο κτίριο του Ο.Α.Ε.Δ. η μικρή υψομετρική διαφορά μεταξύ του εξωτερικού δαπέδου και του δαπέδου του κτιρίου μπορεί να αποτελέσει πρόβλημα σε ένα χρήστη αμαξιδίου, ενώ στο Πανεπιστήμιο, αν και υπάρχει ράμπα για το κτίριο, δεν υπάρχει το απαραίτητο κεκλιμένο επίπεδο επί του πεζοδρομίου.

Εικόνα 74: Σχολή και γραφεία Ο.Α.Ε.Δ.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνες 75, 76: Κεντρική και πλαϊνή είσοδος του Πανεπιστημίου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Αλλά και στα κτίρια ιδιωτικής εκπαίδευσης, όπως τα φροντιστήρια, η κατάσταση δεν αλλάζει. Είσοδοι με σκαλοπάτια, στενές πόρτες και εσωτερικές σκάλες, μικρές αίθουσες, και γενικότερα καμία απολύτως υποδομή για την εξυπηρέτηση μαθητών με κινητικά προβλήματα (Εικόνες 77 και 78).

Η ίδια κατάσταση επικρατεί και στις μουσικές σχολές. Στην εικόνα 79 απεικονίζεται το Δημοτικό Ωδείο της πόλης.

Εικόνα 77: Είσοδος φροντιστηρίου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 78: Ξενόγλωσσο φροντιστήριο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 79: Δημοτικό Ωδείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.2.10 ΚΤΙΡΙΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Κτίρια ειδικών χρήσεων είναι τα κτίρια που περιλαμβάνουν χρήσεις δημόσιας φύσης που δεν προαναφέρθηκαν. Τέτοια κτίρια είναι οι ναοί, οι αίθουσες δικαστηρίων, οι αίθουσες αναμονής επιβατών, τα κτίρια στάθμευσης κλπ. Λόγω της δημόσιας χρήσης τους και της ιδιαίτερης φύσης τους (π.χ. ναοί) είναι απαραίτητο να είναι προσιτά σε όλους τους πολίτες.

Για παράδειγμα το Δικαστικό Μέγαρο διαθέτει μια σιδερένια, πρόχειρα βαλμένη ράμπα, χωρίς κουπαστή, περίζωμα ή κιγκλιδώματα, η οποία λόγω της παλαιότητάς της μπορεί να αποβεί επικίνδυνη. Ράμπα υπάρχει και για την πρόσβαση στα δικαστήρια από τον δρόμο, που όμως όπως φαίνεται από την φωτογραφία ούτε οι ίδιες οι αρχές δεν σέβονται την χρήση της και σταθμεύουν σε αυτήν.

Ωστόσο και η πρόσβαση στο Αστυνομικό Τμήμα της πόλης δεν είναι εύκολη λόγω έλλειψης ράμπας και στενότητας της θύρας (Εικόνα 82).

Εικόνα 80: Είσοδος Δικαστικού Μεγάρου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 81: Ράμπα Δικαστικού Μεγάρου για πρόσβαση από τον δρόμο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 82: Αστυνομικό Τμήμα

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Οι εκκλησίες της πόλης στην πλειοψηφία τους δεν διαθέτουν τα απαραίτητα για την πρόσβαση ατόμων με κινητικά προβλήματα, κάτι που οφείλεται και στην παλαιότητά τους. Το τελευταίο διάστημα η κατάσταση έχει βελτιωθεί, καθώς σε πολλούς ναούς της πόλης προστέθηκαν ράμπες ή και κουπαστές.

Αρχίζοντας με τον Ι. Ν. του Αγ. Νικολάου που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, παρατηρούμε πως δεν υπάρχει κάποια υποδομή, ενώ η υψομετρική διαφορά μεταξύ εξωτερικού και εσωτερικού δαπέδου, αν και μικρή μπορεί να είναι πρόβλημα για έναν χρήστη αμαξιδίου. Αντίθετα στον Ι. Ν. Αγ. Κωνσταντίνου έχει κατασκευαστεί ράμπα καθιστώντας τον ναό προσιτό σε όλους τους πολίτες.

*Εικόνα 83: Ι. Ν. Αγ. Νικολάου
στο κέντρο της πόλης*

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 84: Ι. Ν. Αγ. Κωνσταντίνου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Ο Ι. Ν. Αγ. Νικάνορα στην περιοχή Σκ'ρκα διαθέτει κεκλιμένο επίπεδο πολύ μεγάλης κλίσης, με αποτέλεσμα να είναι απρόσιτος στα άτομα με κινητικά προβλήματα, αν και διαθέτει ράμπες στις πλαϊνές εισόδους του.

Εικόνες 85, 86: Πρόσβαση από τον δρόμο και πλαϊνή είσοδος στον Ι. Ν. Αγ. Νικάνορα

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Όσον αφορά στους σταθμούς των μέσων μαζικής μεταφοράς, παρουσιάζονται επίσης ελλείψεις. Ο σιδηροδρομικός σταθμός της πόλης δεν διαθέτει καμία απολύτως υποδομή για την εξυπηρέτηση επιβατών με κινητικά προβλήματα.

Εικόνα 87: Είσοδος στον χώρο αναμονής και έκδοσης εισιτηρίων του σιδ/κου σταθμού

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Κάτι ανάλογο ισχύει και στον σταθμό αστικών λεωφορείων, που όχι μόνο δεν υπάρχει υποδομή για αυτά τα άτομα, αλλά και για κανέναν επιβάτη, εφόσον δεν υπάρχει κτίριο για αναμονή των επιβατών και για την έκδοση εισιτηρίων.

Εικόνα 88: Χώρος αφητηρίας αστικών λεωφορείων

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Από την άλλη οι εγκαταστάσεις των υπεραστικών λεωφορείων στεγάζονται σε καινούριο κτίριο που έχει κατασκευαστεί σύμφωνα με τις προδιαγραφές και η πρόσβαση σε αυτό είναι εφικτή.

Εικόνα 89: Είσοδος στον χώρο αναμονής και έκδοσης εισιτηρίων των Κ.Τ.Ε.Α.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 90: Εξωτερικός χώρος αναμονής και άφιξης λεωφορείων των Κ.Τ.Ε.Α.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.3 ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ

Κοινόχρηστοι χώροι είναι όλοι οι χώροι που χρησιμοποιούνται από το κοινό. Τέτοιοι χώροι είναι οι πλατείες, τα πάρκα, οι δρόμοι, οι πεζόδρομοι, κλπ. Από αυτούς τους χώρους διέρχεται καθημερινά μεγάλο ποσοστό των πολιτών, και είναι απαραίτητο η κίνηση να διενεργείται με ευκολία, ασφάλεια και συνέχεια. Επομένως κρίνεται αναγκαία η λήψη μέτρων για την εξυπηρέτηση όλων των ομάδων του πληθυσμού, όπως κεκλιμένα επίπεδα, αποφυγή σκαλοπατιών, κλπ.

Η κεντρική πλατεία της Κοζάνης αποτελεί ίσως ένα από τα ελάχιστα παραδείγματα σχεδιασμού για Α.Μ.Ε.Α. στην πόλη. Αν και οι περισσότερες παρεμβάσεις έγιναν με μεγάλη καθυστέρηση (κατά την διάρκεια της χρονιάς που πέρασε), είναι πλέον ένας χώρος προσιτός σε όλους τους πολίτες. Κατασκευάστηκαν ράμπες με κατάλληλη κλίση όπου υπήρχαν σκαλοπάτια, ενώ οι πλάκες του δαπέδου

αντικαθίστανται αμέσως σε περίπτωση φθοράς. Οι φωτογραφίες 91, 92 και 93 αποτυπώνουν την σημερινή εικόνα της πλατείας.

Εικόνες 91, 92, 93: Κεντρική πλατεία

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

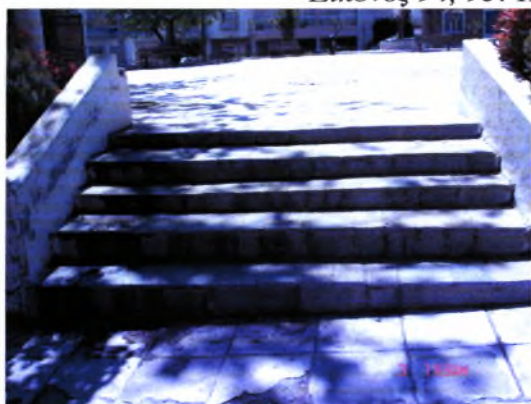
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Αντίθετα, σε όλες τις υπόλοιπες πλατείες της πόλης η πρόσβαση δεν είναι εφικτή. Συνήθως ο βασικότερος λόγος είναι οι σκάλες που εμποδίζουν την πρόσβαση στις πλατείες, αλλά και την κίνηση στο εσωτερικό τους.

Εικόνες 94, 95: Πλατεία 25ης Μαρτίου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνες 96, 97: Πλατεία Συντάγματος

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η Κοζάνη δεν διαθέτει πάρκα, παρά μόνο αυτό του Αγ. Δημητρίου. Τώρα τελευταία έχει ξεκινήσει η δημιουργία ενός νέου πάρκου στην άλλη πλευρά της πόλης, στον χώρο που στέγαζε το στρατόπεδο της πόλης. Γενικότερα βέβαια η πόλη έχει χώρους αστικού πράσινου, τόσο στο εσωτερικό πλατειών, όσο και σε παιδικές χαρές.

Το πάρκο του Αγ. Δημητρίου είναι ένας χώρος απαγορευτικός για την κίνηση ανάπηρων ατόμων, καθώς τα στενά μονοπάτια και οι σκάλες δημιουργούν δυσκολίες και στα εμποδιζόμενα άτομα. Το παράδοξο είναι πως ο χώρος περιφερειακά του πάρκου έχει διαμορφωθεί με ράμπες, που οδηγούν σε αυτό (Εικόνα 98).

Εικόνες 98, 99: Πάρκο Αγ. Δημητρίου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.3.1 ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Τα πεζοδρόμια είναι ο βασικότερος χώρος στον οποίο κινούνται οι πεζοί μέσα στην πόλη. Ωστόσο παρουσιάζουν πολλά προβλήματα όπως:

- Το ίδιο πεζοδρόμιο έχει συχνά διαφορετικό πλάτος, λόγω προεξοχής σκαλοπατιών από κτίρια, ύπαρξη περιπτέρων, και γενικότερα αστικού εξοπλισμού, που δημιουργούν δυσκολίες και περιορίζουν τον χώρο που απαιτείται για την κίνηση των Α.Μ.Ε.Α.
- Η επιφάνεια των πεζοδρομίων δεν είναι ομαλή. Αντιθέτως παρουσιάζει λακκούβες και προεξοχές είτε λόγω κακής πλακόστρωσης, είτε από ρίζες δέντρων, έργα του δήμου, κλπ., ενώ πρόβλημα δημιουργούν και τα διαφορετικά υλικά που χρησιμοποιούνται στην επίστρωση.
- Την κατάσταση δυσχεραίνουν τα σταθμευμένα οχήματα που σε αρκετές περιπτώσεις κλείνουν ακόμα και τις ράμπες που υπάρχουν για αυτά τα άτομα. Αντιθέτως όπου δεν υπάρχει ράμπα, το αναπηρικό αμαξίδιο είναι αδύνατο να διασχίσει μια διασταύρωση χωρίς τη βοήθεια άλλου ατόμου.

(Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών, 1984 – 1994).

Στις φωτογραφίες που ακολουθούν απεικονίζονται οι πιο κεντρικοί δρόμοι της πόλης, που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη κίνηση πεζών και οχημάτων, ενώ ταυτόχρονα συγκεντρώνουν την πλειοψηφία των καταστημάτων.

Αρχίζοντας από την οδό Παύλου Μελά, που διέρχεται από την μία πλευρά της κεντρικής πλατείας της πόλης, παρατηρούνται κακοσχεδιασμένες διαβάσεις, πρόχειρα κατασκευασμένες ράμπες και ελλιπής σήμανση για τους πεζούς. Ένα τμήμα αυτού του δρόμου έχει αναπλαστεί και έχει γίνει διαπλάτυνση των πεζοδρομίων με ομοιόμορφη πλακόστρωση. Παρ' όλα αυτά, οι ράμπες που κατασκευάστηκαν είναι πρόχειρες, από τσιμέντο, και με επικίνδυνη κλίση, οι ράμπες φορτοεκφόρτωσης χρησιμοποιούνται για προσωρινή στάθμευση οχημάτων, η σήμανση δεν βελτιώθηκε, οι διαβάσεις πλην του τμήματος της πλατείας είναι ελάχιστες, και τα φαρδιά πεζοδρόμια εκμεταλλεύονται οι καταστηματάρχες για την έκθεση των προϊόντων τους. Οι Εικόνες 100 ως 105 αποδεικνύουν τα ανωτέρω.

Εικόνες 100 ως 105: Οδός Παύλου Μελά

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η οδός Δημοκρατίας που διέρχεται από την άλλη πλευρά της πλατείας, βρίσκεται σε πολύ χειρότερη κατάσταση. Τα παλιά και στενά πεζοδρόμια, το μη συντηρούμενο οδόστρωμα, οι τσιμεντένιες ράμπες, ο αστικός εξοπλισμός που διακόπτει την κίνηση των πεζών, αλλά και η μεγάλη κλίση της οδού, δεν επιτρέπουν την χρήση του δρόμου από άτομα με προβλήματα κίνησης.

Εικόνες 106, 107: Οδός Δημοκρατίας

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

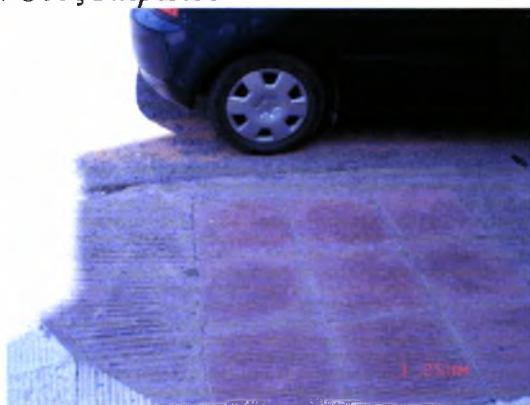
Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Η οδός Γκέρτσιου εκτείνεται περιφερειακά του κέντρου της πόλης και είναι ο δρόμος που διοχετεύει το μεγαλύτερο ποσοστό κίνησης από και προς αυτό. Και εδώ η κατάσταση δεν αλλάζει. Στενά πεζοδρόμια, πρόχειρα κατασκευασμένες σκάφες, φωτεινοί σηματοδότες χωρίς διαβάσεις πεζών, δυσκολεύουν την κίνηση των πεζών. Αξιοσημείωτο είναι πως σε πολλές διασταυρώσεις της συγκεκριμένης οδού, στα σημεία που θα έπρεπε να υπάρχουν σκάφες, έχουν τοποθετηθεί πλακάκια διαφορετικής χρωματικής απόχρωσης, τα οποία όχι μόνο δεν εξυπηρετούν αλλά μπορεί να αποτελούν και παγίδες (π.χ. για αμβλύωπες), δείχνοντας την αποτυχημένη απόπειρα του Δήμου να βελτιώσει την κατάσταση.

Εικόνες 108 ως 111: Οδός Γκέρτσιου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Τέλος, η οδός Γράμμου δεν αποτελεί κεντρικό δρόμο της πόλης, αλλά αξίζει να αναφερθεί, καθώς αποτελεί ένα ιδιόμορφο κομμάτι της. Από αυτή την οδό η πόλη αρχίζει να εκτείνεται προς τον λόφο, και χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο. Ταυτόχρονα, η προσπάθεια του Δήμου να δώσει στην συγκεκριμένη περιοχή ένα πιο παραδοσιακό χαρακτήρα με την πλακόστρωση, καθιστά την περιοχή απαγορευτική για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (Εικόνες 112 και 113).

Εικόνες 112 ως 113: Οδός Γράμμου

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.3.2 ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ

Την πλειονότητα των πεζοδρόμων της πόλης αποτελούν αυτοί που πλαισιώνουν την κεντρική πλατεία. Όπου αλλού υπάρχουν πεζόδρομοι είναι απομονωμένοι, ενώ σε πολλές περιπτώσεις αποτελούνται από σκαλοπάτια. Το δίκτυο πεζοδρόμων του κέντρου παρουσιάζει επίσης προβλήματα. Σε πολλά σημεία δεν προσφέρει πρόσβαση σε άτομα με κινητικά προβλήματα, και ιδίως σε χρήστες αμαξιδίου, ενώ όπου υπάρχουν ράμπες δεν έχουν την κατάλληλη κλίση και τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας (Εικόνα 113). Επίσης στο τμήμα των πεζοδρόμων όπου

βρίσκονται τα καταστήματα αναψυχής, η πλακόστρωση δεν είναι η κατάλληλη, ενώ τα τραπεζοκαθίσματα δημιουργούν στενούς διαδρόμους, δυσχεραίνοντας ακόμη περισσότερο την κατάσταση.

Εικόνες 114, 115: Πεζόδρομοι στην κεντρική πλατεία της πόλης

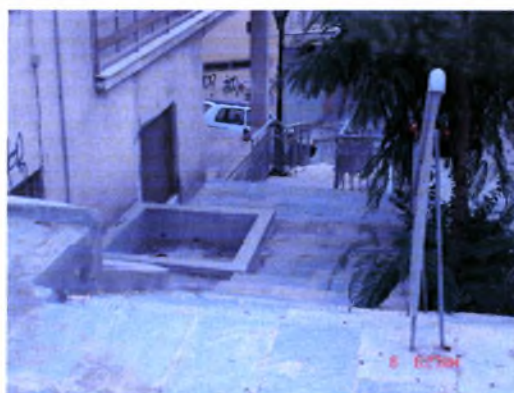

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνα 116: Σκάλες που οδηγούν στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.3.3 ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

Στον αστικό εξοπλισμό περιλαμβάνονται όλα τα μόνιμα ή προσωρινά στοιχεία για την εξυπηρέτηση των πολιτών. Αυτά είναι τα περίπτερα, τα δημόσια τηλέφωνα, τα παγκάκια, τα ταχυδρομικά κιβώτια, η σήμανση, κλπ.

Στην πόλη της Κοζάνης, ο αστικός εξοπλισμός όχι μόνο δεν εξυπηρετεί αλλά πολλές φορές δημιουργεί και εμπόδια στην κίνηση και εξυπηρέτηση των πολιτών. Η φύτευση, οι κολόνες των δικτύων (Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε.), η σήμανση και τα περίπτερα δεν επιτρέπουν την άνετη κίνηση επί του πεζοδρομίου, υπάρχουν μεγάλες αποστάσεις που δεν καλύπτονται από παγκάκια για την ξεκούραση των περαστικών, τα

γραμματοκιβώτια έχουν σχεδόν καταργηθεί και η εξυπηρέτηση γίνεται αποκλειστικά μέσω των ταχυδρομικών καταστημάτων, ενώ τα δημόσια τηλέφωνα είναι αρκετά ψηλά για να χρησιμοποιηθούν από μικρόσωμα άτομα ή χρήστες αμαξιδίου.

Διαπιστώνεται λοιπόν ότι ο αστικός εξοπλισμός με τον οποίο όλοι έρχονται καθημερινά σε επαφή, αποτελεί τον τομέα με τις μεγαλύτερες ελλείψεις. Αξίζει να αναφερθεί πως η σήμανση για θέσεις στάθμευσης οχημάτων Α.Μ.Ε.Α., έχει εμφανιστεί μόλις τα τελευταία χρόνια στην πόλη, αποδεικνύοντας την μέχρι πρόσφατα αδράνεια των αρχών.

Εικόνα 117: Ο αστικός εξοπλισμός εμπόδιο στην κίνηση

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνες 118, 119: Καρτοτηλέφωνα στο κέντρο της πόλης

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Εικόνες 120, 121: Ειδική σήμανση θέσης στάθμευσης για Α.Μ.Ε.Α.

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.3.4 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Οι δημόσιοι χώροι υγιεινής είναι κάτι το σχεδόν ανύπαρκτο στην πόλη. Μόνο η κεντρική πλατεία έχει τέτοιο χώρο, ο οποίος είναι υπόγειος, με απότομες σκάλες και στενές πόρτες. Επίσης ο χώρος λειτουργεί μόνο κατά την διάρκεια της μέρας, στην προσπάθεια του Δήμου να εμποδίσει την συγκέντρωση ανεπιθύμητων ομάδων κατά τη νύχτα (κυρίως ναρκομανείς).

Εικόνα 122: Δημόσιες τουαλέτες στην κεντρική πλατεία

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

2.4.4 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Άτομα με κινητικές δυσκολίες είναι αποκλεισμένα από τα μέσα μαζικής μεταφοράς, λόγω των πρακτικών προβλημάτων που προκύπτουν. Για παράδειγμα στα λεωφορεία τα ψηλά και στενά σκαλοπάτια αποτελούν σημαντικό εμπόδιο. Έτσι άτομα με κινητικές δυσκολίες χρειάζονται απαραίτητως βοήθεια για να κινηθούν με αυτά. Αλλά και η ασφάλεια μέσα στα οχήματα είναι ελλιπής, καθώς οι χειρολαβές

βρίσκονται πολύ ψηλά. Αυτό βέβαια τα τελευταία χρόνια με την αντικατάσταση των παλαιών μέσων μεταφοράς με καινούρια έχει δώσει κάποια λύση στο πρόβλημα, καθώς τα νέα οχήματα διαθέτουν μπάρες σε όλο το ύψος του οχήματος και στα καθίσματα. Ακριβώς το ίδιο συνέβαινε και με το κουδούνι στάσης, που πλέον σήμερα στα περισσότερα οχήματα βρίσκεται και σε χαμηλά σημεία (Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών, 1984 – 1994).

Ένα άλλο φαινόμενο που παρατηρείται είναι η έλλειψη ραμπών και κουπαστών σε όλες τις στάσεις και τους σταθμούς των μαζικών μέσων μεταφοράς, ενώ και στο εσωτερικό των σταθμών οι θυρίδες έκδοσης εισιτηρίων είναι σε μεγάλο ύψος.

Όμως το σοβαρότερο πρόβλημα που προκύπτει είναι η οδήγηση μέσα στην πόλη, καθώς οι συνεχόμενες εκκινήσεις και στάσεις και οι απότομοι ελιγμοί θέτουν σε κίνδυνο όλους τους επιβάτες, αλλά κυρίως τα άτομα που δεν μπορούν να αντιδράσουν ακαριαία λόγω κινητικών προβλημάτων.

Ειδικότερα στην πόλη της Κοζάνης, κανένα λεωφορείο αστικών και υπεραστικών γραμμών δεν φέρει την ειδική σήμανση που δηλώνει ότι μπορεί να εξυπηρετήσει Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, ενώ το ίδιο ισχύει και για τα ταξί.

2.4.5 ΚΑΤΟΙΚΙΑ

Η κατοικία είναι ο πλέον βασικός χώρος όπου τα άτομα με κινητικά προβλήματα πρέπει να έχουν πρόσβαση. Στην Κοζάνη, η πλειοψηφία των κατοικιών δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένες για να φιλοξενήσουν τέτοια άτομα. Στα νεόκτιστα κτίρια έχουν αρχίσει να γίνονται κάποιες προσπάθειες, οι οποίες όμως τις περισσότερες φορές περιορίζονται στην διαμόρφωση της κεντρικής εισόδου. Τα διαμερίσματα συνήθως διαμορφώνονται αφού προκύψει η ανάγκη. Οι εικόνες που ακολουθούν αποτυπώνουν εισόδους πολυκατοικιών περιφερειακά του κέντρου της πόλης, με κύρια χρήση την κατοικία.

Εικόνες 123, 124, 125: Είσοδοι κατοικιών

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

Πηγή: Προσωπικό αρχείο

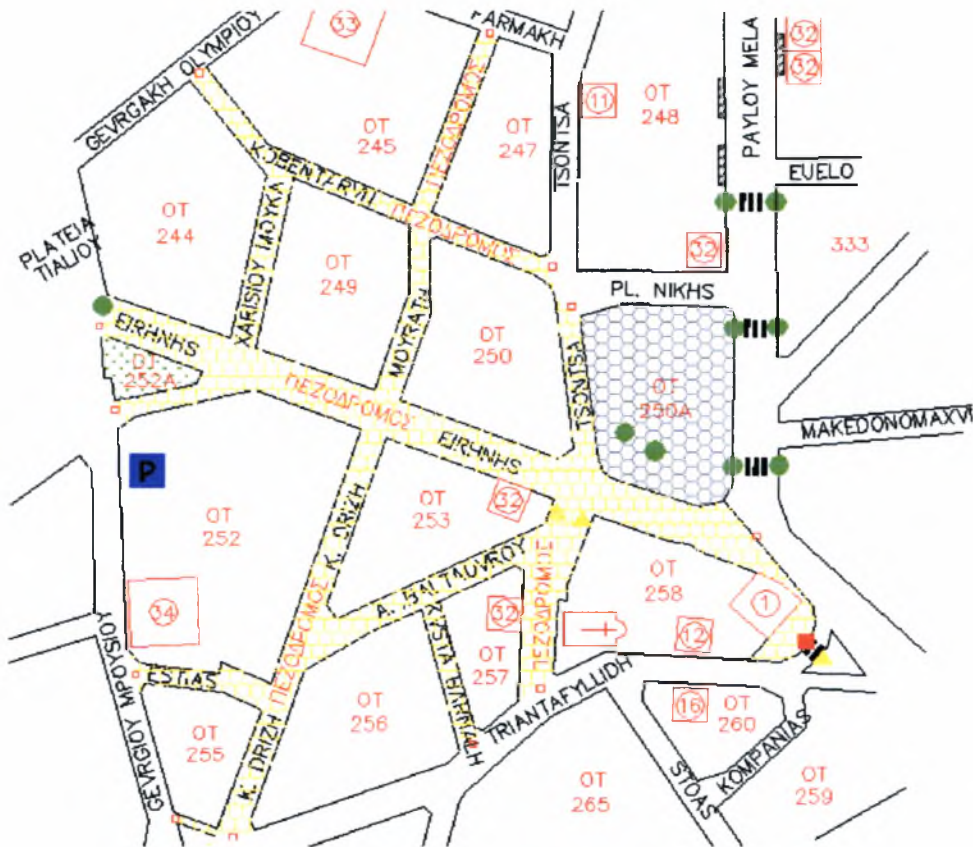
2.5 ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΧΑΡΤΗΣ 1

Η ανάλυση που προηγήθηκε δείχνει την κατάσταση που επικρατεί στην πόλη της Κοζάνης, σε όλους τους χώρους με τους οποίους κάθε πολίτης έρχεται σε επαφή καθημερινά, και που φαίνεται και στον χάρτη της υφιστάμενης κατάστασης. Το τμήμα της πόλης που μελετάται, τόσο στην υφιστάμενη κατάσταση, όσο και στην πρόταση, φαίνεται στον χάρτη 3. Ο χάρτης της υφιστάμενης κατάστασης αποτυπώνει:

- Τα δημόσια κτίρια διοίκησης και συναλλαγής με το κοινό,
- Τους πολιτιστικούς και εκθεσιακούς χώρους,
- Τις δημόσιες και ιδιωτικές υπηρεσίες υγείας,
- Τα ιδρύματα για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες,
- Τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
- Τις τράπεζες,
- Τις εκκλησίες,
- Τους ιδιωτικούς χώρους στάθμευσης,
- Τους κοινόχρηστους χώρους (πλατείες, πάρκα, πεζόδρομοι, πεζοδρόμια),
- Τις διαβάσεις πεζών,
- Τους φωτεινούς σηματοδότες
- Τις ράμπες φορτοεκφόρτωσης και
- Τις σκάφες επί του πεζοδρομίου.

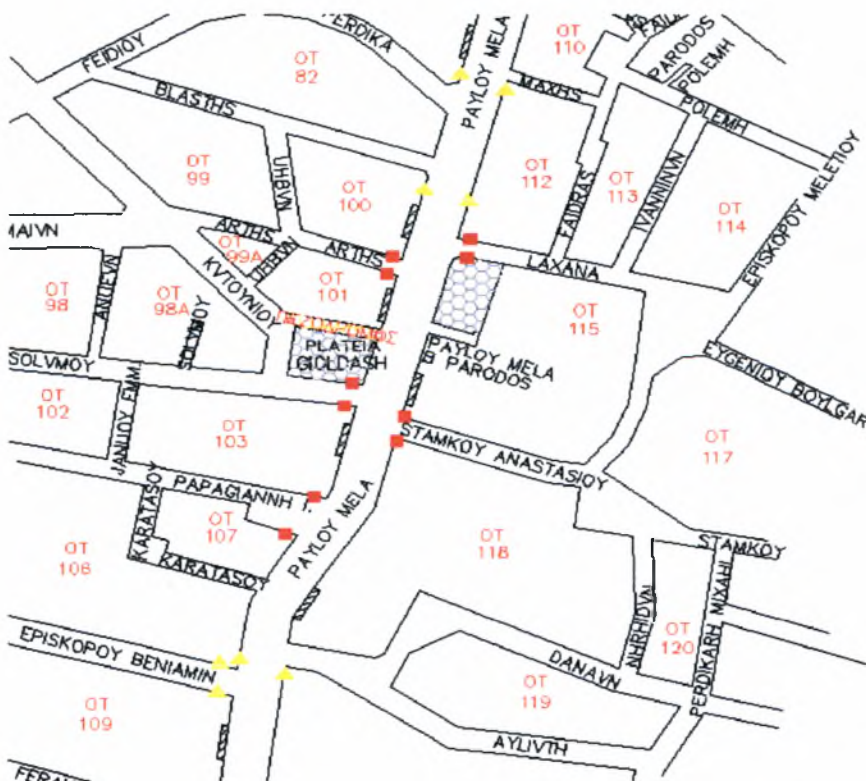
Για τις ράμπες και τις σκάφες ειδικότερα, έχει γίνει κατηγοριοποίηση σε καλής, μέτριας και κακής κατάστασης, λαμβάνοντας υπόψη την κλίση τους, τα υλικά κατασκευής (πλακάκι, τσιμέντο, κλπ.) και την συντήρησή τους. Αυτή η κατηγοριοποίηση στον χάρτη αποτυπώνεται με σύμβολα πράσινου χρώματος και κυκλικού σχήματος για τις ράμπες και σκάφες καλής κατάστασης, κίτρινου χρώματος και τριγωνικού σχήματος για ράμπες και σκάφες μέτριας κατάστασης και κόκκινου χρώματος και τετραγωνικού σχήματος για ράμπες και σκάφες κακής κατάστασης. Συνολικά προκύπτει πως το μεγαλύτερο ποσοστό τους συγκεντρώνεται στο κέντρο της πόλης και στους κεντρικούς δρόμους περιφερειακά από αυτό, ενώ με εξαίρεση την κεντρική πλατεία και την οδό Π. Μελά που πρόσφατα αναπλάστηκε, η πλειοψηφία τους είναι σε μέτρια και κακή κατάσταση.

Εικόνα 126: Κεντρική πλατεία

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Εικόνα 127: Οδός Παύλου Μελά

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

3. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΓΙΑ ΤΑ Α.Μ.Ε.Α.

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) έχει αναγνωρίσει από πολύ νωρίς τα θεμελιώδη δικαιώματα των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες με δύο αποφάσεις – διακηρύξεις της Γενικής του Συνέλευσης:

- α) την 2856/20-12-71, που αναφέρεται ειδικά στα δικαιώματα των πνευματικά καθυστερημένων παιδιών, και
- β) την 3447/9-12-75, που αναφέρεται γενικά στα δικαιώματα των αναπήρων ατόμων.

Με βάσει αυτές τις διακηρύξεις έχουν προκύψει οι Πρότυποι Κανόνες του Ο.Η.Ε. για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Ακολουθούν ενδεικτικά μερικά αποσπάσματα, που έχουν ιδιαίτερη σημασία για τα Α.Μ.Ε.Α. και χαρακτηρίζουν το πνεύμα και τους σκοπούς του Ο.Η.Ε. Σύμφωνα λοιπόν με τις διακηρύξεις τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα:

- Να συμμετέχουν στις πολιτικές διαδικασίες όπως οι άλλοι άνθρωποι,
- Για ιατρική, ψυχολογική και λειτουργική μεταχείριση,
- Για οικονομική και κοινωνική ασφάλιση και για ένα καθώς πρέπει επίπεδο ζωής,
- Οι ειδικές ανάγκες τους να λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα επίπεδα του οικονομικού και κοινωνικού σχεδιασμού, και
- Να λαμβάνουν μέρος σε όλες τις κοινωνικές, δημιουργικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

(Τσα Δικαιώματα και Ίσες Ευκαιρίες, www.disabled.gr) (βλ. Παράρτημα)

3.2 ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σύμφωνα με το άρθρο 26 του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων, αναγνωρίζει πως κάθε ανάπηρο άτομο, ανεξάρτητα από την προέλευση και τη φύση της αναπηρίας του, πρέπει να απολαμβάνει συγκεκριμένων πρόσθετων ευεργετημάτων με σκοπό να ευνοηθεί η επαγγελματική και κοινωνική του ένταξη. Τα ευεργετήματα αυτά πρέπει να αφορούν, ανάλογα με τις δυνατότητες των ενδιαφερομένων, την επαγγελματική κατάρτιση, την εργονομία, τη δυνατότητα πρόσβασης, την κινητικότητα, τα

μεταφορικά μέσα και την κατοικία (Ίσα Δικαιώματα και Ίσες Ευκαιρίες, www.disabled.gr).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια της προσπάθειας να αναγνωρίσει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και να καταπολεμήσει τις διακρίσεις, κήρυξε το έτος 2003 ευρωπαϊκό έτος για τα άτομα με αναπηρίες, βάσει του άρθρου 13 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρωταρχικός στόχος αυτού του ευρωπαϊκού έτους είναι η προώθηση του πολιτικού προγράμματος για την απόλυτη και ολοκληρωμένη ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες, που ορίστηκε το 2001 στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Για μια Ευρώπη χωρίς φραγμούς για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες» (Απόφαση 2001/903/EK, europa.eu.int).

Στόχοι αυτού του ευρωπαϊκού έτους είναι οι εξής:

- Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και την προστασία από τις διακρίσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις του Χάρτη του Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ένωσης.
- Ενθάρρυνση του προβληματισμού και της συζήτησης γύρω από τα μέτρα που απαιτούνται για την προώθηση των ίσων ευκαιριών για τα άτομα με αναπηρίες στην Ευρώπη.
- Προαγωγή της ανταλλαγής εμπειριών σχετικά με τις ορθές πρακτικές και τις αποτελεσματικές στρατηγικές που εφαρμόζονται σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων κυβερνήσεων σε όλα τα επίπεδα εξουσίας, του ιδιωτικού τομέα, των ενώσεων, των κοινωνικών εταιριών, των ομάδων εθελοντών, των αναπήρων και των οικογενειών τους.
- Βελτίωση της επικοινωνίας σε ότι αφορά την αναπηρία και προώθηση της θετικής παρουσίασης των αναπήρων.
- Ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης σχετικά με την ετερογένεια των διαφόρων μορφών αναπηρίας και των πολλαπλών μορφών διακρίσεων από τις οποίες απειλούνται τα άτομα με αναπηρίες.
- Απόδοση ιδιαίτερης προσοχής στην ευαισθητοποίηση σχετικά με το δικαίωμα των παιδιών και των νέων με αναπηρίες για ίση μεταχείριση όσον αφορά την εκπαίδευση.

(Απόφαση 2001/903/EK, europa.eu.int)

Επίσης, η Επιτροπή επωφελούμενη από την ώθηση που δόθηκε το 2003 με το «Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες», επιθυμεί να αξιοποιήσει τα

αποτελέσματα εφαρμόζοντας ένα πολυετές σχέδιο δράσης. Στόχος του σχεδίου αυτού είναι να ενσωματωθεί, έως το 2010, η διάσταση της αναπηρίας στις σχετικές κοινοτικές πολιτικές και να υλοποιηθούν σαφείς ενέργειες σε νευραλγικούς τομείς προκειμένου να βελτιωθεί η οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία. Το εν λόγω σχέδιο διαρθρώνεται γύρω από τρεις στόχους:

- ολοκλήρωση της εφαρμογής της οδηγίας για την ίση μεταχείριση όσον αφορά την απασχόληση και την εργασία
- περαιτέρω συνυπολογισμός της αναπηρίας στις σχετικές κοινοτικές πολιτικές
- προώθηση της δυνατότητας πρόσβασης για όλους.

(Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

3.2.1 ΚΥΡΙΑ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το Νοέμβριο του 2000 το Συμβούλιο ενέκρινε την οδηγία 2000/78/EK, δυνάμει της οποίας απαγορεύεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού ως προς την πρόσβαση στην εργασία. Όσον αφορά την αναπηρία, η εν λόγω οδηγία αναγνωρίζει ότι η μη πρόβλεψη «εύλογων προσαρμογών» στο χώρο εργασίας δύναται να συνιστά διάκριση (Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

Το κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων (2001 – 2006) στοχεύει στη στήριξη των κρατών – μελών στον αγώνα τους για την καταπολέμηση των διακρίσεων, ιδίως αυτών που πραγματοποιούνται λόγω αναπηρίας. Η Επιτροπή στηρίζει τις προσπάθειες που καταβάλλονται σε διεθνές επίπεδο ώστε να διασφαλίζεται στα άτομα με αναπηρία η πλήρης και ισότιμη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή τάσσεται υπέρ της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών η οποία αποβλέπει στην προώθηση και την προαγωγή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

Προκειμένου να διευκολυνθεί η κινητικότητα των ατόμων αυτών, η Επιτροπή έχει ήδη δεσμευτεί να μειώσει τον αριθμό των παροχών αναπηρίας οι οποίες δεν μπορούν να εξαχθούν από ένα κράτος – μέλος σε άλλο (προβλεπόμενη τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 σχετικά με τα συστήματα κοινωνικής

ασφάλισης) (Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

Στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας, η Επιτροπή έχει ως στόχο να αναλάβει πολλές ενέργειες. Επίσης, για να βελτιωθεί και να καταστεί αποτελεσματικότερη η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στο χώρο εργασίας, σκοπεύει στον πολλαπλασιασμό του σχεδιασμού και την κατασκευή κτιρίων που τηρούν την αρχή του καθολικού σχεδιασμού («σχεδιασμός για όλους») (Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

Η διαθεσιμότητα προσβάσιμων εγκαταστάσεων πολιτιστικού χαρακτήρα και αναψυχής είναι επίσης απαραίτητη για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία. Τούτο αναγνωρίστηκε από το Συμβούλιο στο ψήφισμα που εξέδωσε στις 6 Μαΐου 2003 σχετικά με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στις υποδομές και τις πολιτιστικές δραστηριότητες. Το ίδιο έπραξε στο ψήφισμα που εξέδωσε στις 21 Μαΐου 2002 σχετικά με το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμού, όπου καλούσε την Επιτροπή, τα κράτη – μέλη και τους άλλους φορείς να εντείνουν τις προσπάθειές τους, προκειμένου να διευκολύνουν την πρόσβαση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στον τουρισμό (Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

Η Επιτροπή, στη Λευκή Βίβλο που εξέδωσε με τίτλο «Η ευρωπαϊκή πολιτική μεταφορών με ορίζοντα το έτος 2001: η ώρα των επιλογών», ενθαρρύνει την αυξημένη χρήση προσβάσιμων δημόσιων μέσων μεταφοράς (Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης, <http://europa.eu.int>).

Τέλος, έχουν θεσμοθετηθεί μια σειρά ψηφίσματα για τα άτομα με αναπηρίες, όπως:

- Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 2003 για την «ηλεκτρονική προσβασιμότητα» – βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην κοινωνία των γνώσεων (Επίσημη Εφημερίδα C 39, 18.02.2003),
- Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 5ης Μαΐου 2003 για την παροχή ίσων ευκαιριών σε μαθητές και σπουδαστές με αναπηρίες, όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση (Επίσημη Εφημερίδα C 134, 07.06.2003), και

- Το ψήφισμα του Συμβουλίου της 6ης Μαΐου 2003 σχετικά με τη δυνατότητα πρόσβασης στην πολιτιστική υποδομή και τις πολιτιστικές δραστηριότητες για τα άτομα με αναπηρίες (Επίσημη Εφημερίδα C 134, 07.06.2003).
(Απόφαση 2001/903/EK, europa.eu.int)

3.3 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Το ελληνικό Σύνταγμα στο άρθρο 21 ορίζει ρητά ότι το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και λαμβάνει ειδικά μέτρα για την προστασία της αναπηρίας (είτε αυτή είναι πνευματική είτε σωματική είτε αισθητηριακή) (Ισα Δικαιώματα και Ίσες Ευκαιρίες, www.disabled.gr). Στις 6 Απριλίου 2001 η Βουλή των Ελλήνων ολοκλήρωσε τη διαδικασία αναθεώρησης του Συντάγματος της χώρας. Στο άρθρο 21 έχει προστεθεί η παρ. 6 η οποία αναφέρεται ρητά στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες και η οποία έχει ως ακολούθως : «Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και την συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας» (Στ. Διβανέ, 2004). Κατά συνέπεια, η Πολιτεία οφείλει, με την λήψη συγκεκριμένων νομοθετικών, θεσμικών και διοικητικών μέτρων, να εκδηλώνει έμπρακτα το ενδιαφέρον της για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων όλων των πολιτών (άρα και των αναπήρων οποιασδήποτε κατηγορίας) από το Κράτος, αποβλέπει στην πραγματοποίηση της κοινωνικής προόδου με ελευθερία και δικαιοσύνη (Ισα Δικαιώματα και Ίσες Ευκαιρίες, www.disabled.gr) και ταυτόχρονα εκφράζει την πολιτειακή βούληση κάθε χώρας και τον βαθμό ευαισθητοποίησής της.

Όσον αφορά στο ελληνικό δίκαιο περί ειδικής αγωγής, αυτό αναπτύχθηκε στην παράγραφο 1.2, όπου έγινε μια ιστορική αναδρομή στην αντιμετώπιση του Κράτους απέναντι στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Επίσης στην συγκεκριμένη παράγραφο αναφέρθηκε πως το Κράτος αν και άρχισε σχετικά νωρίς την θέσπιση νόμων σχετικών με την εκπαίδευση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, δεν έδωσε ιδιαίτερη προσοχή στον σχεδιασμό για την αυτόνομη κίνηση και διαβίωσή τους μέσα στην πόλη.

Είναι γεγονός ότι μόλις το 1983 συμπεριλήφθηκαν τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στον πολεοδομικό σχεδιασμό με την Απόφαση ΔΤΥ 1215: «Άρση Αρχιτεκτονικών Εμποδίων από τα Κτίρια Υγείας και Πρόνοιας, για την Διευκόλυνση της Χρήσης τους από Ανάπηρους και Άτομα Μειωμένης Κινητικότητας» (βλ.

Παράρτημα), που διαδέχτηκε το 1985 ο Γ.Ο.Κ. με το Νόμο 1577/1985, «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» και άλλες πολεοδομικές διατάξεις (Στ. Διβανέ, 2004). Έπειτα, το 1988 με την Απόφαση υπ' αριθμόν 3046/304/1988 (ΦΕΚ 59 Δ' / 1989) ψηφίστηκε η τροποποίηση του Κτιριοδομικού Κανονισμού (Κτιριοδομικός Κανονισμός, www.disabled.gr).

Το 1992 ψηφίστηκαν οι προδιαγραφές λειτουργίας κέντρων αποθεραπείας – αποκατάστασης για την παροχή ιατρικών και λοιπών φροντίδων καθώς και για την διημέρευση των ατόμων που περιγράφονται στο άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 2072/1992 (βλ. παράρτημα) (Αριθ. Π 4α οικ. 4633). Στη συνέχεια, το έτος 2000 το υπουργείο Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης ψήφισε τον Νόμο 2831/2000, ΦΕΚ 140 που προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για την ευκολότερη πρόσβαση των Α.Μ.Ε.Α. στα δημόσια κτίρια (Ειδικές Ρυθμίσεις για Καλύτερη Πρόσβαση των Α.Μ.Ε.Α. στα Δημόσια Κτίρια, www.disabled.gr).

Ταυτόχρονα με αυτούς τους νόμους υπήρξαν και κάποιοι άλλοι σχετικοί με την κίνηση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες που κυκλοφορούν με οχήματα. Ενδεικτικά αναφέρονται το ΦΕΚ 60/4-2-85 Τ.Β' για την καθιέρωση του Ειδικού Σήματος Παρκαρίσματος για Αναπηρικά Αυτοκίνητα (Καθιέρωση Ειδικού Σήματος Παρκαρίσματος για Αναπηρικά Αυτοκίνητα, www.disabled.gr), καθώς και ο Ν. 1485/1984 που σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 7, τροποποιεί τον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας προσθέτοντας επιπλέον πινακίδες για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (βλ. παράρτημα) (Ειδική Σήμανση για Α.Μ.Ε.Α., www.disabled.gr).

Τέλος, έχουν ψηφιστεί μια σειρά νόμων και οδηγιών, τόσο σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και σε εθνικό, για την ίση μεταχείριση και τα δικαιώματα των πολιτών, οι οποίοι περιλαμβάνουν και τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Στην αρχή του κεφαλαίου αναπτύχθηκαν οι νόμοι και οι οδηγίες που έχουν ψηφιστεί σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Στην χώρα μας ψηφίστηκε ο Ν. 3304 (ΦΕΚ: 03/02/2005) με τίτλο «Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού» (Νόμος για την Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης, www.disabled.gr).

Βέβαια, υπάρχουν και νόμοι που εξειδικεύονται στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες ή ακόμη και σε κάποιες κατηγορίες ατόμων με αναπηρίες, όπως για παράδειγμα ο Ν. 2725/1999 περί Αθλητισμού Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, ο Ν.

1648/86 άρθρο 1 παρ. 4 και Ν. 2224/94 άρθρο 22 για την επαγγελματική προστασία κωφών, οι Ν. 1078/80, Ν.1914/90, Ν.2065/92 για φορολογικές απαλλαγές και εκπτώσεις σε Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα για ειδική μεταχείριση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, κλπ. (Ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες, www.disabled.gr).

3.4 ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΤΟΥ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, το οποίο είναι ως επί το πλείστον υπεύθυνο για τον πολεοδομικό σχεδιασμό στη χώρα μας, με στόχο τον σχεδιασμό για όλους τους πολίτες χωρίς αποκλεισμούς και στα πλαίσια μιας προωθημένης κοινωνικής πολιτικής, σχεδιάζει με φροντίδα για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες αλλά και γενικότερα για όλα τα εμποδιζόμενα άτομα από τους φραγμούς που υπάρχουν σε όλους τους τομείς της καθημερινής ζωής. Στόχος της πολιτικής όσον αφορά στο σχεδιασμό και στην νομοθεσία ήταν και είναι να προσαρμοστούν όλες οι υποδομές της χώρας στις ιδιαιτερότητες όλων των πολιτών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αυτόνομη, άνετη και ασφαλής διαβίωση και διακίνησή τους. Παράλληλα προωθείται η εναρμόνιση των σχετικών νομικών διατάξεων με αυτές που ισχύουν σήμερα διεθνώς και ιδιαίτερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Στ. Διβανέ, 2004).

Στα πλαίσια της επίτευξης αυτού του σκοπού δημιουργήθηκε στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., από τον Ιούνιο του 1985, το «Γραφείο Μελετών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες». Έργο αυτού του Γραφείου – μεταξύ άλλων – είναι μια σειρά επιτυχημένων παρεμβάσεων στα πλαίσια του Γ.Ο.Κ., η συλλογή πλούσιας εμπειρίας και τεχνογνωσίας και η σύνταξη μιας σειράς Οδηγιών Σχεδιασμού με τίτλο «Σχεδιάζοντας για Όλους», που καλύπτει όλο το φάσμα της προσπέλασης σε κτίρια, κατοικίες, κοινόχρηστους χώρους και πεζοδρόμια (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90).

3.5 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΓΙΑ ΤΑ Α.Μ.Ε.Α.

Η Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Σχεδιάζοντας για Όλους» αποτελεί και τις προδιαγραφές σχεδιασμού εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, έτσι ώστε αυτοί να είναι προσιτοί σε όλους τους πολίτες. Πιο συγκεκριμένα στόχος των προδιαγραφών είναι α) να καταργήσουν τους αρχιτεκτονικούς φραγμούς και οτιδήποτε εμποδίζει την αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και γενικότερα

των εμποδιζόμενων ατόμων, και β) να κάνουν το δομημένο περιβάλλον πιο φιλικό, προσεγγίσιμο και ασφαλές για όλες τις κατηγορίες των χρηστών (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90). Ως μέτρο – πρότυπο στην δημιουργία αυτών των οδηγιών έχει χρησιμοποιηθεί ο χρήστης αναπηρικού αμαξιδίου, γιατί αυτή είναι από πλευράς απαιτούμενων διαστάσεων η δυσμενέστερη περίπτωση χρήστη (www.tee.gr).

Για την υλοποίηση των παραπάνω στόχων, σημαντικός παράγοντας είναι η εύκολη και ασφαλής διακίνηση όλων των χρηστών στο δομημένο περιβάλλον. Για να επιτευχθεί αυτό σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν:

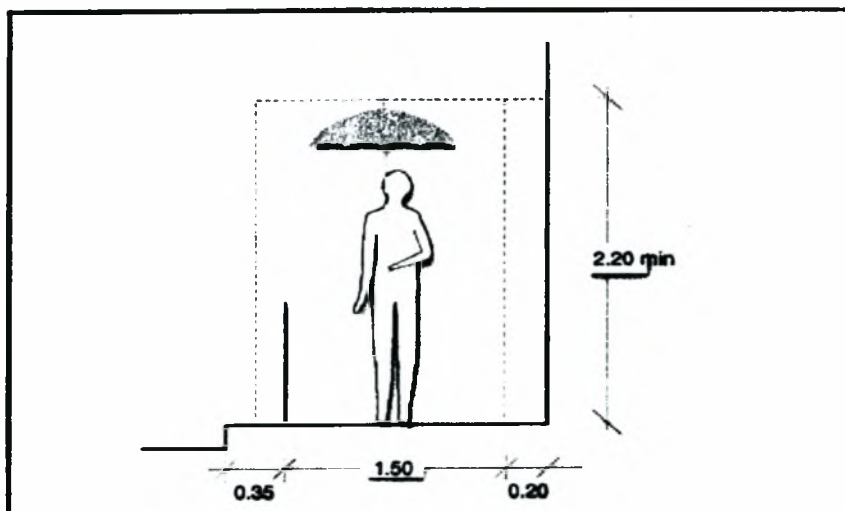
- Η κλίση σε σχέση με την απόσταση του διαμορφωμένου δαπέδου,
- Η ολισθηρότητα του δαπέδου, σε συνάρτηση με την υφή του υλικού όσο και με το ανάγλυφο της επιφάνειάς του,
- Ο σωστός σχεδιασμός των δαπέδων με αποφυγή των σημείων εκτροπής του αναπηρικού αμαξιδίου, αλλά και των άλλων βοηθημάτων (πατερίτσες, κλπ.), ή της πρόσκρουσής τους σε εμπόδια,
- Η αποφυγή αρμών διαμόρφωσης δαπέδου σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργεί κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων,
- Η κατασκευή των σημείων εισόδου – εξόδου με κατάλληλες διαστάσεις, και
- Η προσβασιμότητα σε όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό.

3.5.1 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΕΖΩΝ

3.5.1.1 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Ως πεζοδρόμια ορίζονται τα υπερυψωμένα ή μη ερείσματα αστικής οδού, που προορίζονται για την συνεχή, ασφαλή και χωρίς εμπόδια κυκλοφορία των πεζών και των εμποδιζόμενων ατόμων. Ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών είναι ο χώρος που χρησιμοποιείται για την άνετη και ανεμπόδιστη κίνηση των πεζών και πρέπει να μένει ακάλυπτη σε όλο το μήκος, πλάτος και ύψος της. Οδηγός όδευσης τυφλών είναι η λωρίδα της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών, διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδό της, που αποβλέπει στην καθοδήγηση και ασφαλή διακίνηση των ατόμων με προβλήματα στην όραση.

Εικόνα 130: Ελεύθερο ύψος όδευσης πεζών

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1986 – '90

Στην περίπτωση υφιστάμενων ρυμοτομικών σχεδίων προτείνονται τα παρακάτω, σχετικά με το ελάχιστο πλάτος των πεζοδρομίων :

- για δρόμους πλάτους άνω των 12,00 μ., ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου 2,05 μ.
- για δρόμους πλάτους 9,00 – 12,00 μ., υποχρεωτικό πλάτος πεζοδρομίου 2,05 μ.
- για δρόμους πλάτους 6,00 – 9,00 μ., ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου 1,50 μ. (όσο η ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών) και επιθυμητό κατά το δυνατόν 2,05 μ.
- για δρόμους πλάτους μικρότερου των 6,00 μ., πεζοδρόμηση.

Ως ύψος πεζοδρομίου ορίζεται το ύψος του κρασπέδου του πεζοδρομίου και δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 7 – 10 εκ., γιατί τότε δημιουργεί προβλήματα στη διαμόρφωση των διαβάσεων. Σε περιπτώσεις μόνο όπου δημιουργούνται προβλήματα λόγω της κλίσης του εδάφους σε συνδυασμό με τις κλίσεις απορροής των ομβρίων υδάτων, το ύψος του πεζοδρομίου δύναται να είναι μεγαλύτερο, χωρίς όμως ποτέ να ξεπερνά τα 15 εκ. Τα υλικά κατασκευής του δαπέδου πρέπει να εξασφαλίζουν αντολισθηρότητα, ομοιογένεια, σταθερότητα, αντοχή στην χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή αντανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση.

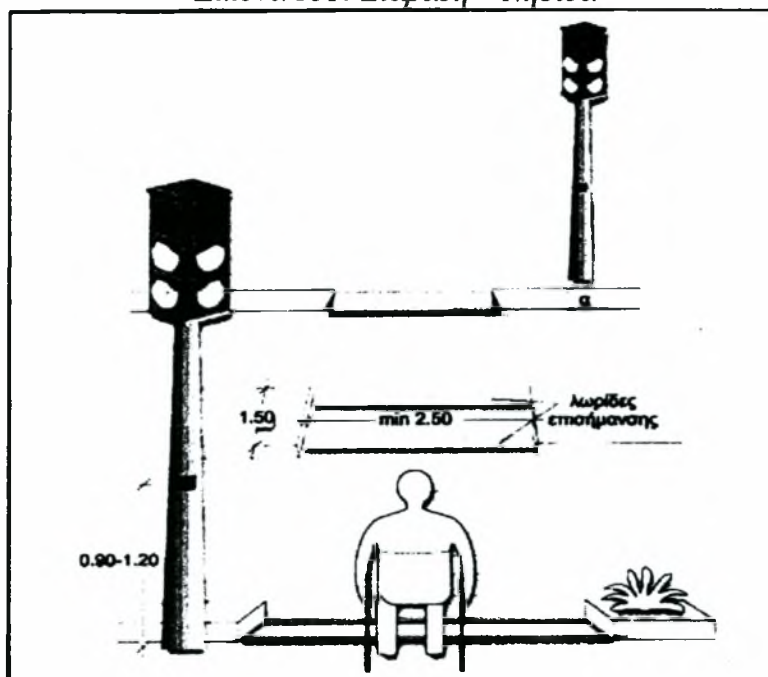
ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ – ΝΗΣΙΔΕΣ

Διαβάσεις θα διαμορφώνονται κάθε 100 μ. τουλάχιστον και κατά προτίμηση κάθετα στη ροή της κυκλοφορίας. Οι διαβάσεις θα χαρακτηρίζονται και με σήμανση στο οδόστρωμα, ενώ η σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με την στάθμη του

οδοστρώματος θα γίνεται με σκάφες, των οποίων η αρχή και το τέλος θα είναι χαρακτηρισμένα με λωρίδα επισήμανσης ώστε να προειδοποιούνται τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Όταν το πλάτος του οδοστρώματος είναι μεγαλύτερο από 12 μ. ή το είδος της κυκλοφορίας το επιβάλλει, θα κατασκευάζονται νησίδες με πλάτος τουλάχιστον 1,50 μ. οι οποίες στην αρχή και το τέλος τους πρέπει να είναι χαρακτηρισμένες με υλικό ανιχνεύσιμο με το μαστούλι των τυφλών.

Εικόνα 131: Διάβαση – Νησίδα

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1986 – '90

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην αντιμετώπιση της απορροής των ομβρίων υδάτων. Στις περιπτώσεις που τοποθετείται εσχάρα αποχέτευσης, η οποιαδήποτε διαμόρφωση δεν πρέπει να δημιουργεί προεξοχή στην επιφάνεια του δαπέδου μεγαλύτερη από 0,02 μ. και κατά προτίμηση εκτός ζώνης όδευσης πεζών (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 2, Παρ. 1: Στοιχεία Σχεδιασμού Πεζοδρομίου»).

3.5.1.2 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ

Ο πεζόδρομος είναι ο διαμορφωμένος υπαίθριος κοινόχρηστος ελεύθερος χώρος, που εξυπηρετεί αποκλειστικά την συνεχή, ασφαλή και χωρίς εμπόδιο κυκλοφορία των πεζών και εμποδιζόμενων ατόμων και επιτρέπεται να

χρησιμοποιηθεί μόνο από τα οχήματα τροφοδοσίας και τα ειδικά οχήματα σύμφωνα πάντα με τις καθορισμένες προϋποθέσεις. Απαραίτητο ελάχιστο πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών ορίζονται τα 3,00 μ.

Σε περιοχές, όπου η κύρια χρήση ορίζεται ως εμπορική από τον σχεδιασμό, απαιτείται πρόβλεψη επιπλέον ελάχιστου ελεύθερου πλάτους 1,20 μ. για τη δημιουργία ελεύθερης ζώνης στάσης μπροστά στις προθήκες καταστημάτων, ενώ η ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών του πεζοδρόμου θα μένει υποχρεωτικά ακάλυπτη καθ' ύψος σε όλο το μήκος και πλάτος της.

Το δάπεδο των πεζοδρόμων ακολουθεί τις προδιαγραφές των πεζοδρομίων, αλλά ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται κατά την κατασκευή του υποστρώματος και της τελικής επιφάνειας του δαπέδου, ώστε να αντέχουν σε καταπονήσεις τουλάχιστον 20 τόνων, δεδομένου ότι χρήση αυτών θα γίνεται και από τα ειδικά οχήματα. Στην ελεύθερη ζώνη όδευσης θα κατασκευάζεται ο οδηγός όδευσης τυφλών, λαμβάνοντας μέριμνα ώστε να απέχει από τα όρια αυτής τουλάχιστον 0,50 μ. Οποιαδήποτε δε αλλαγή μέσα στην ελεύθερη ζώνη όδευσης, μόνιμη ή προσωρινή θα αναγγέλλεται με λωρίδα επισήμανσης κάθετη στην κυκλοφορία. Με τον ίδιο τρόπο θα επισημαίνεται η αρχή και το τέλος του πεζοδρόμου, όταν δεν υπάρχει προστατευτικό κιγκλίδωμα ή άλλο μέσο διαχωρισμού του πεζοδρόμου από το οδόστρωμα.

Σε κάθε είσοδο του πεζοδρόμου θα υπάρχουν σκάφες για τη σύνδεση του με το οδόστρωμα, καθώς και ειδική πινακίδα που θα αναγγέλλει την χρήση του πεζοδρόμου και θα προειδοποιεί για τον τρόπο λειτουργίας του. Όπου κατασκευάζονται ράμπες ή κλίμακες συνιστάται η κατασκευή εκατέρωθεν αυτών κιγκλιδώματος. Τέλος, όσον αφορά τον φωτισμό των πεζοδρόμων μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφόρων τύπων φωτιστικά, τα οποία όμως πάντοτε θα τοποθετούνται εκτός της ελεύθερης ζώνης όδευσης, θα εξοπλίζονται με λάμπες τέτοιας μορφής ώστε να μην ενοχλούν τους υπερκείμενους ενοίκους και θα είναι ανιχνεύσιμα από το μπαστούνι των τυφλών εφόσον είναι επιδαπέδια (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 2, Παρ. 2: Στοιχεία Σχεδιασμού Πεζοδρόμων»).

3.5.1.3 ΡΑΜΠΕΣ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ

Ράμπα ή βατό κεκλιμένο επίπεδο ονομάζεται κάθε επίπεδο που επιτρέπει την προσπέλαση ατόμων ή και αμαξιδίων, συνδέοντας δύο διαφορετικής στάθμης επιφάνειες. Τα κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία μιας ράμπας είναι η κλίση και το πλάτος που καθορίζουν και τον βαθμό άνεσης κατά την χρήση της. Το πλάτος δε μιας ράμπας καθορίζει και τη δυνατότητα ταυτόχρονης ή μη χρήσης, από ένα ή περισσότερα άτομα με ή χωρίς αμαξίδιο. Η κλίση της ράμπας κυμαίνεται από 0 % – η ιδανική περίπτωση – και μπορεί να φτάσει στο 10 % ανάλογα με το μήκος και την χρήση της.

Πίνακας 10: Κάλυψη υψομετρικών διαφορών - προτεινόμενες κλίσεις σε ράμπες

Κάλυψη υψομετρικών διαφορών - προτεινόμενες κλίσεις σε ράμπες				
A/A	Υψομετρική Διαφορά (μ.)	Τρόπος Κάλυψης	Max Κλίση	Ανεκτό Μήκος (μ.)
1	0,00 - 0,02	φαλτσογωνία	1:1 ή 100%	0,02
2	0,02 - 0,04	φαλτσογωνία	1:2 ή 50%	0,04
3	0,04 - 0,10	ράμπα	1:10 ή 10%	1
4	0,10 - 0,25	ράμπα	1:12 ή 8%	3
5	0,25 - 0,50	ράμπα	1:16 ή 6%	8
6	0,50 και άνω	ράμπα ή μηχανικό μέσο	1:20 ή 5%	10,00 άνω των 10 μ. παρεμβάλλεται επίπεδο τμήμα μήκους 1,50 μ.

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90

Το μήκος μιας ράμπας είναι συνάρτηση της κλίσης της, έτσι ώστε ο συνδυασμός αυτών των δύο χαρακτηριστικών να εξασφαλίζει την μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια και άνεση στον χρήστη. Όταν όμως το μήκος της ράμπας ξεπερνά τα 10,00 μ. τότε επιβάλλεται η κατασκευή πλατύσκαλου. Πλατύσκαλα κατασκευάζονται στην αρχή και το τέλος της, καθώς και σε κάθε σημείο αλλαγής της διεύθυνσής της.

Πίνακας 11: Μήκη ράμπας εγκαρσίου του πεζοδρομίου

Μήκη ράμπας εγκαρσίου του πεζοδρομίου				
Ύψος Πεζοδρομίου	Κλίση Ράμπας	Κλίση Ράμπας	Απαιτούμενο	Απαιτούμενο
	Επιθυμητή Περίπτωση	Ανεκτή Περίπτωση	Μήκος Ράμπας Επιθυμητή Περίπτωση	Μήκος Ράμπας Ανεκτή Περίπτωση
0,000 - 0,07	5 % (1:20)	8 % (1:12)	1,4 μ.	0,84 μ.
0,071 - 0,10	6 % (1:20)	8 % (1:12)	2 μ.	1,2 μ.
0,101 - 0,12	7 % (1:20)	6,2 % (1:16)	2,4 μ.	1,42 μ.
0,121 - 0,15	8 % (1:20)	6,2 % (1:16)	3 μ.	2,2 μ.
0,151 και άνω	9 % (1:20)	8 % (1:12)	-	-

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90

Το πλάτος της ράμπας πρέπει να εξασφαλίζει την ασφαλή και άνετη διακίνηση του χρήστη. Το συνιστώμενο ελεύθερο πλάτος ράμπας μεταξύ των περιζωμάτων της γενικά είναι 1,30 μ.

Το δάπεδο ράμπας πρέπει να είναι από υλικό αντιολισθητικό, ομοιογενές, σταθερό, με αντοχή στην χρήση και τις καιρικές συνθήκες, με μικρή αντανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση. Μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται ώστε η υφή του δαπέδου να μην δυσχεραίνει την κίνηση των αμαξιδίων και των ατόμων με πατερίτσες, μαστούνια ή άλλα βοηθητικά μέσα.

Είναι απαραίτητο, οπουδήποτε υπάρχει ράμπα, να επισημαίνεται κατάλληλα η ύπαρξή της, ιδιαίτερα αν οι χρήστες της είναι και άτομα με προβλήματα στην όραση. (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 3: Ράμπες Ατόμων και Αμαξιδίων»)

3.5.1.4 ΚΛΙΜΑΚΕΣ Ή ΣΚΑΛΕΣ

Κλίμακα ή σκάλα ονομάζεται ένα σύνολο βαθμίδων, που χρησιμοποιείται για την κατακόρυφη και αυτοδύναμη πρόσβαση ατόμων από ένα βατό επίπεδο σε ένα άλλο. Τα κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία μιας κλίμακας είναι το ύψος και το πλάτος των βαθμίδων της, που καθορίζουν τελικά την κλίση της και κατ' επέκταση τον βαθμό άνεσης κατά την χρήση της. Οι συνιστώμενες διαστάσεις ύψους και πλάτους βαθμίδας, ώστε να εξασφαλίζεται η άνετη και ασφαλής χρήση τους από όλα τα εμποδιζόμενα άτομα που μπορούν να βαδίσουν, είναι 15 εκ. και 33 εκ. αντίστοιχα.

Στα κτίρια συνάθροισης κοινού πρέπει να αποφεύγονται σφηνοειδείς βαθμίδες ενώ το μήκος της κλίμακας δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 4 – 4,5 μ. χωρίς την μεσολάβηση πλατύσκαλου. Επίσης, πλατύσκαλα πρέπει να μεσολαβούν κάθε 10 ως 12 το πολύ ύψη κλίμακας, ανεξάρτητα από το αν αλλάζει η διεύθυνση της κλίμακας ή όχι. Μεμονωμένες βαθμίδες δεν πρέπει να κατασκευάζονται σε καμία περίπτωση.

Τα υλικά κατασκευής του φορέα μιας κλίμακας μπορεί να είναι το οπλισμένο σκυρόδεμα, το ξύλο, ο σίδηρος ή άλλα υλικά σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Απαραίτητα όμως πρέπει να παρέχουν στον χρήστη την απαιτούμενη σταθερότητα και ασφάλεια.

Τα στοιχεία προστασίας και ασφάλειας του χρήστη της κλίμακας είναι :

- το κιγκλίδωμα ή το στηθαίο ή συνδυασμός αυτών
- ο χειρολισθήρας και
- το περιζώμα ή σοβατεπί.

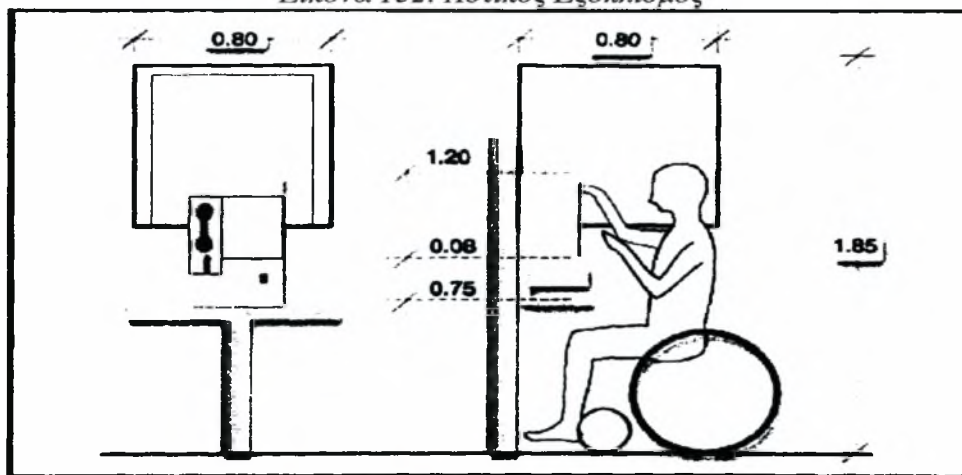
(βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 4: Κλίμακες ή Σκάλες»)

3.5.1.5 ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ – ΕΜΠΟΔΙΑ

Ως αστικός εξοπλισμός ορίζονται οι πάσης φύσεως μόνιμες ή προσωρινές εγκαταστάσεις του πεζοδρομίου, που αποβλέπουν στην ασφάλεια, πληροφόρηση, εξυπηρέτηση και υγιεινή όλων των χρηστών του. Η λειτουργία του αστικού εξοπλισμού πρέπει να εκφράζεται με σαφήνεια και να υποδεικνύεται από το σχήμα και το χρώμα του. Πρέπει δε πάντα να τοποθετείται εκτός της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών και μάλιστα να προστίθεται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου.

Κατά τον σχεδιασμό πρέπει να προβλέπονται, ανά 100 μ. στις κεντρικές περιοχές και ανά 200 μ. στις πιο απομακρυσμένες, χώροι για την ανάπαυση των χρηστών αμαξιδίων σε συνδυασμό με τα άλλα στοιχεία του αστικού εξοπλισμού, προκειμένου να εξοικονομείται χώρος.

Εικόνα 132: Αστικός Εξοπλισμός

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1986 – '90

Στοιχεία του αστικού εξοπλισμού πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε αφενός να είναι ανιχνεύσιμα από το μαστούνι των τυφλών, αφετέρου δε να είναι προσιτά και χρησιμοποιήσιμα από χρήστες αμαξιδίων ή άτομα μικρού ύψους. Σε περιπτώσεις πεζοδρομίων ελάχιστων επιθυμητών διαστάσεων, τοποθετούνται κατ' ελάχιστον καλάθι αχρήστων, γραματοκιβώτια, κιβώτια έντυπων, αυτόματοι πωλητές γραμματοσήμων, στάσεις στάθμευσης αστικών συγκοινωνιών και σκάφες σε όλες τις διαβάσεις.

Εμπόδια σε ύψος μικρότερο των 2,20 μ. μέσα ή έξω από την ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών πρέπει να αποφεύγονται και σε κάθε περίπτωση όπου υπάρχουν, να προβάλλονται στο έδαφος με τρόπο ανιχνεύσιμο από το μαστούνι των τυφλών.

Στοιχεία του πεζοδρομίου, όπως εσχάρες, υδροροές, αρμοί, κλπ. δεν πρέπει να διασπών την ομοιομορφία του δαπέδου του πεζοδρομίου εμποδίζοντας την ομαλή κίνηση επ' αυτού. Επίσης, πρέπει να αποφεύγεται η δημιουργία εσοχών ή εξοχών.

Ιδιαίτερα επικίνδυνα είναι πάντα τα προσωρινά εμπόδια τα οποία συνήθως προκύπτουν από έργα επί του πεζοδρομίου. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον τα έργα γίνονται μέσα στην ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών, θα πρέπει να δημιουργείται μια νέα σε παράπλευρη θέση και με αντίστοιχη σήμανση, οδηγό όδευσης τυφλών, λωρίδα επισήμανσης, προστατευτικά κιγκλιδώματα κλπ., ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής διακίνηση όλων των χρηστών (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 2, Παρ. 1 Στοιχεία Σχεδιασμού Πεζοδρομίου»)

3.5.1.6 ΣΗΜΑΝΣΗ

Σήμανση ονομάζεται το σύνολο των συμβόλων και κειμένων που διευκολύνουν στον προσανατολισμό και στην κίνηση όλων των ατόμων στο δομημένο περιβάλλον. Ακόμη σήμανση θεωρείται και κάθε άλλο μέσο που διευκολύνει στην ασφαλή διακίνηση και πληροφόρηση. Η ύπαρξη σωστής σήμανσης είναι ιδιαίτερα σημαντική σε περιπτώσεις κινδύνου.

Τα σύμβολα, πικτογράμματα, σχέδια, κείμενα κλπ. που αποτελούν την σήμανση πρέπει να είναι τυποποιημένα, απλά, ευδιάκριτα, σε αντίθεση με το υπόβαθρό τους, τοποθετημένα σε θέσεις ανάλογα με το μέγεθός τους και τη λειτουργία τους. Όταν βρίσκονται σε θέσεις προσεγγίσιμες από άτομα με προβλήματα στην όραση, πρέπει να είναι ανάγλυφα και να συνοδεύονται από κείμενο σε γραφή BRAILLE. Επίσης, πρέπει να επαναλαμβάνονται όπου υπάρχει αλλαγή κατεύθυνσης ή όπου μπορεί να προκληθεί αμφιβολία.

Η μελέτη σήμανσης πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες όλων των ατόμων, ιδιαίτερα δε των εμποδιζομένων ατόμων, εφόσον αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δυνατότητα πρόσβασης, κίνησης και παραμονής τους στους δημόσιους χώρους. Όταν υπάρχει σήμανση αναφερόμενη σε προσφερόμενες εξυπηρετήσεις σε Άτομα με Ειδικές Ανάγκες πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης Αναπήρων (Δ.Σ.Π.).

Η παροχή πληροφοριών μόνο με χρωματικό κώδικα πρέπει να αποφεύγεται, γιατί προκαλεί σύγχυση στα άτομα με προβλήματα στην όραση. Σήμανση που αφορά μία συγκεκριμένη πληροφορία πρέπει να εμφανίζεται πάντα με τον ίδιο τρόπο, ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμη. Η πολυσήμανση, τα εκτενή κείμενα, ο συνδυασμός ή η παράθεση διαφημιστικών πινακίδων και πινακίδων σήμανσης πρέπει να αποφεύγονται. Επίσης οι επιφάνειες των πινακίδων πρέπει να είναι μη ανακλαστικές, σε έντονη χρωματική αντίθεση με τον περιβάλλοντα χώρο. Ο φωτισμός δεν πρέπει να είναι εκτυφλωτικός, πρέπει όμως να είναι άπλετος και να αποφεύγεται η απότομη μετάβαση από φωτεινούς σε σκοτεινούς χώρους.

ΣΧΗΜΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Οι πινακίδες σήμανσης πρέπει να ακολουθούν όσον αφορά στο σχήμα και στο χρώμα τις διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές προδιαγραφές.

Σχήμα : Ορθογώνιο : πληροφόρηση
 Τριγωνικό : προειδοποίηση

Κυκλικό : απαγόρευση
 Χρώμα: Πράσινο : ασφαλές
 Κίτρινο : κίνδυνος
 Κόκκινο : επείγουσα κατάσταση

Τα χρώματα αυτά αναφέρονται σε χρωματισμό υποβάθρου (φόντο). Επίσης συχνά χρησιμοποιούνται το άσπρο και μπλε. Παρακάτω παρουσιάζονται οι συνδυασμοί των χρωμάτων των χαρακτήρων – συμβόλων και του αντίστοιχου υπόβαθρου.

Πίνακας 12: Συνδυασμοί χρωμάτων και χαρακτήρων – συμβόλων στην σηματοδότηση

ΥΠΟΒΑΘΡΟ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Μπλε	Άσπρο	Γενική πληροφόρηση / ρύθμιση
Πράσινο	Άσπρο	Ασφαλής όδευση
Κίτρινο	Μαύρο	Προειδοποίηση / ένδειξη παρεχόμενων υπηρεσιών
Άσπρο	Μαύρο	Μετρικά στοιχεία / πληροφόρηση – Παρεχόμενες υπηρεσίες
Κόκκινο	Άσπρο	Κίνδυνος /απαγόρευση
Μαύρο	Άσπρο	Πληροφόρηση – παρεχόμενες υπηρεσίες

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90

Το Δ.Σ.Π. συνήθως έχει υπόβαθρο άσπρο και σχέδιο μαύρο ή υπόβαθρο μπλε και σχέδιο άσπρο.

Εικόνα 133: Το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1986 – '90

Επίσης πρέπει να υπάρχει αντίθεση της επιφάνειας της πινακίδας και του υποβάθρου της σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα 13:

Πίνακας 13: Συνδυασμοί χρώματος υποβάθρου και πινακίδων

<u>ΥΠΟΒΑΘΡΟ</u>	<u>ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΠΙΝΑΚΙΔΑΣ</u>	<u>ΚΕΙΜΕΝΟ Η/ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ</u>
Τοίχος σκούρου χρώματος ή υλικού χρώμα (μαύρο, κόκκινο, σκούρο γκρι, πράσινο, κλπ.)	Άσπρο	Μαύρο ή σκούρο
Τοίχος ανοικτού χρώματος ή υλικού (μπεζ, ή ανοικτό γκρι)	Άσπρο	Μαύρο ή σκούρο
Τοίχος άσπρος ή πολύ ανοιχτού (ξελυμένου) χρώματος	Μαύρο ή σκούρο χρώμα	Άσπρο
Πράσινο φύλλωμα χρώμα	Άσπρο	Μαύρο ή σκούρο

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., 1986 – '90

ΘΕΣΗ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Οι πινακίδες όταν τοποθετούνται σε επαφή και παράλληλα με τους τοίχους πρέπει να βρίσκονται σε ύψος 1,40 – 1,60μ. Όταν σημαίνουν είσοδο σε κάποια εξυπηρέτηση (π.χ. WC, ιατρείο, κλπ.) πρέπει να τοποθετούνται δίπλα και όχι πάνω στην πόρτα, από την πλευρά της χειρολαβής. Το ίδιο ισχύει και για την αρίθμηση των χώρων. Όταν τοποθετούνται μέσα στα κτίρια αναρτημένες από την οροφή ή στερεωμένες κάθετα στους τοίχους πρέπει η κάτω ακμή τους να απέχει 2,20 μ. από το δάπεδο, ενώ σε εξωτερικούς χώρους εκτός διαδρομών κίνησης του κοινού, μπορούν να βρίσκονται σε ύψος 1,40 – 3,50 μ. Αντίθετα, στους εξωτερικούς χώρους εντός διαδρομών κίνησης πρέπει η κάτω ακμή τους να απέχει 2,20 μ. από το δάπεδο. Εφόσον βρίσκονται στερεωμένες σε στύλους, η θέση τους πρέπει να σημαίνεται κατάλληλα στο δάπεδο ώστε να μην αποτελούν εμπόδιο στα άτομα με προβλήματα

στην όραση. Γενικά οι πινακίδες πρέπει να είναι τοποθετημένες έτσι ώστε να μην εμποδίζουν την κυκλοφορία και να μην προκαλούν ατυχήματα.

ΦΩΤΕΙΝΗ – ΗΧΗΤΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

Στην οδική σήμανση φωτεινοί και ηχητικοί σηματοδότες τοποθετούνται στις διαβάσεις των πεζών. Πρέπει να παρέχουν ικανό χρόνο για την διέλευση ατόμων με μειωμένη κινητικότητα. Όταν εκπέμπουν ηχητικό σήμα να είναι διακριτό από τους ήχους της οδικής κυκλοφορίας και τυποποιημένο, τριών συχνοτήτων (στάσης, κίνησης, προειδοποίησης) για την ασφαλή διέλευση των τυφλών. Ακόμη πρέπει να τοποθετούνται φωτεινές και ηχητικές σημάσεις για μόνιμα ή προσωρινά εμπόδια (π.χ. έργα στο οδόστρωμα ή πεζοδρόμιο). Στα κτίρια η οπτική πληροφόρηση πρέπει να συνδυάζεται με ακουστική (π.χ. σταθμοί τρένων, λεωφορείων, θάλαμοι ανελκυστήρων, κλπ.) (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 6: Σήμανση»).

3.5.1.7 ΦΥΤΕΥΣΗ

Φύτευση θα προβλέπεται σε ζώνες ελάχιστου πλάτους 0,50 – 0,70 μ. – το οποίο θα προστίθεται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου. Εφόσον προβλέπονται μεμονωμένα δέντρα θα διατίθεται χώρος διαστάσεων 1,00 × 1,00 μ. ανά δέντρο. Ο κορμός του δέντρου θα τοποθετείται τουλάχιστον 0,50 μ. μέσα από την ακμή του κρασπέδου. Όπου η ρυμοτομική γραμμή συμπίπτει με την οικοδομική, ανάλογα με το ριζικό σύστημα των δέντρων, πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή της βλάβης των κτιρίων και των δομικών κατασκευών (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 2, Παρ. 1 Στοιχεία Σχεδιασμού Πεζοδρομίου»).

3.5.1.8 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Για την στάθμευση των αυτοκινήτων των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες απαιτείται ειδικά διαμορφωμένος χώρος με εύκολη πρόσβαση και μεγαλύτερες διαστάσεις από τις συνήθεις (περίπου 3,50 × 5,00 μ.).

Χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες παράλληλοι με το πεζοδρόμιο πρέπει να αποφεύγονται. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό τότε το μήκος της ειδικής αυτής θέσης δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο από 6,00 μ. ώστε να είναι δυνατή η διέλευση του ατόμου ανάμεσα από δύο σταθμευμένα – το ένα πίσω από το άλλο – αυτοκίνητα. Για την σύνδεση της στάθμης του χώρου στάθμευσης με τυχόν παρακείμενο πεζοδρόμιο θα πρέπει να κατασκευάζεται σκάφη.

Όταν οι χώροι στάθμευσης εξυπηρετούν κτίρια δημόσιας χρήσης, τότε θα λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι θέσεις στάθμευσης για τα Α.Μ.Ε.Α. να βρίσκονται στην μικρότερη δυνατή απόσταση από αυτά και να εξασφαλίζεται η αυτόνομη μετακίνηση ως την προσιτή από αυτά είσοδο του κτιρίου. Σε περιπτώσεις χώρων στάθμευσης που εξυπηρετούν ειδικούς χώρους, όπως π.χ. αρχαιολογικούς χώρους, αξιοθέατα, κλπ., θα πρέπει επίσης να υπάρχουν ειδικές θέσεις στάθμευσης οχημάτων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σε σημεία όσο το δυνατόν πλησιέστερα και σε αποστάσεις που δεν θα ξεπερνούν τα 300 μ. Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να προβλέπεται ειδικό μεταφορικό μέσο για την μεταφορά των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες από τους χώρους στάθμευσης στους ειδικούς αυτούς χώρους.

Η αναλογία των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες είναι 5 % επί του συνόλου των προβλεπόμενων θέσεων και τουλάχιστον μία θέση σε περιπτώσεις μικρών χώρων στάθμευσης. Η θέση αυτή πρέπει να φέρει την κατάλληλη σήμανση και το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης Αναπήρων, τόσο επίστυλη σε εμφανές σημείο, όσο και επί του δαπέδου, σε αυτή δε τη θέση θα απαγορεύεται η στάθμευση άλλων αυτοκινήτων.

Σε περίπτωση τοποθέτησης παρκόμετρων πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να τοποθετούνται σε θέσεις προσιτές από όλους τους χρήστες και τα εμποδιζόμενα άτομα ειδικότερα (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 7: Είσοδοι Κτιρίων»).

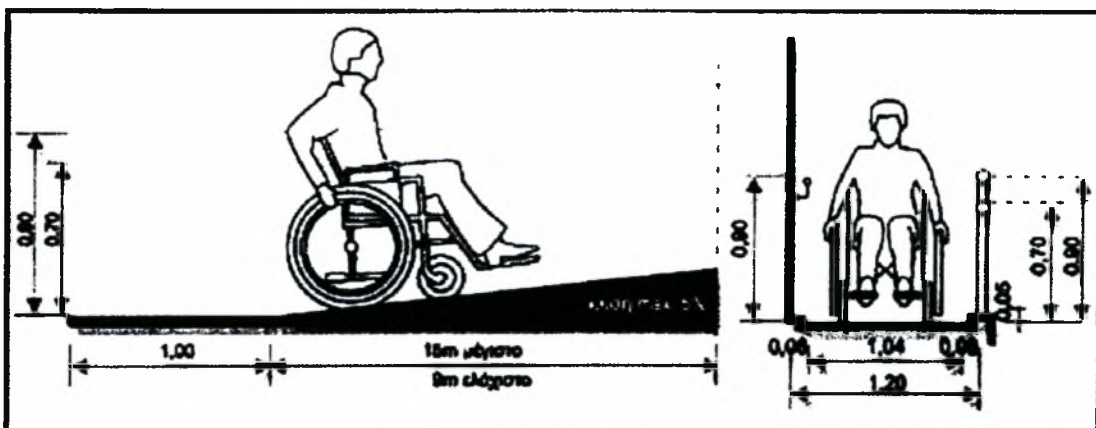
3.5.2 ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

3.5.2.1 ΚΤΙΡΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟ

Ως κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό ορίζονται τα κτίρια ή τμήματα κτιρίων, τα δομικά έργα και οι υπαίθριοι χώροι που περιορίζονται από δομικά στοιχεία και χρησιμοποιούνται από το κοινό για κοινωνικές, οικονομικές, εμπορικές, θρησκευτικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, ψυχαγωγικές ή αθλητικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες, καθώς επίσης και για προσωρινή διαμονή και αναμονή συγκοινωνιακών μέσων.

Τουλάχιστον η κεντρική είσοδος αυτών των κτιρίων και η είσοδος από τους υπόγειους χώρους στάθμευσης – εφόσον προβλέπονται τέτοιοι – θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι από εμποδιζόμενα άτομα και ειδικότερα από χρήστες αμαξιδίων. Αυτό σημαίνει ότι θα κατασκευάζονται ράμπες, ανελκυστήρες ή οποιοδήποτε άλλο μηχανικό μέσο για την κάλυψη των υψομετρικών διαφορών, όπου υπάρχουν τέτοιες.

Εικόνα 134: Ράμπες Εισόδων

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1986 – '90

Όπου προβλέπονται πάγκοι υποδοχής (reception) ή γκισέ συναλλαγής με το κοινό, τμήμα αυτών μήκους τουλάχιστον 1,00 μ. θα κατασκευάζεται σε ύψος 0,80 μ. από το δάπεδο, ενώ όπου προβλέπονται τηλεφωνικοί θάλαμοι θα κατασκευάζονται με την συσκευή και τα χειριστήρια σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο.

Προκειμένου για κτίρια όπου στεγάζονται πολλές υπηρεσίες αμέσως μετά την είσοδο, σε κατάλληλο χώρο και ύψος από το δάπεδο, θα τοποθετείται απλοποιημένο διάγραμμα των στεγαζόμενων στο κτίριο υπηρεσιών, καθώς και πίνακας για τις ανακοινώσεις που αφορούν το κοινό. Ειδική μέριμνα θα λαμβάνεται ώστε αυτά να υπάρχουν και ανάγλυφα ή σε γραφή BRAILLE.

ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ – ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι πρέπει να είναι προσβάσιμοι από όλους τους χρήστες, και τα εμποδιζόμενα άτομα ειδικότερα. Απαραίτητες προϋποθέσεις γι' αυτό είναι :

- η ύπαρξη διαδρόμων κυκλοφορίας καθαρού πλάτους τουλάχιστον 1,50 μ.,
- η ύπαρξη θυρών πλάτους 0,90 μ., με κατακόρυφο φεγγίτη για τον έλεγχο της κίνησης από την πίσω πλευρά της θύρας,
- η ύπαρξη ελεύθερων από εμπόδια χώρων, για την περιστροφή αμαξιδίων,
- η πρόβλεψη ελεύθερων χώρων για την στάθμευση αμαξιδίων, αλλά και ειδικών θέσεων με σκληρά καθίσματα και στηρίγματα για τα άτομα με προβλήματα στην κίνηση. Σε περιπτώσεις αμφιθεατρικών αιθουσών θα πρέπει να προβλέπονται θέσεις για τους χρήστες αμαξιδίων με αναδιπλούμενα ή αφαιρούμενα καθίσματα κοντά σε πόρτες εξόδου.

- η αποφυγή υψομετρικών διαφορών σε οποιαδήποτε στάθμη και η κάλυψή τους με ράμπες ή με κάποιο σύστημα ανύψωσης,
- η κατασκευή κλιμάκων – όπου απαιτούνται – με δύο κατ' ελάχιστον βαθμίδες,
- η κατασκευή αντλιοσθρών, ομοιογενών, σταθερών δαπέδων εύκολων στον καθαρισμό και την συντήρηση, με μικρή αντανακλαστικότητα, χωρίς σημεία κινδύνου εκτροπής αμαξιδίων και άλλων βοηθημάτων, χωρίς αρμούς διαμόρφωσης των δαπέδων σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργούν κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των εμποδιζόμενων ατόμων και χωρίς κατώφλια αλλά και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο που να προεξέχει ή να βυθίζεται στο δάπεδο περισσότερο από 2 εκ,
- η ύπαρξη τουλάχιστον μιας τουαλέτας ανά όροφο που θα εξυπηρετεί τους χρήστες αμαξιδίων.

Όσον αφορά στα δομικά στοιχεία του κτιρίου, για την πυροπροστασία θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του Γ.Ο.Κ. λαμβάνοντας υπ' όψη ότι οι πόρτες πυρασφάλειας θα πρέπει να έχουν εύχρηστη χειρολαβή ώθησης και μικρής αντίστασης μηχανισμό επαναφοράς. Προσοχή πρέπει να δοθεί στην πυρασφάλεια των ανελκυστήρων, καθώς σε περίπτωση κινδύνου αποτελούν έξοδο διαφυγής για τα Α.Μ.Ε.Α. (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 9: Κτίρια που Χρησιμοποιούνται από το Κοινό»).

3.5.2.2 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Με τον όρο «χώροι υγιεινής» νοείται ο χώρος που περιλαμβάνει εγκαταστάσεις νιπτήρων, ουρητηρίων και χώρους με λεκάνη WC. Απαραίτητη προϋπόθεση για να θεωρηθεί ένα δημόσιο κτίριο ή δημόσιος χώρος προσβάσιμος, είναι η ύπαρξη τουαλέτας WC, κατάλληλα διαμορφωμένης και με τον απαραίτητο εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση κάθε κατηγορίας χρηστών, συμπεριλαμβανομένων και των εμποδιζόμενων ατόμων.

Σε περίπτωση υφιστάμενων κτιρίων όπου δεν είναι δυνατή η κατασκευή ιδιαίτερων χώρων υγιεινής για την εξυπηρέτηση των χρηστών αμαξιδίου, τότε είναι απαραίτητο οι προβλεπόμενοι χώροι υγιεινής να διαμορφώνονται έτσι ώστε να εξυπηρετούν όλες τις κατηγορίες χρηστών, προβλέποντας μεγαλύτερες διαστάσεις και κατάλληλο εξοπλισμό.

Οι διαστάσεις αυτών των χώρων, η σήμανση, και γενικότερα όλα τα αντικείμενα αυτών των χώρων (λεκάνη, νιπτήρας, καθρέφτης, διακόπτες, κλπ.) κατασκευάζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 8. Δημόσιοι Χώροι Υγιεινής» (βλ. Παράρτημα).

3.5.2.3 ΕΙΣΟΔΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ – ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Η είσοδος κάθε κτιρίου είναι το καθοριστικότερο στοιχείο της προσβασιμότητάς του, καθορίζοντας ταυτόχρονα τον βαθμό αυτονομίας της διακίνησης των χρηστών του. Κάθε κτίριο – που χρησιμοποιείται από το κοινό ή κατοικία – θα πρέπει να είναι οπωσδήποτε προσβάσιμο από τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, και γενικότερα από τα εμποδιζόμενα άτομα, τουλάχιστον από την κεντρική είσοδο του κτιρίου και τους υπόγειους χώρους στάθμευσης (όπου υπάρχουν τέτοιοι).

Η προσπέλαση από το οδόστρωμα στο πεζοδρόμιο και στη συνέχεια στην είσοδο του κτιρίου να γίνεται στο ίδιο επίπεδο, με την κατασκευή σκάφης, της οποίας η αρχή και το τέλος θα είναι χαρακτηρισμένα με λωρίδα επισήμανσης. Η είσοδος στο κτίριο πρέπει να είναι στεγασμένη για να διευκολύνεται η αποβίβαση και επιβίβαση των Α.Μ.Ε.Α., και γενικότερα των εμποδιζόμενων ατόμων, στα αυτοκίνητα.

Η θύρα θα είναι με συρόμενα επάλληλα φύλλα ανοιγόμενα αυτόματα ή χειροκίνητα ή με απλές ανοιγόμενες θύρες που θα φέρουν κατακόρυφο φεγγίτη για τον έλεγχο της κίνησης από την πίσω πλευρά. Σε περίπτωση υαλοθυρών θα τοποθετούνται επί των φύλλων της θύρας ειδικές ενδείξεις, σε ύψος 1,40 – 1,60 μ. και σε έντονα χρώματα, για την διευκόλυνση των ατόμων με προβλήματα στην όραση. Περιστροφικές θύρες θα πρέπει να αποφεύγονται.

Στο δάπεδο της εισόδου θα πρέπει να αποφεύγεται η ύπαρξη κατωφλιών, αλλά και οποιουδήποτε άλλου στοιχείου που να προεξέχει ή να βυθίζεται στο δάπεδο περισσότερο από 2 εκ. Όλος ο εξοπλισμός της εισόδου (χειρολαβή θύρας, κλειδαριά, κουδούνια κλήσεως, διακόπτες φωτισμού, αυτόματου ανοίγματος θύρας κλπ.) να τοποθετείται σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο και προς την ίδια πάντα πλευρά, ενώ οι πληροφοριακές πινακίδες να τοποθετούνται σε ύψος 1,50 μ. από το δάπεδο και όλες οι έπ' αυτών πληροφορίες να αναγράφονται και στην γραφή BRAILLE.

Όσον αφορά στην πυροπροστασία, αυτή ακολουθεί τις προδιαγραφές που ισχύουν και στα δημόσια κτίρια (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 7: Είσοδοι Κτιρίων»).

3.5.3 ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Πρέπει να αποφεύγονται υψομετρικές διαφορές κατά τη μελέτη κτιρίων και υπαίθριων χώρων σε οποιαδήποτε στάθμη. Αναπόφευκτες υψομετρικές διαφορές σε νέα κτίρια και υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, πρέπει να καλύπτονται με κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%. Σε υφιστάμενα κτίρια και υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, αν υπάρχουν υψομετρικές διαφορές, καλύπτονται κατά προτίμηση με κεκλιμένα επίπεδα κλίσης 5% ως 8%. Αν αυτό δεν δυνατό τότε πρέπει να επιλεγεί ένα από τα ακόλουθα μηχανικά συστήματα ανύψωσης:

- ανελκυστήρας
- αναβατόριο κατακόρυφης κίνησης
- αναβατόριο κλιμάκων

Οι κυλιόμενες κλίμακες και οι μεταφορικές ταινίες προσώπων δεν εντάσσονται στην παραπάνω κατηγορία μηχανικών μέσων, γιατί δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλα τα άτομα (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 5: Μηχανικά Μέσα Κάλυψης Υψομετρικών Διαφορών»).

3.5.3.1 ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι ανελκυστήρες προσώπων πρέπει να τοποθετούνται σε στρατηγικά σημεία των κτιρίων, κοντά στην κύρια είσοδο και το κλιμακοστάσιο. Η ύπαρξή τους πρέπει να σημαίνεται κατάλληλα. Η πρόσβαση σε αυτούς από τη στάθμη του πεζοδρομίου ή του χώρου στάθμευσης πρέπει να είναι ισόπεδη ή να γίνεται από κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%. Σε κτίρια με περισσότερους από έναν ανελκυστήρες, πρέπει ένας τουλάχιστον να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από Α.Μ.Ε.Α.

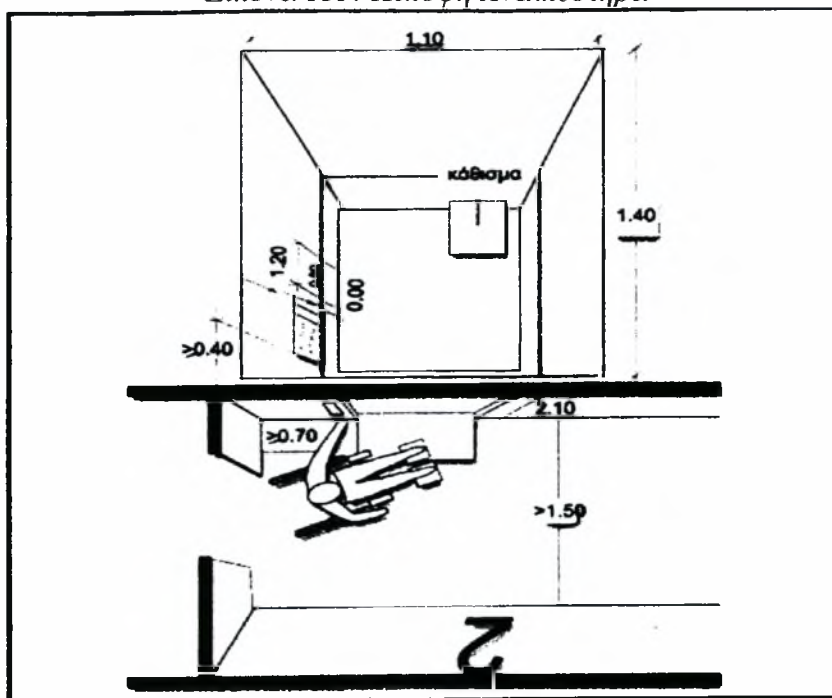
Τα εσωτερικά τοιχώματα πρέπει να είναι αντοχής από μη ανακλαστικό υλικό και σε χρωματική αντίθεση με το δάπεδο. Είναι αναγκαίο να υπάρχει περιμετρικά στα τοιχώματα χειρολισθήρας εντόνου χρώματος και αναδιπλούμενο κάθισμα. Το δάπεδο πρέπει να είναι αντιολισθηρό, λείο και να διευκολύνει τους ελιγμούς αναπηρικού αμαξιτίου.

Το ελάχιστο καθαρό άνοιγμα της πόρτας, η ταχύτητα με την οποία κλείνει και ο χρόνος αναμονής, αποτελούν καθοριστικό παράγοντα ασφαλούς και αυτόνομης κίνησης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Το φωτοκύτταρο και ο μηχανισμός ασφαλείας που την ανοίγει ξανά αν συναντήσει αντίσταση είναι απαραίτητα.

Όσον αφορά στον χώρο έξω από τον ανελκυστήρα, πρέπει να υπάρχει απόσταση μεταξύ της πόρτας του ανελκυστήρα και του απέναντι τοίχου, σκάλας ή εμποδίου, τουλάχιστον 1,50 μ. Ο φωτισμός του χώρου πρέπει να είναι άπλετος. Η είσοδος πρέπει να επισημαίνεται με το σύμβολο του ανελκυστήρα και αν αυτός εξυπηρετεί και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, με το διεθνές σύμβολο πρόσβασης αναπήρων. Όλα τα χειριστήρια πρέπει να έχουν χρωματική αντίθεση με το υπόβαθρό τους και να είναι τοποθετημένα με λογικό, ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο. Επίσης τα γράμματα πρέπει να είναι ανάγλυφα για να είναι αναγνώσιμα από τους τυφλούς.

Τέλος, δεν πρέπει να υπάρχει διαφορά στάθμης μεταξύ του δαπέδου του θαλάμου και του δαπέδου του ορόφου μεγαλύτερη από 2 εκ. Επίσης το κενό μεταξύ του δαπέδου του θαλάμου και του δαπέδου του ορόφου δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 2 εκ. (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 5: Μηχανικά Μέσα Κάλυψης Υψομετρικών Διαφορών»).

Εικόνα 135: Κάτοψη Ανελκυστήρα

Πηγή: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. 1986 – '90

3.5.3.2 ANABATOPIA

Τοποθετούνται στις σκάλες και καλύπτουν μικρές και μεγάλες υψομετρικές διαφορές, ιδιαίτερα όπου είναι αδύνατη η εγκατάσταση ανελκυστήρα. Τα σύγχρονα αναβατόρια έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να τοποθετηθούν σε οποιασδήποτε μορφής κλιμακοστάσιο και όταν δε λειτουργούν δεν περιορίζουν το ωφέλιμο πλάτος της σκάλας, αφού αναδιπλώνονται.

Η κίνηση του αναβατορίου πρέπει να ελέγχεται από χειριστήρια στην πλατφόρμα και στην αρχή και το τέλος της διαδρομής του (σταθερά σημεία). Πρέπει να μεταφέρει με ασφάλεια άτομο σε αμαξίδιο και για αυτό τον λόγο διαθέτει κινητή μπάρα ασφαλείας και πτερύγια προσαρμοσμένα στην πλατφόρμα. Στα σημεία εισόδου – εξόδου πρέπει να διατίθεται ικανοποιητικός χώρος για προσέγγιση και ελιγμούς του αναπηρικού αμαξιδίου, ελάχιστων διαστάσεων $1,50 \times 1,50$ μ.

(βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 5: Μηχανικά Μέσα Κάλυψης Υψομετρικών Διαφορών»)

3.5.3.3 ΚΥΛΙΟΜΕΝΕΣ ΣΚΑΛΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ

Οι κυλιόμενες σκάλες είναι τελείως ακατάλληλες για χρήση από άτομα με σοβαρές κινητικές αναπηρίες, μπορούν όμως να χρησιμοποιηθούν από τυφλούς και άτομα με μειωμένη όραση, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Το ίδιο ισχύει και για τις μεταφορικές ταινίες προσώπων, ιδιαίτερα όπου αυτές έχουν μεγάλες κλίσεις. Όπου υπάρχουν εγκατεστημένοι τέτοιοι μηχανισμοί πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα κίνησης με ανελκυστήρα (βλ. Παράρτημα: Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Κεφάλαιο 5: Μηχανικά Μέσα Κάλυψης Υψομετρικών Διαφορών»).

4. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α.

4.1. ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Στα πλαίσια των δραστηριοτήτων που έχει αναλάβει το Κράτος για την ενσωμάτωση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στην κοινωνία και για την βελτίωση της διακίνησης και αυτόνομης διαβίωσής τους, έχουν πραγματοποιηθεί ή δρομολογηθεί διάφορα έργα όπως τα παρακάτω:

- Από το 1983 και έπειτα άρχισε η διαμόρφωση των αεροδρομίων, ώστε αυτά να είναι προσβάσιμα. Έτσι σήμερα πλήρως προσβάσιμα είναι τα αεροδρόμια της Αθήνας, Θεσσαλονίκης, Ρόδου, Μυτιλήνης και Σαντορίνης ενώ ράμπες έχουν τα αεροδρόμια της Πρέβεζας, Ηρακλείου, Χανίων, Ιωαννίνων, Κω, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου, Κερκύρας και Χίου.
- Από το 1986, υπάρχει προδιαγραφή που αφορά στην πρόβλεψη ανυψωτικού μηχανισμού για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στα τουριστικά λεωφορεία.
- Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού από το 1987 έχει προχωρήσει στην θεσμοθέτηση μιας σειράς μέτρων που αφορούν στα ξενοδοχεία όλων των τύπων, τα οποία υποχρεώνονται να προσαρμόζουν το 10 % των δωματίων τους για χρήση από Α.Μ.Ε.Α. και να εξασφαλίζουν την ελεύθερη οριζόντια και κατακόρυφη διακίνηση των αναπηρικών αμαξιδίων σε όλους τους χώρους. Αντίστοιχα διαμορφώνεται και ο εξοπλισμός των χώρων αυτών (γκισέ πληροφοριών, ρεσεψιόν κλπ.).
- Ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας από το 1989 μελετά και κατασκευάζει προσβάσιμα κτίρια σε όλη την Ελλάδα, με προσαρμόσιμα διαμερίσματα. Από το 1992 έως το 1997 δημοπρατήθηκαν 9.245 κατοικίες από τις οποίες το 60 % είναι προσβάσιμες.
- Οι Δήμοι Αθήνας, Θεσσαλονίκης και Ρόδου από το 1989 – με την στήριξη του Ευρωπαϊκού Προγράμματος HELIOS – κατασκευάζουν προσβάσιμα πεζοδρόμια, ενώ από το 1993 – '94 μέσα από το Ευρωπαϊκό χρηματοδοτικό Πρόγραμμα HORIZON πολλοί δήμοι της χώρας κατασκευάζουν ράμπες στους ελεύθερους χώρους.
- Από το 1995 τα νέα και τα υφιστάμενα πλοία γίνονται και αυτά προσβάσιμα. Ήδη 80 πλοία των ακτοπλοϊκών γραμμών διαθέτουν από 2 καμπίνες ειδικά προσαρμοσμένες.

- Το 1996 εκδόθηκε Υπουργική Απόφαση τον Υφυπουργού Συγκοινωνιών περί καθορισμού τεχνικών προδιαγραφών τύπου λεωφορείων 12 μ., 16 μ. και 18 μ., που αφορά και στις απαιτήσεις για προσβάσιμα λεωφορεία.
- Στον ΟΣΕ μελετάται ο σχεδιασμός νέων προσβάσιμων σταθμών ενώ σε αρκετούς από τους υφιστάμενους σταθμούς υπάρχουν ήδη ράμπες.
- Στον Δήμο Πειραιά, τον Δήμο Ρόδου και Θεσσαλονίκης λειτουργεί ήδη το σύστημα μεταφοράς από την κατοικία προς την εργασία ή αλλού του ανάπηρου ατόμου ή ηλικιωμένου, μέσω τηλεφωνικής κλήσης. Μελλοντικά όπως ήδη ανακοινώθηκε θα εφαρμοστεί και στην Αθήνα.
- Τέλος, ο ΟΑΣΑ έχει ήδη θέσει σε κυκλοφορία 614 νέα οχήματα 12 μ. προσβάσιμα από άτομα με κινητική αναπηρία και γονείς με παιδικά καρότσια. (Στ. Διβανέ, 2004)

Στο πλαίσιο της γενικότερης προσπάθειας της πολιτείας για τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας και της αυτόνομης και ασφαλούς κίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, το υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, σε συνεργασία με τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών, σχεδίασε συσκευές που παράγουν κατάλληλα ηχητικά σήματα, ώστε οι τυφλοί να αναγνωρίζουν τις ενδείξεις των φωτεινών σηματοδοτών όταν κινούνται. Οι συσκευές λειτουργούν μόνο αφού δώσει εντολή, μέσω ειδικού τηλεχειριστηρίου, το άτομο που έχει πρόβλημα όρασης, ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι ήχοι, διαφορετικοί για το πράσινο και το κόκκινο, δεν θα παράγονται συνεχώς, αλλά μόνο όταν πραγματικά εξυπηρετούν τη διέλευση τον τυφλού πολίτη, και έτσι να αποφεύγεται η άσκοπη ενόχληση των περιοίκων. Η ένταση των ηχητικών σημάτων έχει προβλεφθεί να αυξομειώνεται αυτόματα, ανάλογα με το θόρυβο στο περιβάλλον (health.in.gr).

Επίσης το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εκδώσει τον «Οδηγό του Πολίτη με Ειδικές Ανάγκες», που στοχεύει στην υπεύθυνη και αντικειμενική πληροφόρηση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, σε θέματα που αφορούν στην κοινωνική τους ένταξη. Στις σελίδες του περιέχονται πληροφορίες για τη νομοθεσία, τα δικαιώματα των πολιτών στις συναλλαγές τους με τις δημόσιες υπηρεσίες, την εκπαίδευση, την εργασία, την υγεία, την κοινωνική ασφάλιση, τις κοινωνικές παροχές, τις μεταφορές και την επικοινωνία, τις ειδικές άδειες, το χρόνο εργασίας, τις συντάξεις, τις οικονομικές παροχές, τις φοροαπαλλαγές, την κατοικία, τα δάνεια, τον αθλητισμό κλπ. (health.in.gr).

Τέλος, στο πλαίσιο της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην χώρα μας, η Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004 και τα Επιμελητήρια των Ολυμπιακών πόλεων έθεσαν σε υλοποίηση το πρόγραμμα «ΕΡΜΗΣ – προσβάσιμη επιλογή». Στόχος του προγράμματος είναι η βελτίωση της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων για όλους τους πολίτες. Με απλές και όχι δαπανηρές μετατροπές, οι επιχειρήσεις – εμπορικά καταστήματα, επιχειρήσεις αναψυχής, χώροι εστίασης, φαρμακεία, κ.ά. – είναι δυνατόν να γίνουν προσβάσιμες όχι μόνο για τα άτομα με αναπηρία, αλλά και για όλα τα εμποδιζόμενα στην κίνησή τους άτομα (www.ermis.gr).

4.2 ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εδώ και χρόνια εντάξει τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στις πολιτικές και τα προγράμματά της. Όλες οι χώρες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να συμμορφώνονται με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα και να φροντίζουν για την ισότιμη μεταχείριση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.

Η Ελλάδα συμμετέχει εδώ και χρόνια σε διάφορα ευρωπαϊκά προγράμματα για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι η επίτευξη ισότητας μεταξύ όλων των πολιτών, τόσο στην κοινωνία όσο και στην αγορά εργασίας, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες με τον σχεδιασμό, την κοινωνική και οικονομική υποστήριξη, την επαγγελματική αποκατάσταση, κλπ. Οι παράγραφοι που ακολουθούν, αναφέρουν επιγραμματικά τα σημαντικότερα προγράμματα που έχουν τεθεί σε εφαρμογή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και επομένως και στην χώρα μας.

4.2.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ HELIOS II

Το πρόγραμμα HELIOS II είναι το μόνο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας που αφιερώνεται αποκλειστικά στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Βασικοί τομείς του προγράμματος είναι η κοινωνική ένταξη και ανεξάρτητη διαβίωση, η εκπαίδευση, η λειτουργική αποκατάσταση και η οικονομική ένταξη των ατόμων με αναπηρίες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996).

Βάσει του προγράμματος πολλά κράτη – μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέπτυξαν δράσεις και έκαναν έργα για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Εκτός από την ίδρυση πολλών κλινικών αποκατάστασης και ιδρυμάτων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, την θέσπιση νόμων και

την οικονομική και ψυχολογική υποστήριξη, μεγάλα ήταν και τα βήματα που έγιναν στον σχεδιασμό. Χαρακτηριστικά αναφέρονται:

- Οι ομάδες Herefordshire Lifestyles και First Key Partnership.
Πρόκειται για μια σύμπραξη η οποία φροντίζει για τη στέγαση και τον τρόπο ζωής των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.
- Το σχέδιο Μαργιάλα στην πόλη Γιοενσούου, Φινλανδία.
Το Μαργιάλα είναι το πρώτο πλήρως προσβάσιμο προάστιο στην Ευρώπη. Παρέχει στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες τη δυνατότητα να ζουν αυτόνομα ως ισότιμα μέλη της κοινότητάς τους.
- Το σχέδιο Shorpmobility στο Ηνωμένο Βασίλειο.
Πρόκειται για μια υπηρεσία που έχει σχεδιασθεί για να καλύπτει τις ανάγκες πρόσβασης και κινητικότητας των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τα καταστήματα και τα άλλα κτίρια στο κέντρο της πόλης τους.

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 1996)

Σαν αυτά τα προγράμματα έχουν γίνει και πολλά άλλα σε ευρωπαϊκές πόλεις. Η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί και να συνεργαστεί με τις ευρωπαϊκές χώρες που έχουν ήδη αναπτύξει μία ολοκληρωμένη πολιτική και υποδομές για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Προγράμματα, όπως αυτά που προαναφέρθηκαν μπορούν να συμβάλλουν στην ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας μεταξύ των χωρών.

4.2.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ HORIZON

Το πρόγραμμα WORKING – IMPROVING που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Προγράμματος HORIZON αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος υποστήριξης της απασχόλησης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Οι δύο κύριοι σκοποί του είναι:

- η ενίσχυση της πρόσβασης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.) μέσω συγκεκριμένων ενεργειών και μηχανισμών στην αγορά εργασίας.
- η συμβολή στην διαμόρφωση της τοπικής και περιφερειακής αγορά εργασίας, ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες με όσο το δυνατό λιγότερους φραγμούς.

(www.anhma.gr)

4.2.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ – ΕΠΕΤ II

Μέσω τον Υποπρογράμματος II τον ΕΠΕΤ II ενισχύθηκε η κτιριακή υποδομή και ο εξοπλισμός των εποπτευομένων από την Επιτροπή Τεχνολογικών Φορέων. Παράλληλα σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν προγράμματα που αντανακλούν ανάγκες και αντιμετωπίζουν ζητήματα της σύγχρονης κοινωνίας, όπως είναι το πρόγραμμα «Άτομα με Ειδικές Ανάγκες» που συνέβαλε στην ανάπτυξη υποστηρικτικών τεχνολογιών για την εξυπηρέτηση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.

4.2.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΕSD: ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ Α.Μ.Ε.Α. ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ

Οι Σκανδιναβικές χώρες είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα επιτυχημένων πολιτικών στο θέμα της ανεξάρτητης διαβίωσης των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Στη Σουηδία και τη Δανία, για παράδειγμα, θεωρείται αυτονόητο ότι το Άτομο με Ειδικές Ανάγκες είναι ισότιμο μέλος της κοινωνίας, το οποίο ζει ανεξάρτητα χρησιμοποιώντας τις υποδομές που έχουν δημιουργηθεί ειδικά για τα εμποδιζόμενα άτομα εδώ και χρόνια. Το ίδιο συμβαίνει και στη Μεγάλη Βρετανία και την Γερμανία, όπου τα πράγματα είναι πολύ ανεπτυγμένα σε ό,τι αφορά τις υποδομές για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

Η Ελλάδα μπορεί να παραδειγματιστεί και να συνεργαστεί με τις ευρωπαϊκές χώρες που έχουν ήδη αναπτύξει μία ολοκληρωμένη πολιτική και υποδομές για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Προγράμματα, όπως αυτά που προαναφέρθηκαν μπορούν να συμβάλλουν στην ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας μεταξύ των χωρών.

5. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΧΑΡΤΗΣ 2

Στα προηγούμενα κεφάλαια έγινε ανάλυση των στατιστικών στοιχείων, των υποδομών και της νομοθεσίας που ισχύει όσον αφορά στον σχεδιασμό για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Επίσης αναφέρθηκαν τα Ευρωπαϊκά προγράμματα που έχουν ως στόχο την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης αυτών των ατόμων.

Στην πόλη της Κοζάνης, για την οποία εκπονήθηκε η παρούσα διπλωματική, διαπιστώθηκαν ελλείψεις σε υποδομές για την πρόσβαση τόσο σε κτίρια, όσο και σε κοινόχρηστους χώρους. Κρίνεται απαραίτητη λοιπόν η διατύπωση προτάσεων, με στόχο να κάνουν την πόλη προσιτή και προσβάσιμη σε όλους τους πολίτες της.

5.1. ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΑ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα πεζοδρόμια είναι ο κατ' εξοχήν χώρος κίνησης των πεζών. Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε, διαπιστώθηκε πως η πόλη της Κοζάνης παρουσιάζει βασικά προβλήματα και ελλείψεις, με αποτέλεσμα η κίνηση επί των πεζοδρομίων να καθίσταται δυσχερής ακόμη και για αρτιμελή άτομα. Γνωρίζοντας τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πεζοί στην κίνησή τους, τους δρόμους που παρουσιάζουν τον μεγαλύτερο φόρτο οχημάτων και τα πλάτη των οδών, και με γνώμονα πάντα την Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Σχεδιάζοντας για Όλους», διατυπώθηκαν οι παρακάτω προτάσεις:

Προτείνεται να δημιουργηθεί ένα μεγάλο δίκτυο πεζοδρομίων, που θα συνδέει το κέντρο με όλες τις περιοχές περιμετρικά αυτού. Όλα αυτά τα πεζοδρόμια θα διαμορφωθούν έτσι ώστε το ελάχιστο πλάτος τους να είναι 2,05 μ., όπως ορίζεται από τις προδιαγραφές. Αυτό το πλάτος θα κατανέμεται ανάλογα (βλ. παράρτημα), αφήνοντας 1,50 μ. για την ζώνη ελεύθερης όδευσης πεζών, η οποία θα είναι ακάλυπτη σε όλο το μήκος και πλάτος της, καθώς και σε ύψος τουλάχιστον 2,20 μ. Έτσι δεν θα διακόπτεται η ομαλή κίνηση των πεζών, και δεν θα παρεμβάλλονται εμπόδια που μπορεί να αποτελέσουν κίνδυνο για τους πολίτες και κυρίως για τα εμποδιζόμενα άτομα. Μέσα σε αυτή την ζώνη και σε απόσταση τουλάχιστον 0,50 μ. από το κράσπεδο θα κατασκευαστεί και η λωρίδα όδευσης τυφλών, σύμφωνα με τις προδιαγραφές. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί και στα υλικά κατασκευής για την ομαλή και ασφαλή κίνηση των πεζών (βλ. παράρτημα).

Ακολουθεί μια λίστα οδών, των οποίων τα πεζοδρόμια θα διαμορφωθούν όπως αναφέρθηκε:

- Η οδός Ηπείρου, πλάτους 8,00 μ., δυτικά του κέντρου

- Η συνέχεια της στην οδό Κορυτσάς, επίσης πλάτους 8,00 μ.
- Η οδός Αηλιόστρατας, βόρεια της περιοχής Σκ'ρκα, πλάτους 7,00 μ.
- Η οδός Ζήση Γιαχνίκα, νότια της οδού Κορυτσάς, πλάτους 12,00 μ.
- Η οδός Ολυμπιάδος, πλάτους 12,00 μ. που διέρχεται από το Αθλητικό Κέντρο της πόλης.
- Η οδός Αιανής που συνεχίζει στην Μακρυγιάννη, πλάτους 14,00 και 15,00 μ. αντίστοιχα, που διέρχονται από το ίδρυμα για Α.Μ.Ε.Α. το «Ειδικό Εργαστήριο», το κτίριο του ασφαλιστικού ταμείου της Δ.Ε.Η., του Ο.Α.Ε.Δ. και σχολεία της πόλης.
- Η οδός Τράντα, νότια του κέντρου της πόλης, με πλάτος 10,00 μ.
- Η οδός Τριανταφυλλίδη, νότια της κεντρικής πλατείας, πλάτους 10,00 μ., που διέρχεται από τον Ι.Ν. του Αγ. Νικολάου, το κτίριο του Ο.Τ.Ε και την Δημοτική Αστυνομία.
- Η οδός Γ. Τιόλη, πλάτους 10,00 μ. που συνδέει τις οδούς Τράντα και Γκέρτσιου.
- Η οδός Φον Κοζάνη πλάτους 8,00 μ. βόρεια του κέντρου, σχεδόν παράλληλη με την οδό Δημοκρατίας.
- Η οδός Πτολεμαίων, πλάτους 12,00 μ. που συνδέει τις οδούς Δημοκρατίας και Π. Μελά.
- Η οδός Καστοριάς πλάτους 10,00 μ. που διέρχεται μπροστά από το Πανεπιστήμιο της πόλης, καθώς και η κάθετη σε αυτήν οδός Μανάτσιου, επίσης πλάτους 10,00 μ. που διέρχεται μπροστά από το Νοσοκομείο και συνδέει τις οδούς Δημοκρατίας και Μοναστηρίου.
- Νοτιοανατολικά, προτείνονται οι οδοί Αλιάκμωνος και Ιωνίας, πλάτους 10,00 και 12,00 μ. αντίστοιχα.
- Βόρεια αυτών η οδός Ευαγγέλου Γιάνναρη πλάτους 10,00 μ. που περνάει από τον σταθμό των Κ.Τ.Ε.Λ.
- Οι οδοί Νικομήδειας και Πανόρμου πλάτους 10,00 μ., κάθετες στην προηγούμενη.

Ίδιου τύπου διαπλατύνσεις μπορούν να λάβουν χώρα και σε άλλους δρόμους της πόλης, και μάλιστα αυτό προτείνεται όπου τα πλάτη των οδών επαρκούν, έτσι ώστε το δίκτυο πεζοδρομίων που θα δημιουργηθεί να είναι πιο ολοκληρωμένο και να

εξασφαλίζει την άνετη κίνηση των πεζών και ιδιαίτερα δε των εμποδιζόμενων ατόμων.

Σε κεντρικούς δρόμους όπου συγκεντρώνονται και εμπορικές δραστηριότητες, προτείνεται επιπλέον διαπλάτυνση των πεζοδρομίων, έτσι ώστε να γίνεται πιο εύκολα η κίνηση των πεζών. Ταυτόχρονα δίνοντας μεγαλύτερα πλάτη στα πεζοδρόμια ευνοείται και η εγκατάσταση του αστικού εξοπλισμού που σε κεντρικές περιοχές είναι απαραίτητος σε κοντινότερες αποστάσεις. Τέλος, με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνεται η επιβράδυνση της ταχύτητας των οδηγών, ενώ παράλληλα σε αυτές τις οδούς προτείνεται τοποθέτηση κατά μήκος του κρασπέδου, προστατευτικών κιγκλιδωμάτων, για την ελεγχόμενη κίνηση των πεζών (διάσχιση του δρόμου αποκλειστικά από τις διασταυρώσεις των οδών).

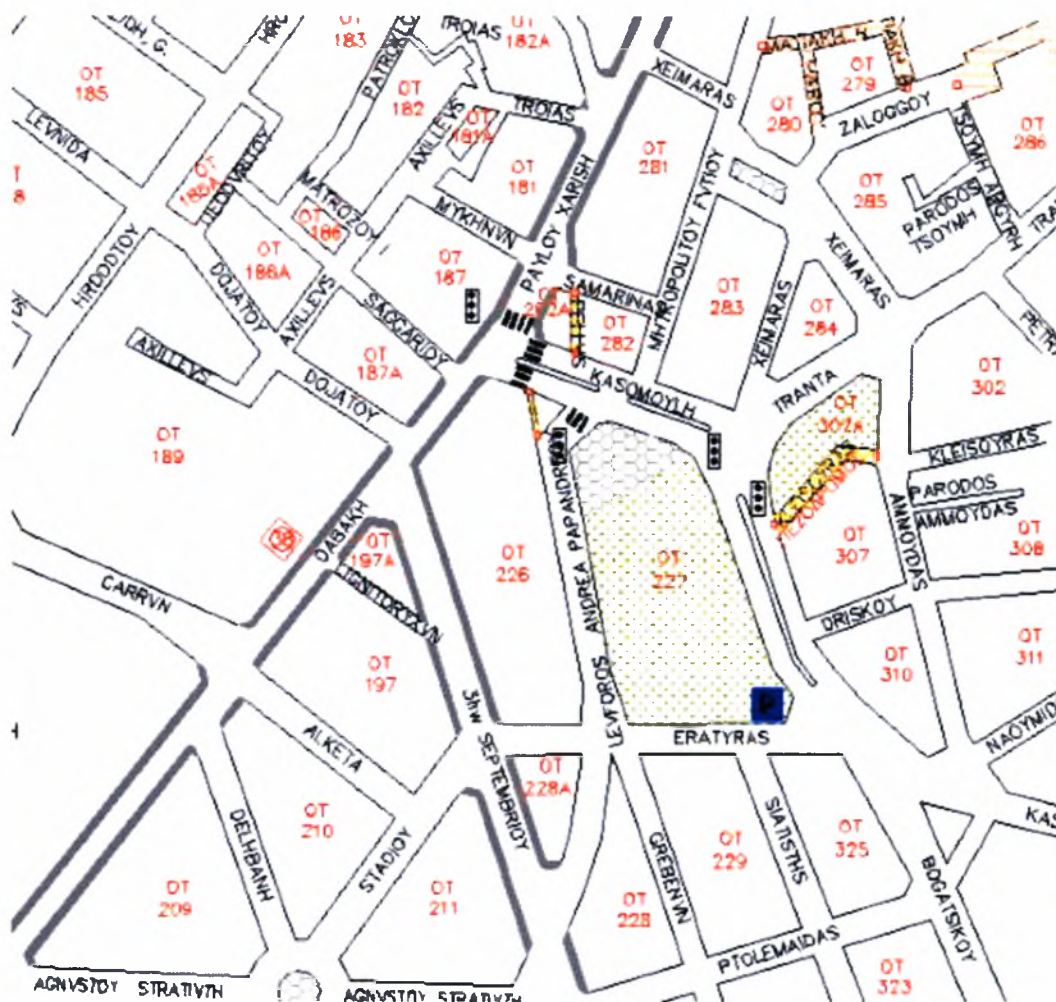
Πριν γίνει η ανάλυση των οδών, των οποίων τα πεζοδρόμια διαπλατώνονται περισσότερο, πρέπει να αναφερθούν κάποιες βασικές παράμετροι που ελήφθησαν υπόψη, για να γίνουν οι παρεμβάσεις. Συγκεκριμένα υπολογίστηκαν τα πλάτη που απαιτούνται για την κίνηση των οχημάτων, έτσι ώστε η διαπλάτυνση να μην δημιουργήσει κυκλοφοριακά προβλήματα. Σύμφωνα με τις Οδηγίες Μελετών Οδικών Έργων, για την άνετη κυκλοφορία απαιτούνται πλάτη 3, 00 μ. για φορτηγά και λεωφορεία, 2,60 μ. για μικρά φορτηγά και 2,25 μ. για Ι.Χ. Αυτές οι διαστάσεις αποτελούν τα όρια κυκλοφοριακού χώρου σε οδούς μιας κατεύθυνσης, και δύναται να μειωθούν κατά 0,25 μ. σε περιπτώσεις περιορισμένου πλάτους της οδού. Όταν η οδός είναι διπλής κατεύθυνσης, οι τυπικές διαστάσεις για την διασταύρωση δύο λεωφορείων (ή φορτηγών) – που αποτελεί και την δυσμενέστερη περίπτωση – είναι τα 6,50 μ., τα οποία μπορούν επίσης να μειωθούν στα 6,00 μ. σε περίπτωση περιορισμένου χώρου. Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί πως σε κάποιες οδούς η διαπλάτυνση καταργεί τις θέσεις στάθμευσης, είτε από την μία πλευρά, είτε εξ' ολοκλήρου, και κρίθηκε αναγκαίος ο υπολογισμός των οχημάτων που εκτοπίζονται, και για τα οποία προτείνονται νέες θέσεις παρακάτω. Ο αριθμός αυτών των οχημάτων προκύπτει από το μήκος της οδού προς τα 5, 00 μ. που είναι το απαιτούμενο μήκος για την στάθμευση ενός αυτοκινήτου (Χ. Α. Σκυργιάννης, 2001 – 2002).

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, προτείνεται η περαιτέρω διαπλάτυνση των εξής οδών:

- Της οδού Μοναστηρίου που αρχίζει από την είσοδο της πόλης από Βορρά, διπλής κατεύθυνσης με διαχωριστική νησίδα στο βόρειο τμήμα της και πλάτος 18 μ. Προτείνεται επέκταση των πεζοδρομίων κατά μήκος της οδού, έτσι ώστε

- Η οδός Δημοκρατίας συνεχίζει στην Π. Χαρίση επίσης μονόδρομο πλάτους 12 μ., με στάθμευση και στις δύο πλευρές. Και εδώ τα πεζοδρόμια είναι στενά σε αρκετά σημεία. Προτείνεται διαπλάτυνση με αποτέλεσμα το τελικό πλάτος πεζοδρομίου να φτάσει στα 2,75 μ. Αν υποθεθεί ομοίως με παραπάνω ότι το πλάτος του πεζοδρομίου στα πιο στενά σημεία είναι 0,50 μ. χρειάζεται επιπλέον διαπλάτυνση 2,25 μ. και απομένουν 7,50 μ. για τις λωρίδες κυκλοφορίας και στάθμευσης. Εδώ η μία από τις δύο λωρίδες στάθμευσης καταργείται, δηλαδή περίπου 54 θέσεις στάθμευσης.
- Η Π. Χαρίση μετονομάζεται σε Δαβάκη, επίσης πλάτους 12 μ., η οποία ως ένα σημείο είναι μονόδρομος και έπειτα γίνεται διπλής κατεύθυνσης. Η συγκεκριμένη οδός εξυπηρετεί το Δημοτικό Ωδείο, το νέο πάρκο που κατασκευάζεται στην πόλη (παλιό στρατόπεδο) και φτάνει μέχρι το Αθλητικό Κέντρο Κοζάνης. Και εδώ η διαπλάτυνση αποσκοπεί σε τελικό πλάτος πεζοδρομίου τα 2,75 μ. και 7,50 μ. για κυκλοφορία και στάθμευση, σύμφωνα με την παραδοχή που προαναφέρθηκε. Εδώ καταργείται η στάθμευση εξ' ολοκλήρου στο τμήμα της οδού που είναι διπλής κατεύθυνσης, δηλαδή εκτοπίζονται περίπου 151 θέσεις.
- Της οδού 3^{ης} Σεπτεμβρίου που είναι κάθετη στην Δαβάκη, καταλήγει στην περιοχή Αγ. Αθανασίου, όπου βρίσκεται και το ίδρυμα για Α.Μ.Ε.Α., το «Ειδικό Εργαστήρι». Στην ίδια περιοχή βρίσκονται Λύκεια και Γυμνάσια της πόλης, το κτίριο του Ο.Α.Ε.Δ. και το ασφαλιστικό ταμείο της Δ.Ε.Η. Ο δρόμος έχει πλάτος 14 μ. και είναι μονόδρομος. Προτείνεται διαπλάτυνση πεζοδρομίων με τελικό ελάχιστο πλάτος τα 2,50 μ., ενώ το υπόλοιπο πλάτος κατανέμεται στην λωρίδα κυκλοφορίας και στις δύο λωρίδες στάθμευσης, οι οποίες διατηρούνται.

Εικόνα 137: Διαπλάτυνση οδών Π. Χαρίση, Δαβάκη και 3^{ης} Σεπτεμβρίου

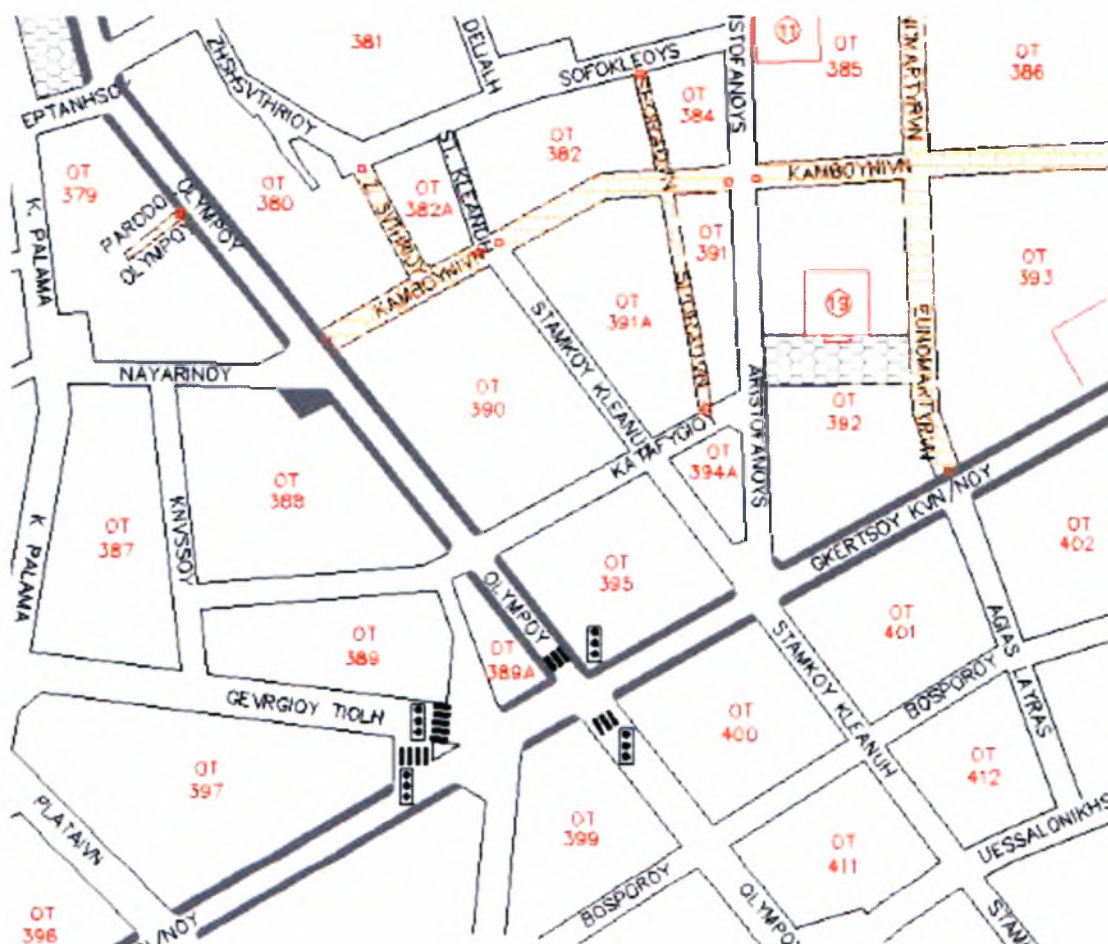

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

- Της οδού Γκέρτσιου που συνδέεται με την Π. Χαρίση μέσω της οδού Κασομούλη, με πλάτος 12 μ. και μία λωρίδα ανά κατεύθυνση. Χαρακτηριστικά της οδού είναι τόσο τα στενά πεζοδρόμια, όσο και η αυξημένη κίνηση οχημάτων. Λόγω του γεγονότος ότι παραπλεύρως της οδού εντοπίζονται εμπορικές και κεντρικές λειτουργίες (Δ.Ο.Υ., Ι.Κ.Α., Αστυνομία) κρίνεται απαραίτητη η διαπλάτυνση των πεζοδρομίων για την ασφαλή και άνετη κίνηση των πεζών. Προτείνεται επέκταση, έτσι ώστε το ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου να είναι 2,75 μ., πλάτος το οποίο δεν δημιουργεί προβλήματα στην κυκλοφορία των οχημάτων, ενώ όσον αφορά στην στάθμευση, αυτή απαγορεύεται.
- Περίπου στο κέντρο της οδού Γκέρτσιου βρίσκεται η οδός Ολύμπου, η οποία «ανεβαίνει» προς το κέντρο της πόλης και ταυτόχρονα περνάει από την

πλατεία «Λασσάνη» όπου βρίσκεται και η αφετηρία των αστικών λεωφορείων. Η οδός έχει πλάτος 12 μ., μία λωρίδα κίνησης (μονόδρομος) και δύο λωρίδες στάθμευσης. Προκειμένου να γίνει ευκολότερη η πρόσβαση στα αστικά λεωφορεία και η σύνδεση της οδού Γκέρτσιου με το κέντρο της πόλης, προτείνεται διαπλάτυνση των πεζοδρομίων με τελικό πλάτος 2,75 μ. Ως συνέπεια της διαπλάτυνσης είναι η κατάργηση της στάθμευσης από την μία πλευρά της οδού (περίπου 53 οχήματα).

Εικόνα 138: Διαπλάτυνση οδών Γκέρτσιου και Ολύμπου

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

- Η οδός Ολύμπου καταλήγει στην οδό Βενιζέλου, η οποία στη συνέχεια μετονομάζεται σε 11^{ης} Οκτωβρίου, και οι δύο με πλάτος 12 μ. Κατά μήκος των οδών υπάρχουν εμπορικά καταστήματα και υπηρεσίες. Εφόσον και εδώ το πλάτος των οδών το επιτρέπει, προτείνεται πεζοδρόμιο τελικού πλάτους 2,75 μ. Οι δρόμοι είναι μιας κατεύθυνσης, με την στάθμευση στην οδό

άλλες οδούς προτείνεται η τοποθέτηση προστατευτικών κιγκλιδωμάτων, εδώ κρίνεται απαραίτητη, τόσο για την αποφυγή στάθμευσης οχημάτων επί του πεζοδρομίου όσο και για τον έλεγχο της κίνησης των πεζών. Για την τροφοδοσία των καταστημάτων προβλέπεται η δημιουργία ραμπών φορτοεκφόρτωσης (παράδειγμα οδού Π. Μελά).

Εικόνα 140: Πεζοδρόμηση οδού Μακεδονομάχων & διαπλάτυνση οδού Μ. Αλεξάνδρου

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

- Επίσης, προτείνεται η διαπλάτυνση των πεζοδρομίων της οδού Φιλίππου Β', ενός δρόμου πλάτους 15 μ. με στάθμευση και από τις δύο πλευρές, που οδηγεί την κυκλοφορία των οχημάτων προς την οδό Μ. Αλεξάνδρου. Σε αυτή την περίπτωση δεν υπάρχει μεγάλη εμπορική ή άλλη δραστηριότητα, όμως στους δρόμους παραπλεύρως της οδού βρίσκονται σχολεία, κλινικές, ενώ σε κοντινή απόσταση βρίσκεται και ο σταθμός των Κ.Τ.Ε.Λ. Κοζάνης. Επιπλέον λόγω του μεγάλου πλάτους της οδού αναπτύσσονται συχνά μεγάλες ταχύτητες, που αυξάνουν τον κίνδυνο ατυχήματος. Για τους παραπάνω λόγους προτείνεται η διαπλάτυνση των πεζοδρομίων, ώστε να αποκτήσουν τελικό ελάχιστο πλάτος 2,25 μ. Το πλάτος που απομένει στο οδόστρωμα είναι ικανό για να εξυπηρετήσει τόσο την κίνηση όσο και την στάθμευση των οχημάτων.

οι ζώνες αυτές προβλέπουν και την ανάλογη σηματοδότηση, θα αναπτυχθούν στο κεφάλαιο της σήμανσης.

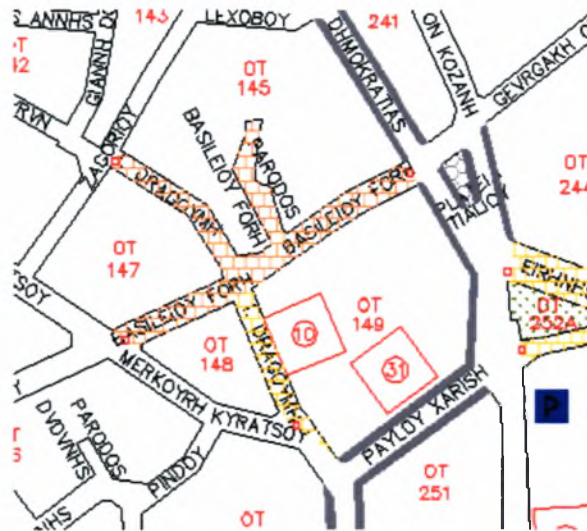
5.2 ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ

Οι πεζόδρομοι είναι επίσης βασικό στοιχείο των πόλεων για την άνετη κίνηση των πεζών, κυρίως σε κεντρικές περιοχές και περιοχές εμπορικών δραστηριοτήτων και κεντρικών λειτουργιών. Η πόλη της Κοζάνης διαθέτει, όπως προέκυψε από την ανάλυση, ένα δίκτυο πεζοδρόμων στο κέντρο της πόλης και μεμονωμένους πεζοδρόμους διάσπαρτους σε αυτήν. Προτείνεται επέκταση αυτού του δικτύου ακτινικά του κέντρου της πόλης, που παράλληλα με την διαπλάτυνση των πεζοδρομίων που προαναφέρθηκε, θα βελτιώσει σε μεγάλο βαθμό την πρόσβαση των πεζών σε όλες τις περιοχές.

Έτσι προτείνεται η πεζοδρόμηση των εξής οδών:

- Της οδού Μακεδονομάχων πλάτους 8,00 μ. και των οδών εκατέρωθεν αυτής, που βρίσκεται ανατολικά του πεζοδρόμου της κεντρικής πλατείας (Εικόνα 140). Η οδός Μακεδονομάχων, παράλληλη της οδού Μ. Αλεξάνδρου, συγκεντρώνει επίσης μεγάλη εμπορική δραστηριότητα, καθώς και πολλά ιδιωτικά ιατρεία και άλλα γραφεία. Με την πεζοδρόμηση και την σύνδεσή της με το δίκτυο των διαπλατυσμένων πεζοδρομίων της οδού Μ. Αλεξάνδρου, επιτυγχάνεται η άνετη κίνηση των πεζών στην αγορά της πόλης. Το δίκτυο πεζοδρόμων που δημιουργείται στην περιοχή απομακρύνει συνολικά 78 θέσεις στάθμευσης.
- Της οδού Βασιλείου Φόρη πλάτους 8,00 μ. και των παράπλευρων οδών, όπου βρίσκονται καταστήματα αναψυχής και ο υπάρχων πεζόδρομος που διέρχεται μπροστά από το Λαογραφικό Μουσείο της πόλης. Το συγκεκριμένο δίκτυο αναπτύσσεται δυτικά της κεντρικής πλατείας της πόλης. Σε αυτή την περίπτωση το πλάτος του οδοστρώματος δεν επιτρέπει την στάθμευση των οχημάτων, οπότε η πεζοδρόμηση δεν απομακρύνει αυτοκίνητα, παρά μόνο από την οδό Δραγούμη (κάθετη στην οδό Β. Φόρη) δηλαδή περίπου 10 θέσεις στάθμευσης.

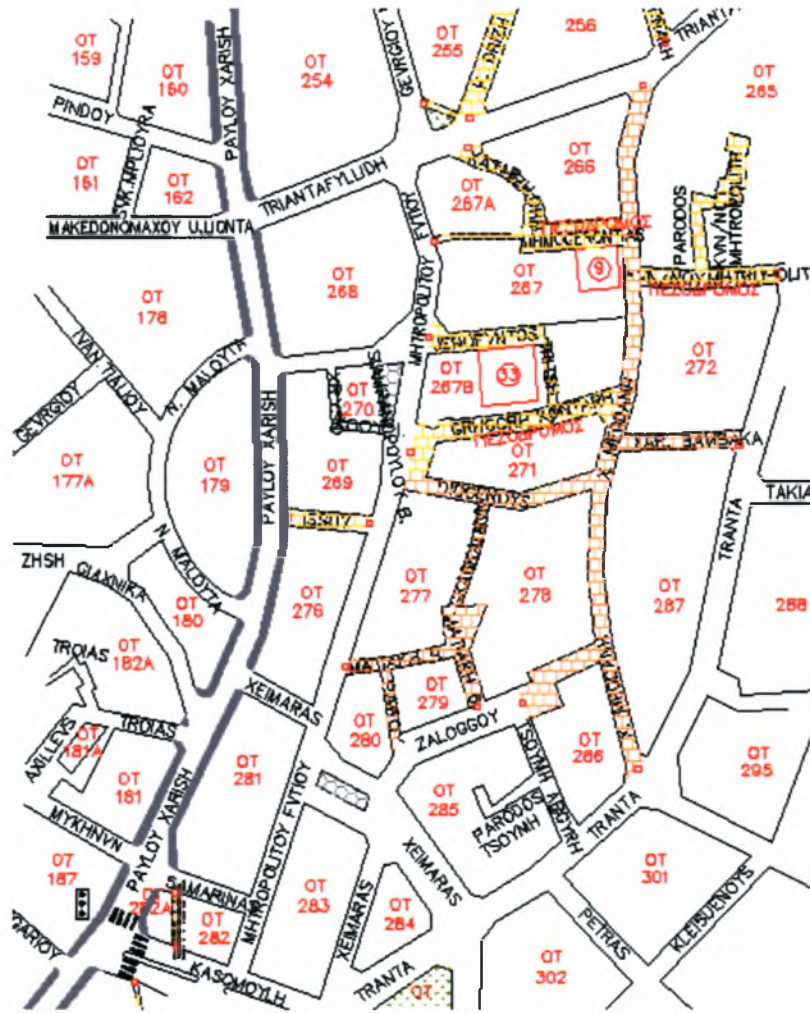
Εικόνα 142: Πεζοδρόμηση οδού Βασιλείου Φόρη και των παράπλευρων οδών

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

- Της οδού Χ. Μεγδάνη, πλάτους 6,00 μ. και των κάθετων οδών σε αυτή, διευρύνοντας το δίκτυο πεζοδρόμων του κέντρου προς νότο. Σε αυτή την περιοχή βρίσκεται η Μητρόπολη της Κοζάνης, ένα Δημοτικό σχολείο και το παράρτημα του Ερυθρού Σταυρού, καθώς και δραστηριότητες αναψυχής και εμπορίου. Επομένως συνιστάται η πεζοδρόμηση αυτού του τμήματος, για την καλύτερη κίνηση και εξυπηρέτηση των πεζών. Επί της οδού Χ. Μεγδάνη η στάθμευση δεν επιτρέπεται, αλλά από τις παράπλευρες οδούς απομακρύνονται περίπου 41 θέσεις στάθμευσης.

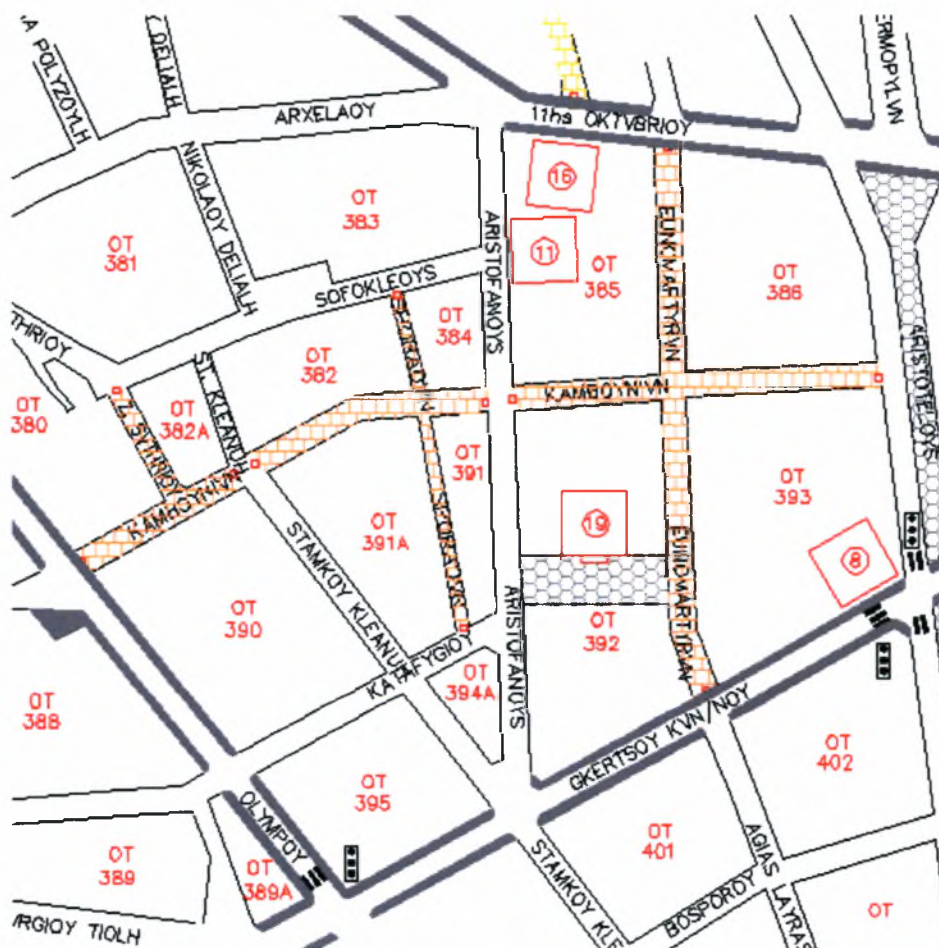
Εικόνα 143: Πεζοδρόμηση οδού Χ. Μεγδάνη και διαπλάτυνση της οδού Π. Χαρίση

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

- Των οδών Καμβουνίων και Εθνομαρτύρων, πλάτους 8,00 μ. Η συγκεκριμένη πεζοδρόμηση βρίσκεται σε μεγάλη απόσταση από το κέντρο και δεν αποτελεί τμήμα του δικτύου του. Ωστόσο στην περιοχή στεγάζονται κεντρικές λειτουργίες όπως το Ι.Κ.Α., η Δ.Ο.Υ. Κοζάνης, το Αστυνομικό Τμήμα, το κτίριο του Ο.Τ.Ε., κλπ. Ταυτόχρονα γίνεται σύνδεση με την οδό Αριστοτέλους, που διαθέτει το απαραίτητο υπόβαθρο (νησίδα πλάτους τουλάχιστον 5 μ. με κατάλληλο αστικό εξοπλισμό) και καταλήγει στον Σιδηροδρομικό Σταθμό. Έτσι η πεζοδρόμηση δημιουργεί ένα ανεξάρτητο δίκτυο για την πιο ασφαλή και άνετη κίνηση των πεζών. Ωστόσο και στην προκειμένη περίπτωση καταργούνται 84 θέσεις στάθμευσης.

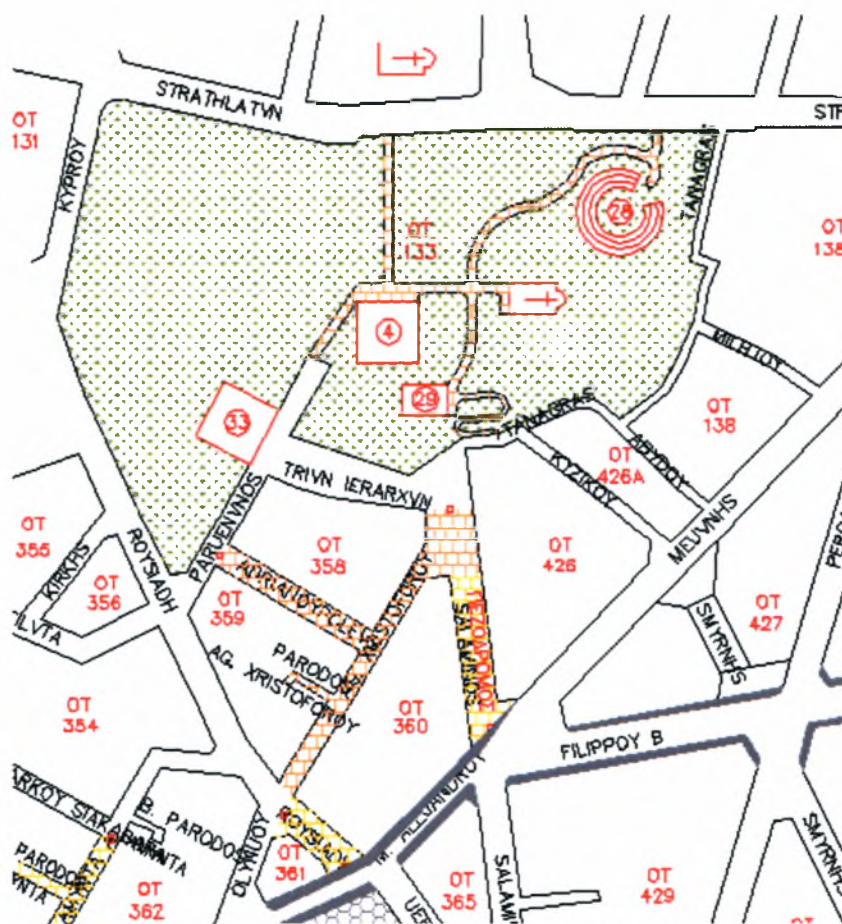
Εικόνα 144: Πεζοδρόμηση οδών Εθνομαρτύρων και Καμβουνίων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

- Προτείνεται η πεζοδρόμηση της οδού Αγ. Χριστοφόρου, πλάτους 5,50 μ., που συνδέεται με την Μ. Αλεξάνδρου και καταλήγει στο πάρκο του Αγ. Δημητρίου, το οποίο συγκεντρώνει κεντρικές λειτουργίες (Κτίριο Περιφέρειας), δραστηριότητες αναψυχής (Καφετέρια, υπαίθριο θέατρο, Αίθουσα Τέχνης και Πνευματικό Κέντρο), θρησκευτικές και εκπαιδευτικές (Δημοτικό σχολείο). Επειδή οι οδοί Σαλαμίνας και Παρθενώνας είναι απαγορευτικές λόγω κλίσης του εδάφους για εμποδιζόμενα άτομα – και ιδιαίτερα για χρήστες αμαξιδίου – επιλέχθηκε η συγκεκριμένη οδός που διαθέτει μεγαλύτερο μήκος και μπορεί να διαμορφωθεί κατάλληλα, και ταυτόχρονα φτάνει μέχρι την ράμπα που έχει κατασκευαστεί νότια του πάρκου, για την ευκολότερη πρόσβαση των ατόμων σε αυτό. Ταυτόχρονα προτείνεται και η κατάλληλη διαμόρφωση των μονοπατιών του πάρκου, έτσι ώστε αυτό να είναι προσβάσιμο σε Α.Μ.Ε.Α.

Εικόνα 145: Πάρκο Αγ. Δημητρίου

Πηγή: Ίδια επεξεργασία

- Τέλος, προτείνεται το δίκτυο πεζοδρόμων που βρίσκεται βόρεια της κεντρικής πλατείας, να αναβαθμιστεί και να πλακοστρωθεί με κατάλληλα υλικά, έτσι ώστε να μην προκαλεί κραδασμούς και αστάθεια στα αμαξίδια και τους πεζούς.

Πεζοδρόμηση προτείνεται και σε μεμονωμένους δρόμους, κυρίως για την ευκολότερη σύνδεση με τα υπάρχοντα και προτεινόμενα δίκτυα. Σχετικά με τα λειτουργικά στοιχεία των πεζοδρόμων ακολουθούνται οι προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Απαραίτητα πρέπει να δημιουργηθεί η ζώνη όδευσης τυφλών, λωρίδες επισήμανσης στην αρχή, το τέλος και την αλλαγή διεύθυνσης των πεζοδρόμων, σκάφες σε κάθε είσοδο του πεζοδρόμου, προστατευτικά κιγκλιδώματα όπου υπάρχουν ράμπες, κλπ. (βλ. Παράρτημα). Το δάπεδο των πεζοδρόμων, η σήμανση, η φύτευση, ο αστικός εξοπλισμός, η κάλυψη υψομετρικών διαφορών κλπ. ακολουθούν τις προδιαγραφές που ισχύουν και στα πεζοδρόμια.

5.3 ΡΑΜΠΕΣ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ

Οι ράμπες είναι ένα πολύ βασικό στοιχείο για την σύνδεση επιφανειών διαφορετικού υψομέτρου. Ειδικά στην πόλη της Κοζάνης αποτελούν ένα απαραίτητο στοιχείο για την κίνηση των εμποδιζόμενων ατόμων μέσα στην πόλη. Όπως προέκυψε από την ανάλυση, δεν υπάρχουν ράμπες τόσο σε κοινόχρηστους χώρους, όσο και σε κτίρια κάθε τύπου, καθιστώντας την κίνηση των ατόμων με κινητικά προβλήματα μέσα στην πόλη απαγορευτική.

Όσον αφορά στα πεζοδρόμια, τους πεζόδρομους και γενικότερα όλους τους κοινόχρηστους χώρους, προτείνεται η κατασκευή σκαφών σε όλες τις διασταυρώσεις των οδών της πόλης και σε κάθε περίπτωση που απαιτείται η ομαλή μετάβαση από ένα επίπεδο σε ένα άλλο. Οι διαστάσεις των σκαφών θα πληρούν τις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (βλ. παράρτημα). Βασικοί παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι τόσο τα υλικά κατασκευής, ώστε να μην δημιουργούν εμπόδιο και κραδασμούς στην κίνηση ατόμων και αμαξιδίων, όσο και τα προστατευτικά μέτρα (κιγκλιδώματα, περίζωμα, λωρίδα επισήμανσης κλπ.) για την ασφάλεια των ατόμων που τις χρησιμοποιούν.

Στα κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό είναι επίσης απαραίτητη η κατασκευή ραμπών, τουλάχιστον στην κεντρική τους είσοδο, έτσι ώστε να είναι προσιτά ακόμη και σε χρήστες αμαξιδίων. Αυτό σημαίνει ότι θα κατασκευάζεται σκάφη για την σύνδεση του οδοστρώματος με το πεζοδρόμιο, μπροστά από την

κεντρική είσοδο του κτιρίου, αλλά και ράμπα που να συνδέει το πεζοδρόμιο με την είσοδο, όπου αυτό απαιτείται. Πιο συγκεκριμένα, στην πόλη της Κοζάνης απαιτείται:

- Η νέα ράμπα που έχει κατασκευαστεί στο Δημαρχείο της πόλης, να εφοδιαστεί με προστατευτικά κιγκλιδώματα, περίζωμα και λωρίδα επισήμανσης για την υποβοήθηση της κίνησης των εμποδιζόμενων ατόμων και την πρόληψη ατυχημάτων.
- Η ράμπα που υπάρχει στην Νομαρχία να ολοκληρωθεί, πληρώνοντας τις προδιαγραφές.
- Η παλιά και σιδερένια ράμπα του Δικαστικού Μεγάρου να αντικατασταθεί με νέα.
- Οι ράμπες του νοσοκομείου, τόσο στα εξωτερικά ιατρεία, όσο και στην είσοδο των επισκεπτών να διαμορφωθούν κατάλληλα, με μεγαλύτερα πλάτη, κατάλληλα υλικά και λαμβάνοντας μέριμνα για την προστασία των χρηστών.
- Το Πανεπιστήμιο διαθέτει ράμπα, ωστόσο απαιτείται η κατασκευή σκάφης επί του πεζοδρομίου.
- Η Δημοτική Βιβλιοθήκη χρειάζεται εξομάλυνση του δαπέδου της εισόδου με το δάπεδο του πεζοδρομίου, που μπορεί να αντιμετωπιστεί ακόμη και με φαλτσογωνία.
- Το Λαογραφικό Μουσείο πρέπει να εξοπλιστεί με σκάφη που να συνδέει το οδόστρωμα με τον πεζόδρομο στον οποίο βρίσκεται, σύμφωνα με τις προδιαγραφές. Όσον αφορά στην είσοδο του κτιρίου, η αρχιτεκτονική διαμόρφωση δεν επιτρέπει την κατασκευή ράμπας, και έτσι η υψομετρική διαφορά μπορεί να αντιμετωπιστεί με αναβατόριο.
- Η υψομετρική διαφορά της εισόδου με το πεζοδρόμιο στο κτίριο που στεγάζει την Πολεοδομία, την Δ.Ε.Μ.ΚΟ. και τα γραφεία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π. μπορεί να αντιμετωπιστεί εύκολα με φαλτσογωνία.
- Η παλιά ράμπα του Εμπορικού Κέντρου πρέπει να αντικατασταθεί με νέα, σύμφωνα με τις προδιαγραφές.
- Όλα τα τμήματα της αστυνομίας και της τροχαίας, πρέπει να αποκτήσουν ράμπες στις εισόδους τους, καθώς κάθε πολίτης πρέπει να μπορεί να τα επισκέπτεται για διάφορους λόγους (έκδοση ταυτοτήτων, κλήσεις τροχαίας, κλπ.).

- Όλα τα ταμεία των δημόσιων υπηρεσιών (Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., κλπ.) είναι χώροι που χρησιμοποιούν όλοι οι πολίτες και εφόσον στην πόλη κανένα δεν προσφέρει πρόσβαση σε εμποδιζόμενα άτομα, πρέπει να τοποθετηθούν κατάλληλες ράμπες στις εισόδους τους.
- Διαμόρφωση της εισόδου με κατασκευή ράμπας χρειάζεται και στα δύο κτίρια των ΕΛ.ΤΑ., καθώς οι ράμπες που διαθέτουν για την μεταφορά δεμάτων δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την διέλευση αμαξιδίου.
- Τα κτίρια που στεγάζουν τα ασφαλιστικά ταμεία της Δ.Ε.Η., του Ι.Κ.Α., κλπ. πρέπει να εξοπλίσουν τις ήδη υπάρχουσες ράμπες με προστατευτικό εξοπλισμό, για την αποφυγή ατυχημάτων.
- Στην πλατεία «Λασσάνη» όπου βρίσκεται η αφετηρία των αστικών λεωφορείων, πρέπει να κατασκευαστεί ράμπα για την σύνδεση του οδοστρώματος με το δάπεδο της πλατείας, αλλά και μία φορητή ράμπα για την ομαλή μετάβαση από αυτήν στα λεωφορεία.
- Ο σιδηροδρομικός σταθμός χρειάζεται σκάφη επί του πεζοδρομίου και ράμπα για την είσοδο στον χώρο έκδοσης εισιτηρίων και αναμονής επιβατών.
- Οι εισοδοί στο Αθλητικό Κέντρο, το Δημοτικό Κολυμβητήριο, και γενικότερα σε όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους άθλησης, πρέπει να διαθέτουν ράμπες και σκάφες επί του πεζοδρομίου, για την διευκόλυνση της πρόσβασης Α.Μ.Ε.Α. σε αυτά.
- Τόσο τα Δημοτικά Θέατρα, υπαίθρια και μη, όσο και οι κινηματογράφοι της πόλης χρειάζονται κατάλληλες ράμπες και σκάφες για να γίνουν προσιτά.
- Η ράμπα του Πνευματικού Κέντρου και της Αίθουσας Τέχνης στο πάρκο του Αγ. Δημητρίου, πρέπει να εφοδιαστεί με προστατευτικά κιγκλιδώματα και περίζωμα για την αποφυγή ατυχημάτων.
- Τα κτίρια που φιλοξενούν ηλικιωμένους, πρέπει επίσης να εφοδιαστούν με σκάφες επί του πεζοδρομίου και ράμπες στις εισόδους τους.
- Όλες οι τράπεζες και γενικότερα οι χώροι συναλλαγής με το κοινό, οφείλουν να παρέχουν πρόσβαση σε όλες τις κατηγορίες πολιτών. Επομένως προτείνεται η κατασκευή σκαφών επί του πεζοδρομίου και ραμπών στις εισόδους, όπου αυτές δεν υπάρχουν.

- Όλοι οι χώροι εκπαίδευσης κάθε τύπου, ιδιωτικοί και δημόσιοι, επιβάλλεται να γίνουν πλήρως προσιτοί, με κατασκευή σκαφών και ραμπών, όπου χρειάζεται.
- Τέλος, όλοι οι χώροι θρησκευτικών δραστηριοτήτων, πρέπει να γίνουν προσιτοί στους πολίτες, με κατασκευή ραμπών στις εισόδους τους.

5.4 ΚΛΙΜΑΚΕΣ Ή ΣΚΑΛΕΣ

Οι κλίμακες αποτελούν ίσως ένα από τα βασικότερα εμπόδια στην *κίνηση των* εμποδιζόμενων ατόμων. Στην Κοζάνη υπάρχουν αρκετές εξωτερικές σκάλες που λειτουργούν ως πεζόδρομοι. Επειδή δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν όλες οι υψομετρικές διαφορές με ράμπες, όπου υπάρχουν σκάλες θα πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές της Οδηγίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Σχεδιάζοντας για Όλους». Για τους χρήστες αμαξιδίων, προτείνονται εναλλακτικές διαδρομές, που συμπίπτουν με τις προτεινόμενες πεζοδρομήσεις και τις διαπλατύνσεις πεζοδρομίων. Οι προδιαγραφές ισχύουν και για τις εσωτερικές κλίμακες, ενώ στα κτίρια δημόσιας χρήσης, οι μικρές υψομετρικές διαφορές, που ωστόσο η κατασκευή ράμπας είναι αδύνατη, μπορούν να αντιμετωπιστούν με αναβατόρια.

5.5 ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Γενικά πρέπει να αποφεύγονται υψομετρικές διαφορές κατά τη μελέτη κτιρίων και υπαιθρίων χώρων σε οποιαδήποτε στάθμη. Για την διευκόλυνση της κίνησης των εμποδιζόμενων ατόμων, όπου υπάρχουν κλίμακες ή μεγάλες υψομετρικές διαφορές σε κοινόχρηστους χώρους, πρέπει να καλύπτονται με κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) κλίσης 5% ως 8%, ενώ σε κτίρια εγκαθίσταται ανελκυστήρας. Για μικρές υψομετρικές διαφορές, όπως προαναφέρθηκε, προτείνεται η χρήση αναβατορίων (βλ. Παράρτημα).

Ωστόσο η χρήση αναβατορίων προκειμένου για εξωτερικές κλίμακες δεν συνιστάται, καθώς εξυπηρετούν αποκλειστικά χρήστες αμαξιδίων. Επιπλέον οι εξωτερικές κλίμακες εντοπίζονται κυρίως στην περιοχή του Ξενία, η οποία είναι απαγορευτική λόγω ανάγλυφου για εμποδιζόμενα άτομα, και η τοποθέτηση αναβατορίων σε κάθε κλίμακα είναι πρακτικά δύσκολη και αρκετά δαπανηρή. Η πρόσβαση σε αυτό το τμήμα της πόλης μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της οδού Δημοκρατίας. Επίσης η περιοχή δεν παρουσιάζει προορισμούς ενδιαφέροντος

(αποκλειστική χρήση είναι η κατοικία), ενώ υπάρχει πάντα και ο κίνδυνος της γρήγορης φθοράς λόγω έλλειψης κοινωνικής ευαισθησίας.

5.6 ΣΗΜΑΝΣΗ

Η σήμανση όπως αναφέρθηκε αποτελεί βασικό στοιχείο για τον προσανατολισμό και την πληροφόρηση των ατόμων που κινούνται μέσα στην πόλη. Επομένως η μελετημένη σήμανση διευκολύνει την κίνηση των ατόμων.

Προτείνεται βάσει της Οδηγίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. κατάλληλη σήμανση σε κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό, υπαίθριους, κοινόχρηστους και κοινωφελείς χώρους. Γενικά προτείνεται όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό να διαθέτουν μελετημένη σήμανση για την εύκολη εύρεση των διαφόρων λειτουργιών που φιλοξενούν από όλους τους χρήστες. Αυτή η σήμανση θα ακολουθεί τις προδιαγραφές. Επίσης, όπου απαιτείται η επισήμανση ανακοινώσεων, αυτή θα γίνεται τόσο οπτικά, όσο και ακουστικά. Η χρήση οπτικοακουστικής και ηλεκτρονικής σήμανσης πρέπει να ακολουθεί τις ίδιες αρχές που έχει και η υπόλοιπη σήμανση.

Προτείνεται όπου υπάρχουν φωτεινοί σηματοδότες να συνοδεύονται από ηχητικούς (για άτομα με προβλήματα στην όραση), καθώς και η αύξηση του χρόνου διάρκειας τους για την διέλευση ατόμων με μειωμένη κινητικότητα. Στα κεντρικά σημεία της πόλης συνιστάται οι φωτεινοί – ηχητικοί σηματοδότες να λειτουργούν με χρονοδιακόπτη, ενώ σε απομακρυσμένες περιοχές είναι δυνατή η τοποθέτηση σηματοδοτών με κουμπί ενεργοποίησης από τους πεζούς.

Στην συγκεκριμένη ενότητα δεν προτείνονται σημειακές παρεμβάσεις, καθώς το αντικείμενο μελέτης δεν είναι οι κυκλοφοριακές ρυθμίσεις. Ωστόσο προτείνονται κάποιες ζώνες σηματοδότησης σε συνδυασμό με την δημιουργία διαβάσεων, σε κεντρικά σημεία της πόλης, όπου θεωρείται ότι η κίνηση πεζών και οχημάτων είναι ιδιαίτερα αυξημένη και προκύπτουν προβλήματα. Συγκεκριμένα προτείνονται πέντε τέτοιες ζώνες, οι οποίες είναι:

1. Η ευρύτερη περιοχή περιμετρικά της κεντρικής πλατείας. Η ανάγκες σήμανσης και δημιουργίας διαβάσεων οφείλονται κυρίως στην ιδιαίτερα αυξημένη κίνηση πεζών και οχημάτων, λόγω συγκέντρωσης λειτουργιών, και κυρίως στις ώρες αιχμής. Σημαντική κρίνεται και η εξομάλυνση της κίνησης των πεζών μεταξύ των δικτύων των πεζοδρόμων, στα σημεία που αυτοί διακόπτονται από τις οδούς διέλευσης οχημάτων, ενώ ταυτόχρονα

πεζών – και κατά συνέπεια των εμποδιζόμενων ατόμων – σε αυτές τις περιοχές.

4. Τέλος, προτείνεται η σημειακή τοποθέτηση σηματοδότησης και διάβασης επί της Λεωφόρου Ανδρέα Παπανδρέου, στην συμβολή της με την οδό Ολυμπιάδος, όπου βρίσκονται οι αθλητικές εγκαταστάσεις της πόλης και το νέο πάρκο. Η τοπική αυτή παρέμβαση θα παρέχει ασφάλεια στους πεζούς (κυρίως στα μικρά παιδιά και τα εμποδιζόμενα άτομα) κατά την διάσχιση της οδού.

5.7 ΕΙΣΟΔΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ

Όλα τα κτίρια, δημόσιας και ιδιωτικής χρήσης, πρέπει να είναι προσβάσιμα από εμποδιζόμενα άτομα. Τουλάχιστον η κεντρική είσοδος των κτιρίων πρέπει να είναι προσβάσιμη και από χρήστες αμαξιδίων. Προτείνεται η διαμόρφωση των εισόδων όλων των κτιρίων, με ειδικές θέσεις στάθμευσης για Α.Μ.Ε.Α. κοντά στην είσοδο του κτιρίου, αποφυγή στοιχείων που να προεξέχουν ή να βυθίζονται στο δάπεδο, κατάλληλη σήμανση κλπ. (βλ. παράρτημα). Οι πόρτες των κτιρίων χρειάζονται επίσης διαμόρφωση. Πρέπει να είναι κατάλληλων διαστάσεων με δυνατό τον έλεγχο της κίνησης από την άλλη πλευρά, σε έντονη χρωματική αντίθεση με τα κασώματα και ειδική σήμανση σε περίπτωση που είναι εξ' ολοκλήρου από γυαλί. Η σήμανση που φέρουν οι εισοδοί των κτιρίων πρέπει να αναγράφεται και στην γραφή BRAILLE για την διευκόλυνση των ατόμων με προβλήματα στην όραση.

Στην πόλη της Κοζάνης, όπως προέκυψε και από το κεφάλαιο της ανάλυσης, σχεδόν κανένα κτίριο από αυτά που χρησιμοποιούνται από το κοινό, δεν έχει κατάλληλα διαμορφωμένη είσοδο. Ακόμη και όπου υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την εξυπηρέτηση Α.Μ.Ε.Α., δεν υπάρχει κατάλληλη σήμανση, θέσεις στάθμευσης, ή οποιαδήποτε άλλη υποδομή για αυτά τα άτομα. Προτείνεται λοιπόν η διαμόρφωση των εισόδων όλων των κτιρίων που αναφέρθηκαν και στην παράγραφο 5.3, σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Ταυτόχρονα σε αυτούς τους χώρους προτείνεται και η διαμόρφωση του εσωτερικού της εισόδου, με πάγκους υποδοχής κατάλληλου ύψους, αίθουσες αναμονής με προβλεπόμενες θέσεις για αναπηρικά αμαξίδια, τηλεφωνικούς θαλάμους κατάλληλων διαστάσεων, χώρους υγιεινής που να εξυπηρετούν και χρήστες αμαξιδίου, κλπ.

5.8 ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Οι χώροι στάθμευσης είναι απαραίτητοι για την ευκολότερη πρόσβαση των ατόμων με κινητικά προβλήματα στους προορισμούς τους. Θεωρητικά θα έπρεπε κάθε δημόσια υπηρεσία και οποιοσδήποτε χώρος χρήσης από το κοινό να διαθέτει τον δικό του χώρο στάθμευσης (υπόγειο ή υπέργειο, κλειστό ή ανοιχτό) για την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού. Ωστόσο στην πόλη της Κοζάνης, λόγω της δόμησης αυτό είναι ανέφικτο. Υπάρχουν βέβαια ιδιωτικοί και δημόσιοι χώροι στάθμευσης, αλλά στο κέντρο της πόλης που συγκεντρώνει και την πλειοψηφία των λειτουργιών υπάρχει μόνο ένα πολυόροφο parking ιδιωτικής εκμετάλλευσης.

Η αναλογία των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων Α.Μ.Ε.Α. είναι 5 % επί του συνόλου των προβλεπόμενων θέσεων και τουλάχιστον μία θέση σε περιπτώσεις μικρών χώρων στάθμευσης. Για την στάθμευση των αυτοκινήτων των Α.Μ.Ε.Α. απαιτείται ειδικά διαμορφωμένος χώρος με εύκολη πρόσβαση και διαστάσεις περίπου 3,50 × 5,00 μ. Αυτή η θέση θα φέρει την κατάλληλη σήμανση, τόσο επίσημη σε εμφανές σημείο, όσο και επί του δαπέδου.

Προτείνεται η δημιουργία τουλάχιστον μίας θέσης στάθμευσης για Α.Μ.Ε.Α. όσο το δυνατόν πλησιέστερα στις εισόδους των κτιρίων δημόσιας χρήσης. Εφόσον κανένα από αυτά τα κτίρια δεν διαθέτει δικό του χώρο στάθμευσης, οι θέσεις που θα δημιουργηθούν επί των οδών, θα έχουν ελάχιστο μήκος 6,00 μ. και σκάφη για την σύνδεση με το πεζοδρόμιο.

Λόγω της πεζοδρόμησης και της διαπλάτυνσης που προτάθηκε παραπάνω, πολλές θέσεις στάθμευσης οχημάτων απομακρύνθηκαν από αυτές της περιοχές. Για αυτό τον λόγο προτείνεται η δημιουργία τουλάχιστον τριών κλειστών χώρων στάθμευσης σε διάφορα σημεία της πόλης, που θα κατασκευαστούν σύμφωνα με τις προδιαγραφές. Αυτά είναι:

- Ο χώρος στάθμευσης κοντά στην οδό Μ. Αλεξάνδρου. Ο χώρος αυτός κρίνεται απαραίτητος στην περιοχή, καθώς με την διαμόρφωση των οδών απομακρύνονται περίπου 143 θέσεις στάθμευσης, ενώ λαμβάνεται υπόψη και η αυξημένη ζήτηση θέσεων στάθμευσης τις ώρες λειτουργίας των καταστημάτων. Για αυτό τον σκοπό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί το ήδη υπάρχον οικόπεδο που φιλοξενούσε τον παλιό σταθμό των Κ.Τ.Ε.Λ., εφόσον αποτελεί δημόσια ιδιοκτησία, και δεν θα υπάρξουν προβλήματα απαλλοτρίωσης.

- Ο χώρος που πρέπει να δημιουργηθεί κοντά στους προτεινόμενους πεζοδρόμους Καμβουνίων και Εθνομαρτύρων. Το κτίριο αυτό θα εξυπηρετεί τις ανάγκες στάθμευσης που προκύπτουν από τις δημόσιες υπηρεσίες που στεγάζονται στην περιοχή, τις ανάγκες των κατοίκων και των 84 οχημάτων των οποίων οι θέσεις στάθμευσης καταργούνται από την πρόταση, ενώ περιστασιακά θα καλύπτει και τις θέσεις στάθμευσης που βρίσκονται επί της οδού Αριστοτέλους, όταν εκεί λαμβάνει χώρα η λαϊκή αγορά.
- Τέλος, προτείνεται η δημιουργία ενός νέου στεγασμένου χώρου στάθμευσης στην περιοχή περιφερειακά του Νοσοκομείου, που μπορεί ταυτόχρονα να εξυπηρετεί και το Πανεπιστήμιο. Και σε αυτή την περίπτωση οι ανάγκες είναι μεγάλες, καθώς τις ώρες επισκεπτηρίου ασθενών στην περιοχή υπάρχει μεγάλο πρόβλημα εύρεσης θέσης στάθμευσης, ενώ και η ίδια περιοχή από μόνη της είναι πυκνοδομημένη και παρουσιάζει μεγάλες ανάγκες.

Σε όλους αυτούς τους χώρους που προαναφέρθηκαν, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι θέσεις στάθμευσης των οχημάτων Α.Μ.Ε.Α. να βρίσκονται όσο το δυνατόν κοντά στην επιφάνεια του εδάφους, να υπάρχει ανελκυστήρας για την σύνδεση του χώρου στάθμευσης με την επιφάνεια, να είναι επαρκώς φωτισμένοι και να έχει γίνει η απαραίτητη μελέτη πυροσπροστασίας.

5.9 ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Οι δημόσιοι χώροι υγιεινής, τόσο στα δημόσια κτίρια, όσο και στους κοινόχρηστους χώρους θα πρέπει να κατασκευάζονται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Γενικά όπως προαναφέρθηκε, σε όλα τα δημόσια κτίρια συνιστάται η δημιουργία τουλάχιστον ενός χώρου υγιεινής ανά όροφο ειδικά διαμορφωμένου για χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων. Σε περίπτωση υφιστάμενων κτιρίων όπου δεν είναι δυνατή η κατασκευή ιδιαίτερων χώρων υγιεινής για την εξυπηρέτηση των χρηστών αμαξιδίου, τότε είναι απαραίτητο οι προβλεπόμενοι χώροι υγιεινής να διαμορφώνονται έτσι ώστε να εξυπηρετούν όλες τις κατηγορίες χρηστών, προβλέποντας μεγαλύτερες διαστάσεις και κατάλληλο εξοπλισμό. Βασικό στοιχείο είναι οι χώροι αυτοί να επιτρέπουν την είσοδο και περιστροφή αμαξιδίων, η είσοδος σε αυτούς να γίνεται ισόπεδα και να σημαίνονται κατάλληλα.

Όσον αφορά στους χώρους υγιεινής που βρίσκονται σε πλατείες και πεζοδρόμους, προτείνεται η αναβάθμιση και εξυγίανση των ήδη υφιστάμενων

εγκαταστάσεων του κέντρου, με την ταυτόχρονη τοποθέτηση ανελκυστήρα ή αναβατορίου, για την εξυπηρέτηση χρηστών αμαξιδίου. Επιπλέον, προτείνεται η δημιουργία δύο νέων χώρων υγιεινής, ένας στο πάρκο του Αγ. Δημητρίου, και ένας στην πλατεία Συντάγματος, καθώς στην πρώτη περίπτωση υπάρχει μεγάλη προσέλευση κόσμου λόγω των λειτουργιών που βρίσκονται στην περιοχή, ενώ στην δεύτερη περίπτωση υπάρχει μεγάλη προσέλευση παιδιών. Για την αποφυγή της υποβάθμισης αυτών των χώρων, όπως έχει συμβεί στο παρελθόν, θα μπορούσε να υπάρξει μια υποτυπώδης μορφή αστυνόμευσης, ή ακόμα και η πληρωμή ενός ελάχιστου αντίτιμου για την χρήση του χώρου.

5.10 ΚΑΤΟΙΚΙΑ – ΧΩΡΟΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Ο χώρος στον οποίο διαμένει ένα εμποδιζόμενο άτομο πρέπει να είναι πλήρως προσβάσιμος σε αυτό, κυρίως αν πρόκειται για την κατοικία του, αλλά και σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση (δωμάτια ξενοδοχείων, νοσοκομείων, οικοτροφείων κλπ.).

Όσον αφορά στην είσοδο αυτών των κτιρίων, ακολουθούνται οι προδιαγραφές που ισχύουν και στις εισόδους των κτιρίων που χρησιμοποιούνται από το κοινό. Οι χώροι στο εσωτερικό (διάδρομοι, πόρτες, ανελκυστήρες κλπ.) καθώς και ο εξοπλισμός (διακόπτες, πρίζες, κλπ.) πρέπει να πληρούν τις προδιαγραφές, για την ευκολότερη χρήση τους από εμποδιζόμενα άτομα, αλλά και από χρήστες αμαξιδίου.

Για το εσωτερικό των δωματίων ισχύει γενικά η κατάργηση όλων των «περιττών» στοιχείων, που είναι δυνατόν να λειτουργήσουν σαν εμπόδια στην προσβασιμότητα οποιουδήποτε χώρου και εγκατάστασης της κατοικίας από ένα εμποδιζόμενο άτομο. Τα σταθερά σημεία, όπως ντουλάπια, ερμάρια, χώροι υγιεινής, κλπ. κατασκευάζονται σε κατάλληλα ύψη και με τέτοιο τρόπο ώστε να μην ενοχλούν ένα χρήστη με ειδικές ανάγκες. Το ίδιο ισχύει και για τις εγκαταστάσεις νερού, αποχέτευσης, ηλεκτρικού, κλπ. Εδώ χρειάζεται προσοχή και για την αποφυγή τραυματισμού των χρηστών. Σημαντική επίσης είναι και η λειτουργικότητα του χώρου (π.χ. ηλεκτρική κουζίνα και νεροχύτης δίπλα στον πάγκο και στο ίδιο υψομετρικό επίπεδο). Απαραίτητος είναι και ο σωστός σχεδιασμός και τοποθέτηση των επίπλων στον χώρο, έτσι ώστε να παραμένουν πάντα ελεύθεροι οι απαιτούμενοι χώροι για την κίνηση και περιστροφή των αμαξιδίων. Τέλος, στα υπνοδωμάτια πρέπει να δίνεται προσοχή στο ύψος του κρεβατιού, στην ύπαρξη τηλεφωνικής γραμμής και

μπουτόν κινδύνου σε διάφορα σημεία και μάλιστα στο ύψος του σοβατεπιού σε περίπτωση ανατροπής του αμαξιδίου.

Προτείνεται όλοι οι χώροι κατοικίας να κατασκευάζονται κατάλληλα ώστε να μπορούν να εξυπηρετούν κάθε είδους χρήστη. Αν αυτό δεν είναι πάντα εφικτό, μπορεί τουλάχιστον ένα διαμέρισμα ανά κτίριο κατοικίας να κατασκευάζεται σύμφωνα με τις προδιαγραφές. Στους χώρους του νοσοκομείου, των κλινικών και των ιατρείων, προτείνεται η κατάλληλη διαμόρφωση, ώστε να είναι παντού προσιτοί από όλες τις κατηγορίες ατόμων. Το ίδιο ισχύει και για τα κτίρια οικοτροφείων, ορφανοτροφείων, κλπ. ενώ για τα ξενοδοχεία, όλοι οι χώροι που χρησιμοποιούνται από το κοινό, πρέπει να είναι προσιτοί, και τουλάχιστον ένα δωμάτιο (ανάλογα με την δυναμικότητα του ξενοδοχείου) να είναι κατάλληλα διαμορφωμένο και για χρήστες αμαξιδίου.

5.11 ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Τα μέσα μαζικής μεταφοράς στην πόλη της Κοζάνης κρίνονται ακατάλληλα για την μετακίνηση Α.Μ.Ε.Α. Προτείνεται όλα τα αστικά λεωφορεία να γίνουν προσβάσιμα, με πιο μεγάλες θύρες, ρυθμιζόμενο ύψος του δαπέδου τους, έτσι ώστε να γίνεται ομαλά η μετάβαση των αμαξιδίων από το πεζοδρόμιο στον χώρο του λεωφορείου, χειρολαβές καθ' ύψος του λεωφορείου, κουμπιά στάσης σε κατάλληλα ύψη, κλπ. Για τα υπεραστικά λεωφορεία προτείνεται τουλάχιστον ένα δρομολόγιο την μέρα ανά προορισμό να εξυπηρετεί Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, και κυρίως χρήστες αμαξιδίου. Για αυτό τον σκοπό υπάρχει η δυνατότητα αγοράς νέων οχημάτων, ή ακόμη και η χρήση ανυψωτικών μηχανισμών. Απαραίτητη δε κρίνεται η πρόβλεψη ειδικών θέσεων, με αφαιρούμενα καθίσματα, κοντά στις θύρες εξόδου. Επίσης, προτείνεται η διαμόρφωση ορισμένων από τα υπάρχοντα ταξί, έτσι ώστε να μπορούν να μεταφέρουν με ασφάλεια και άνεση χρήστες αμαξιδίου, ενώ όσον αφορά τα τρένα, πρέπει να ληφθεί μέριμνα για ειδικές θέσεις υποδοχής αμαξιδίου, και η χρήση φορητών ραμπών, για την κάλυψη του κενού μεταξύ πλατφόρμας και βαγονιού.

Όλα τα μέσα μαζικής μεταφοράς που εξυπηρετούν άτομα με Ειδικές Ανάγκες, θα πρέπει να φέρουν κατάλληλη σήμανση, για να υποδηλώνεται η χρήση τους.

5.12 ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Τα ιδρύματα στην πόλη – και αυτά που βρίσκονται υπό κατασκευή – εξυπηρετούν την πλειοψηφία των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Αυτό που χρειάζεται είναι η πιο οργανωμένη και συντονισμένη δράση τους, καθώς και η βελτίωση της πρόσβασης σε αυτά (καθώς τα περισσότερα βρίσκονται εκτός της πόλης). Απαραίτητη κρίνεται και η ενημέρωση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, έτσι ώστε όλοι να δέχονται την βοήθεια που παρέχεται από αυτά τα ιδρύματα.

Σημαντικό είναι να υπάρξει κατηγοριοποίηση των ατόμων σε διαφορετικά τμήματα. Αν και με τον όρο «Άτομα με Ειδικές Ανάγκες» νοείται μια μεγάλη ομάδα ατόμων, δεν παρουσιάζουν όλοι τις ίδιες ανάγκες (π.χ. διαφορετικές ανάγκες ενός ατόμου με κινητικά προβλήματα και ενός ατόμου με νοητική υστέρηση). Κρίνεται λοιπόν επιτακτική η ανάγκη διαχωρισμού των Α.Μ.Ε.Α. βάσει του προβλήματος που παρουσιάζουν, έτσι ώστε να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση των αναγκών του κάθε ατόμου.

Επιπλέον, προτείνεται η δημιουργία σχολής για τυφλούς και κωφούς, κάτι που δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα στην πόλη.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στην Ελλάδα, ζούνε μέσα σε μια κοινωνία που δεν έχει καταφέρει να τους απορροφήσει πλήρως, ως ισότιμα μέλη της. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν καθημερινά είναι ποικίλα και πολυδιάστατα. Από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα η πολιτεία άρχισε να δραστηριοποιείται και έχει λάβει κάποια μέτρα για την αντιμετώπιση των προβλημάτων, χωρίς όμως να τα εξαλείψει. Το νομοθετικό πλαίσιο είναι ακόμη ελλιπές, ενώ ο σχεδιασμός βρίσκεται σε εμβρυϊκό στάδιο.

Κρίνεται λοιπόν επιτακτική η ανάγκη τροποποίησης του νομοθετικού πλαισίου και η ανάπτυξη και δραστηριοποίηση στον τομέα του σχεδιασμού. Η συμμετοχή των ίδιων των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σε αυτές τις διαδικασίες, θα αποφέρει αποτελέσματα σε πολύ μικρότερο χρονικό διάστημα και θα αντιμετωπίσει τα προβλήματά τους επιτυχώς. Ο σωστός σχεδιασμός που γίνεται προς όφελος όλων των πολιτών, θα συμβάλλει στην άρση όλων εκείνων των εμποδίων που μέχρι τώρα καταδίκάζαν κάποιες ομάδες ατόμων καθηλωμένες στο σπίτι, και θα τους προσφέρει το δικαίωμα της αυτόνομης διαβίωσης και της άνετης και ασφαλούς κίνησής τους μέσα στις πόλεις.

Σημαντική είναι και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, σχετικά με τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρίες. Η μέχρι σήμερα αντιμετώπισή τους με καχυποψία, προκατάληψη και αδιαφορία καθώς και ο αποκλεισμός τους από κάθε δραστηριότητα κοινωνικού τρόπου ζωής, πρέπει να αντικατασταθεί από τον σεβασμό, την ίση μεταχείριση, αλλά και την προσφορά βοήθειας σε αυτά τα άτομα, έτσι ώστε να νιώσουν αποδεκτά και ισότιμα μέλη της κοινωνίας.

Αν επιτευχθεί η σωστή εφαρμογή της νομοθεσίας σε συνδυασμό με τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχει προχωρήσει ήδη αρκετά σε αυτό τον τομέα, και η ορθολογική εκμετάλλευση των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων που αφορούν τόσο στην βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των εμποδιζόμενων ατόμων, όσο και στον σχεδιασμό, οι πόλεις του μέλλοντος θα αποτελούν ένα περιβάλλον βιώσιμο, προσιτό σε όλους τους πολίτες και με ανθρώπινο χαρακτήρα. Είναι καιρός όλες οι αρμόδιες αρχές και οι πολίτες να δημιουργήσουν ένα δομημένο περιβάλλον που να ανταποκρίνεται και να εξυπηρετεί τις ανάγκες όλων των ατόμων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. *Αναπηρία Τώρα* (2003), «Ανεξάρτητη Διαβίωση και Μαζικές Μεταφορές». Περιοδική Έκδοση, τχ. 35, Ιούνιος.
2. *Αναπηρία Τώρα (αχρον.)*, «Υποχρέωση για Ίση Μεταχείριση και Δικαίωμα σε Προσπελάσιμη Πόλη». Περιοδική Έκδοση, τχ. 13.
3. *Αναπηρία Τώρα (αχρον.)*, «Ίσα Δικαιώματα και Ίσες Ευκαιρίες». Περιοδική Έκδοση.
4. ΑΝ.ΚΟ. (αχρον.), «Εγκατάσταση Κέντρου Αποθεραπείας – Αποκατάστασης Ημερήσιας Φροντίδας και Ελάχιστης Μονάδας Ιατρικής Αποκατάστασης στο Υφιστάμενο Κτίριο του Κέντρου Κατάρτισης και Επαγγελματικής Αποκατάστασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (Ειδικό Εργαστήρι)».
5. Αναπτυξιακή Σύμπραξη «ΠΡΩΤΕΑΣ» (2003 – 4), «Έρευνα στον Ειδικό Πληθυσμό των Κινητικά Αναπήρων».
6. Αναπτυξιακή Σύμπραξη «ΠΡΩΤΕΑΣ» (2003 – 4), «Η Κινητική Αναπηρία στην Ελλάδα».
7. *Διατάραξη Κοινής Ησυχίας*, (2004), «Αφιέρωμα στην Ειδική Αγωγή». Περιοδική Έκδοση, τχ. 7, Σεπτέμβριος.
8. Δαραής, Κ. (2001), «*Τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στην Κοινωνία*».
9. Δ.Ε.Μ.ΚΟ. (αχρον.), «Κέντρο Στήριξης Ατόμων με Αναπηρίες στη Νέα Νικόπολη Κοζάνης».
10. Δ.Ε.Π.Α.Κ.Π., Ενημερωτικό Φυλλάδιο. Κοζάνη.
11. Διβανέ, Στ. (2004), «*Σχεδιασμός στην Πόλη για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Η Περίπτωση του Βόλου – Ολυμπιακής Πόλης 2004*», Βόλος 2004.
12. Ε.Σ.Υ.Ε. (2001), «Απογραφή Πληθυσμού 2001».
13. Ε.Σ.Υ.Ε. (2002), «Έρευνα για Άτομα με Προβλήματα Υγείας ή Αναπηρία».
14. Εταιρεία Προστασίας Σπαστικών (1984 – 1994), «*Αθήνα, μια Πόλη Απροσπέλαστη για τους Ανάπηρους*», Αθήνα 1994.
15. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1996), Ευρωπαϊκός Οδηγός Ορθής Πρακτικής «*HELIOS II – Παροχή Ίσων Ευκαιριών στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες*».
16. Ζώνιου – Σιδέρη, Α. (2000), «*Άτομα με Ειδικές Ανάγκες και η Ένταξή τους*», Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2000.

17. Κουζέλης, Α. (2001), «Α.Μ.Ε.Α. και Κοινωνία – Οι Δρόμοι της συμμετοχής», Παρουσία των Θέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. *Περιοδική Έκδοση Αναπηρία Τώρα*, τχ. 23.
18. Κουκιάδης, Ι. Δ. (2001), «Νέα Κοινοτική Οδηγία για την Πρόσβαση Α.Μ.Ε.Α. στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς». *Περιοδική Έκδοση Αναπηρία Τώρα*, τχ. 26, Οκτώβριος.
19. Κουκιάδης, Ι. Δ. (2002), «Αναπηρία και Κοινωνικός Αποκλεισμός». *Περιοδική Έκδοση Αναπηρία Τώρα*, τχ. 29.
20. Ξενογιάννη, Δ. & Υφαντή, Α. (αχρον.), «*Η Πολιτική της Ειδικής Αγωγής στην Ελλάδα: Μια Ιστορική Ανασκόπηση και μια Συγκριτική Προσέγγιση*».
21. Oliver, M. (1990), «*The Politics Of Disablement*», The MacMillan Press LTD 1990.
22. Πατρίς (2004), «Έτσι Βλέπουμε τα Άτομα με Αναπηρίες». *Εφημερίδα Πατρίς*, Απρίλιος.
23. Σκυργιάννης, Χ.Α. (2001–2002), «*Σχεδιασμός Μεταφορών και Συγκοινωνιακή Τεχνική*», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
24. Στασινός, Δ. (1991), «*Η Ειδική Εκπαίδευση στην Ελλάδα*», Gutenberg, Αθήνα.
25. Υπουργείο Πολιτισμού (2003), «*Πρόσβαση Ατόμων με Αναπηρίες σε Χώρους Πολιτισμού και Αθλητισμού*», Πρακτικά Συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 30/10 – 1/11 2003.
26. Χαραλαμπίδης, Μ. (αχρον.), «Το Όνειρο να Γίνει η Αθήνα Προσβάσιμη σε Άτομα με Αναπηρίες Έσβησε». *Τα Νέα*.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

1. Απόφαση ΔΤΥ) β) 1215) '83 «Κανονισμός Άρσης Αρχιτεκτονικών Εμποδίων από τα Κτίρια Υγείας και Πρόνοιας για τη Διευκόλυνση της Χρήσης τους από Ανάπηρους και Άτομα Μειωμένης Κινητικότητας».
2. Απόφαση Αριθμ. Γ4Α/Φ/3012/84 «Καθιέρωση Ειδικού Σήματος Παρκαρίσματος για Αναπηρικά Αυτοκίνητα», ΦΕΚ 60/4-2-85 Τ.Β', ημερομηνία
3. Απόφαση αριθμ. Γ4Α/Φ/3012/84 «Περί χορηγήσεως του ειδικού αναπηρικού σήματος», ΦΕΚ 60/4-2-85 Τ.Β'.
4. Απόφαση αριθμ. 3046/304/1988 «Κτιριοδομικός Κανονισμός», ΦΕΚ 59/Δ'3-2-89, 30 Ιανουαρίου 1989.

5. Απόφαση αριθμ. Π 4α οικ. 4633 «Προδιαγραφές Λειτουργίας Κέντρων Αποθεραπείας – Αποκατάστασης για την Παροχή Ιατρικών και Λοιπών Φροντίδων καθώς και για την Δημέρευση των Ατόμων που Περιγράφονται στο άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 2072/ 1992», ΦΕΚ 789/Β'/6-10-93, 29 Σεπτεμβρίου 1993.
6. Απόφαση αριθμ. 450/2000 «Περί Παραχώρησης 10 στρ. στο Δημοτικό Διαμέρισμα Λευκόβρυσης Κέντρο Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης Α.Μ.Ε.Α.».
7. Απόφαση 2001/903/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Δεκεμβρίου 2001 «για το Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες 2003».
8. Νόμος 1143/1981 «Περί Ειδικής Αγωγής, Ειδικής Επαγγελματικής Αποκαταστάσεως, Απασχολήσεως και Κοινωνικής Μεριμνης των Αποκλινόντων εκ του Φυσιολογικού Ατόμων και Άλλων τινών Εκπαιδευτικών Διατάξεων», ΦΕΚ 80 Α', 31 Μαρτίου 1981.
9. Νόμος 1485/1984 «Ειδική Σήμανση για Α.Μ.Ε.Α.», ΦΕΚ 159/18-10-84 Τ.Α'.
10. Νόμος 2725/1999 «Αθλητισμός Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες», ΦΕΚ 228 Α', 17 Ιουνίου 1999.
11. Νόμος 2831/13/6/2000 «Ειδικές Ρυθμίσεις για Καλύτερη Πρόσβαση των Α.Μ.Ε.Α. στα Δημόσια Κτίρια», ΦΕΚ 140.
12. Νόμος 3304/2005 «Εφαρμογή της Αρχής της Ίσης Μεταχείρισης», ΦΕΚ Α/16/27.1.2005, 3 Φεβρουαρίου 2005.
13. Οδηγία Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (1986 – '90), «Σχεδιάζοντας για Όλους: Προδιαγραφές για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες».
14. Επισκόπηση των Πρότυπων Κανόνων του Ο.Η.Ε. Σχετικά με την Ισότητα των Ευκαιριών για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (www.disabled.gr).

ΑΡΘΡΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

1. ΑΘΗΝΑ 2004 – Πληροφοριακό Υλικό για την Επιτροπή Προσβασιμότητας Ολυμπιακών Αγώνων. (www.athens2004.gr).
2. Ε.Α.Ρ.Δ. – Πληροφοριακό Υλικό για την Εταιρεία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. (www.eapd.com).
3. «Ειδικές Συσκευές για την Μετακίνηση Πεζών με Προβλήματα Όρασης». (health.in.gr).

4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (30 Οκτωβρίου 2003), «Ίσες Ευκαιρίες για τα Άτομα με Αναπηρία: Ένα Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης». (<http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/cha/c11414.htm>).
5. Ίδρυμα «Κιβωτός» – Πληροφοριακό Υλικό για το Ίδρυμα «Κιβωτός». (www.kivotos-amea.gr).
6. Κοινοτική Πρωτοβουλία «ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ» – Πληροφοριακό Υλικό για το Πρόγραμμα WORKING – IMPROVING, Άξονας HORIZON II – Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. (www.anhma.gr).
7. Ο.Α.Ε.Δ. – Πληροφοριακό Υλικό για την Επαγγελματική Κατάρτιση. (www.oaed.gr).
8. Ο.Α.Ε.Δ. – Πληροφοριακό Υλικό για τα Μέτρα για Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες. (www.oaed.gr).
9. Σωματείο «ΕΡΜΗΣ» – Πληροφοριακό Υλικό για το Σωματείο «ΕΡΜΗΣ». (www.ermis.gr).

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΤΕΤΡΑΓΩΝΑ
- ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ,
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ:
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ
ΚΟΖΑΝΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΑΓΚΑΡΛΙΩΤΑ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΧΑΡΤΗΣ 3: ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ

ΚΛΙΜΑΚΑ: 1 : 105.300

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000074780

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 3603/2 τ.2

Ημερ. Εισ.: 14-10-2005

Δωρεά: Συγγραφέα

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΜΧΠΠΑ

2005

ΠΑΓ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΤΙΡΙΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	2
2. ΚΤΙΡΙΟΔΟΜΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ	8
3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ	16
4. ΑΡΙΘ. Π 4Α ΟΙΚ. 4633	18
5. ΑΡΙΘ. Γ4Α/Φ/3012/84 (ΦΕΚ 60/4-2-85 Τ.Β')	39
6. ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α.	41
7. ΝΟΜΟΣ 3304 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	42
8. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α.	54
9. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΟΥ Ο.Η.Ε. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	119
10. ΑΛΛΑ ΦΕΚ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ.....	122

1. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΑΡΣΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΚΤΙΡΙΑ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΑΝΑΠΗΡΟΥΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕΙΩΜΕΝΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

(Απόφαση ΔΤΥ) β) 1215) '83 Υπ. Υγείας και Πρόνοιας)

Εισαγωγή

Το σχέδιο κανονισμού αφορά στη θέσπιση διατάξεων, για τον σχεδιασμό των κτιρίων υγείας και πρόνοιας με τέτοιο τρόπο, ώστε να διευκολύνεται κατά το δυνατό η χρήση τους από μειονεκτούντα άτομα, που σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, αποτελούν εξαιρετικά μεγάλο τμήμα του πληθυσμού.

Στις κατηγορίες ατόμων που αναφερόμαστε περιλαμβάνονται :

- Οι ανάπηροι με μόνιμες ή παροδικές αναπηρίες (στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται οι τραυματισμένοι, οι ασθενείς, κλπ.)
- Οι ηλικιωμένοι με σχετικά μειωμένες δυνατότητες αισθήσεων ή κινητικές δυσκολίες
- Οι μητέρες με μικρά παιδιά ή παιδικά καρτσάκια και ακόμη οι γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης
- (άτομα με μειωμένες αισθήσεις όρασης και ακοής ή και άτομα με ολοκληρωτική έλλειψη αυτών των αισθήσεων)

Στις πιο πάνω κατηγορίες μπορούν να ανήκουν άτομα που δέχονται υπηρεσίες στα κτίρια αυτά (σαν ασθενείς ή διαμένοντες), άτομα που εργάζονται και ακόμα άτομα που έρχονται απλά και μόνο σαν επισκέπτες. Σαν απαραίτητη προϋπόθεση για τις προτεινόμενες διατάξεις θεωρήθηκε, ότι οι ρυθμίσεις που επιβάλλονται δε θα αποτελούν εμπόδιο για καμιά άλλη κατηγορία ατόμων.

Ήδη από το ΥΧΟΠ προωθείται η συστηματική επεξεργασία του Κτιριοδομικού Κανονισμού, όπου έχει κληθεί ο Πανελλήνιος Σύλλογος Παραπληγικών Αναπήρων να εκφράσει τις απόψεις του και όπου ελπίζουμε, πως θα συμπεριλαμβάνονται οι διατάξεις που προτείνονται στην εργασία αυτή. Θεωρούμε όμως απαράδεκτο να προωθούνται στο μεταξύ μελέτες κτιρίων, υγείας και πρόνοιας στη χώρα μας, και να μην εφαρμόζονται διατάξεις για τη διευκόλυνση αναπήρων κλπ. μειονεκτούντων ατόμων, που ισχύουν για όλες τις κατηγορίες κτιρίων σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Γι' αυτό η ομάδα εργασίας θεωρεί χρήσιμη τη θέσπιση των

προτεινόμενων πιο κάτω διατάξεων με σύντομη διαδικασία (Υπουργική Απόφαση) που ελπίζουμε ότι θα καλύψει το μεγάλο αυτό κενό της νομοθεσίας μας μέχρι την κατάρτιση, ψήφιση και δημοσίευση του Νόμου για τον Οικοδομικό και Κτιριοδομικό Κανονισμό.

1. ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ ΚΤΙΡΙΩΝ

1.1 Περιβάλλον χώρος

1.1.1 Σκάλες

- α) Δεν επιτρέπεται να υπάρχουν περισσότερα από 15 συνεχόμενα ύψη (ρίχτια).
- β) Το ύψος (ρίχτι) να είναι το λιγότερο 13 εκ. και το μεγαλύτερο 17,5 εκ.
- γ) Το πάτημα να είναι μεταξύ 28 και 36 εκ.
- δ) Απαιτείται πάντοτε χειρολισθήρας σε ύψος 0,90 ως 1,00 μ. Η απόσταση του χειρολισθήρα από τον τοίχο ή άλλο εμπόδιο θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 5 εκ. Για πλάτος σκάλας μεγαλύτερο ή ίσο του 1,20 μ. απαιτούνται χειρολισθήρες και στα δύο άκρα της σκάλας.

1.1.2 Ράμπες

- α) Το ελάχιστο ελεύθερο πλάτος τους θα είναι 1,20 μ.
- β) Απαιτείται πάντοτε χειρολισθήρας και στις δύο πλευρές της ράμπας.
- γ) Γενικά η κλίση των ράμπων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 7 %. Σε περίπτωση όμως που το μήκος της ράμπας δεν είναι μεγαλύτερο των 5 μ. τότε η κλίση μπορεί να φθάνει το 9 %. Σε περίπτωση που η ράμπα έχει κλίση μεγαλύτερη του 7 % επιβάλλεται να προβλέπονται πλατύσκαλα τουλάχιστον πλάτους 1,40 μ. κάθε 15 μ. Πλατύσκαλα επίσης πρέπει να προβλέπονται στις γωνίες αλλαγής κατεύθυνσης και μπροστά στις εισόδους – εξόδους, όπου στο ελάχιστο ορθογώνιο του πλατύσκαλου 1,20 μ. × 1,40 μ. δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται το τόξο ανοίγματος της θύρας.

1.1.3 Πεζόδρομοι

- α) Το πλάτος δεν μπορεί να είναι μικρότερο από 1,50 μ.
- β) Η υψομετρική διαφορά μεταξύ πεζοδρομίου και δρόμου στα σημεία πρόσβασης θα εξομαλύνεται με κατάλληλη διαμόρφωση του πεζοδρομίου (σχ. 4).

1.2 Χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων

- α) Στους χώρους στάθμευσης ένα ποσοστό 2 % των προβλεπόμενων θέσεων και το λιγότερο μία θέση, θα χρησιμοποιείται αποκλειστικά από ανάπηρους.

β) Το ελάχιστο πλάτος θέσης στάθμευσης αυτοκινήτου αναπήρων θα υπολογίζεται στα 3,5 μ.

γ) Η πρόσβαση του κτιρίου από τον χώρο στάθμευσης όταν υπάρχει υψομετρική διαφορά θα πρέπει να εξασφαλίζεται μέσω ράμπας ή ανελκυστήρων.

1.3 Είσοδοι κτιρίων

α) Οι εξωτερικές θύρες των κτιρίων θα πρέπει να έχουν ελάχιστο ελεύθερο άνοιγμα 0,90 μ. Μία τουλάχιστον θύρα από αυτές μπορεί να είναι συρόμενη ή ανοιγόμενη, θα φέρει όμως πάντοτε είτε αυτόματο μηχανισμό για το άνοιγμα και την επαναφορά της, είτε απλό μηχανισμό που θα επιτρέπει το άνοιγμα με απλή ώθηση και θα επαναφέρει το φύλλο με ρυθμιζόμενη καθυστέρηση.

β) Σε περίπτωση που οι γυάλινες θύρες δεν διαθέτουν αυτόματο μηχανισμό ανοίγματος και επαναφοράς, τότε η διάταξη του γυάλινου ανοίγματος θα πρέπει να ακολουθεί το σχ. 5 εφόσον το κρύσταλλο δεν είναι ασφαλείας ή οπλισμένο.

γ) Οι βούρτσες καθαριότητας που τοποθετούνται συνήθως μπροστά στις εισόδους θα πρέπει να βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο με το δάπεδο.

2. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΚΤΙΡΙΟΥ

2.1 Θύρες

Το ελάχιστο ελεύθερο άνοιγμα εσωτερικών θυρών θα είναι 80 εκ.

2.2 Ανελκυστήρες

α) Θα προβλέπονται σε κάθε κτίριο που αναμένεται πρόσβαση κοινού αναπήρων στους ορόφους και δεν εξυπηρετείται από ράμπα.

β) Θα έχουν διπλές (εσωτερική – εξωτερική) αυτόματες συρόμενες πόρτες. Για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερο από το σύνηθες χρονικό διάστημα κατά το οποίο θα μένουν οι πόρτες ανοικτές, θα πρέπει να υπάρχει ιδιαίτερο πλήκτρο χειρισμού (μακράς διάρκειας) εσωτερικά και εξωτερικά του θαλάμου.

γ) Οι ελάχιστες επιτρεπόμενες διαστάσεις του θαλάμου θα είναι όπως στο σχ. 6.

δ) Το πλατύσκαλο μπροστά σε θύρα ανελκυστήρα θα πρέπει να έχει ελάχιστες διαστάσεις 1,50 μ. × 1,50 μ.

ε) Ο θάλαμος θα πρέπει να εξοπλιστεί με χειρολαβές στήριξης που θα στηριχθούν σε ύψος 90 εκ. και στις τρεις πλευρές του (πλην της θύρας).

στ) Τα πλήκτρα χειρισμού εσωτερικά του θαλάμου θα βρίσκονται σε οριζόντια απόσταση τουλάχιστον 50 εκ. από την πλευρά της θύρας. Τα πλήκτρα χειρισμού εσωτερικά και εξωτερικά θα βρίσκονται σε διάταξη οριζόντια ή κατακόρυφη σε ύψος μεγαλύτερο από 0,90 μ. και μικρότερο από 1,40 μ.

ζ) Στα πλήκτρα χειρισμού θα πρέπει να αναγράφονται ανάγλυφοι οι αριθμοί των ορόφων. (ηχητική ανακοίνωση ορόφων για κωφούς)

2.3 Σκάλες

Ισχύουν οι διατάξεις της παρ. 1.1.1.

2.4 Χώροι υγιεινής

2.4.1 WC

α) Σε κάθε όροφο θα πρέπει να προβλέπεται ένα τουλάχιστον WC για χρήση αναπήρων.

β) Οι ελάχιστες διαστάσεις του WC αναπήρων δίδονται στο σχ. 7.

γ) Το WC θα πρέπει να εξοπλιστεί με τουλάχιστον μία χειρολαβή στήριξης.

δ) Τα ύψη τοποθέτησης των ειδών υγιεινής φαίνονται στα σχ. 8 και 9.

ε) Οι θύρες των WC εάν είναι κοινές στρεπτές θα ανοίγουν προς τα έξω και αν είναι συρόμενες θα σύρονται εξωτερικά.

2.4.2 Λουτρά – Ντους

α) Σε κτίρια διαμονής αναπήρων, ασθενών, ηλικιωμένων, κλπ. θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλο ποσοστό λουτρών ή ντους για χρήση αναπήρων κινούμενων με ειδικό αμαξίδιο και πάντως τα λουτρά αυτά δεν θα πρέπει να είναι λιγότερα από ένα για κάθε όροφο.

β) Στους χώρους των ντους για χρήση αναπήρων δεν θα τοποθετείται ντουζιέρα αλλά η απορροή του νερού θα οδηγείται σε σιφόνι από κατάλληλες κλίσεις του δαπέδου.

γ) Στην περιοχή του ντους είναι απαραίτητη η τοποθέτηση δύο τουλάχιστον χειρολαβών.

δ) Στην περίπτωση που προβλέπονται WC – λουτρά ατομικά (σε κάθε δωμάτιο αναπήρων) τότε οι ελάχιστες διαστάσεις δίνονται στο σχ. 10α.

2.5 Θέσεις στάθμευσης αναπηρικών αμαξιδίων

Όπου προβλέπεται στάθμευση αναπηρικών τροχηλάτων θα πρέπει ο διατιθέμενος χώρος να μην παρακωλύει την ελεύθερη κυκλοφορία και ακόμη να μην περιορίζει τα ελάχιστα απαραίτητα πλάτη διαδρόμων οδεύσεων διαφυγής, κλπ.

2.6 Δωμάτια αναπήρων

α) Στα δωμάτια διαμονής αναπήρων που κινούνται με αμαξίδιο οι διαστάσεις των χώρων θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα άνετης κυκλοφορίας και χρήσης του χώρου.

1. Πάντως ελάχιστη διάσταση του δωματίου θα είναι τα 3 μ.
2. Σε κάποιο σημείο του δωματίου θα πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος περιστροφής αμαξιδίου διαμέτρου 1,50 μ.
3. Γύρω από κάθε κλίνη θα πρέπει να δίνεται ελεύθερος χώρος τουλάχιστον 90 εκ. (στις τρεις πλευρές της κλίνης).

β) Οι ποδιές των παραθύρων θα πρέπει, για να επιτρέπουν την ελεύθερη θέα σε καθήμενο άτομο, να έχουν μέγιστο ύψος 70 εκ. Για την εξασφάλιση της ασφάλειας είναι δυνατό να προβλέπεται σε κατάλληλο ύψος μπάρα ασφαλείας.

Ακόμη σε περίπτωση που προβλέπεται εξώστης, το κάγκελο θα πρέπει να επιτρέπει την κατά το δυνατό άνετη θέα.

2.7 Μηχανήματα αυτοεξυπηρέτησεως

Στα κτίρια όπου προβλέπεται μακρόχρονη διαμονή αναπήρων και γενικά μειονεκτούντων (γηροκομεία, ιδρύματα διαμονής – αποκατάστασης αναπήρων) πρέπει να υπάρχουν μηχανήματα αυτοεξυπηρέτησης των διαμενόντων (κουζίνα, ψυγείο, κλπ.).

Οι χώροι αυτοί θα πρέπει να έχουν ελεύθερο χώρο περιστροφής αμαξιδίου διαμέτρου 1,50 μ. Ο πάγκος θα έχει βάθος 60 εκ. και ύψος 85 – 90 εκ. Κάτω από τον νεροχύτη θα υπάρχει κενό ύψους τουλάχιστον 67 εκ. για να επιτρέπει την μετωπική προσέγγιση από άτομο κινούμενο με αμαξίδιο. Τα σιφόνια και γενικά οι υδραυλικές εγκαταστάσεις του νεροχύτη θα κατασκευαστούν έτσι που να μην εμποδίζουν την μετωπική προσέγγιση.

2.8 Αίθουσες συγκεντρώσεων (διαμενόντων, προσωπικού, κοινού)

Θα προβλέπονται θέσεις για αναπηρικά τροχήλατα σε ποσοστό μία θέση ανά 300 άτομα και το λιγότερο 4 θέσεις. Κάθε θέση θα έχει δυνατότητα πρόσβασης από

ράμπα εφόσον δεν βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την είσοδο και θα πρέπει να διατίθεται χώρος 1,00 μ. × 1,20 μ. για κάθε αμαξίδιο.

2.9 Χειρισμός εξοπλισμού

Το ύψος τοποθέτησης των στοιχείων χειρισμού του κτιριακού εξοπλισμού θα κυμαίνεται μεταξύ 0,90 μ. και 1,40 μ. Σε περίπτωση που τα στοιχεία χειρισμού (κουμπιά, πόμολα, κλπ.) βρίσκονται κοντά σε εσωτερική γωνία χώρου η απόστασή τους από την ακμή θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 20 εκ. όπως π.χ. πόμολα υαλοστασίων, χειρισμός σκούρων παραθύρων, κουμπιά χειρισμού ανελκυστήρων, κουδούνια, τηλέφωνα κοινού, διακόπτες, καζανάκια WC, χαρτοθήκες WC, κλπ.

3. ΔΑΠΕΔΑ

3.1 Τα οριζόντια δάπεδα επιτρέπεται να είναι στιλπνά, χωρίς όμως αυτό να προκύπτει από εφαρμογή επαλείψεων κεριού.

3.2 Οι βαθμίδες θα πρέπει να έχουν σε κάθε πάτημα ένα ή δύο λωρίδες πλάτους τουλάχιστον 2 εκ. στις οποίες να έχει εφαρμοστεί άμμος σκληρού υλικού, κόκκου 0,2 – 0,6 χιλ. επικολλημένη με κατάλληλη συνδετική ύλη. Οι λωρίδες μπορούν ακόμη να είναι έτοιμο υλικό που να έχει τέτοια άμμο και να επικολλούνται πάνω στις βαθμίδες.

3.3 Στις επιφάνειες των κεκλιμένων επιπέδων άμμος όπως αυτή που αναφέρεται στην προηγούμενη παράγραφο θα επικολλάται με κατάλληλη συνδετική ύλη.

3.4 Οι υψομετρικές διαφορές στα δάπεδα δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν τα 2 εκ.

3.5 Οι σχάρες δαπέδου που βρίσκονται σε περιοχές διέλευσης κοινού θα πρέπει να έχουν κενά ή τρύπες, πλάτους ή διαμέτρου μικρότερων από 2 εκ.

4. ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

4.1 Όλοι οι χώροι που προβλέπονται για αποκλειστική εξυπηρέτηση αναπήρων πρέπει να έχουν διακριτικό σήμα. Ακόμη πρέπει να σηματοδοτείται και η πορεία προς τους χώρους αυτούς π.χ. είσοδοι – έξοδοι, τηλεφωνικοί θάλαμοι, WC, θέσεις στάθμευσης, κλπ.

4.2 Οι πινακίδες σηματοδότησης πρέπει να βρίσκονται σε ευδιάκριτες και καλά φωτιζόμενες θέσεις.

2. ΚΤΙΡΙΟΔΟΜΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘΜ. 3046/304/1988 (ΦΕΚ 59 Δ' / 1989)

Άρθρο 14 – Κεκλιμένα επίπεδα κυκλοφορίας πεζών (ράμπες).

1. Στις θέσεις που από τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 29 του ΓΟΚ δεν επιβάλλονται μικρότερες κλίσεις για τις ράμπες πεζών, οι μέγιστες επιτρεπόμενες κλίσεις είναι:

α. Μέγιστη επιτρεπόμενη κλίση 105 στα κτίρια με χρήση υγείας ή κοινωνικής πρόνοιας (κατηγορία Ε).

β. Μέγιστη επιτρεπόμενη κλίση 12,5 % (1:8) σε όλα τα άλλα κτίρια.

2. Οι ράμπες πρέπει να είναι ευθύγραμμες. Οι αλλαγές κατεύθυνσης επιτρέπεται να γίνονται μόνο με παρεμβολή οριζόντιου τμήματος. Όταν η ράμπα έχει κλίση μεγαλύτερη από 6 % πρέπει να παρεμβάλλονται οριζόντια τμήματα μήκους 1,50 μ.

α. Σε τέτοια θέση, ώστε κλάδος ράμπας να μην έχει υψομετρική διαφορά μεταξύ αρχής και τέλους μεγαλύτερη από 1,80 μ.

β. Μεταξύ οποιασδήποτε πόρτας και της αρχής ή του τέλους της ράμπας.

3. Κατ' εξαίρεση, σε χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων επιτρέπεται οι ράμπες των πεζών (τα πεζοδρόμια) να ακολουθούν την οποιαδήποτε μορφή και κλίση που έχουν οι αντίστοιχες ράμπες των αυτοκινήτων.

4. Η κλίση για κάθε κλάδο ράμπας μεταξύ διαδοχικών οριζόντιων τμημάτων πρέπει να είναι σταθερή.

5. Οι ράμπες και τα συνεχόμενα οριζόντια τμήματα πρέπει να έχουν επιφάνεια επίπεδη, ομαλή, συνεχή και μη ολισθηρή.

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν είναι υποχρεωτικές για ράμπες ειδικών κτιρίων που εξυπηρετούν αποκλειστικά κτίρια αποθήκευσης (κατηγορία Κ) ή βιομηχανικές ή βιοτεχνικές δραστηριότητες (κατηγορία Ι), εφόσον δεν έχουν υπολογισθεί για τη διαφυγή ατόμων σε περίπτωση κινδύνου.

7. Στις περιπτώσεις που από τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 29 του ΠΟΚ επιβάλλεται η κατασκευή ράμπας για τη σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με τη στάθμη του ανελκυστήρα, επιβάλλεται για μήκος ράμπας πάνω από 10 μ. και η ύπαρξη οριζοντίου πλατύσκαλου ελάχιστου μήκους 1,60 μ.

Άρθρο 16 – Χειρολισθήρες (Κουπαστές)

1. Στα κτίρια και στις δομικές κατασκευές πρέπει να τοποθετείται χειρολισθήρας τουλάχιστον στη μια πλευρά κάθε κλίμακας και κάθε ράμπας που έχει κλίση

μεγαλύτερη από 6 %. Σε κλίμακες με ελεύθερο πλάτος μεγαλύτερο από 1,20 μέτρο, πρέπει να τοποθετούνται χειρολισθήρες και στις δύο πλευρές τους. Ο χειρολισθήρας πρέπει να είναι συνεχής σε όλο το μήκος κάθε κλάδου σκάλας και ράμπας.

Τα πλατύσκαλα δεν είναι υποχρεωτικό να έχουν χειρολισθήρες.

2. Οι χειρολισθήρες τοποθετούνται σε ύψος τουλάχιστον 0,75 του μέτρου και όχι σε ύψος μεγαλύτερο από 1,00 μέτρο. Στις κλίμακες το ύψος αυτό μετρείται από το πάτημα των βαθμίδων κατακόρυφα από την ακμή της βαθμίδας.

3. Οι χειρολισθήρες πρέπει να έχουν μορφή που να επιτρέπει συνεχές γλίστρημα του χεριού πάνω σε αυτούς. Προς την εξωτερική πλευρά κάθε χειρολισθήρα και σε όλο το μήκος του πρέπει να υπάρχει ελεύθερο διάστημα μεταξύ αυτού και οποιασδήποτε κατασκευής τουλάχιστο 0,05 (από 0,04 ορίσθη σε 0,05 με την απόφ. 49977/3068/89 ΦΕΚ 535 Β της 30.6.89) του μέτρου.

4. Οι χειρολισθήρες και τα στηρίγματά τους πρέπει να υπολογίζονται έτσι, ώστε να αντέχουν σε συγκεντρωμένο φορτίο 90 kg εφαρμοζόμενο σε οποιαδήποτε σημείο τους οριζόντια ή κατακόρυφα.

Άρθρο 21 – Προσπέλαση προς εισόδους – εξόδους κτιρίων

Όπου η είσοδος ή η έξοδος κτιρίου ή δομικού έργου βρίσκεται σε αίθριο ή απέχει από την πλησιέστερη σε αυτή είσοδο του οικοπέδου περισσότερο από 30 μ., μετρούμενα κατά μήκος φυσικής όδευσης, απαιτείται προσπέλαση πεζών και τροχοφόρων προς αυτή την είσοδο ή έξοδο, με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

α) Ελεύθερο πλάτος στη στενότερη θέση της τουλάχιστο 3,5 μ.

β) Ελεύθερο ύψος κάτω από οποιοδήποτε στοιχείο τουλάχιστο 3,0 μ.

γ) Όπου δεν είναι ευθύγραμμη, ακτίνα καμπυλότητας της εξωτερικής περιμέτρου της τουλάχιστο 3,5 μ.

δ) Μέγιστη κλίση προς το οριζόντιο επίπεδο 7 % σε τμήμα μήκους 5 μ. από την είσοδο στο οικόπεδο και 17 % για το υπόλοιπο τμήμα της.

2. Οι διατάξεις της παρ. 1 εφαρμόζονται με την επιφύλαξη του άρθρου 14 του κανονισμού αυτού.

Άρθρο 24 – Πεζοδρόμια

1. Τα πεζοδρόμια των κοινόχρηστων χώρων κατασκευάζονται, ανακατασκευάζονται, επισκευάζονται και συντηρούνται με σκοπό να διασφαλίζεται η συνεχής, ασφαλής και χωρίς εμπόδια κυκλοφορία των πεζών σε όλη την επιφάνεια τους και η χρήση

τους από άτομα με ειδικές ανάγκες, εφόσον επιτρέπεται από τη μορφολογία του εδάφους.

2. ΥΠΟΧΡΕΟΙ

2.1. Υπόχρεοι για την κατασκευή και συντήρηση των πεζοδρομίων και των τεχνικών έργων που τα αποτελούν (κράσπεδα, ρείθρα, υπόστρωμα και επίστρωση ή επικάλυψη) είναι ιδιοκτήτες των παρόδιων ακινήτων μπροστά στα οποία βρίσκονται.

2.2. Σε περίπτωση καταστροφής, αχρήστευσης και εκσκαφής από το Δημόσιο ή τον οικείο (Ο.Τ.Α.) Οργανισμό Τοπικής Αυτοδιοίκησης των πεζοδρομίων που υπάρχουν πριν από είκοσι τουλάχιστον χρόνια, στα πλαίσια γενικής ανακατασκευής ή αναδιαρρύθμισης των ορών και πλατειών ώστε να ικανοποιούν καλύτερα τις ανάγκες του οικισμού, η δαπάνη αποκατάστασης, επισκευής ή ανακατασκευής των πεζοδρομίων βαρύνει του παρόδιους ιδιοκτήτες.

2.3. Σε κάθε άλλη περίπτωση καταστροφής ή αχρήστευσης ή εκσκαφής των πεζοδρομίων από την εκτέλεση εργασιών, υπόχρεος για την αποκατάσταση, επισκευή ή ανακατασκευή του είναι ο φορέας εκτέλεσης των εργασιών αυτών, εκτός αν εκτελούνται αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση αυτού τούτου του παρόδιου ακινήτου, οπότε υπόχρεος είναι αποκλειστικά ο ιδιοκτήτης του.

2.4. Η κατασκευή, ανακατασκευή ή επισκευή των πεζοδρομίων, μπορεί να γίνεται από τον οικείο ΟΤΑ σε βάρος και για λογαριασμό είτε των ιδιοκτητών των παροδίων ακινήτων είτε φορέων εκτέλεσης έργων εφόσον αυτά δεν έχουν κατασκευασθεί ή επισκευασθεί ακόμα, ή δεν έχουν τηρηθεί οι προδιαγραφές που ισχύουν για την κατασκευή ή επισκευή τους.

3. ΤΡΟΠΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

3.1. Προδιαγραφές

Σε κάθε περίπτωση στις προδιαγραφές των πεζοδρομίων καθορίζονται οι διαστάσεις, το είδος κατασκευής και το είδος των υλικών των κρασπέδων, των ρείθρων, του υποστρώματος και της επίστρωσης ή της επικάλυψής τους. Επίσης καθορίζονται το είδος της φυτείας, οι διαστάσεις και τα άλλα στοιχεία των τμημάτων των πεζοδρομίων που διατίθενται για φύτευσή τους.

3.1.1. Τα πεζοδρόμια κατασκευάζονται σύμφωνα με προδιαγραφές που καθορίζονται με απόφαση του οικείου Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου.

Σε οικισμούς που έχουν χαρακτηριστεί παραδοσιακοί η πιο πάνω απόφαση εκδίδεται με σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής Πολεοδομικού και Αρχιτεκτονικού Ελέγχου (ΕΠΑΕ).

3.1.2. Σε οικισμούς με πληθυσμό πάνω από 20.000 κατοίκους και εφόσον τα πεζοδρόμια αποτελούν σημαντικό στοιχείο διαμόρφωσης των πολεοδομικών ή κυκλοφοριακών συνθηκών οδού, πλατείας ή περιοχής οι προδιαγραφές κατασκευής στο σύνολο ή σε μέρος τους καθορίζονται με απόφαση του αρμόδιου Νομάρχη που εκδίδεται με τήρηση της διαδικασίας του άρθρου 3 Ν.Δ. 17.7.23.

3.1.3. Σε οικισμούς στους οποίους δεν έχουν καθορισθεί οι πιο πάνω προδιαγραφές τα πεζοδρόμια κατασκευάζονται σύμφωνα με τις οδηγίες του οικείου Δήμου ή Κοινότητας που περιλαμβάνονται στην άδεια της παρ. 4.1. του παρόντος άρθρου.

3.2. Σε κάθε περίπτωση οι επιφάνειες των πεζοδρομίων έχουν αντιολισθηρή διαμόρφωση και είναι προσπελάσιμες από τις αναπηρικές πολυθρόνες, με κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) πλάτους τουλάχιστον 0,80 του μέτρου που κατασκευάζονται σε κατάλληλες θέσεις, εφόσον αυτό επιτρέπεται από τη μορφολογία του εδάφους.

3.3. Η κλίση κατά μήκος των πεζοδρομίων δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 12 %. Για την αποφυγή μεγαλύτερης κλίσης κατασκευάζονται σε κατάλληλες θέσεις βαθμίδες σε όλο το πλάτος του πεζοδρομίου μέγιστου ύψους 0,15 μ.

3.4 ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

3.4.1. Έξω από τη ρυμοτομική γραμμή απαγορεύεται να κατασκευάζονται βαθμίδες για την εξυπηρέτηση των κτιρίων. Κατ' εξαίρεση, είναι δυνατή η κατασκευή τους, ύστερα από άδεια του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, αν μετά την ανέγερση του κτιρίου έχει μεταβληθεί η υψομετρική στάθμη του δρόμου. Η κατασκευή αυτή πρέπει να εξασφαλίζει την ασφάλεια της κυκλοφορίας των πεζών και των αναπηρικών πολυθρόνων στην επιφάνεια που απομένει.

Σε καμία όμως περίπτωση δεν επιτρέπεται στα πεζοδρόμια η κατασκευή σκαλοπατιών που κατέρχονται προς το κτίριο για εξυπηρέτησή του, αλλά επιβάλλεται τα σκαλοπάτια αυτά να αρχίζουν ένα (1) μέτρο μέσα από τη ρυμοτομική γραμμή ή από την οικοδομική γραμμή σε περίπτωση ύπαρξης προκηπίου που είναι σε συνέχεια του πεζοδρομίου και χρησιμοποιείται από το κοινό.

3.4.2. Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου έχουν εφαρμογή και σε υφιστάμενες κλίμακες ή βαθμίδες κλιμάκων.

Κλίμακες ή βαθμίδες κλιμάκων που αντίκεινται στις διατάξεις της παραγράφου αυτής είναι επικίνδυνες από άποψη κυκλοφορίας η δε άρση του κινδύνου γίνεται με εφαρμογή των διατάξεων «περί επικινδύνων οικοδομών» από την αρμόδια Πολεοδομική Υπηρεσία».

3.5. Φύτευση δένδρων, θάμνων, κ.λ.π.

3.5.1. Κατά τη διαμόρφωση των πεζοδρομίων για τη φύτευση δένδρων, θάμνων, κ.λ.π. οπωσδήποτε αφήνεται ελεύθερη δίοδος, πλάτους τουλάχιστο 0,60 του μέτρου για τη διέλευση πεζών.

Ειδικά σε πεζοδρόμια πλάτους μεγαλύτερου ή ίσου των 1,50 μ. η ελεύθερη δίοδος πρέπει να έχει πλάτος 0,80 του μέτρου.

Ο κορμός των δένδρων τοποθετείται τουλάχιστον 0,50 του μέτρου εσώτερα από την ακμή του κράσπεδου.

3.5.2. Όπου η ρυμοτομική γραμμή συμπίπτει με την οικοδομική ανάλογα με το ριζικό σύστημα των δένδρων πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή βλάβης των κτιρίων και δομικών κατασκευών.

3.6. Κάτω από τα πεζοδρόμια απαγορεύεται η κατασκευή ή τη τοποθέτηση δεξαμενών για οποιοδήποτε σκοπό (αποθήκευση, συγκέντρωση υγρών, κ.λ.π.). Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται μόνον η τοποθέτηση εγκαταστάσεων των αρμόδιων φορέων για τη σύνδεση των κτιρίων με τα δίκτυα ηλεκτρισμού, ύδρευσης, αποχέτευσης, τηλεφώνου, αερίου πόλης, καθώς και σωληνώσεων απορροής στους κοινόχρηστους χώρους των βρόχινων νερών των κτιρίων.

4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ - ΑΝΑΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ

4.1. Για την κατασκευή ή ανακατασκευή καθώς και για την εκσκαφή των πεζοδρομίων απαιτείται άδεια του οικείου Δήμου ή Κοινότητας, στην οποία αναφέρονται οι αντίστοιχες προδιαγραφές ή αν δεν υπάρχουν οι σχετικές οδηγίες.

4.2. Οι δαπάνες κατασκευής, ανακατασκευής, επισκευής ή συντήρησης των πεζοδρομίων που γίνονται από τον οικείο ΟΤΑ ή το Δημόσιο, εισπράττονται από τους παρόδιους ιδιοκτήτες ή τους φορείς εκτέλεσης εργασιών, που είναι υπόχρεοι ανάλογα με την περίπτωση σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά για την είσπραξη των Δημοσίων Εσόδων.

4.3. Στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου η δαπάνη που αναλογεί σε κάθε παρόδιο ακίνητο υπολογίζεται από τον οικείο ΟΤΑ ή το Δημόσιο με βάση το μήκος του προσώπου που έχει στη ρυμοτομική γραμμή και την τιμή του τρέχοντος μέτρου που έχει η σχετική δαπάνη.

4.4. Τυχόν ενστάσεις ενάντια στις καταλογιστικές πράξεις υποβάλλονται στην αρχή που τις έκδωσε, μέσα σε προθεσμία 15 ημερών από την κοινοποίησή τους στους υπόχρεους ιδιοκτήτες.

Στις ενστάσεις αυτές αποφασίζει το οικείο Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο 146 (44).

Άρθρο 29

Το άρθρο 29 τίθεται ως τροποποιήθηκε με την απόφ. 49977/3068/89 (ΦΕΚ 535 Β/ 30.6.89). Ανελκυστήρες

1.1. Σε κάθε νέο κτίριο όταν το δάπεδο ορόφου ή τμήματος ορόφου έχει διαφορά στάθμης μεγαλύτερη από 9 μέτρα από την οριστική επιφάνεια του περιβάλλοντος εδάφους στη θέση από την οποία γίνεται η προσπέλαση στον υπόψη όροφο, επιβάλλεται η εγκατάσταση ενός τουλάχιστο ανελκυστήρα προσώπων με την επιφύλαξη της παρ. 5 του άρθρου 29 του Ν. 1577 /1985 (ΓΟΚ).

1.2. Σε περίπτωση χώρου ενιαίας λειτουργίας που αναπτύσσεται σε περισσότερα από ένα επίπεδα και εξυπηρετείται με εσωτερική κλίμακα, για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου ελέγχεται η στάθμη του δαπέδου εισόδου σ' αυτόν.

1.3. Στις προσθήκες καθ' ύψος ή κατ' επέκταση επιτρέπεται να εφαρμόζονται οι διατάξεις για τους ανελκυστήρες που ίσχυαν κατά την έκδοση της αρχικής άδειας με την επιφύλαξη των όρων της παρακάτω παρ. 3.

2. Υποχρεωτικά κάθε σημείο του ορόφου του κτιρίου δεν πρέπει να απέχει περισσότερο από 60 μέτρα από τον ανελκυστήρα, μετρούμενο σε φυσική όδευση. Ο τύπος και το είδος του ανελκυστήρα που εγκαθίσταται σε ένα κτίριο πρέπει να είναι κατάλληλος γι' αυτό και να πληροί όλες τις απαιτήσεις - προδιαγραφές κατασκευής, για την άνετη και ασφαλή μεταφορά ατόμων.

3. Σε κτίρια στα οποία απαιτείται η κατασκευή ανελκυστήρα σύμφωνα με την παρ. 1 του παρόντος άρθρου πρέπει να συντάσσεται κυκλοφοριακή μελέτη του κτιρίου όταν ο πληθυσμός του κτιρίου είναι μεγαλύτερος από 200 άτομα.

Στην κυκλοφοριακή μελέτη του κτιρίου θα προσδιορίζονται ο αριθμός των ανελκυστήρων, η χωρητικότητα και η ταχύτητά τους.

4. Η εγκατάσταση των ηλεκτροκινήτων ανελκυστήρων σε ένα κτίριο, δηλαδή τα οικοδομικά στοιχεία φρέατος, τα ύψη, διαστάσεις μηχανοστασίου, τροχαλιοστασίου, διαμόρφωση φρέατος, καθώς και ο τρόπος κατασκευής γίνονται σύμφωνα με την υπ. αριθμ. 18173/30.8.88 (ΕΛΟΓ-ΕΝ) 81.1/88) απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, «Κατασκευή, εγκατάσταση και λειτουργία ηλεκτροκίνητων ανελκυστήρων» (ΦΕΚ 664/1/4) όπως κάθε φορά ισχύει. Ειδικά στους υδραυλικούς ανελκυστήρες ισχύουν οι παρακάτω παρεκκλίσεις:

α) Δεν απαιτείται ιδιαίτερος χώρος τροχαλιοστασίου.

β) Το μηχανοστάσιο μπορεί να μην είναι σε επαφή με το φρέαρ. Στην περίπτωση αυτή, οι υδραυλικοί σωλήνες και τα καλώδια που συνδέουν το μηχανοστάσιο με το φρέαρ πρέπει να τοποθετούνται σε ειδικό για το σκοπό αυτό κανάλι.

γ) Οι ελάχιστες αποστάσεις του μηχανισμού κίνησης από τους τοίχους του μηχανοστασίου πρέπει να είναι τουλάχιστον 0,20 μ. εκτός από την απόσταση της μιας από τις μεγάλες πλευρές του, που πρέπει να είναι 0,80 μ.

δ) Μπροστά από τον ηλεκτρικό πίνακα του ανελκυστήρα που τοποθετείται στο μηχανοστάσιο πρέπει να αφήνεται ελεύθερη απόσταση από οποιοδήποτε εμπόδιο τουλάχιστο 0,80 μ.

ε) Η ελεύθερη απόσταση μεταξύ του ανώτατου σημείου της οροφής του θαλάμου και του κατώτατου σημείου της οροφής του φρέατος πρέπει να είναι τουλάχιστο 1,15 μ. Επίσης, ειδικά στους υδραυλικούς ανελκυστήρες, το δάπεδο του μηχανοστασίου πρέπει να κατασκευάζεται έτσι ώστε σε περίπτωση διαρροής όλο το υδραυλικό υγρό να παραμένει στο μηχανοστάσιο.

5. Κατά την κατασκευή και εγκατάσταση ανελκυστήρα σε κτίρια, λαμβάνονται τα κατά περίπτωση κατάλληλα μέτρα ηχομόνωσης, όπως προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις ώστε να μην υπάρχει μεταφορά θορύβου σε διπλανά διαμερίσματα ή χώρους. Επίσης, λαμβάνονται αντικραδασμικά μέτρα στο χώρο του κλιμακοστασίου, ώστε να μη μεταδίδονται στο κτίριο οι κραδασμοί. Επίσης, λαμβάνεται πρόνοια για την προστασία της εγκατάστασης, όπως προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις «περί πυροπροστασίας».

6. Κάθε μηχανοστάσιο ανελκυστήρα που βρίσκεται σε οποιονδήποτε όροφο, εκτός από τον ανώτατο όροφο του κτιρίου, πρέπει να μην έχει οποιαδήποτε άνοιγμα προς άλλο χώρο του κτιρίου, εκτός από την πόρτα του, η οποία πρέπει να κατασκευάζεται σύμφωνα με τις προδιαγραφές του κανονισμού περί πυροπροστασίας των κτιρίων.

Άρθρο 32 – Γραμματοκιβώτια

1. Σε κάθε κτίριο επιβάλλεται η εγκατάσταση γραμματοκιβωτίων.
2. Ο αριθμός των γραμματοκιβωτίων είναι τουλάχιστο ίσος προς τον αριθμό των κατοικιών και λοιπών τμημάτων του κτιρίου που έχουν αυτοτελή χρήση.
3. Όλα τα γραμματοκιβώτια του κτιρίου διατάσσονται το ένα πλησίον του άλλου ώστε να αποτελούν μια ενότητα.

Τοποθετούνται σε τέτοια θέση ώστε να είναι προσιτά από το εξωτερικό του κτιρίου χωρίς να χρειάζεται να ανοίγει πόρτα που υπόκειται σε κλείδωμα. Το 10%

των γραμματοκιβωτίων και όχι λιγότερο από 1, πρέπει να είναι προσιτό σε άτομα με ειδικές ανάγκες χρήστες αμαξιδίων.

Η θέση τους πρέπει να είναι εμφανής και κοντά στην πόρτα της κυρίας εισόδου του κτιρίου. Επιτρέπεται η τοποθέτησή τους πάνω στο φύλλο της πόρτας εισόδου. Επιτρέπεται η τοποθέτησή τους στο προκήπιο. Απαγορεύεται να εξέχουν από τη ρυμοτομική γραμμή.

4. Κάθε γραμματοκιβώτιο έχει ιδιαίτερη κλειδαριά.

3. ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ Α.Μ.Ε.Α. ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΙΡΙΑ

Το υπουργείο Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης προχωράει στην υλοποίηση σχεδίου που ψηφίστηκε με το νόμο 2831/13/6/2000, ΦΕΚ 140 και προβλέπει ειδικές ρυθμίσεις για την ευκολότερη πρόσβαση των Α.Μ.Ε.Α. στα δημόσια κτίρια.

Συγκεκριμένα στους χώρους των νέων κτιρίων στους οποίους στεγάζονται υπηρεσίες του δημόσιου, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και ευρύτερου δημόσιου τομέα, κοινωφελείς οργανισμοί, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) α' και β' βαθμίδας ή έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού επιβάλλεται η εξασφάλιση της οριζόντιας και κατακόρυφης προσπέλασης για τα άτομα με αναπηρίες. Το παραπάνω ισχύει και για τα κτίρια με χρήση κατοικίας στα οποία σύμφωνα με τις διατάξεις του χωροδομικού κανονισμού είναι υποχρεωτικός ανελκυστήρας και επιβάλλεται η τοποθέτηση οπτικοακουστικών και οπτικών μέσων.

Στα παραπάνω κτίρια η δυνατότητα προσπέλασης εξασφαλίζεται με οδεύσεις που αρχίζουν από την αρχή του πεζοδρομίου και φτάνουν μέχρι την πόρτα του ανελκυστήρα και αποτελούνται από διαδρόμους που έχουν ελάχιστο πλάτος 1,30 μ. και δάπεδα ομαλά χωρίς αναβαθμούς με κλίση μέχρι και 50 % και από ανελκυστήρες με ελάχιστες εσωτερικές διαστάσεις, πλάτους 10 και μήκους 1,40 μ. και ανώτερο άνοιγμα πόρτας 0,85 μ. Η απόσταση μεταξύ ανελκυστήρων του τοίχου ή οποιουδήποτε άλλου εμποδίου θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,50 μ. Στα ήδη υπάρχοντα κτίρια δημοσίου επιβάλλεται να διαμορφωθούν έτσι οι χώροι ώστε να είναι λειτουργικοί για την εύκολη πρόσβαση των ανθρώπων με αναπηρίες. Από το παραπάνω σχέδιο εξαιρούνται εκτάρια τα οποία έχουν μοναδική πρόσβαση σε δρόμους με βαθμίδες ή βρίσκονται σε οικοπέδα στα οποία η ελάχιστη διαφορά στάθμης του φυσικού εδάφους είναι μεγαλύτερη από 2,50 μ.

Επίσης προβλέπεται η κατασκευή ανελκυστήρα κατά παρέκκλιση των ειδικών όρων δόμησης της περιοχής, σε οικοδομές που διανέμουν άτομα με κινητική αναπηρία, εφόσον δεν βλάπτεται υπέρμετρα το άμεσο οικιστικό περιβάλλον και χορηγείται με απόφαση του γενικού γραμματέα περιφέρειας. Οι υπαίθριοι χώροι των οικοπέδων κοινής χρήσης επιβάλλεται να διαμορφώνονται με διαδρόμους με ομαλό δάπεδο χωρίς αναβαθμούς.

Με έγκριση του υπουργού ΠΕΧΩΔΕ επιτρέπεται κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, εκτός από αυτές που αναφέρονται στην ασφάλεια του κοινού, η εγκατάσταση ή κατασκευή στοιχείων για τη διευκόλυνση πρόσβασης των ανθρώπων με αναπηρίες στους κοινόχρηστους χώρους, κτίρια στα οποία δεν είναι υποχρεωτική η εφαρμογή των παραπάνω.

Επιβάλλεται κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων (πλατείες, πεζόδρομοι, πεζοδρόμια) η εύκολη πρόσβαση των ανθρώπων με αναπηρίες, με οδεύσεις πεζών – τυφλών, με χώρους αυτοκινήτων κ.ο.κ. εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους.

4. ΑΡΙΘ. Π 4Α ΟΙΚ. 4633

Προδιαγραφές λειτουργίας κέντρων αποθεραπείας - αποκατάστασης για την παροχή ιατρικών και λοιπών φροντίδων καθώς και για την διημέρευση των ατόμων που περιγράφονται στο άρθρο 10 παρ. 1 του Ν. 2072/ 1992.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του υπ' αριθ. 395 Π.Δ/τος ΦΕΚ 166/28.9.93 Τ.Α. Τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 10 του Ν. 2072/92, «Ρύθμιση επαγγέλματος ειδικού τεχνικού προθετικών και ορθωτικών κατασκευών και λοιπών ειδών αποκατάστασης και άλλων διατάξεων» ΦΕΚ 125/ 1992 τ.Α'.
2. Τις διατάξεις του Ν. 1558/1985 αριθ. 29α, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του Ν. 2081/1992 (ΦΕΚ 154/1992 τ.Α'.) με τις οποίες προβλέπεται έλεγχος των δαπανών που προκαλούν οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις.
3. Την υπ' αριθ. Υ. 1938/92 απόφαση περί αναθέσεως αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΦΕΚ 727, τ.Β'), καθώς και την υπ' αριθ. Υ. 1977/92 συμπληρωματική απόφαση (ΦΕΚ 23/1993 τ.Β), αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε τις προδιαγραφές λειτουργίας των κέντρων αποθεραπείας και αποκατάστασης καθώς και των κέντρων διημέρευσης των οποίων η ίδρυση και λειτουργία επιτρέπεται βάσει του άρθρου 10 παρ. 2 του Ν. 2072/1993 και τα διακρίνουμε σε τρεις κατηγορίες:

- α) Κέντρα Αποθεραπείας - Αποκατάστασης Ημερήσιας Νοσηλείας.
- β) Ελάχιστη μονάδα ιατρικής Αποκατάστασης.
- γ) Κέντρα διημέρευσης - ημερήσιας φροντίδας ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Οι προδιαγραφές λειτουργίας ανά κατηγορία «ΚΕΝΤΡΟΥ είναι οι παρακάτω:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α
ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ – ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ

Κάθε Κέντρο θα πρέπει να διαθέτει τους παρακάτω χώρους:

A. Κτιριακές Εγκαταστάσεις

1. Ιατρεία – Γραφεία – Εξεταστήρια – Εργαστήρια κλπ.

1.1 Γραφείο Δ/ντού Ιατρού, τουλάχιστον 9 μ²

1.2 Ιατρείο – Εξεταστήριο, τουλάχιστον 12 μ²

1.3 Τρεις χώροι – Εξεταστηρίων – Εργαστηρίων εναλλασσόμενης χρήσεως, συνολικού εμβαδού 40 μ² τουλάχιστον.

1.4 Γραφείο Ψυχολόγου, τουλάχιστον 9 μ²

1.5 Γραφείο Κοινωνικής Υπηρεσίας, τουλάχιστον 9 μ²

1.6 Γραφείο Φυσικοθεραπευτών – Εργοθεραπευτών, τουλάχιστον 10 μ²

1.7 Γραφείο Συνεργατών Επιστημόνων - διαφόρων ειδικοτήτων, Αίθουσα συμβουλίου, τουλάχιστον 20 μ²

1.8 Αποθήκη υλικών, τουλάχιστον 4 μ²

1.9 Εργαστήριο Φυσικοθεραπείας, τουλάχιστον 70 μ² όπως προβλέπεται από το Π.Δ. 29/26.1.87, ΦΕΚ 8/τ.Α/ 4.2.87 και με τον εξοπλισμό που προβλέπεται από την παρούσα.

1.10 Εργαστήριο Εργοθεραπείας, τουλάχιστον 30 μ² με τον κατάλληλο εξοπλισμό, όπως προβλέπεται από την παρούσα.

1.11 Χώρος για την εκπαίδευση, στις λειτουργικές ανάγκες του Α.Μ.Ε.Α., προς εξυπηρέτησή του, με ελάχιστο εμβαδόν 25 μ²

Ο χώρος αυτός θα είναι διαμορφωμένος σαν ένα μικρό διαμέρισμα με δωμάτιο, στο οποίο θα υπάρχει μόνο κρεβάτι, κομοδίνο και πολυθρόνα, WC (με κατεονιστήρα ύδατος (ντους), νιπτήρα, τουαλέτα, κατάλληλα εργονομικά διαρρυθμισμένο), κουζίνα (με νεροχύτη, ντουλάπι με κατάλληλη εργονομική διευθέτηση). Οι ανωτέρω διαρρυθμίσεις έχουν την έννοια της εκπαίδευσης του Α.Μ.Ε.Α. την αυτοεξυπηρέτηση και δεν θα εξυπηρετούν λειτουργικούς σκοπούς δηλ. μαγείρεμα, πλύσιμο.

1.12 Εργαστήριο Λογοθεραπείας, τουλάχιστον 20 μ² με κατάλληλο εξοπλισμό που προβλέπεται από την παρούσα

1.13 Χώρο πολλαπλών χρήσεων, για ομαδική θεραπεία, γυμναστική, διάφορες εκδηλώσεις. Ελάχιστο εμβαδόν 30 μ².

2. Πισίνα (προαιρετική) με κατάλληλη κατασκευή προς χρήση αυτής από Α.Μ.Ε.Α., διαστάσεων τουλάχιστον 4 x 6 μ. Ο περιβάλλον χώρος, 2 μ. τουλάχιστον σε κάθε πλευρά. Πάντως το καθαρό εμβαδόν της κολυμβητικής δεξαμενής (θερμαινόμενη πισίνα), εκτός τους διαδρόμους δεν θα πρέπει να είναι μικρότερη των 24 μ²

Αποδυτήρια – Κατεονιστήρας ύδατος ασθενών (ντους), διαστάσεων 10 μ² τουλάχιστον.

Το σύνολο των μέτρων για τη λειτουργία εγκατάστασης της πισίνας, θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 100 μ².

3. Λοιποί χώροι: όπως Είσοδος – Χώρος υποδοχής (Ρεσεψιόν, Αίθουσα Αναμονής, Γραμματεία, Λογιστήριο, Αναψυκτήριο, Γραφείο Δ/νσεως, Δύο WC για Α.Μ.Ε.Α., τα WC Προσωπικού Συνολικού εμβαδού: 200 μ² τουλάχιστον, κατάλληλα διαρρυθμισμένοι προς εξυπηρέτηση των αναγκών.

Ανακεφαλαίωση:

Εμβαδόν Ιατρείων – Εξεταστηρίων – Εργαστηρίων	260 μ ² τουλάχιστον
Εμβαδόν Λοιπών Χώρων	200 μ ² τουλάχιστον
Συνολικό Εμβαδόν Μονάδας	460 μ ² τουλάχιστον
Εμβαδόν Πισίνας (εφ' όσον υπάρχει)	100 μ ² τουλάχιστον
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (με πισίνα)	560 μ ² τουλάχιστον

Το Κέντρο μπορεί να λειτουργεί σε ενιαίο χώρο επί ισόγειου, κατάλληλα διαρρυθμισμένο, Αν τα Κέντρο λειτουργεί διαιρημένο σε περισσότερους ορόφους, τότε οι όροφοι αυτοί θα εξυπηρετούνται με κατάλληλο ασανσέρ, όπως προβλέπεται από τον Γ.Ο.Κ., ευρύχωρο, για την χρήση και από αναπηρικό αμαξίδιο. Το ίδιο ισχύει, εάν λειτουργεί στον 1^ο και πιο ψηλά υπέρ το ισόγειο όροφο, τότε θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλο ασανσέρ.

Ευνόητο είναι, ότι η πρόσβαση στο Κέντρο θα είναι τέτοια, ώστε να εξυπηρετούνται οι ασθενείς και τα άτομα με Ειδικές Ανάγκες, που θα προσέρχονται για παροχή των ανάλογων υπηρεσιών, δηλ. θα υπάρχει ειδική ράμπα με κλίση 6 % περίπου.

Έμπροσθεν ή πλησίον του Κέντρου θα πρέπει να εξασφαλισθεί χώρος στάθμευσης δύο (2) ή τριών (3) αυτοκινήτων, για την απρόσκοπτη αποβίβαση και επιβίβαση των προσερχόμενων.

Ένα τουλάχιστον αυτοκίνητο με κατάλληλη διαμόρφωση για χρήση από Α.Μ.Ε.Α., τουλάχιστον 8 θέσεων, ήτοι 4 - 5 καθημένων και χώρου για μεταφορά 2 ατόμων επί αναπηρικού αμαξιδίου. Το αυτοκίνητο θα πρέπει να διαθέτει ειδικό μηχανισμό για την εύκολο άνοδο του αναπηρικού αμαξιδίου.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Υπεύθυνοι:

- Ιατρός, Δ/ντής του Κέντρου Ειδικότητας Φυσικής Ιατρικής – Αποκατάστασης (Σημείωση: Εάν, το Κέντρο λειτουργεί αποκλειστικά και μόνο για άτομα με Νοητική Καθυστέρηση ή αισθητηριακές διαταραχές, όπως διαταραχές όρασης ή ακοής, τότε ο Δ/ντής Ιατρός, πρέπει να είναι Ιατρός αντίστοιχης ειδικότητας (Νευρολόγος - Ψυχίατρος ή Ψυχίατρος ή Παιδοψυχίατρος, Οφθαλμίατρος ή Ω.Ρ.Λ.)).
- Φυσικοθεραπευτής, Πτυχιούχος ΤΕΙ ή ισοτίμου Σχολής
- Εργοθεραπευτής, Πτυχιούχος ΤΕΙ ή ισοτίμου Σχολής
- Λογοθεραπευτής, Κεκτημένος ανάλογου πτυχίου ΠΕ ή ΤΕ
- Ψυχολόγος, Κεκτημένος ανάλογου πτυχίου ΠΕ
- Κοινωνικός Λειτουργός, Πτυχιούχος ΤΕΙ ή ισοτίμου σχολής ΤΕ
- Νοσηλεύτης/ τρια, ή Επισκέπτης/ τρια Πτυχιούχος ΠΕ ή ΤΕΙ ή ΔΕ ή ισοτίμου Σχολής

Συνεργάτες (μερικής απασχόλησης ή κατά περίπτωση):

- Ιατροί διαφόρων ειδικοτήτων, μπορεί να υπάρχουν ανάλογα με την φύση των περιστατικών που θα εξυπηρετούνται από το Κέντρο, όπως για παράδειγμα: Παιδοψυχίατρος ή Παιδονευρολόγος, Νευρολόγος – Ψυχίατρος ή Ψυχίατρος, Ορθοπαιδικός, Καρδιολόγος, Ω.Ρ.Λ., Οφθαλμίατρος, Φυσίατρος (Φυσικής Ιατρικής – Αποκατάστασης).

Λοιπό προσωπικό:

- Διοικητικός Δ/ντής ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ
- Γραμματεύς - Διοικητικός Υπάλληλος απόφοιτος Λυκείου ή Γυμνασίου παλαιού τύπου (ΔΕ)
- Λογιστής (ΠΕ ή ΤΕ ή ΔΕ)
- Βοηθητικό Προσωπικό, τουλάχιστον δύο (2) άτομα ΥΕ

- Μεταφορείς Ασθενών – Γενικών Καθηκόντων δύο (2) άτομα ΥΕ
- Κοινωνικοί Επιμελητές ή βοηθοί δύο (2) άτομα ΔΕ ή ΥΕ
- Οδηγός ένας (1) – Συνοδηγός ένας (1) άτομο ΔΕ ή ΥΕ
- Καθαρίστριες δύο (2) ή μία (1) ΥΕ, εφόσον χρησιμοποιείται συνεργείο καθαρισμού κτηρίων.

Το Κέντρο θα πρέπει να έχει κατάλληλο φυσικό φωτισμό και αερισμό, ώστε να εξασφαλίζεται ευχάριστο περιβάλλον, να διαθέτει κλιματισμό ώστε να εξασφαλίζονται κατάλληλες θερμοκρασίες (χειμώνας μέχρι 21 – 22 °C, καλοκαίρι μέχρι 27 °C), καθώς και μέσα πυρασφάλειας και πυρόσβεσης.

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΕΝΤΡΟΥ

A. Ιατρικός

- 3 εξεταστικά κρεβάτια
- Συσκευή Ηλεκτρομυογράφου
- Συσκευή Μέτρησης οστικής πυκνότητας
- Συσκευή Υπερήχων Dopler
- Συσκευή Ανάλυσης κίνησης – βάδισης – ισορροπίας
- Συσκευή Ανάλυσης σώματος
- Συσκευή Biofeedback
- Συσκευή Laser
- Συσκευή Μαγνητικών Πεδίων
- Εργόμετρο ποδήλατο
- Κυλιόμενος τάπητας

B. Φυσικοθεραπευτήριο

- 3 τράπεζες θεραπειών
- Συσκευή Διαθερμίας μικροκυμάτων ή βραχέων κυμάτων ή παλμικών
- Συσκευή Υπερήχων μέχρι 3 vr/am με τουλάχιστον 2 κεφαλές
- Συσκευές Ηλεκτροθεραπείας – TENS
- Συσκευή Διαδυναμικών ρευμάτων ή παρεμβαλλόμενων με συνδυασμό Vektrum
- Συσκευή Έλξης Σ.Σ. οσφύος – αυχένος (ηλεκτροκίνητος)
- Συσκευή Πεπολωμένου Φωτός
- Συσκευή Παραφινόλουτρου
- Συσκευή Υπερύθρων – Υπεριωδών

- Συσκευή Θερμών Επιθεμάτων
- Συσκευή Κρυοθεραπείας
- Δίζυγο βαδίσεως
- Πολύζυγο τοίχου
- Τροχός ώμου
- Συσκευή τετρακέφαλου
- Συσκευή πλατύ ραχιαίου
- Στρώμα ομαδικής θεραπείας
- Συσκευή πηχαιοκαρπικής (κάμψης – έκτασης)
- Συσκευή πηχαιοκαρπικής (πρηνισμού – υπτιασμού)
- Αναπηρικό αμαξίδιο (αφαιρούμενοι βραχίονες – πτυσσόμενο, ελαφρού τύπου)
- Συλλογή βαρών
- Στατικό ποδήλατο
- Κηδεμώνες διάφοροι (Μηροκνημοποδικός – Κνημοποδικός, Κηδεμών γόνατος)
- Βακτηρία μασχάλης, Καναδικού τύπου, περιπατητήρα, τετράποδο.

Γ. Εργοθεραπεία - Εκπαίδευση στις λειτουργικές ανάγκες – Αυτοεξυπηρέτηση

- Κρεβάτι μόνο, νιπτήρας, ντουζιέρα, τουαλέτα με κατάλληλα αξεσουάρ για εκπαίδευση Α.Μ.Ε.Α. στην αυτοεξυπηρέτηση.
- Computer, Γραφομηχανή, Ραπτομηχανή, Αργαλιός, διάφορα σκεύη προς εκπαίδευση αυτοεξυπηρέτηση (πηρούνια, κουτάλια, μαχαίρια, βούρτσες κλπ.).
- 2-3 τραπέζια θεραπειών, δεξιοτήτων με ανάλογα καθίσματα, για τον ασθενή και τον θεραπευτή.
- Αναπηρικό αμαξίδιο τύπου ελαφρού, με αφαιρούμενους βραχίονες – πτυσσόμενο προς χρήση ασθενών – εκπαίδευση χρήσης αυτού.
- Ομοίωμα αυτοκινήτου (μόνον η θέση του οδηγού) για εκπαίδευση στην είσοδο – έξοδο από τη θέση του οδηγού, του Α.Μ.Ε.Α.

Δ. Λογοθεραπεία

Ο εξοπλισμός πρέπει να περιλαμβάνει:

- Σειρά από τεστ για διάγνωση – αξιολόγηση
- Βιβλία με εικόνες και μικρές ιστορίες
- Παιχνίδια για μικρά παιδιά (κούκλες, κύβους, χρώματα)

- Υλικό με εικόνες για άρθρωση και γλώσσα
- Ταυτίσεις και επιτραπέζια παιχνίδια
- Μουσικά όργανα, όπως αρμόνιο, φουσαρμόνικα, ξυλόφωνο, για θεραπεία φωνής
- Υλικό για μαθησιακά προβλήματα, ενηλίκων με εγκεφαλικά επεισόδια
- Κασετόφωνο
- Ηλεκτρονικό υπολογιστή
- Αρχαιοθήκη
- Γραφείο – τραπέζι θεραπευτή
- Παιδικό τραπέζι με καρέκλες
- Στρώμα φυσικοθεραπείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Η Ελάχιστη Μονάδα Ιατρικής Αποκατάστασης λειτουργεί σε ενιαίο χώρο τουλάχιστον 75 μ², κατάλληλα διαρρυθμισμένου ώστε να εξυπηρετείται η λειτουργία αυτής.

Η παραμονή του ασθενούς στη μονάδα θα είναι βραχεία, θα έχει δε τόση διάρκεια όση απαιτείται για την εξέταση ή την παροχή φροντίδας φυσικής Ιατρικής – Αποκατάστασης. Πάντως δεν θα υπερβαίνει τα 60 έως 90 λεπτά ανά επίσκεψη ή συνεδρία.

Η πρόσβαση στη Μονάδα πρέπει να είναι απρόσκοπτη, να εξυπηρετείται με ανελκυστήρα αναλόγου μεγέθους ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από αναπηρικό αμαξίδιο, που προβλέπεται από τον ΓΟΚ εφόσον η μονάδα λειτουργεί σε όροφο υπέρ το ισόγειο.

Ο χώρος πρέπει να έχει κατάλληλο φυσικό φωτισμό και αερισμό ώστε να εξασφαλίζεται ευχάριστο περιβάλλον, να διαθέτει δε σύστημα ψύξης και θέρμανσης ώστε να εξασφαλίζεται τον μεν χειμώνα θερμοκρασία τουλάχιστον 22 °C, το δε καλοκαίρι 26 – 27 °C.

Επίσης να διαθέτει συσκευές πυρόσβεσης.

Η διαμόρφωση του χώρου πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνει:

- Αναμονή ασθενών – σαλόνι – WC – οφίς.
- Γραφείο Ιατρού – Εξεταστήριο.

- 3 χώρους εναλλασσόμενης χρήσης για διάφορες λειτουργίες, όπως για παράδειγμα διαφόρων συσκευών, ηλεκτρομυογραφίας, ανάλυσης κίνησης – σώματος, φυσικών μέσων όπως: LASER, μαγνητικά πεδία, ηλεκτροθεραπεία, υπέρηχο, κτλ.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ

- Ο Επιστημονικός Διευθυντής πρέπει να είναι ιατρός κекητημένος την ειδικότητα της Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης.
- Πτυχιούχος Φυσικοθεραπευτής Τ.Ε.Ι. ή ισότιμης αναγνωρισμένης σχολής ημεδαπής ή αλλοδαπής.
- Γραμματεύς – Βοηθός τουλάχιστον απόφοιτος Λυκείου ή Γυμνασίου παλαιού τύπου. Επιθυμητό θα ήταν να διαθέτει η Μονάδα την χρήση μιας τουλάχιστον θέσης στάθμευσης προς εξυπηρέτηση των ασθενών.

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΗΣ ΜΟΝΑΔΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

- Κρεβάτια
- Ηλεκτρομυογραφίας – νευρογραφίας
- επανατροφοδότησης (BIOFEEDBACK)
- ανάλυσης κίνησης – βάδισης – ισορροπίας
- ανάλυσης σώματος
- διαθερμίας
- LASER
- ηλεκτροθεραπείας – TENS
- μαγνητικών πεδίων
- υπερήχων θεραπευτικών
- υπερήχων DOPLER
- επιθεμάτων
- έλξης Σ.Σ.
- παραφίνης
- πολύζυγο τοίχου
- υπερύθρων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ
ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ – ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ
ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

ΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

ΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Λειτουργία του Κέντρου επιτρέπεται μόνο στα κτίρια που έχουν σε ισόγειο χώρο την αίθουσα αναψυχής – συσκέψεων.

Οι χώροι του Κέντρου πρέπει να είναι προσπελάσιμοι σε όλους τους χρήστες.

Οι διάδρομοι κυκλοφορίας να είναι τουλάχιστον 1,5 μ. και το πλάτος της εισόδου 1,2 μ.

Το κτίριο του Κέντρου οφείλει να ανταποκρίνεται στον ισχύοντα από τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό δημοσίων κτιρίων και ειδικά σε θέματα κατασκευής ασφάλειας καθώς και στον εκάστοτε ισχύοντα κανονισμό πυροπροστασίας.

Το Κέντρο πρέπει να αποτελείται τουλάχιστον από τους εξής χώρους:

1. αίθουσα αναψυχής – συγκεντρώσεων

Θα πρέπει να έχει εμβαδόν σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα: (δεν συμπεριλαμβάνονται οι λοιποί χώροι, επίβλεψης, βοηθητικοί χώροι WC, παρασκευαστικοί λοιποί χώροι).

ΧΩΡΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΕΜΒΑΔΟΝ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ
ΜΕΧΡΙ 15 ΑΤΟΜΑ	5,5 τ.μ. ανά άτομο
ΕΩΣ 25 ΑΤΟΜΑ	5,0 τ.μ. ανά άτομο
ΕΩΣ 50 ΑΤΟΜΑ	4,5 τ.μ. ανά άτομο
50 ΚΑΙ ΑΝΩ ΑΤΟΜΑ	4,2 τ.μ. ανά άτομο

Η πλευρά της να βλέπει σε ελεύθερο χώρο, με εμβαδόν ανοιγμάτων περίπου το 1/6 του εμβαδού του δαπέδου της αίθουσας.

Η ποδιά των ανοιγμάτων να είναι σε ύψος 0,60 μ. από το δάπεδο της αίθουσας, τουλάχιστον κατά την μία όψη του

- Το δάπεδο να είναι αντιολισθητικό και να καθαρίζεται εύκολα.
- Η διαμόρφωση της αίθουσας πρέπει να είναι ενιαία, να προβλέπεται θέση ορατή από όλη την αίθουσα συσκευής τηλεόρασης και video, καθώς επίσης και συστήματος μεγαφώνων αναγγελίας ανακοινώσεων και μηνυμάτων.

- Η διακόσμηση του χώρου να κάνει την διαμονή ευχάριστη και η διάταξη των επίπλων να επιτρέπει την άνετη κυκλοφορία αναπηρικού αμαξιδίου (τροχοκαρέκλας).
- Ο φωτισμός της αίθουσας να είναι 300 LUX.
- Περιμετρικά της αίθουσας να εγκατασταθούν ρευματοδότες με μέγιστη μεταξύ τους απόσταση 5 μ. και θα τοποθετηθούν σε ύψους περίπου 0,6 μ. από το δάπεδο, ώστε τελικά να εξασφαλίζει την καλή χρήση, αλλά και ασφαλή εξυπηρέτηση των χρηστών (ιδιαίτερα των παιδιών).
- Οι διακόπτες των φωτισμών σε ύψος 0,75 μ. από το δάπεδο.

2. Ο χώρος εργοθεραπείας – απασχόλησης (εμβαδού τουλάχιστον 12 τ.μ.) και μέχρι 50 άτομα ή 20 τ.μ. για άνω των 50 ατόμων.

Ο χώρος αυτός θα αποτελεί τμήμα της αίθουσας αναψυχής – συγκεντρώσεων και θα έχει όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό για εργοθεραπεία και δημιουργική απασχόληση των φιλοξενουμένων.

Ο εξοπλισμός του χώρου θα περιλαμβάνει:

Computer, Γραφομηχανή, Ραπτομηχανή, διάφορα σκεύη προς εκπαίδευση αυτοεξυπηρέτησης (πηρούνια, κουτάλια, μαχαίρια, βούρτσες κτλ.), 2 τραπέζια θεραπειών – δεξιότητων με ανάλογα καθίσματα, για τον ασθενή και τον θεραπευτή.

2.1. Χώρος ατομικής – ομαδικής άσκησης με στοιχειώδη εξοπλισμό ειδών φυσικοθεραπείας εμβαδού 20 τ.μ. τουλάχιστον.

Ο εξοπλισμός του χώρου αυτού θα είναι:

- α. Δίζυγο βάδισης
- β. Πολύζυγο τοίχου ξύλινο
- γ. Στατικό ποδήλατο
- δ. Στρώμα για άσκηση δαπέδου, διαστάσεων 2 x 1,50 μέτρα
- ε. Τροχός ώμου – Τροχαλία ώμου
- στ. Συσκευή άσκησης τετρακέφαλου
- ζ. Συσκευή – φιάλη οξυγόνου ατομικής χρήσης
- η. Συσκευή κάμψης – Έκτασης καρπού
- θ. Συσκευή θερμών επιθεμάτων

3. Έπιπλα αίθουσας

Τα έπιπλα που θα τοποθετηθούν στο Κέντρο πρέπει να ανταποκρίνονται στις εργονομικές απαιτήσεις ατόμων με κινητική δυσκολία και ειδικότερα:

Το ελεύθερο ύψος (από τελική στάθμη δαπέδου μέχρι κάτω παρειά επιπέδου κάλυψης) τραπεζιών, γραφείων και πάγκων εργασίας – παιχνιδιών θα είναι 0,77 μ. και από υλικά ζεστά στην αφή (π.χ. ξύλο) θα είναι κατά τα 8/ 10 του αριθμού τους ορθογώνια και τα λοιπά κυκλικά.

Εάν το Κέντρο φιλοξενεί παιδιά, τα έπιπλα θα διαμορφωθούν ανάλογα με την ηλικία τους.

4. Χώροι Υγιεινής

Θα υπάρχουν WC για άτομα με ειδικές ανάγκες (Α.Μ.Ε.Α.) όπως αναλυτικά προδιαγράφονται στις οδηγίες για ανεξάρτητη διαβίωση ατόμων με ειδικές ανάγκες του γραφείου ατόμων με ειδικές ανάγκες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και όπως προβλέπεται στους κανονισμούς για Α.Μ.Ε.Α. εκ των οποίων το ένα απαραίτητως θα έχει ντουζιέρα με κινητή εσχάρα – κάθισμα και παροχή ζεστού ύδατος.

Θα πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος περιστροφής τροχοκαρέκλας (αναπηρικού αμαξιδίου), διαμέτρου 1,50 μ., καθρέπτης ρυθμιζόμενης κλίσης, κρεμάστρα σε κατάλληλο ύψος για την πρόχειρη τοποθέτηση ενδυμάτων, ράφι για την τοποθέτηση μικροαντικειμένων σε ύψος από 0,70 μ. έως 0,90 μ.

Πλήρης εξοπλισμός WC (λεκάνη, καζανάκι, μικρός νιπτήρας (αχοιβάδα) με σαπυνοθήκη, χαρτοθήκη, καλάθι άχρηστων).

Θα προβλέπονται χειρολαβές και χειρολοισθήρες εκατέρωθεν της λεκάνης και όπου αλλού κριθεί απαραίτητα και σε ύψη 0,75 μ. και 0,90 μ. από τα τελειωμένα δάπεδο.

Οι τοίχοι πρέπει να είναι επικαλυμμένοι με πλακίδια αντοχής καθ' όλο το μήκος και πλάτος τους και το δάπεδο να είναι κατ' εξοχήν αντιολισθητικό και αντιβακτηριδιακό με κλίση 2 % προς τα σιφόνια απορροής.

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΟΥ

ΜΕΧΡΙ 15 ΑΤΟΜΑ	1 Α.Μ.Ε.Α. ΜΕ ΝΤΟΥΖΙΕΡΑ + 1 ΑΠΛΟ
16 ΕΩΣ 25 ΑΤΟΜΑ	1 Α.Μ.Ε.Α. ΜΕ ΝΤΟΥΖΙΕΡΑ + 2 ΑΠΛΑ
26 ΕΩΣ 50 ΑΤΟΜΑ	1 + 1 Α.Μ.Ε.Α. (1 ΜΕ ΝΤΟΥΣ) + 2 ΑΠΛΑ
51 ΚΑΙ ΑΝΩ ΑΤΟΜΑ	2 + 2 Α.Μ.Ε.Α. (2 ΜΕ ΝΤΟΥΣ) + 2 ΑΠΛΑ

WC	ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΕΜΒΑΔΟΥ
A.M.E.A. ΑΠΛΟ	3,2 τ.μ.
A.M.E.A. ΜΕ ΝΤΟΥΖΙΕΡΑ	4,1 τ.μ.
ΑΠΛΟ	1,1 τ.μ.
ΠΡΟΘΑΛΑΜΟΣ ΝΙΠΤΗΡΩΝ	4,8 τ.μ.

Του χώρου των αποχωρητηρίων θα προηγείται χώρος νιπτήρων. Στον χώρο αυτόν, θα υπάρχει ηλεκτρικός στεγνωτήρας χεριών ή ειδική συσκευή χάρτινων χειροπετσέτων.

ΧΩΡΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Οι κατωτέρω χώροι υποστήριξης πρέπει να είναι κατάλληλου εμβαδού για την απρόσκοπτη λειτουργία τους.

5. Γραφείο ιατρού

Ο χώρος αυτός θα είναι εξοπλισμένος με γραφείο, ερμάρια, έπιπλο βιβλιοθήκης, καρέκλα συνεντεύξεων και εξεταστήριο (αν κριθεί σκόπιμο).

6. Γραφείο κοινωνικής υπηρεσίας

Ο χώρος του γραφείου πρέπει να είναι σε άμεση οπτική επαφή με την αίθουσα. Στον χώρο αυτό θα προβλέπεται εξοπλισμός ενός γραφείου, ερμάρια φύλαξης μικροαντικειμένων και ό,τι άλλο θα ήταν απαραίτητο ώστε να μπορεί ο χώρος να λειτουργήσει και σαν χώρος συνεντεύξεων.

7. Γραφείο γραμματειακής υποστήριξης

Ο χώρος του γραφείου να είναι κατά προτίμηση σε επαφή με τον χώρο εισόδου να είναι εξοπλισμένος με γραφείο, ερμάρια φύλαξης μικροαντικειμένων, έπιπλο βιβλιοθήκης, καρέκλα συνεντεύξεων.

8. Χώρος ησυχαστηρίου

Θα υπάρχουν δύο κλίνες σε απόσταση 1,5 μ. μεταξύ τους και ντουλάπα φύλαξης ιατρικών αντικειμένων, καθώς και καρέκλα αναπαύσεως

9. Παρασκευαστήριο προγεύματος.

Θα παρασκευάζεται πρόχειρο γεύμα και θα φυλάσσονται μερίδες γεύματος από cattering. Θα υπάρχει ψυγείο 14 ποδών και άνω, πάγκος παρασκευής διαστάσεων 1,30 x 0,60 μ. τουλάχιστον, νεροχύτης, ερμάρια φύλαξης κουζινικών σκευών και συσκευή μαγειρείου δύο εστιών.

Στον χώρο του παρασκευαστηρίου θα τοποθετηθούν ενισχυμένες πρίζες (γραμμή απ' ευθείας από τον πίνακα με ασφάλεια) ο αριθμός των πριζών θα είναι *κατ' ελάχιστον τρεις*.

Επίσης θα υπάρχει παροχή για συσκευή μαγειρείου δύο εστιών.

10. Ειδικός χώρος εξυπηρέτησης και αποθήκευσης.

Δύναται να υπάρχει αν κριθεί απαραίτητο ειδικός χώρος στον οποίο θα αποθηκεύονται αναπηρικά αμαξίδια και θα γίνεται η φόρτιση των συσσωρευτών των ηλεκτρικών αναπηρικών αμαξιδίων.

Θέρμανση – Ψύξη

Το Κέντρο οφείλει να είναι εξοπλισμένο με *επιστημονικά αναγνωρισμένο* σύστημα θέρμανσεως – ψύξεως που να καλύπτει υποχρεωτικά όλους τους χώρους πλην του χώρου των μηχανολογικών εγκαταστάσεων.

Η ελάχιστη εσωτερική θερμοκρασία θα είναι για τον χειμώνα 22 °C, για το καλοκαίρι 25 °C σχετική υγρασία 50 %.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

- Θέση Υπεύθυνου Ιατρού με ειδικότητα φυσιάτρου ή ελλείψει τούτου ορθοπεδικού ή νευρολόγου

Θα υπάρχει επιπλέον παιδίατρος μερικής απασχόλησης σε περίπτωση περίθαλψης παιδιών μόνον.

II. ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ- ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑΚΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

1. Προσπέλαση – Πρόσβαση

Από την στιγμή της εισόδου στο Κέντρο η καθοδήγηση στο εσωτερικό του χώρου να είναι όσο το δυνατόν πιο πλήρης καθοδηγώντας τους χρήστες με ολοκληρωμένες διαδρομές από τον ένα χώρο στον άλλο, με οδηγούς όδευσης και λωρίδες επισήμανσης.

Οι εσωτερικές διαδρομές του Κέντρου θα πρέπει να τονίζονται με οδηγούς τυφλών και σε κάθε αλλαγή κατεύθυνσης να υπάρχει επιπλέον επισήμανση με λωρίδα επισήμανσης και χειρολοισθήρες στους εσωτερικούς τοίχους.

Ιδιαίτερη προσοχή να δοθεί στην αρχή, στο τέλος και στα ενδιάμεσα πλατύσκαλα όλων των κλιμάκων (σκάλες) με ιδιαίτερη ανάγλυφη επί του δαπέδου επισήμανση, διαστάσεων όσο το πλάτος των βαθμίδων και μήκος 1.50 μ.

2. Σημείο πληροφόρησης – χάρτης χώρου.

Σε μέγιστη απόσταση 3 μ. από την κεντρική εσωτερική είσοδο του Κέντρου θα υπάρχει ανάγλυφη πινακίδα σε ύψος από 0,70 μ. έως 0,90 μ. ελαχίστων διαστάσεων 0,35 x 0,75 μ., που σε γραφή Braille και σε ανάγλυφη απεικόνιση θα παρέχει πληροφορίες για την διάταξη των χώρων του Κέντρου.

3. Ορισμοί:

1. Οδηγός όδευσης τυφλών: είναι λωρίδα διαφορετικής υφής και χρώματος από το υπόλοιπο δάπεδο, που αποβλέπει στην ασφαλή διακίνηση και καθοδήγηση των ατόμων με προβλήματα στην όραση.

Το πλάτος του οδηγού όδευσης τυφλών θα είναι 0,30 μ.

2. Λωρίδα επισήμανσης: είναι λωρίδα διαφορετικής υφής, τόσο από το δάπεδο όσο και από τον οδηγό όδευσης τυφλών, που αποβλέπει στην προειδοποίηση για αλλαγή επιπέδου, για την ύπαρξη εμποδίων ή κινδύνου στην διαδρομή της όδευσης.

Το ελάχιστο πλάτος της λωρίδας επισήμανσης θα είναι 0,30 μ.

3. Η προσπέλαση στο Κέντρο πρέπει να επισημαίνεται από οδηγούς τυφλών, που θα αρχίζουν από το πεζοδρόμιο.

Πρέπει να παρέχονται μέσω της αφής, όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για την θέση του ατόμου στο χώρο του Κέντρου.

Σε κάθε χειρολαβή πόρτας και στο αριστερό μέρος κάθε παραθύρου να υπάρχει σε γραφή Braille με μέγιστες διαστάσεις 0,05 x 0,08 μ. ανάγλυφη επιγραφή που θα πληροφορεί για τον σημείο του χώρου που βρίσκεται ο αναγνώστης για τον χώρο που οδηγεί και για πιθανούς κινδύνους.

4. Επιγραφές Braille – δείκτες αφής να τοποθετηθούν σημειακά όπου κριθεί ότι μπορούν να παρέχουν επιπλέον πληροφορίες (π.χ. δείκτες δεξί – αριστερό στα έπιπλα και στις συσκευές).

5. Εάν το Κέντρο εξυπηρετεί άτομα με διαταραχές της ακοής δεν απαιτούνται οι παραπάνω προδιαγραφές που απευθύνονται σε τυφλά άτομα.

ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το κτίριο του Κέντρου οφείλει να ανταποκρίνεται σε όλα τα ισχύοντα από τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό περί δημόσιων κτιρίων και ειδικά σε θέματα κατασκευής και ασφαλείας.

1. Αίθουσα αναψυχής – συγκεντρώσεων

Δυναμικότητα Εμβαδόν Αίθουσας Κέντρου Συγκεντρώσεων

Μέχρι 15 άτομα 4,5 τ.μ. ανά άτομο

16 έως 25 άτομα	4,0 τ.μ. ανά άτομο
26 έως 50 άτομα	3,5 τ.μ. ανά άτομο
51 και άνω άτομα	3,3 τ.μ. ανά άτομο

Η Αίθουσα πρέπει να έχει επικαλυμμένους τους τοίχους με ηχοαπορροφητικά υλικά ώστε να μην δημιουργείται το φαινόμενο της αντήχησης στον χώρο της αίθουσας.

Όλες οι επιφάνειες στον χώρο του Κέντρου δεν πρέπει να αντανακλούν έντονα το φως (όπως π.χ. ριπολίνες) αλλά να είναι από ματ χρωματισμούς, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αντανακλάσεις.

Σε ύψος 2,30 μ. από το δάπεδο σε όλο τον χώρο του Κέντρου απαγορεύεται η ύπαρξη προεξοχών (διακοσμητικών, επίπλων ή μηχανολογικών εγκαταστάσεων).

2. Χώρος εργοθεραπείας – απασχόλησης

Εμβαδόν τουλάχιστον 12 τ.μ. μέχρι 50 άτομα ή 20 τ.μ. από 50 και πάνω. Ο χώρος αυτός αποτελεί τμήμα της αίθουσας αναψυχής συγκεντρώσεων. Ο εξοπλισμός είναι όπως του Κέντρου για Κινητικές αναπηρίες.

2.1 Χώρος ατομικής – ομαδικής άσκησης με στοιχειώδη εξοπλισμό συσκευών άσκησης, εμβαδού τουλάχιστον 12 τ.μ.

Ο εξοπλισμός του χώρου πρέπει να έχει:

- α. Πολύζυγο τοίχου ξύλινο
- β. Στατικό ποδήλατο
- γ. Στρώμα δαπέδου 1,50 x 1,50 μέτρα τουλάχιστον
- δ. Συσκευή κωπηλασίας
- ε. Φιάλη οξυγόνου ατομικής χρήσης.

3. Έπιπλα αίθουσας

Τα έπιπλα που θα τοποθετηθούν στο Κέντρο πρέπει να είναι από υλικά ζεστά στην αφή (π.χ. ξύλο), να μην έχουν αιχμηρές απολήξεις, να μην προεξέχουν επικίνδυνα και να έχουν επιγραφές Braille όπου είναι απαραίτητο.

4. Χώροι υγιεινής – WC

Σε όλους τους χώρους υγιεινής η παροχή ζεστού νερού θα γίνεται από την αριστερή βάνα του νιπτήρα και η παροχή κρύου από την δεξιά βάνα.

Τα WC και τα WC για Α.Μ.Ε.Α. ως ακριβώς ορίζονται για τα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

Δυναμικότητα Κέντρου Αριθμός WC

Μέχρι 15 άτομα	1 Α.Μ.Ε.Α. με ντουζιέρα + 1 απλό
16 έως 25 άτομα	1 Α.Μ.Ε.Α. με ντουζιέρα + 2 απλά
26 έως 50 άτομα	1 + 1 Α.Μ.Ε.Α. (1 με ντους) + 2 απλά
51 και άνω άτομα	1 + 1 Α.Μ.Ε.Α. (1 με ντους) + 3 απλά

5. Γραφείο ιατρού

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

6. Γραφείο Κοινωνικής Υπηρεσίας.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

7. Γραφείο γραμματειακής υποστήριξης.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

8. Χώρος ησυχαστηρίου.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

9. Παρασκευαστήριο προγεύματος.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

Θέρμανση – Ψύξη

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για αναπηρίες.

Εξώστες

Το ύψος του κιγκλιδώματος από την τελική στάθμη του δαπέδου του εξώστη να κυμαίνεται από 1,20 μ. έως 1,50 μ.

Υπαίθριοι χώροι. (Εάν υπάρχουν)

Στον ελεύθερο υπαίθριο χώρο απαγορεύεται να προεξέχουν τα κλαδιά δένδρων και άλλα αντικείμενα (προεξοχές κτιρίου), διακοσμητικές προεξοχές σε καθαρό ύψος 2,40 μ. από την μέση τελική διαμορφωμένη στάθμη του υπαίθριου χώρου.

Οι απολήξεις μηχανολογικών εγκαταστάσεων να εγκιβωτίζονται σε προστατευμένο και άβατο χώρο από τους χρήστες.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

- θέση υπευθύνου ιατρού με ειδικότητα οφθαλμίατρου ή Ω.Ρ.Λ. και ανάλογα με την πάθηση των περιθαλπομένων.

Θα υπάρχει επιπλέον παιδίατρος μερικής απασχόλησης στην περίπτωση δημιουργίας Κέντρου με παιδιά.

III. ΚΕΝΤΡΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΥΣΤΕΡΗΣΗ

1. Γενικά θέματα ασφαλείας.

Τα θέματα ασφαλείας πρέπει να είναι αρκετά ενισχυμένα.

- Όλοι οι χώροι εισόδου – εξόδου πρέπει να είναι ελεγχόμενοι.
- Όλοι οι υαλοπίνακες του Κέντρου πρέπει να είναι ασφαλείας.
- Απαγορεύεται η τοποθέτηση υαλοστασίου καθ' όλο το εμβαδόν των θυρών, παρά μόνο σε ύψος άνω του 1,70 μ. και με μέγιστες διαστάσεις 0,15 μ. x 0,20 μ.
- Οι ηλεκτρικές πρίζες σε όλους τους χώρους του Κέντρου πρέπει να είναι σε ύψος 1,80 μ. από την τελική στάθμη του δαπέδου.
- Ο πίνακας του ηλεκτρικού ρεύματος να είναι εφοδιασμένος με αντιηλεκτροπληξιακό διακόπτη.

2. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το κτίριο του Κέντρου οφείλει να ανταποκρίνεται σε όλα τα ισχύοντα από τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό περί δημοσίων κτιρίων και ειδικά σε θέματα κατασκευής και ασφαλείας καθώς και στον εκάστοτε ισχύοντα κανονισμό πυροπροστασίας.

Το Κέντρο πρέπει να αποτελείται τουλάχιστον από τους εξής χώρους:

1. Αίθουσα αναψυχής - συγκεντρώσεων

Η αίθουσα πρέπει να έχει εμβαδόν σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα:

(δεν συμπεριλαμβάνονται οι λοιποί χώροι, γραφείο επίβλεψης, βοηθητικοί χώροι – WC παρασκευαστήριο και λοιποί χώροι).

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΣ	ΕΜΒΑΔΟΝ ΑΙΘΟΥΣΑΣ
ΜΕΧΡΙ 15 ΑΤΟΜΑ	4,5 τ. μ. ανά άτομο
16 ΕΩΣ 25 ΑΤΟΜΑ	4,0 τ.μ. ανά άτομο
26 ΕΩΣ 50 ΑΤΟΜΑ	3,5 τ.μ. ανά άτομο
51 ΚΑΙ ΑΝΩ ΑΤΟΜΑ	3,3 τ.μ. ανά άτομο

2. Χώρος εργοθεραπείας – απασχόλησης και ο εξοπλισμός

Όπως στα Κέντρα για Κινητικές Αναπηρίες.

2.1 Χώρος ατομικής - ομαδικής άσκησης με στοιχειώδη εξοπλισμό, εμβαδού 12 τ.μ. τουλάχιστον.

Ο εξοπλισμός του χώρου τούτου είναι ο ίδιος με τον προβλεπόμενο για το Κέντρο για αισθητηριακές αναπηρίες.

3. Έπιπλα αίθουσας

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

4. Χώροι υγιεινής – WC

Τα WC και τα WC για Α.Μ.Ε.Α. ως ακριβώς ορίζονται για τα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

Ο αριθμός των WC να είναι ενισχυμένος ήτοι:

ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΕΝΤΡΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ WC
Μέχρι 15 άτομα	1 Α.Μ.Ε.Α. με ντουζιέρα + 3 απλά
16 έως 25 άτομα	1 Α.Μ.Ε.Α. με ντουζιέρα + 4 απλά
26 έως 50 άτομα	1 Α.Μ.Ε.Α. με ντουζιέρα + 6 απλά
51 και άνω άτομα	2 Α.Μ.Ε.Α. με ντουζιέρες + 8 απλά

5. Γραφείο ιατρού.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

6. Γραφείο κοινωνικής υπηρεσίας.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

7. Γραφείο γραμματείας υποστήριξης.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

8. Χώρος ησυχαστηρίου.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

9. Παρασκευαστήριο προγεύματος

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

Θέρμανση - Ψύξη.

Όπως στα Κέντρα Δημέρευσης για άτομα με κινητικές αναπηρίες.

Εξώστες.

Το ύψος του κιγκλιδώματος από την τελική στάθμη του δαπέδου του εξώστη να κυμαίνεται από 1,20 μ. έως 1,50 μ.

Υπαίθριοι χώροι όπου υπάρχουν

Στον ελεύθερο υπαίθριο χώρο απαγορεύεται να προεξέχουν τα κλαδιά δένδρων και άλλα αντικείμενα (προεξοχές κτιρίου, διακοσμητικές προεξοχές) σε καθαρό ύψος 2,40 μ. από την μέση τελική διαμορφωμένη στάθμη του υπαίθριου χώρου.

Οι απολήξεις μηχανολογικών εγκαταστάσεων να εγκιβωτίζονται σε προστατευμένο και άβατο χώρο από τους χρήστες.

ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

- Θέση υπευθύνου ιατρού με ειδικότητα ψυχιάτρου ή νευρολόγου – ψυχιάτρου ή παιδοψυχιάτρου στην περίπτωση δημιουργίας Κέντρου με παιδιά.

IV. ΜΙΚΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΗΜΕΡΕΥΣΗΣ

Ως μικτά κέντρα διημέρευσης ημερήσιας φροντίδας για άτομα με ειδικές ανάγκες ορίζονται τα κέντρα όπου θα διημερεύσουν άτομα είτε με πολλαπλές αναπηρίες είτε με διαφορετικού είδους αναπηρία.

Κατά συνέπεια πρέπει να εξυπηρετείται όσο το δυνατόν πιο ευρύ φάσμα χρηστών.

Για τα μικτά κέντρα θα ισχύουν οι μέγιστες κατά τις κτιριακές ανάγκες προδιαγραφές (κινητικές αναπηρίες), επικουρούμενες με τις κατά περίπτωση αναπηρίας ιδιαίτερες προδιαγραφές (π.χ. τυφλών νοητικής υστέρησης).

Λοιπές τεχνικές προδιαγραφές

1. Οι κτιριακές εγκαταστάσεις κάθε Κέντρου Διημέρευσης - Ημερήσιας Φροντίδας Α.Μ.Ε.Α. πρέπει να ευρίσκονται εντός των ορίων αστικού κέντρου πόλεως ή κωμόπολης ή όπου νόμιμα επιτρέπεται δόμηση από το Γ.Ο.Κ και όχι σε απόσταση, μεγαλύτερη των πενήντα χιλιομέτρων από Κρατικό Νοσοκομείο ή Κέντρο Υγείας ή Κλινική. Να εξυπηρετείται από τακτική συγκοινωνία με συγκοινωνιακά μέσα δημόσιας χρήσεως, από δίκτυο παροχής ποσίμου ύδατος, από ηλεκτρικό ρεύμα, από τηλεπικοινωνίες και από σύστημα αποχετεύσεως ή σύστημα βόθρων – βιολογικού καθαρισμού.

2. Οι κτιριακές εν γένει εγκαταστάσεις και οι ελεύθεροι χώροι θα πρέπει να απέχουν τριακόσια τουλάχιστον μέτρα από τα όρια βιομηχανικής ή ανθυγιεινής ή οχληρής εγκαταστάσεως, όπως αυτές ορίζονται από τις εκάστοτε ισχύουσες υγειονομικές, πολεοδομικές και λοιπές διατάξεις.

3. Επιθυμητό θα ήταν να υπάρχει υπαίθριος χώρος πρασίνου, διαμορφωμένος σε ανθόκηπο, προσπελάσιμος καθ' όλη την έκτασή του, που θα λειτουργεί σαν συνέχεια του χώρου στις κεντρικές αίθουσες, διαμορφωμένος κατάλληλα για

εκδηλώσεις και παραμονή των χρηστών στο ύπαιθρο, απαγορευμένης της εναποθέσεως απορριμμάτων και αχρήστων αντικειμένων.

4. Η προσπέλαση, προς το Κέντρο πρέπει να είναι τελείως απρόσκοπτη από το επίπεδο του πεζοδρομίου μέχρι και την εσωτερική στάθμη του χώρου του Κέντρου, χωρίς βαθμίδες κλίμακας ή όπου παρίσταται ανάγκη τοποθετήσεως επικλινών διαβάσεων, ή κλίση να μη υπερβαίνει το έξι τοις εκατό (6 %).

5. Πρέπει να υπάρχει πλήρες σύστημα πυρασφάλειας και πυρανίχνευσης και επί πλέον δύο τουλάχιστον θέσεις αποκλειστικής σταθμεύσεως και παραμονής αυτοκινήτου για Α.Μ.Ε.Α.

6. Κάθε Κέντρο θα πρέπει να διαθέτει τουλάχιστον ένα αυτοκίνητο 8 θέσεων, εκ των οποίων 4 – 5 καθήμενοι και δυνατότητα εξυπηρέτησης ακόμη 2 ατόμων σε αναπηρικά.

Προσωπικό

Το κάθε Κέντρο Δημέρευσης – Ημερήσιας φροντίδας για Α.Μ.Ε.Α. πρέπει απαραίτητως να διαθέτει ως ελάχιστο προσωπικό το εξής:

1. Ένα υπεύθυνο ιατρό, με αρμοδιότητα την όλη επίβλεψη της λειτουργίας του Κέντρου, ανάλογης κατά περίπτωση ειδικότητας.

Στην περίπτωση μικτού Κέντρου ο υπεύθυνος ιατρός θα έχει την αντίστοιχο ειδικότητα της πλειοψηφίας των περιθαλπομένων, θα υπάρχουν σύμβουλοι μερικής απασχόλησης οι των άλλων συναφών ειδικοτήτων.

2. Μία κοινωνική λειτουργό ανά 35 άτομα, ΤΕ

3. Δύο εργοθεραπευτών (από τις θέσεις αυτές η μία μπορεί να καλυφθεί από φυσιοθεραπευτή) με τρίωρη τουλάχιστον ημερήσια απασχόληση ο κάθε ένας, ΤΕ

4. Ένα οδηγό αυτοκινήτου και ένα συνοδηγό, ΔΕ ή ΥΕ

5. Ένα ψυχολόγο ανά 35 άτομα, ΠΕ

Οι ανωτέρω θέσεις μπορούν να καλυφθούν και με μερική απασχόληση.

6. Μία θέση γραμματειακής υποστήριξης, ΔΕ

7. Μία βοηθό νοσοκόμου ανά 25 άτομα, ΔΕ ή ΥΕ

8. Μια βοηθητικού προσωπικού ανά 25 άτομα, ΥΕ

9. Ένα άρρενα μεταφορέα ασθενών ανά 50 άτομα, ΥΕ

Το ανωτέρω προσωπικό υπολογίζεται για 8ωρη απασχόληση επί πενθήμερο.

Κάθε Κέντρο από τα αναφερόμενα στο Κεφάλαιο Γ της παρούσης, ανεξάρτητα με την ιδιαιτερότητα της κατάστασης των περιθαλπομένων, θα πρέπει

να διαθέτει τουλάχιστον ένα αυτοκίνητο μεταφοράς χωρητικότητας 8 θέσεων τουλάχιστον που να μπορεί να μεταφέρονται 4 – 5 άτομα καθήμενα και μέχρι 2 άτομα καθήμενα επί του αναπηρικού αμαξιδίου. Θα υπάρχει ειδικός μηχανισμός άνετης ανόδου του αναπηρικού αμαξιδίου.

10. Με την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού προϋπολογισμού ή στον προϋπολογισμό Ν.Π.Δ.Δ.

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου 1993

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΦΑΝΗ ΠΑΛΛΗ – ΠΕΤΡΑΛΙΑ

5. ΑΡΙΘ. Γ4Α/Φ/3012/84 (ΦΕΚ 60/4-2-85 Τ.Β')

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Έχοντας υπόψη τις διατάξεις:

1. Του Π.Δ/τος 544/77 «περί Οργανισμού του Υπουργείου Κοιν. Υπηρεσιών».
2. Του Β.Δ/τος 334/73 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων του Β.Δ/τος 564/61 «περί συστάσεως του Εθνικού Ιδρύματος Αποκαταστάσεως Αναπήρων»

3. Του Ν. 1485/18.10.84 (ΦΕΚ 159/18.10.84 τ.Α').

4. Το γεγονός ότι οι ανάπηροι που έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών, δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν για τη διακίνησή τους τα συνήθη μέσα συγκοινωνίας, αποφασίζουμε:

1. Υιοθετούμε το ειδικό αναπηρικό σήμα που είναι διεθνώς αναγνωρισμένο και χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση και τη διευκόλυνση της κίνησης των αναπήρων. Το ειδικό σήμα θα έχει τις προδιαγραφές του συμβόλου των αναπήρων, που έχει καθιερωθεί και υιοθετηθεί διεθνώς, δηλαδή θα έχει σχήμα τετράγωνο με πλευρά δέκα εκατοστά (0,10), χρώμα γαλάζιο βαθύ, εντός του οποίου σκιαγραφείται, με λευκό χρώμα άτομο καθήμενο σε μια αναπηρική πολυθρόνα με λευκό περιθώριο πέντε χιλιοστών (0,005), όπως το επισυναπτόμενο υπόδειγμα το οποίο αποτελεί μέρος της απόφασης αυτής.

Συμπληρωματικά στο κάτω μέρος του σήματος θα προστεθεί άσπρη λουρίδα πλάτους τριών εκατοστών 0,03 σε όλο το μήκος του για να γράφονται το ονοματεπώνυμο του δικαιούχου, ο αριθμός κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, ο αύξων αριθμός μητρώου, η υπηρεσία, η ημερομηνία και η αρχή που το χορήγησε.

2. Εγκρίνουμε τη διάθεση του ανωτέρω σήματος στους αναπήρους που έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή ακρωτηριασμό και των δύο ποδιών τους και δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα συνηθισμένα μέσα συγκοινωνίας και κυκλοφορούν με ειδικά διασκευασμένα αυτοκίνητα, που υπάγονται στις διατάξεις των Νόμων 490/76 (ΦΕΚ 331/1976 τ.Α') και 1041/80 (ΦΕΚ 75/80 τ.Α').

Το ειδικό αναπηρικό σήμα θα χορηγείται:

α) Για τους ανάπηρους που διαμένουν μόνιμα στις περιοχές της Νομαρχίας Αττικής και των διαμερισμάτων αυτής, από το Εθνικό Ίδρυμα Αποκαταστάσεως Αναπήρων (ΝΠΔΔ) Λεωφόρος Χασιάς – 8η Στάση Αγ. Ανάργυροι Αττικής.

β) Για τους διαμένοντες αναπήρους στις άλλες Νομαρχίες από τις Δ/νσεις και τα Τμήματα Κοινωνικής Πρόνοιας των οικείων Νομαρχιών.

4. Για τη χορήγηση του ειδικού αναπηρικού σήματος, οι ενδιαφερόμενοι θα υποβάλουν στις αρμόδιες Υπηρεσίες σχετική αίτηση με φωτοαντίγραφο της άδειας κυκλοφορίας του αυτοκινήτου, από την οποία θα προκύπτει ότι το αυτοκίνητο έχει αποκτηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις των Νόμων 490/76 και 1041/80 (χωρίς δασμούς κλπ.).

Σε περίπτωση που τούτο δεν καθορίζεται στην άδεια κυκλοφορίας ο ενδιαφερόμενος θα υποβάλει βεβαίωση της Α/θμιας Υγ/κής Επιτροπής του Π.Δ/τος 611/77 της Νομαρχίας του τόπου κατοικίας του στην οποία θα βεβαιώνεται η πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή ο ακρωτηριασμός και των δύο ποδιών του, όπως τούτο προβλέπεται από το άρθρο 86 του Ν.1041/80.

5. Οι πιο πάνω Υπηρεσίες που θα χορηγούν το ειδικό αναπηρικό σήμα θα συμπληρώνουν την άσπρη λουρίδα που βρίσκεται στο κάτω μέρος αυτού, με τα στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 της απόφασης αυτής, και θα το σφραγίζουν με τη σφραγίδα της Υπηρεσίας.

Επίσης θα τηρούν για το σκοπό αυτό ειδικό μητρώο στο οποίο θα καταχωρήσουν τα πιο κάτω στοιχεία. Αύξων αριθμός.

Όνοματεπώνυμο

Όνομα πατέρα ή συζύγου

Δ/νση κατοικίας

Αριθμός κυκλοφορίας αυτοκινήτου .

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α.

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 6 του άρθρου 7 του Ν. 1485/1984, στο τέλος, του πίνακα με τίτλο «ΙV ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΠΡΟΣΘΕΤΟΙ (ΠΡ)», που είναι προσαρτημένος στον Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας που κυρώθηκε με το Ν.614/1977, προστίθενται οι πιο κάτω πρόσθετες πινακίδες:

α. (ΠΡ-4δ). Επιτρέπεται μόνο για οχήματα ατόμων κινητικά αναπήρων με ειδική άδεια, τοποθετούμενη κάτω της πινακίδας Π31.

β. (ΠΡ-4ε). Εξαιρούνται μόνο οχήματα ατόμων κινητικά αναπήρων, με ειδική άδεια, τοποθετούμενη κάτω των πινακίδων Ρ6, Ρ9, Ρ19, Ρ39 και Ρ43.

2. Στη χώρα μας οι διατάξεις αυτές δεν έχουν ενεργοποιηθεί με αποτέλεσμα να μην παρέχεται η απαραίτητη και προβλεπόμενη εξυπηρέτηση στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

3. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων σας παρακαλούμε για τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου, να καταστεί δυνατή πανελλαδικά η τοποθέτηση των υπόψη πρόσθετων πινακίδων σε κατάλληλες θέσεις για την αποκλειστική εξυπηρέτηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΕΛΤΣΙΟΣ

7. Νόμος 3304 για την Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης

Τεύχος: Α, Αριθμός: 16, Ημ/νία ΦΕΚ: 27/01/2005, Ημ/νία Κυκλοφορίας ΦΕΚ: 03/02/2005, ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3304.

Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ – ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 – Σκοπός

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η θέσπιση του γενικού πλαισίου ρυθμίσεως για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής καθώς και για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας, σύμφωνα με τις Οδηγίες 2000/43/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 και 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2000, ώστε να διασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 2 – Η αρχή της ίσης μεταχείρισης

1. Απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση διάκριση για έναν από τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1.
2. Ως διάκριση νοείται και η παρενόχληση ή κάθε άλλη προσβλητική ενέργεια, η οποία εκδηλώνεται με ανεπιθύμητη συμπεριφορά που σχετίζεται με έναν από τους λόγους του άρθρου 1 και έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Κατά την εξειδίκευση της έννοιας της παρενόχλησης λαμβάνονται υπόψη και τα χρηστά και συναλλακτικά ήθη.
3. Ως διάκριση νοείται επίσης οποιαδήποτε εντολή για την εφαρμογή διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος προσώπου για οποιονδήποτε από τους αναφερόμενους στο άρθρο 1 λόγους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ – ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΦΥΛΕΤΙΚΗΣ Ή ΕΘΝΟΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Άρθρο 3 – Η έννοια των διακρίσεων

Προκειμένου για διακρίσεις ένεκα φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής:

α) Συντρέχει άμεση διάκριση, όταν, για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγγανε άλλο πρόσωπο, σε ανάλογη κατάσταση.

β) Συντρέχει έμμεση διάκριση, όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα ορισμένης φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα, εκτός εάν η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική αυτή δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξής του είναι πρόσφορα και αναγκαία.

Άρθρο 4 – Πεδίο εφαρμογής

1. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος και του άρθρου 5, οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζονται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα όσον αφορά:

α) τους όρους πρόσβασης στην εργασία και την απασχόληση εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξάρτητα από τον κλάδο δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, καθώς και τους όρους υπηρεσιακής και επαγγελματικής εξέλιξης,

β) την πρόσβαση σε όλα τα είδη και όλα τα επίπεδα επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωσης και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής επαγγελματικής εμπειρίας,

γ) τους όρους και τις συνθήκες εργασίας και απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν τις απολύσεις και τις αμοιβές,

δ) την ιδιότητα του μέλους και τη συμμετοχή σε οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε επαγγελματική οργάνωση, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από τη συμμετοχή σε αυτές,

ε) την κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης,

στ) τις κοινωνικές παροχές,

ζ) την εκπαίδευση,

η) την πρόσβαση στη διάθεση και την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται (συναλλακτικά) στο κοινό, συμπεριλαμβανομένης της στέγης.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που προβλέπεται διαφορετική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας και δεν θίγουν τις διατάξεις που ρυθμίζουν την είσοδο και την παραμονή υπηκόων τρίτων χωρών ή ατόμων άνευ υπηκοότητας στην επικράτεια, ούτε τη μεταχείριση που συνδέεται με τη νομική κατάστασή τους ως ιθαγενών τρίτων χωρών ή ατόμων άνευ ιθαγένειας.

Άρθρο 5 – Ουσιαστικές και καθοριστικές επαγγελματικές προϋποθέσεις

Κατά παρέκκλιση των άρθρων 2 παράγραφος 1 και 3, δεν συνιστά ανεπίτρεπτη διάκριση η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό σχετικό με τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, το οποίο, λόγω της φύσης ή του πλαισίου των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων, αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση και εφόσον ο οικείος σκοπός είναι θεμιτός και η προϋπόθεση ανάλογη.

Άρθρο 6 – Θετική δράση

Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών μέτρων με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων, λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ – ΙΣΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ Ή ΑΛΛΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ, ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ, ΗΛΙΚΙΑΣ Ή ΓΕΝΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Άρθρο 7 – Η έννοια των διακρίσεων

1. Προκειμένου για διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης:

α) συντρέχει άμεση διάκριση, όταν, για έναν από τους λόγους αυτούς, ένα πρόσωπο υφίσταται μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν της οποίας τυγχάνει, έτυχε ή θα ετύγγανε άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση.

β) συντρέχει έμμεση διάκριση, όταν μια φαινομενικά ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική μπορεί να θέσει πρόσωπα ορισμένων θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ορισμένης αναπηρίας, μιας ορισμένης ηλικίας ή ενός ορισμένου γενετήσιου προσανατολισμού, σε μειονεκτική θέση συγκριτικά με άλλα πρόσωπα. Δεν συνιστά ανεπίτρεπτη έμμεση διάκριση τέτοια διάταξη, κριτήριο ή πρακτική, όταν δικαιολογείται αντικειμενικά από έναν θεμιτό σκοπό και τα μέσα επίτευξής του είναι

πρόσφορα και αναγκαία ή όταν αφορά άτομα με αναπηρία και μέτρα που λαμβάνονται υπέρ αυτών, σύμφωνα με το άρθρο 10 του παρόντος και το άρθρο 21 παράγραφος 6 του Συντάγματος.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν θίγουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για την τήρηση της δημόσιας ασφάλειας, τη διασφάλιση της δημόσιας τάξης, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας και την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων.

Άρθρο 8 – Πεδίο εφαρμογής

1. Με την επιφύλαξη των επόμενων παραγράφων του άρθρου τούτου και του άρθρου 9, η κατά τον παρόντα νόμο αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης εφαρμόζεται σε όλα τα πρόσωπα, στο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, όσον αφορά:

α) τους όρους πρόσβασης στην εργασία και την απασχόληση εν γένει, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξάρτητα από τον κλάδο δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, καθώς και τους όρους υπηρεσιακής και επαγγελματικής εξέλιξης,

β) την πρόσβαση σε όλα τα είδη και όλα τα επίπεδα επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης, επιμόρφωσης και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής επαγγελματικής εμπειρίας,

γ) τους όρους και τις συνθήκες εργασίας και απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων και αυτών που αφορούν τις απολύσεις και τις αμοιβές,

δ) την ιδιότητα του μέλους και τη συμμετοχή σε οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε επαγγελματική οργάνωση, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από τη συμμετοχή σε αυτές.

2. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις που προβλέπεται διαφορετική μεταχείριση λόγω ιθαγένειας και δεν θίγουν τις διατάξεις που ρυθμίζουν την είσοδο και την παραμονή ιθαγενών τρίτων χωρών ή ατόμων άνευ ιθαγένειας στην επικράτεια, ούτε τη μεταχείριση που συνδέεται με τη νομική κατάστασή τους ως ιθαγενών τρίτων χωρών ή ατόμων άνευ ιθαγένειας.

3. Η κατά τον παρόντα νόμο αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού δεν

εφαρμόζεται στις πάσης φύσεως παροχές που προσφέρουν τα δημόσια συστήματα ή τα εξομοιούμενα προς τα δημόσια, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης ή πρόνοιας.

4. Οι διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου δεν εφαρμόζονται στις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας, καθόσον αφορά σε διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας ή αναπηρίας σχετικής με την Υπηρεσία.

Άρθρο 9 – Επαγγελματικές απαιτήσεις

1. Κατά παρέκκλιση των άρθρων 2 παράγραφος 1 και 7 παράγραφος 1, δεν συνιστά ανεπίτρεπτη διάκριση η διαφορετική μεταχείριση που βασίζεται σε χαρακτηριστικό σχετικό με τις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, την ηλικία, αναπηρία ή το γενετήσιο προσανατολισμό, το οποίο, λόγω της φύσης των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου αυτές ασκούνται, αποτελεί ουσιαστική και καθοριστική επαγγελματική προϋπόθεση και εφόσον ο οικείος σκοπός είναι θεμιτός και η προϋπόθεση ανάλογη.

2. Η διαφορετική μεταχείριση που εδράζεται στις θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις ενός προσώπου δεν συνιστά διάκριση, όταν, λόγω της φύσης των εν λόγω δραστηριοτήτων ή του πλαισίου εντός του οποίου ασκούνται, οι πεποιθήσεις αυτές αποτελούν ουσιώδη, θεμιτή και δικαιολογημένη επαγγελματική απαίτηση. Ο παρών νόμος δεν θίγει υφιστάμενες διατάξεις και πρακτικές που αφορούν σε επαγγελματικές δραστηριότητες στο πλαίσιο των εκκλησιών, καθώς και οργανώσεων ή ενώσεων, η δεοντολογία των οποίων εδράζεται σε θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση ασκείται τηρουμένων των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου και δεν μπορεί να αιτιολογεί διάκριση η οποία βασίζεται σε άλλους λόγους. Δεν θίγεται επίσης το δικαίωμα των εκκλησιών ή άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών οργανισμών, των οποίων η δεοντολογία εδράζεται σε θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, να απαιτούν από τα πρόσωπα που εργάζονται για λογαριασμό τους συμπεριφορά καλής πίστης και συμμόρφωσης προς τη δεοντολογία τους.

Άρθρο 10 – Εύλογες προσαρμογές για τα άτομα με αναπηρία

Για την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης έναντι ατόμων με αναπηρία, ο εργοδότης υποχρεώνεται στη λήψη όλων των ενδεδειγμένων κατά περίπτωση μέτρων, προκειμένου τα άτομα αυτά να έχουν δυνατότητα πρόσβασης σε θέση εργασίας, να ασκούν αυτήν και να εξελίσσονται, καθώς και δυνατότητα συμμετοχής στην επαγγελματική κατάρτιση, εφόσον τα μέτρα αυτά δεν συνεπάγονται δυσανάλογη επιβάρυνση για τον εργοδότη. Δεν θεωρείται δυσανάλογη η επιβάρυνση,

όταν αντισταθμίζεται από μέτρα προστασίας που λαμβάνονται στο πλαίσιο άσκησης της πολιτικής υπέρ των ατόμων με αναπηρία.

Άρθρο 11 – Δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας

1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 7 παρ. 1 δεν συνιστά διάκριση η διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας, εφόσον η μεταχείριση αυτή προβλέπεται στο νόμο προς εξυπηρέτηση σκοπών της πολιτικής της απασχόλησης, της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, τα δε μέσα επίτευξης των σκοπών αυτών είναι πρόσφορα και αναγκαία. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση μπορεί ιδίως να περιλαμβάνει:

α) την καθιέρωση ειδικών συνθηκών τόσο για την πρόσβαση στην απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, όσο για την απασχόληση και εργασία, συμπεριλαμβανομένων των όρων απόλυσης και αμοιβής, για τους νέους, τους ηλικιωμένους και τους εργαζομένους που συντηρούν άλλα πρόσωπα, προκειμένου να ευνοείται η επαγγελματική τους ένταξη ή να εξασφαλίζεται η προστασία τους,

β) τον καθορισμό ελάχιστων ορίων ηλικίας, επαγγελματικής εμπειρίας ή αρχαιότητας στην απασχόληση για την πρόσβαση σε αυτήν ή σε ορισμένα πλεονεκτήματα που συνδέονται με την απασχόληση,

γ) τον καθορισμό ανώτατου ορίου ηλικίας για την πρόσληψη, με βάση την απαιτούμενη κατάρτιση για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας ή την ανάγκη εύλογης περιόδου απασχόλησης πριν από τη συνταξιοδότηση.

2. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 7, δεν συνιστά διάκριση λόγω ηλικίας, όσον αφορά στα επαγγελματικά συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ο καθορισμός ηλικίας για την ένταξη ή την αποδοχή, σε παροχές συνταξιοδότησης ή αναπηρίας, συμπεριλαμβανομένου και του καθορισμού για τα καθεστώτα αυτά διαφορετικού ορίου ηλικίας για εργαζόμενους ή για ομάδες ή κατηγορίες εργαζομένων και της χρήσης στο πλαίσιο των συστημάτων αυτών κριτηρίων ηλικίας στους αναλογιστικούς υπολογισμούς, υπό τον όρο ότι αυτό δεν καταλήγει σε διακρίσεις λόγω φύλου.

Άρθρο 12 – Θετική δράση και ειδικά μέτρα

1. Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών μέτρων με σκοπό την πρόληψη ή την αντιστάθμιση μειονεκτημάτων, λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

2. Δεν συνιστά διάκριση, όσον αφορά στα άτομα με αναπηρία, η θέσπιση ή η διατήρηση διατάξεων που αφορούν στην προστασία της υγείας και της ασφάλειας στο χώρο εργασίας ή μέτρων που αποβλέπουν στη δημιουργία ή τη διατήρηση

προϋποθέσεων ή διευκολύνσεων για τη διαφύλαξη ή την ενθάρρυνση της ένταξής τους στην απασχόληση και την εργασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Άρθρο 13 – Παροχή προστασίας

1. Σε περίπτωση μη τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στο πλαίσιο διοικητικής δράσης, παρέχεται στον βλαπτόμενο, πέραν της δικαστικής προστασίας, προστασία και κατά τα άρθρα 24 έως και 27 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999 ΦΕΚ 45 Α~).
2. Η λήξη της σχέσης, στο πλαίσιο της οποίας συντελέστηκε η προσβολή, δεν αποκλείει την προστασία από παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.
3. Νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν σκοπό τη διασφάλιση της τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού μπορούν να αντιπροσωπεύουν τον βλαπτόμενο ενώπιον των δικαστηρίων και να τον εκπροσωπούν ενώπιον οποιασδήποτε διοικητικής αρχής ή διοικητικού οργάνου, εφόσον προηγουμένως παρασχεθεί η συναίνεσή του με συμβολαιογραφικό έγγραφο ή ιδιωτικό έγγραφο, το οποίο θα φέρει θεώρηση του γνησίου της υπογραφής.

Άρθρο 14 – Βάρος αποδείξεως

1. Όταν ο βλαπτόμενος προβάλλει ότι δεν τηρήθηκε η αρχή της ίσης μεταχείρισης και αποδεικνύει ενώπιον δικαστηρίου ή αρμόδιας διοικητικής αρχής πραγματικά γεγονότα από τα οποία μπορεί να συναχθεί άμεση ή έμμεση διάκριση, το αντίδικο μέρος φέρει το βάρος να αποδείξει στο δικαστήριο, ή η διοικητική αρχή να θεμελιώσει, ότι δεν συνέτρεξαν περιστάσεις που συνιστούν παραβίαση της αρχής αυτής.
2. Η ρύθμιση της ανωτέρω παραγράφου δεν ισχύει στην ποινική δίκη.
3. Η ρύθμιση της παραγράφου 1 ισχύει και στην περίπτωση της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 15 – Προστασία έναντι αντιμέτρων

Η κατά το άρθρο 13 προστασία καταλαμβάνει και απόλυση ή δυσμενή, εν γένει, μεταχείριση προσώπου, η οποία εκδηλώνεται ως αντίμετρο σε καταγγελία ή αίτημα παροχής έννομης προστασίας, για τη διασφάλιση τήρησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 16 – Ποινικές κυρώσεις

1. Οποιος παραβιάζει την κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης για λόγους εθνοτικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, κατά τη συναλλακτική διάθεση αγαθών ή προσφορά υπηρεσιών στο κοινό τιμωρείται με φυλάκιση έξι (6) μηνών μέχρι τριών (3) ετών και με χρηματική ποινή χιλίων (1.000) έως πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

2. Το άρθρο 3 του ν. 927/1979 (ΦΕΚ 139 Α~) καταργείται.

Άρθρο 17 – Διοικητικές κυρώσεις

Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευσης της διακριτικής μεταχείρισης από πρόσωπο που ενεργεί ως εργοδότης, κατά τη σύναψη ή άρνηση σύναψης εργασιακής σχέσης ή στη διάρκεια, λειτουργία, εξέλιξη ή λύση αυτής, συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας και κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 εδάφιο Α του ν. 2639/1998(ΦΕΚ 205 Α~), όπως ισχύει, για την οποία επιβάλλεται το προβλεπόμενο από αυτήν τη διάταξη πρόστιμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ – ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Άρθρο 18 – Κοινωνικός διάλογος

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή του ν. 2232/ 1994 (ΦΕΚ 140 Α~), στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και για θέματα κοινωνικής πολιτικής:

α. Συντάσσει ετήσια έκθεση, η οποία καταγράφει τις εξελίξεις ως προς την εφαρμογή του παρόντος νόμου, με ιδιαίτερη αναφορά στους χώρους εργασίας.

β. Απευθύνει προτάσεις στην Κυβέρνηση και τους κοινωνικούς εταίρους για την προώθηση των αρχών της ίσης μεταχείρισης, καθώς και τη λήψη μέτρων κατά των διακρίσεων.

γ. Ενθαρρύνει το διάλογο με αντιπροσωπευτικές οργανώσεις και εν γένει με μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες έχουν ως καταστατικό σκοπό την καταπολέμηση των διακρίσεων για λόγους φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

δ. Μεριμνά για την ευρύτερη δημοσιότητα της σχετικής νομοθεσίας και των μέτρων, που λαμβάνονται σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, για την προώθηση των σκοπών του παρόντος νόμου.

Άρθρο 19 – Φορείς προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης

1. Φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στις περιπτώσεις που αυτή παραβιάζεται από δημόσιες υπηρεσίες είναι ο Συνήγορος του Πολίτη. Ως δημόσιες υπηρεσίες νοούνται οι αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α).

2. Φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στις περιπτώσεις που αυτή παραβιάζεται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα πέραν εκείνων που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο, και με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου, είναι η συνιστώμενη με το άρθρο 21 Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης.

3. Στον τομέα απασχόλησης και εργασίας, φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στις περιπτώσεις που αυτή παραβιάζεται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα πέραν εκείνων που αναφέρονται στην πρώτη παράγραφο είναι το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.). Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Σ.ΕΠ.Ε., ως φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, εφαρμόζεται συμπληρωματικώς το άρθρο 22 του παρόντος νόμου. Το Σ.ΕΠ.Ε., σε ειδικό κεφάλαιο της ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων που δημοσιεύει, αναφέρεται στην εφαρμογή και προώθηση της ίσης μεταχείρισης στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης.

4. Συνιστώνται στο Τμήμα Ισότητας Ευκαιριών της Διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας πέντε (5) θέσεις μόνιμου προσωπικού του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού για την επιστημονική υποβοήθηση του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας, την εξέταση καταγγελιών για παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, τη διενέργεια προσπάθειας συμφιλίωσης, τη σύνταξη και υποβολή στο Σ.ΕΠ.Ε. πορίσματος σε περίπτωση αποτυχίας της συμφιλίωτικής δράσης, καθώς και την πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση εν γένει με στόχο την κοινωνική σύγκλιση. Με την προκήρυξη πλήρωσης των θέσεων μπορούν να καθορισθούν ειδικότερα προσόντα διορισμού.

Άρθρο 20

1. Το δεύτερο εδάφιο της πρώτης παραγράφου του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επίσης ως αποστολή του την προάσπιση και προαγωγή των συμφερόντων του παιδιού, καθώς και την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων χωρίς διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

2. Το τελευταίο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής: «Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητά του θέματα που

αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

3. Στην παράγραφο 5 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 προστίθεται τελευταίο εδάφιο, που έχει ως εξής: «Ο Συνήγορος του Πολίτη διενεργεί έρευνες και δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή και την προώθηση της ίσης μεταχείρισης χωρίς διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

Άρθρο 21 – Σύσταση Επιτροπής Ίσης Μεταχείρισης

1. Συνιστάται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης, η οποία υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Δικαιοσύνης.

2. Η Επιτροπή απαρτίζεται από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ως πρόεδρο, τέσσερα τακτικά μέλη και δύο αναπληρωματικά. Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης. Ως μέλη της Επιτροπής επιλέγονται πρόσωπα που διαθέτουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση ή επαγγελματική εμπειρία, ιδίως σε τομείς που έχουν σχέση με την αποστολή της Επιτροπής. Η θητεία των μελών είναι τριετής και μπορεί να ανανεώνεται. Η θητεία των μελών παρατείνεται αυτοδικαίως έως το διορισμό νέων, όχι όμως πέραν των τριών (3) μηνών από την ημερομηνία που έληξε. Σε περίπτωση που, κατά τη διάρκεια της θητείας του, μέλος της Επιτροπής απωλέσει την ιδιότητά του, για το υπόλοιπο της θητείας διορίζεται νέο μέλος. Χρέη γραμματέα ασκεί υπάλληλος της κατά το άρθρο 23 Υπηρεσίας Ίσης Μεταχείρισης.

3. Η Επιτροπή συνέρχεται τακτικά τουλάχιστον μία φορά το μήνα και εκτάκτως όποτε συγκληθεί από τον πρόεδρο ή ζητηθεί η σύγκλησή της από δύο τουλάχιστον μέλη. Η Επιτροπή συνεδριάζει νομίμως εφόσον μετέχουν τουλάχιστον τρία μέλη συμπεριλαμβανομένου και του προέδρου. Τα θέματα της ημερήσιας διάταξης καθορίζει ο πρόεδρος, η δε εισήγηση γίνεται από τον πρόεδρο ή το μέλος της Επιτροπής που ο πρόεδρος ορίζει.

4. Στον πρόεδρο, τα μέλη και τον γραμματέα της Επιτροπής καταβάλλεται μηνιαία αποζημίωση, το ύψος της οποίας καθορίζεται με απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης.

5. Τα μέλη της Επιτροπής σε περίπτωση που ενάγονται για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους μπορούν να παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων με μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Άρθρο 22 – Αρμοδιότητες της Επιτροπής Ίσης Μεταχείρισης

1. Η Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης έχει ως αρμοδιότητες:

- α) να εποπτεύει την προσπάθεια συμφιλίωσης σε περίπτωση καταγγελίας για παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης,
- β) να διατυπώνει πόρισμα σε περίπτωση που αποτυγχάνει η συμφιλιωτική δράση. Εάν πιθανολογείται η τέλεση αξιόποινης πράξης, το πόρισμα διαβιβάζεται στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών,
- γ) να διατυπώνει γνώμη, αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν ερωτήματος του Υπουργού Δικαιοσύνης ή αρχής στο πλαίσιο αρμοδιότητας της οποίας εμπίπτει παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ως προς την ερμηνεία διατάξεων του παρόντος νόμου,
- δ) να συντάσσει εκθέσεις για την εφαρμογή και προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

2. Για την άσκηση των αρμοδιοτήτων της η Επιτροπή μπορεί να διενεργεί εξέταση και έρευνα, να εξετάζει μάρτυρες και να ζητά από κάθε δημόσια αρχή και ιδιώτη την παροχή πληροφοριών και εγγράφων. Κάθε δημόσια αρχή ή ιδιώτης έχει υποχρέωση να ανταποκρίνεται χωρίς καθυστέρηση στο αίτημα της Επιτροπής. Η Επιτροπή ή ο πρόεδρός της μπορεί να αναθέτει σε μέλος της τη διενέργεια της εν λόγω έρευνας.

3. Ο πρόεδρος της Επιτροπής αναθέτει, για συγκεκριμένη κάθε φορά περίπτωση, σε πρόσωπο που υπηρετεί στην υπηρεσία του επόμενου άρθρου, τη διενέργεια προσπάθειας συμφιλίωσης μεταξύ των μερών σε περίπτωση καταγγελίας για παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και τη σύνταξη του προβλεπόμενου στην παράγραφο 1 στοιχείο β πορίσματος, παρέχει τις αναγκαίες υποδείξεις και ασκεί τον απαραίτητο έλεγχο.

Άρθρο 23 – Υπηρεσία Ίσης Μεταχείρισης

1. Συνιστάται στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης Υπηρεσία Ίσης Μεταχείρισης σε επίπεδο τμήματος, το οποίο υπάγεται στη Διεύθυνση Νομοθετικού Συντονισμού και Ειδικών Διεθνών Νομικών Σχέσεων για την εξέταση των καταγγελιών για παράβαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, τη διενέργεια προσπάθειας συμφιλίωσης, τη σύνταξη και υποβολή στην Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης πορίσματος σε περίπτωση αποτυχίας της συμφιλιωτικής δράσης και τη

γραμματειακή και επιστημονική υποβοήθηση της Επιτροπής. Της υπηρεσίας προΐσταται υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού.

2. Για την επίτευξη του έργου της η Υπηρεσία Ίσης Μεταχείρισης στελεχώνεται με ειδικό επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Άρθρο 24 – Λοιπές διατάξεις

1. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης καθορίζεται κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την οργάνωση, συγκρότηση και λειτουργία της Επιτροπής. 2. Οι αναγκαίες πιστώσεις για τη λειτουργία της Επιτροπής εγγράφονται στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ – ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 25

Ο παρών νόμος δεν θίγει ευνοϊκότερες διατάξεις σχετικές με την προώθηση και τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και δεν αποτελεί λόγο μείωσης του υφιστάμενου επιπέδου παρεχόμενης προστασίας.

Άρθρο 26

Με την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργείται κάθε νομοθετική και κανονιστική διάταξη και καθίσταται άκυρη κάθε διάταξη που περιλαμβάνεται σε ατομική ή συλλογική σύμβαση, γενικούς όρους συναλλαγών, εσωτερικούς κανονισμούς επιχειρήσεων, καταστατικά κερδοσκοπικών ή μη οργανώσεων, ανεξάρτητων επαγγελματικών οργανώσεων και συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων και των εργοδοτών, η οποία είναι αντίθετη προς την, κατά τον παρόντα νόμο, αρχή της ίσης μεταχείρισης.

Άρθρο 27

Με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και του Υπουργού Δικαιοσύνης, μπορεί να επεκταθεί η προστασία που παρέχεται κατά τον παρόντα νόμο για διακρίσεις λόγω θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού και πέραν των τομέων εργασίας και απασχόλησης.

Άρθρο 28 – Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

8. ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ΓΙΑ Α.Μ.Ε.Α.

Κοινός στόχος των κρατών – μελών της Ε.Ε. είναι η ισότητα των ευκαιριών και η πλήρης ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων σε κάθε κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική δραστηριότητα, επιτρέποντάς τους να συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας χωρίς διακρίσεις η οποία θα αντιλαμβάνεται, μεταχειρίζεται και αισθάνεται όλα τα μέλη της ως ισότιμους και πλήρεις πολίτες.

Κυρίαρχη έννοια σε μια τέτοια κοινωνία χωρίς διακρίσεις είναι η έννοια της αυτονομίας όλων των μελών της, συνεπώς της κατάργησης όλων εκείνων των εμποδίων και φραγμών που την αντιστρατεύονται, με θεαματικά αποτελέσματα για το σύνολο των πολιτών.

Στα πλαίσια της επίτευξης αυτού του σκοπού δημιουργήθηκε στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., από τον Ιούνιο του 1985, «Γραφείο Μελετών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες», με αντικείμενο τη θεσμοθέτηση μέτρων που στοχεύουν στην κατάργηση αυτών των αρχιτεκτονικών και πολεοδομικών φραγμών και η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τεχνικών αλλά και όλων εκείνων που εμπλέκονται στο θέμα της άρσης αυτών.

Έργο του «Γραφείου Μελετών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες» - μέχρι τώρα, μεταξύ άλλων – είναι μια σειρά επιτυχημένων παρεμβάσεων στα πλαίσια του ΓΟΚ, η συλλογή πλούσιας εμπειρίας και τεχνογνωσίας και η σύνταξη μιας σειράς Οδηγιών Σχεδιασμού που καλύπτει όλο το φάσμα της προσπέλασης σε κτίρια, κατοικίες, κοινόχρηστους χώρους και πεζοδρόμια.

Σήμερα, παράλληλα με την τρίτη τροποποίηση του ΓΟΚ με νέες παρεμβάσεις του Γραφείου Μελετών προς την παραπάνω κατεύθυνση, παρουσιάζουμε την αναμορφωμένη Έκδοση των Οδηγιών Σχεδιασμού, με την πεποίθηση ότι, «Σχεδιάζοντας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σχεδιάζουμε για όλους» και την ευχή και την ελπίδα ότι οι Οδηγίες αυτές θα εφαρμοστούν σαν προδιαγραφές πια από τους μελετητές, τους επιβλέποντες και όλους όσους ασχολούνται με τον σχεδιασμό ώστε – επιτέλους – την αυγή του νέου αιώνα να γίνει πραγματικότητα «η κοινωνία όλων των πολιτών».

Κ. Λαλιώτης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΑΝΘΡΩΠΟΜΕΤΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

1.1 ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΩΣΗ

Άτομα με ειδικές ανάγκες είναι τα άτομα που έχουν μόνιμες ή προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, που προέρχονται από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια.

Εμποδιζόμενα άτομα είναι τα άτομα με ειδικές ανάγκες, καθώς και τα άτομα με μειωμένες ικανότητες δηλαδή τα άτομα της τρίτης και τέταρτης ηλικίας, οι έγκυες, τα προεφηβικά άτομα, τα άτομα με ασυνήθεις σωματικές διαστάσεις, οι εθισμένοι σε βλαβερές ουσίες, όσοι χρησιμοποιούν ή οδηγούν οιοδήποτε τύπου αμαξίδιο, όσοι μεταφέρουν βάρη, κλπ.

Με την αυτόνομη διακίνηση και διαβίωσή τους τα άτομα με ειδικές ανάγκες και γενικότερα τα εμποδιζόμενα άτομα αποπεριθωριοποιούνται, χρησιμοποιούν και αναπτύσσουν τα ταλέντα τους συμμετέχοντας ισότιμα σε όλες τις δραστηριότητες της ζωής, μειώνοντας την εξάρτησή τους από κάποιο άλλο άτομο που στη συνέχεια αποδεσμευμένο γίνεται πιο παραγωγικό.

1.2 ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΟΔΗΓΙΩΝ

Οι οδηγίες έχουν στόχο :

1.2.1 Να καταργήσουν τους αρχιτεκτονικούς φραγμούς και οτιδήποτε εμποδίζει την αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες – και γενικότερα των εμποδιζόμενων ατόμων – μέσα στα κτίρια ή στους υπαίθριους χώρους (όπως σκαλοπάτια, δάπεδα με απότομες κλίσεις, χώροι πολύ μικρών διαστάσεων, κλπ.).

1.2.2 Να κάνουν το δομημένο περιβάλλον πιο φιλικό, προσεγγίσιμο και ασφαλές για όλες τις κατηγορίες των χρηστών – με τη χρήση π.χ. δαπέδων με ομαλές κλίσεις και χωρίς σκαλοπάτια, μηχανικών μέσων, κατάλληλης σήμανσης, προσιτών και εύκολων στη χρήση μηχανισμών χειρισμού (όπως πλήκτρα στους ανελκυστήρες σε κατάλληλα ύψη προσιτά σε όλους, κλπ.), άνετων και χωρίς κινδύνους χώρων κλπ. – διευκολύνοντας έτσι την αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση όλων των χρηστών.

Οι οδηγίες απευθύνονται σε όσους σχεδιάζουν ή αποφασίζουν για τα κτίρια και τους υπαίθριους χώρους.

Ορισμένες βοηθούν και στον σχεδιασμό εξοπλισμού και αντικειμένων.

Τα κτίρια και οι υπαίθριοι χώροι που είναι προσιτοί και προσπελάσιμοι από τα εμποδιζόμενα γενικά άτομα είναι και για το σύνολο των χρηστών πιο εύχρηστοι, πιο άνετοι, πιο ευχάριστοι και με λιγότερους κινδύνους.

2. ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

2.1 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Άτομα με ειδικές ανάγκες – όπως αναφέρθηκε παραπάνω – είναι τα άτομα που έχουν μόνιμες ή προσωρινές βλάβες, ανικανότητες, αδυναμίες, αναπηρίες ή συνδυασμό των παραπάνω, που προέρχονται από φυσική, ψυχική ή νοητική ανεπάρκεια.

Άτομα με μόνιμη ανικανότητα είναι οι κινητικοί ανάπηροι, οι τυφλοί και γενικά οι αμβλύωπες, οι κωφοί, όσοι έχουν δυσκολία στην αντίληψη, την επικοινωνία και την προσαρμογή και οι ασθενείς από αρτηριοσκλήρυνση, επιληψία, ανεπάρκεια νεφρού, ρευματικές παθήσεις, καρδιοπάθειες, κλπ.

Άτομα με παροδική ανικανότητα μπορεί να είναι τραυματίες, παροδικά ασθενείς, κλπ.

2.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η αυτόνομη διακίνηση και διαβίωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες εμποδίζεται από την δυσκολία που έχουν στην κίνηση, στην προσέγγιση, στην αντίληψη, στην επικοινωνία και την προσαρμογή, στην ακοή και στην όραση.

Προσπαθούν να ξεπεράσουν τη φυσική τους ανεπάρκεια με βοηθητικά μέσα, όπως μαστούνια, πατερίτσες, αναπηρικά αμαξίδια, κλπ. και το επιτυγχάνουν όταν δεν εμποδίζονται από σκαλοπάτια ή δάπεδα με απότομες κλίσεις, από στενούς χώρους, κλπ.

Διευκολύνονται με την πρόβλεψη δαπέδων απαλών κλίσεων και χωρίς σκαλοπάτια, μηχανικών μέσων για την κάλυψη υψομετρικών διαφορών, κατάλληλης ευκολονόητης σήμανσης, εύκολων και προσιτών μηχανισμών χειρισμού, άνετων και ακίνδυνων χώρων.

2.2.1 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ

Δυσκολία στην κίνηση έχουν τα άτομα με αδύνατα ή παράλυτα μέλη, με δυσκαμψία ή σχετική έλλειψη μέλους ή όλων των μελών του σώματος, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με καρδιο – αναπνευστικά προβλήματα, οι προσωρινά τραυματισμένοι, κλπ.

Τα άτομα αυτά έχουν αργότερους ρυθμούς στην κίνηση και για να μετακινηθούν χρησιμοποιούν βοηθητικά μέσα (μπαστούνια, πατερίτσες, αναπηρικά αμαξίδια, κλπ.).

Έτσι μετακινούνται άνετα σε χώρους που έχουν ελάχιστες διαστάσεις όπως τα συνημμένα σχέδια (ελάχιστα πλάτη όδευσης, απαιτούμενος χώρος στροφής αμαξιτίου), έχουν αντιολισθητικά δάπεδα με κλίση ίση ή μικρότερη του 5 % χωρίς σκαλοπάτια και παγίδες (ελεύθερο ύψος όδευσης, ανεκτές ανωμαλίες δαπέδου), που δεν εγκυμονούν κινδύνους και φέρουν κατάλληλους διπλούς και συνεχείς χειρολισθήρες σε κατάλληλα ύψη και θέσεις.

2.2.2 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΟΡΑΣΗ

Αυτά τα άτομα βλέπουν λίγο ή καθόλου. Για την αυτόνομη μετακίνησή τους κάνουν χρήση μπαστουιού ή ειδικά εκπαιδευμένων σκύλων.

Διακινούνται άνετα σε χώρους που έχουν διαστάσεις όπως το συνημμένο σχέδιο (διαστάσεις απαιτούμενες για τυφλούς) και επειδή αναγνωρίζουν το χώρο με τα άκρα και την ακοή διευκολύνονται από κατευθυντήριους οδηγούς στο δάπεδο διαφορετικής υφής και έντονης χρωματικής αντίθεσης από τα υπόλοιπα στοιχεία, ειδικούς χειρολισθήρες με αρχή και τέλος, πινακίδες με το σύστημα BRAILLE σε κατάλληλο ύψος τοποθετημένες, ευκρινή ηχητική σήμανση και χώρους που να μην δημιουργούν αντήχηση.

Επειδή τα άτομα αυτά δεν βλέπουν, οι χώροι στους οποίους κινούνται θα πρέπει να είναι ελεύθεροι εμποδίων και να μην κρύβουν παγίδες, όπως προεξέχοντα στοιχεία σε ύψος μικρότερο των 2,20 μ. χωρίς προβολική επισήμανση στο δάπεδο (π.χ. κάδοι απορριμμάτων σε κολώνες, χαμηλά οδικά σήματα, aller – retour ή ανοιγόμενες πόρτες, εύθραυστα τζάμια, κλπ.).

Ο φωτισμός των χώρων πρέπει να είναι άπλετος χωρίς έντονες αντιθέσεις, διότι όσοι βλέπουν λίγο θαμπώνονται εύκολα.

2.2.3 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΚΟΗ

Η διακίνηση των ατόμων αυτών διευκολύνεται με την ύπαρξη έντονης και ευκρινούς σήμανσης. Ο άπλετος φωτισμός των χώρων εξασφαλίζει την καλή επικοινωνία των ατόμων με προβλήματα στην ακοή, δεδομένου ότι τους επιτρέπει να διαβάζουν τα χείλη του ομιλητού ή να επικοινωνούν με την νοηματική γλώσσα (γλώσσα των χειρών).

2.2.4 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα άτομα :

2.2.4.1 με μόνιμα μειωμένη αντίληψη, π.χ. άτομα με διάφορες ψυχικές ή οργανικές παθήσεις.

2.2.4.2 με παροδικά μειωμένη αντίληψη, π.χ. ηλικιωμένοι, παιδιά, αφηρημένοι, μεθυσμένοι, ναρκομανείς, κουρασμένοι, κλπ.

Τα άτομα αυτά έχουν περιορισμένη επαφή με το περιβάλλον και τα γύρω αντικείμενα, αδυνατούν να δράσουν αυτόνομα ή και ακόμα να αντιδράσουν στα εμπόδια ή τους κινδύνους.

Η απλοποίηση των χώρων διακίνησης, η χρήση σημάνσεων με ενδείξεις με χρωματικές αντιθέσεις, τα έντονα ηχητικά σήματα βελτιώνουν την σχέση των ατόμων αυτών με το περιβάλλον.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

3.1 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΚΙΝΗΣΗΣ - ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗΣ

Σημαντικός παράγοντας στην προσπέλαση και χρήση του δομημένου περιβάλλοντος από εμποδιζόμενα άτομα – και κατ' επέκταση από όλους – είναι η ασφάλεια που παρέχεται τόσο από τον σχεδιασμό όσο και από τα χρησιμοποιούμενα υλικά και τον τρόπο κατασκευής. Πιο συγκεκριμένα :

3.1.1 Η κλίση σε σχέση με την απόσταση του διαμορφωμένου δαπέδου, αποτελούν βασική προϋπόθεση για την αυτόνομη διακίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των εμποδιζόμενων ατόμων γενικότερα.

3.1.2 Η ολισθηρότητα του δαπέδου, σε συνάρτηση με την υφή του υλικού όσο και με το ανάγλυφο της επιφάνειάς του, είναι μια άλλη παράμετρος της δυνατότητας κίνησης που πρέπει να εξετάζεται σοβαρά.

3.1.3 Απαραίτητος είναι επίσης ο σωστός σχεδιασμός των δαπέδων με αποφυγή των σημείων εκτροπής του αναπηρικού αμαξιδίου, αλλά και των άλλων βοηθημάτων (πατερίτσες, κλπ.), ή της πρόσκρουσής τους σε εμπόδια.

3.1.4 Εξίσου αναγκαία είναι η αποφυγή αρμών διαμόρφωσης δαπέδου σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργεί κραδασμούς στην κίνηση των αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων.

3.1.5 Η διαστασιολόγηση των σημείων εισόδου – εξόδου είναι αυτή που καθορίζει την ακτίνα αυτόνομης διακίνησης και το μέγεθος δραστηριοποίησης των εμποδιζόμενων ατόμων, χαρακτηρίζοντας προσπελάσιμο ή μη κάποιο χώρο.

3.1.6 Προσπελάσιμα – οριζοντίως και κατακορύφως, σε όλα τα επίπεδα – επιβάλλεται να κατασκευάζονται όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό, όπου ένα εμποδιζόμενο άτομο μπορεί να φτάσει είτε ως επισκέπτης είτε ως εργαζόμενος. Τα κτίρια κατοικίας πρέπει να κατασκευάζονται προσαρμόσιμα ή – προκειμένου για υφιστάμενα – να μετατρέπονται σε προσπελάσιμα από εμποδιζόμενο άτομο, εφόσον αυτό κατοικεί εκεί.

3.1.7 Είσοδοι σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με τον περιβάλλοντα χώρο ή σε αντίθετη περίπτωση συνδεδεμένες με αυτόν με κεκλιμένα επίπεδα κλίσης μέχρι 5 % και πλάτους τουλάχιστον 1,30 μ. και σε σύνδεση πάντα με την στάθμη του ανελκυστήρα, θύρες με επάλληλα φύλλα συρόμενα και θύρες με πλάτος τουλάχιστον 90 εκ. – από κάσα σε κάσα – φέρουσες διαφανή φεγγίτη που διευκολύνει τον έλεγχο της κίνησης πίσω από την θύρα, κατάλληλες χειρολαβές, ανεμοφράκτες και πλατύσκαλα με τουλάχιστον 1,50 μ. μεταξύ θύρας και απέναντι επιφάνειας, διακόπτες κλήσεως τοποθετημένοι σε ζώνη υψών μεταξύ 0,90 και 1,20 μ. και ένα τουλάχιστον WC ειδικά διαμορφωμένο για την εξυπηρέτηση των εμποδιζόμενων ατόμων, αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την προσπελασιμότητα οποιουδήποτε κτιρίου από ένα εμποδιζόμενο άτομο.

3.2 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ – ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥ

3.2.1 Η τοποθέτηση των κατάλληλων μηχανισμών χειρισμού (χειριστήρια εγκαταστάσεων και εξοπλισμού, κουμπιά κλήσεως, διακόπτες, ρευματοδότες και χειρολαβές) πρέπει να γίνεται σε σημεία και ύψη προσιτά σε όλους (ζώνη τοποθέτησης μηχανισμών χειρισμού) και στα ίδια πάντα σταθερά σημεία για όλες τις περιπτώσεις, π.χ. οι διακόπτες για το φως στα δεξιά των ανοιγμάτων και κοντά στην κάσα της πόρτας, τα κουμπιά κλήσεως των ανελκυστήρων σε ύψος προσιτό στους χρήστες αμαξιδίων, τα κουμπιά των ανελκυστήρων με ανάγλυφη σήμανση για τους τυφλούς.

3.2.2 Τα ερμάρια πρέπει να κατασκευάζονται έτσι ώστε να είναι προσιτά και εύχρηστα από τα άτομα με ειδικές ανάγκες (αβαθή ερμάρια, ράφια συρόμενα προς τα έξω, κάτω θυρόφυλλα συρόμενα επάλληλα, κλπ.) (δυνατότητα προσέγγισης καθ' ύψος).

3.2.3 Η προστασία των διαφόρων σημείων που μπορεί να προκαλέσουν τραυματισμό, έγκαυμα ή ηλεκτροπληξία των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων είναι απαραίτητη (σωλήνες ύδρευσης ζεστού νερού, πρίζες, εστίες κουζίνας, κλπ.).

3.2.4 Εξίσου απαραίτητη είναι η προστασία με κιγκλιδώματα κατάλληλης μορφής και ύψους των εμποδιζόμενων ατόμων στους εξώστες, τις ανοικτές δεξαμενές και πισίνες καθώς και στις εξόδους χώρων μεγάλων συναθροίσεων κοινού (σχολεία, γυμναστήρια, γήπεδα, αίθουσες θεαμάτων, κλπ.).

3.3 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΚΟΗΣ ΚΑΙ ΟΡΑΣΗΣ

3.3.1 Απαιτείται ηχομόνωση σε χώρους συγκεντρώσεως κοινού (αίθουσες αναψυχής, θεαμάτων, κλπ.), γιατί τα άτομα με προβλήματα στην όραση και ιδιαίτερα οι τυφλοί έχουν εξασκηθεί να αντιλαμβάνονται τον χώρο με την ακοή, με αποτέλεσμα να χάνουν την αίσθηση αυτή σε χώρους με οχλαγωγία, θόρυβο και αντήχηση.

3.3.2 Η διαφοροποίηση της ηχητικής των διαφόρων υλικών είναι απαραίτητη για την καθοδήγηση των ατόμων με προβλήματα στην όραση, σε συνδυασμό με την ύπαρξη ηχητικής σήμανσης.

3.3.3 Για την εύκολη και ασφαλή διακίνηση των χρηστών αμαξιδίων πρέπει να εξασφαλίζεται οπτικό πεδίο χωρίς σκοτεινές περιοχές.

3.3.4 Τα χρώματα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα σύγχυσης λόγω αχρωματοψίας, κυρίως στις περιπτώσεις όπου απαιτείται διευκόλυνση μεγάλου αριθμού διακινούμενων εμποδιζόμενων ατόμων (όπως π.χ. σε περιπτώσεις σταθμών τρένων, αεροδρομίων, κλπ.). Η καλύτερη αντιμετώπιση αυτών των περιπτώσεων είναι ο συνδυασμός των χρωματικών ενδείξεων με κείμενο ή πικτογράφημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΚΙΝΗΣΗΣ ΠΕΖΩΝ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

1.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ως πεζοδρόμια ορίζονται τα υπερυψωμένα ή μη ερείσματα αστικής οδού, που προορίζονται για την συνεχή, ασφαλή και χωρίς εμπόδια κυκλοφορία των πεζών και των εμποδιζόμενων ατόμων.

1.2 ΠΛΑΤΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

1.2.1 Ως πλάτος πεζοδρομίου ορίζεται η απόσταση από τη ρυμοτομική γραμμή μέχρι την ακμή του κρασπέδου. Ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου ορίζονται τα 2,05 μ., στα οποία περιλαμβάνονται 0,20 μ. για αρχιτεκτονικές προεξοχές, 1,50 μ. για ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών και 0,35 μ. για την τοποθέτηση πινακίδων σήμανσης, προστατευτικών κιγκλιδωμάτων και την κατασκευή κρασπέδου.

Το πλάτος που προκύπτει από τον υπολογισμό :

1.2.1.1 όλων των επιπλέον αναγκών αστικού εξοπλισμού (παγκάκια, καλάθια αχρήστων, γραμματοκιβώτια, τηλεφωνικοί θάλαμοι, περίπτερα, δημόσιοι χώροι υγιεινής, κλπ.),

1.2.1.2 της εξυπηρέτησης δραστηριοτήτων του δρόμου (οδική σήμανση, σηματοδότες διαβάσεων, πληροφοριακές πινακίδες, στάσεις αστρικών συγκοινωνιών, κλπ.),

1.2.1.3 της φύτευσης,

1.2.1.4 της οπτικής συναλλαγής μπροστά στις προθήκες καταστημάτων, όπου η κύρια χρήση της περιοχής καθορίζεται από τον σχεδιασμό σαν εμπορική, προστίθενται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου και το άθροισμα ορίζει το μικτό πλάτος πεζοδρομίου, το οποίο ποικίλει ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες.

1.2.2 Ως ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών ορίζεται το απαραίτητο ελάχιστο πλάτος της επιφάνειας του πεζοδρομίου, που χρησιμοποιείται για την συνεχή, ασφαλή και ανεμπόδιστη κυκλοφορία κάθε κατηγορίας χρηστών.

Απαραίτητο ελάχιστο πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών ορίζεται το 1,50 μ., διάσταση που απαιτείται κατ' ελάχιστον για την άνετη διασταύρωση πεζού με χρήστη ή οδηγό αμαξιδίου οιασδήποτε μορφής (αναπηρικό, παιδικό, αγοράς, κλπ.) ή με μεταφορέα πακέτων.

Ως ελεύθερο ύψος όδευσης πεζών ορίζεται το ελάχιστο πραγματικό ύψος στην ελεύθερη ζώνη όδευσης για την απρόσκοπτη κίνηση των πεζών και ορίζεται ίσο με 2,20 μ.

1.2.3 Ως οδηγός όδευσης τυφλών ορίζεται λωρίδα της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών, διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδό της, που αποβλέπει στην καθοδήγηση και ασφαλή διακίνηση των ατόμων με προβλήματα στην όραση. Κατασκευάζεται σε απόσταση 0,50 μ. κατ' ελάχιστον από τη ρυμοτομική γραμμή εντός της ελεύθερης ζώνης όδευσης, με πλάτος 0,30 μέχρι 0,40 μ.

1.2.4 Οι παραπάνω διαστάσεις θεωρούνται και οι ελάχιστες επιθυμητές για σχεδιαζόμενα νέα πολεοδομικά συγκροτήματα και νέα ρυμοτομικά. Στην περίπτωση

όμως υφιστάμενων ρυμοτομικών προτείνονται τα παρακάτω, σχετικά με το ελάχιστο πλάτος των πεζοδρομίων :

1.2.4.1 για δρόμους πλάτους άνω των 12,00 μ., ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου 2,05 μ.

1.2.4.2 για δρόμους πλάτους 9,00 - 12,00 μ., υποχρεωτικό πλάτος πεζοδρομίου 2,05 μ.

1.2.4.3 για δρόμους πλάτους 6,00 - 9,00 μ., ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου 1,50 μ. (όσο η ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών) και επιθυμητό κατά το δυνατόν 2,05 μ.

1.2.4.4 για δρόμους πλάτους μικρότερου των 6,00 μ., πεζοδρόμηση.

Για την επίτευξη των παραπάνω ελαχίστων διαστάσεων πλάτους συνίσταται η μείωση του οδοστρώματος – όπου αυτό είναι δυνατό – σε όφελος των πεζοδρομίων και η κατά αποστάσεις απόδοση στο πεζοδρόμιο χώρου σε βάρος της λωρίδας στάθμευσης, προκειμένου σε αυτό το χώρο να τοποθετηθεί ο απαραίτητος αστικός εξοπλισμός.

1.3 ΥΨΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Ως ύψος πεζοδρομίου ορίζεται το ύψος του κρασπέδου του πεζοδρομίου. Το ύψος αυτό δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 7 – 10 εκ., γιατί τότε δημιουργεί προβλήματα στη διαμόρφωση των διαβάσεων.

Σε περιπτώσεις μόνο όπου δημιουργούνται προβλήματα λόγω της κλίσης του εδάφους σε συνδυασμό με τις κλίσεις απορροής των όμβριων, το ύψος του πεζοδρομίου δύναται να είναι μεγαλύτερο, χωρίς όμως ποτέ να ξεπερνά τα 15 εκ.

Το πρόβλημα της κακής χρήσης του πεζοδρομίου για στάθμευση δεν πρέπει σε καμιά περίπτωση να αντιμετωπίζεται με αύξηση του ύψους του κρασπέδου.

1.4 ΚΛΙΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

1.4.1 Κατά μήκος ή αξονική κλίση του πεζοδρομίου είναι η κλίση του πεζοδρομίου κατά την διεύθυνση της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών και δεν πρέπει να υπερβαίνει το 12 %. Για την αποφυγή μεγαλύτερων κλίσεων θα κατασκευάζονται, καταλαμβάνοντας όλο το πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών, βαθμίδες σύμφωνα με τις απαιτήσεις που αναπτύσσονται στο κεφάλαιο 1.10 ΚΑΛΥΨΗ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ, παρ. 1.10.3.

1.4.2 Εγκάρσια κλίση πεζοδρομίου είναι η κλίση του πεζοδρομίου κατά την κάθετο διεύθυνση προς τη διεύθυνση της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών και δεν πρέπει να υπερβαίνει το 4 % με επιθυμητή κλίση το 1 – 1,5 %.

1.5 ΔΑΠΕΔΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

1.5.1 Ως δάπεδο πεζοδρομίου ορίζεται η τελική βατή επιφάνεια του πεζοδρομίου.

1.5.2 Το υπόστρωμα του δαπέδου συνήθως κατασκευάζεται από σκυρόδεμα με οπλισμό επί στρώματος 3Α αφού προηγουμένως το έδαφος καθαριστεί και συμπιεστεί καλά.

1.5.3 Τα υλικά κατασκευής του δαπέδου πρέπει να εξασφαλίζουν αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, σταθερότητα, αντοχή στην χρήση και τις καιρικές συνθήκες, μικρή αντανakλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση τόσο σε συνήθεις συνθήκες χρήσης, όσο και σε εξαιρετικές καιρικές συνθήκες (π.χ. βροχή, χιόνι, παγετός, κλπ.). Προτιμητέα είναι τα χυτά δάπεδα με κατάλληλη επεξεργασία της τελικής στρώσης τους, όπως π.χ. η ασφαλτος, λόγω της ευκολίας που παρουσιάζει σε οποιαδήποτε επέμβαση.

1.6 ΑΣΤΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ - ΕΜΠΟΔΙΑ

1.6.1 Ως αστικός εξοπλισμός ορίζονται οι πάσης φύσεως μόνιμες ή προσωρινές εγκαταστάσεις του πεζοδρομίου, που αποβλέπουν στην ασφάλεια, πληροφόρηση, εξυπηρέτηση και υγιεινή όλων των χρηστών του.

Η λειτουργία του αστικού εξοπλισμού πρέπει να εκφράζεται με σαφήνεια και να υποδεικνύεται από το σχήμα και το χρώμα του. Πρέπει δε πάντα να τοποθετείται εκτός της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών.

Προτείνεται ένα πρόσθετο πλάτος 1,30 μ., που θα προστίθεται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου, για τη δημιουργία ζώνης εγκατάστασης αστικού εξοπλισμού. Μια περίπτωση αντιμετώπισης του θέματος δημιουργίας ζώνης αστικού εξοπλισμού – χωρίς την επαύξηση του πλάτους του πεζοδρομίου – αποτελεί η κατά αποστάσεις απόδοση στο πεζοδρόμιο χώρου, εις βάρος της λωρίδας στάθμευσης, προκειμένου εκεί να τοποθετηθεί ο απαραίτητος εξοπλισμός.

Κατά τον σχεδιασμό της ζώνης αστικού εξοπλισμού πρέπει να προβλέπονται, ανά 100 μ. στις κεντρικές περιοχές και ανά 200 μ. στις πιο απομακρυσμένες, χώροι διαστάσεων 0,80 × 1,30 μ. για την ανάπαυση των χρηστών αμαξιδίων σε συνδυασμό με τα άλλα στοιχεία του αστικού εξοπλισμού.

Συνδυασμός των στοιχείων του αστικού εξοπλισμού πρέπει να γίνεται, όπου είναι δυνατόν, προκειμένου να εξοικονομείται χώρος.

Στοιχεία του αστικού εξοπλισμού όπως γραμματοκιβώτια, δοχεία απορριμμάτων, τηλεφωνικοί θάλαμοι, κλπ. πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε αφενός να είναι ανιχνεύσιμα από το μπαστούνι των τυφλών, αφετέρου δε να είναι προσιτά και χρησιμοποιήσιμα από χρήστες αμαξιδίων ή άτομα μικρού ύψους.

Τα τμήματα χειρισμού τους θα πρέπει να βρίσκονται τοποθετημένα σε μια ζώνη υψών μεταξύ 0,90 και 1,20 μ. από το δάπεδο.

Σε περιπτώσεις πεζοδρομίων ελάχιστων επιθυμητών διαστάσεων θα πρέπει πάντα να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να τοποθετούνται τα παρακάτω στοιχεία αστικού εξοπλισμού κατ' ελάχιστον :

1.6.1.1 καλάθι αχρήστων,

1.6.1.2 γραμματοκιβώτια, κιβώτια έντυπων, αυτόματοι πωλητές γραμματοσήμων,

1.6.1.3 στάσεις στάθμευσης αστικών συγκοινωνιών και

1.6.1.4 σκάφες σε όλες τις διαβάσεις.

1.6.2 Ως μόνιμα εμπόδια ορίζονται οι πάσης φύσεως σταθερές κατασκευές και εγκαταστάσεις του πεζοδρομίου και είναι δυνατό να ελεγχθούν κατά το στάδιο του σχεδιασμού (π.χ. γραμματοκιβώτια, δοχεία απορριμμάτων, τηλεφωνικοί θάλαμοι, καθιστικά, δέντρα, πινακίδες σήμανσης, φωτιστικά, κλπ.).

Ως προσωρινά εμπόδια ορίζονται τα πάσης μορφής στοιχεία που καταλαμβάνουν για περιορισμένη χρονική διάρκεια το πεζοδρόμιο ή τμήμα αυτού.

Ως λωρίδα επισήμανσης ορίζεται η λωρίδα διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδο του πεζοδρομίου και τον οδηγό όδευσης τυφλών, η οποία αποβλέπει στην προειδοποίηση για αλλαγή επιπέδου ή για την ύπαρξη εμποδίων ή κινδύνου μέσα στο ελεύθερο ύψος της ζώνης όδευσης πεζών, είναι κάθετη στον άξονα της κίνησης και έχει πλάτος 0,30 ως 0,60 μ.

1.6.3 Εμπόδια σε ύψος μικρότερο των 2,20 μ. μέσα ή έξω από την ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών πρέπει να αποφεύγονται και σε κάθε περίπτωση να προβάλλονται στο έδαφος με τρόπο ανιχνεύσιμο από το μπαστούνι των τυφλών. Έτσι πρέπει να προβλέπεται κατά περίπτωση :

1.6.3.1 προειδοποιητική σήμανση περιμετρικά του εμποδίου

1.6.3.2 υπερυψωμένη βάση

1.6.3.3 έδραση στο πεζοδρόμιο με όλη την τελική διάσταση χωρίς μείωση του πλάτους του εμποδίου.

Οι πλευρές του επιπέδου – βάσης θα πρέπει να βάφονται με διαγώνια διαγράμμιση σε χρώματα έντονης αντίθεσης.

1.6.4 Στοιχεία του πεζοδρομίου, όπως εσχάρες, υδροροές, αρμοί, κλπ. δεν πρέπει να διασπούν την ομοιομορφία του δαπέδου του πεζοδρομίου εμποδίζοντας την ομαλή κίνηση επ' αυτού.

Οι εσχάρες πρέπει κατά το δυνατόν να τοποθετούνται εκτός ελεύθερης ζώνης όδευσης, οι δε ράβδοι που τις αποτελούν να είναι κάθετες στην κίνηση και να δημιουργούν πυκνό πλέγμα.

Πρέπει να αποφεύγεται η δημιουργία εσοχών ή εξοχών με πλάτος μεγαλύτερο των 2 εκ. και βάθος ή ύψος μεγαλύτερο των 50 εκ. αντίστοιχα. Όπου όμως υπάρχουν τέτοιες πρέπει η απόληξή τους να είναι στρογγυλεμένη ή με φάλτσες ακμές.

1.6.5 Ιδιαίτερα επικίνδυνα είναι πάντα τα προσωρινά εμπόδια τα οποία συνήθως προκύπτουν από έργα επί του πεζοδρομίου.

Στην περίπτωση αυτή, εφόσον τα έργα γίνονται μέσα στην ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών, θα πρέπει να δημιουργείται μια νέα ελεύθερη ζώνη όδευσης, πλάτους τουλάχιστον 1,20 μ., σε παράπλευρη θέση με αντίστοιχη σήμανση, οδηγό όδευσης τυφλών, λωρίδα επισήμανσης, κλπ., ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής διακίνηση όλων των χρηστών του πεζοδρομίου.

Τα εμπόδια θα επισημαίνονται πάντα με κάποιο συνεχές κιγκλίδωμα βαμμένο συνήθως δίχρωμο σε έντονα χρώματα, που θα φωτίζεται κατά τις βραδινές ώρες, ώστε να είναι πάντα ορατό.

Τα προστατευτικά κιγκλιδώματα, σχήματος Π και ύψους τουλάχιστον 75 εκ., είναι τα ασφαλέστερα. Κατασκευάζονται από σιδηροσωλήνα βαρέως τύπου Φ2 INS με στρογγυλεμένες γωνίες, στο δε κάτω μέρος τους και σε ύψος 10 εκ. από το δάπεδο φέρουν οριζόντια μπάρα, για να είναι εύκολα ανιχνεύσιμα από το μπαστούνι των ατόμων με προβλήματα στην όραση.

1.7 ΦΥΤΕΥΣΗ

1.7.1 Φύτευση θα προβλέπεται σε ζώνες ελάχιστου πλάτους 0,50 – 0,70 μ. – το οποίο θα προστίθεται στο ελάχιστο πλάτος πεζοδρομίου – κατά μήκος του πεζοδρομίου. Εφόσον προβλέπονται μεμονωμένα δέντρα θα διατίθεται χώρος διαστάσεων 1,00 × 1,00 μ. ανά δέντρο.

1.7.2 Η φύτευση μπορεί να είναι υψηλή (δέντρα), χαμηλή (θάμνοι), έρπουσα (χλοοτάπητας) ή συνδυασμός αυτών.

1.7.3 Ο κορμός του δέντρου θα τοποθετείται τουλάχιστον 0,50 μ. μέσα από την ακμή του κρασπέδου. Όπου η ρυμοτομική γραμμή συμπίπτει με την οικοδομική, ανάλογα με το ριζικό σύστημα των δέντρων, πρέπει να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή της βλάβης των κτιρίων και των δομικών κατασκευών.

1.8 ΣΗΜΑΝΣΗ

1.8.1 Ως σήμανση εννοούμε κάθε μέσον που προσφέρει ενδείξεις, που αφορούν στην ασφάλεια και στην πληροφόρηση όλων των ατόμων που κινούνται στο πεζοδρόμιο.

1.8.2 Κάθε σήμανση πρέπει να είναι αντιληπτή από το σύνολο των ατόμων συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Πληροφορίες που αφορούν σε μια συγκεκριμένη κατηγορία ατόμων με ειδικές ανάγκες, πρέπει να παρέχονται στους χρήστες με τρόπο εύληπτο, χωρίς όμως να ενοχλούν τους υπολοίπους.

Σήμανση που αφορά σε μια συγκεκριμένη πληροφορία πρέπει να εμφανίζεται πάντα με τον ίδιο τρόπο, ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμη.

Σημάνσεις που αφορούν στην ασφάλεια του συνόλου των χρηστών ή και κάποιας ειδικής κατηγορίας χρηστών πρέπει να προηγούνται άλλων σημάνσεων.

Γενικά πρέπει να αποφεύγεται η πολυσήμανση.

1.8.3 Τα διάφορα είδη σήμανσης συνοψίζονται σε σήμανση :

1.8.3.1 επιδαπέδια, απαραίτητη για την πληροφόρηση των ατόμων με προβλήματα στην όραση, επιτυγχάνεται δε με αλλαγή της υφής του δαπέδου και συγχρόνως με έντονη χρωματική αντίθεση για τους αμβλύωπες.

1.8.3.2 με πινακίδες που, εφόσον είναι επί στύλου ή πάνω σε ειδικές βάσεις, πρέπει να τοποθετούνται πάντσα εκτός ελεύθερου πλάτους και ύψους της ζώνης όδευσης, εφόσον δε είναι επί τοίχων και παρέχουν μόνιμη πληροφόρηση – π.χ. ονόματα δρόμων, αριθμοί σπιτιών, τίτλοι δημόσιων υπηρεσιών, κλπ. – να τοποθετούνται σε ύψος 1,40 – 1,60 μ. από το δάπεδο και να είναι και ανάγλυφες και σε μορφή BRAILLE, ώστε να είναι δυνατόν να διαβαστούν με την αφή από τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

1.8.3.3 με φωτεινούς – ηχητικούς σηματοδότες, που ταυτόχρονα θα εκπέμπουν φωτεινό και ηχητικό σήμα και θα τοποθετούνται – εκτός από τα σημεία των διαβάσεων – και όπου υπάρχουν προσωρινά ή μόνιμα εμπόδια μέσα στη ζώνη όδευσης.

Ανάλογα με την χρήση τους οι ηχητικοί σηματοδότες θα πρέπει να εκπέμπουν διαφορετικής συχνότητας ήχους – αλλά πάντα τους ίδιους για παρόμοιες περιπτώσεις – ώστε να μην δημιουργείται σύγχυση στα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Σε διαβάσεις με ενδιάμεση νησίδα θα πρέπει να τοποθετείται ο ηχητικός σηματοδότης μόνο στην αρχή των διαβάσεων ώστε να αποφεύγεται η σύγχυση των ηχητικών σημάτων.

1.8.3.4 μέσω του σχήματος και του χρώματος των στοιχείων του αστικού εξοπλισμού, τα οποία πρέπει να εμφανίζονται πάντα στο ίδιο χρώμα και σχήμα, ώστε να γίνονται εύκολα αντιληπτά.

1.9 ΔΙΑΒΑΣΕΙΣ – ΝΗΣΙΔΕΣ

1.9.1 Διαβάσεις θα διαμορφώνονται κάθε 100 μ. τουλάχιστον και κατά προτίμηση κάθετα στη ροή της κυκλοφορίας. Σαν ελάχιστο πλάτος διάβασης ορίζονται τα 2,50 μ. Οι διαβάσεις θα χαρακτηρίζονται και με σήμανση στο οδόστρωμα, που θα υποδηλώνει την προτεραιότητα των πεζών και με σήμανση STOP επί του οδοστρώματος, τουλάχιστον 1 μ. πριν από τη διάβαση.

Όπου η σήμανση στις διαβάσεις ρυθμίζεται με φωτεινούς σηματοδότες προτείνεται να συνδυάζεται και με ηχητική σήμανση από αυτόματους ή ενεργοποιούμενους από τους πεζούς σηματοδότες, των οποίων οι μηχανισμοί χειρισμού θα είναι σε μια ζώνη ύψους 0,90 ως 1,20 μ. από το δάπεδο.

Στις διαβάσεις η σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με την στάθμη του οδοστρώματος θα γίνεται με σκάφες, πλάτους τουλάχιστον 1,50 μ., των οποίων η αρχή και το τέλος θα είναι χαρακτηρισμένα με λωρίδα επισήμανσης ώστε να προειδοποιούνται τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

1.9.2 Όταν το πλάτος του οδοστρώματος είναι μεγαλύτερο από 12 μ. ή το είδος της κυκλοφορίας το επιβάλλει, θα κατασκευάζονται νησίδες με πλάτος τουλάχιστον 1,50 μ.

Για περιπτώσεις οδοστρωμάτων πολύ μεγάλου πλάτους συνίσταται η κατασκευή υπέργειων (κατά προτίμηση) ή υπόγειων διαβάσεων, λαμβάνοντας μέριμνα για την παράλληλα κατασκευή ράμπων ή ανυψωτικών μηχανισμών ώστε να είναι δυνατή η χρήση τους και από άτομα με ειδικές ανάγκες.

Νησίδες με πλάτος μικρότερο των 3 μ. στα σημεία των διαβάσεων θα διακόπτονται, για πλάτος ίσο με το πλάτος των διαβάσεων και οπωσδήποτε όχι

μικρότερο από 2,50 μ., ώστε η διάβαση από το ένα πεζοδρόμιο στο άλλο να γίνεται ισόπεδα.

Η αρχή και το τέλος της νησίδας πρέπει να είναι χαρακτηρισμένα με υλικό ανιχνεύσιμο με το μαστούλι ώστε να προειδοποιούνται οι τυφλοί, σε περίπτωση δε νησίδων πλάτους μεγαλύτερου των 3 μ. στα σημεία αυτά – της αρχής και του τέλους – μπορούν να κατασκευάζονται σκάφες.

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην αντιμετώπιση της απορροής των όμβριων. Στις περιπτώσεις που τοποθετείται εσχάρα αποχέτευσης, η οποιαδήποτε διαμόρφωση δεν πρέπει να δημιουργεί προεξοχή στην επιφάνεια του δαπέδου μεγαλύτερη από 0,02 μ. και κατά προτίμηση εκτός ζώνης όδευσης πεζών.

1.10 ΚΑΛΥΨΗ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

1.10.1 Φαλτσογωνίες, ράμπες, βαθμίδες ή μηχανικά μέσα (ανελκυστήρες, αναβατόρια, κλπ.) χρησιμοποιούνται ανάλογα με την μορφολογία του εδάφους για την κάλυψη των υψομετρικών διαφορών κατά μήκος του πεζοδρομίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1				
Κάλυψη υψομετρικών διαφορών κατά μήκος του πεζοδρομίου				
A/A	Υψομετρική Διαφορά (μ.)	Τρόπος Κάλυψης	Max Κλίση	Ανεκτό Μήκος (μ.)
1	0,00 - 0,02	φαλτσογωνία	1:1 ή 100%	0,02
2	0,02 - 0,04	φαλτσογωνία	1:2 ή 50%	0,04
3	0,04 - 0,10	ράμπα	1:10 ή 10%	1
4	0,10 - 0,25	ράμπα	1:12 ή 8%	3
5	0,25 - 0,50	ράμπα	1:16 ή 6%	8
6	0,50 - 1,00	ράμπα ή βαθμίδες ή μηχανικό μέσο	1:20 ή 5%	10,00 άνω των 10 μ. παρεμβάλλεται επίπεδο τμήμα μήκους 1,50 μ.
7	1,00 μ. και άνω	ράμπα ή βαθμίδες ή μηχανικό μέσο	1:20 ή 5%	10,00 άνω των 10 μ. παρεμβάλλεται επίπεδο τμήμα μήκους 1,50 μ.

1.10.2 Σκάφες, πλάτους τουλάχιστον 1,50 μ. ή ίσο με το πλάτος της διάβασης πεζών, σε όλα τα σημεία όπου επιβάλλεται η κάλυψη υψομετρικών διαφορών εγκαρσώς του πεζοδρομίου, δηλαδή όπου επιβάλλεται η σύνδεση της στάθμης του πεζοδρομίου με την στάθμη του οδοστρώματος (π.χ. διαβάσεις πεζών, νησίδες, εσοχές στάθμευσης οχημάτων, στάσεις αστικών συγκοινωνιών, κλπ.).

Σε περιπτώσεις πεζοδρομίων μικρού πλάτους, όπου η κατασκευή σκαφών εγκαρσώς του πεζοδρομίου δημιουργεί προβλήματα, συνίσταται το κατέβασμα όλης

της γωνίας στη διασταύρωση των δύο οδών – λαμβάνοντας πρόνοια για την καλή απορροή των όμβριων – ή η κατασκευή ράμπας κατά τον άξονα της όδευσης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2				
Μήκη ράμπας εγκάρσιως του πεζοδρομίου				
Ύψος Πεζοδρομίου	Κλίση Ράμπας Επιθυμητή Περίπτωση	Κλίση Ράμπας Ανεκτή Περίπτωση	Απαιτούμενο Μήκος Ράμπας Επιθυμητή Περίπτωση	Απαιτούμενο Μήκος Ράμπας Ανεκτή Περίπτωση
0,000 - 0,07	5 (1:20)	8 (1:12)	1,4	0,84
0,071 - 0,10	6 (1:20)	8 (1:12)	2	1,2
0,101 - 0,12	7 (1:20)	6,2 (1:16)	2,4	1,42
0,121 - 0,15	8 (1:20)	6,2 (1:16)	3	2,2
0,151 και άνω	9 (1:20)	8 (1:12)	-	-

1.10.3 Βαθμίδες, πλάτους ίσου με το πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών και μέγιστου ύψους ριχτιού 15 εκ., θα κατασκευάζονται σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι κλίσεις θα υπερβαίνουν το 12 %.

Όπου είναι αναπόφευκτη η κατασκευή βαθμίδων θα κατασκευάζονται τουλάχιστον δύο.

1.10.4 Σε περιπτώσεις μεγάλων κλίσεων είναι δυνατή η εγκατάσταση μηχανικών μέσων (ανελκυστήρων, αναβατόριων, μηχανισμών ανόδου κλιμάκων, κλπ.). Ιδιαίτερη μέριμνα όμως στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να ληφθεί για την τήρηση όλων των κανόνων ασφαλείας και την συνεχή συντήρηση αυτών των μέσων.

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

2.1.1 Ως πεζόδρομος ορίζεται ο διαμορφωμένος υπαίθριος κοινόχρηστος ελεύθερος χώρος, που εξυπηρετεί αποκλειστικά την συνεχή, ασφαλή και χωρίς εμπόδιο κυκλοφορία των πεζών και εμποδιζόμενων ατόμων και επιτρέπεται να χρησιμοποιηθεί μόνο από τα οχήματα τροφοδοσίας και τα ειδικά οχήματα (πυροσβεστικά, ασθενοφόρα, οχήματα καθαριότητας του Δήμου, αστυνομικά, οχήματα οργανισμών κοινής ωφέλειας για την αντιμετώπιση επείγουσών αναγκών, οχημάτων που εκτελούν μετακομίσεις οικοσκευών, οχημάτων ατόμων με ειδικές ανάγκες, κλπ.) σύμφωνα πάντα με τις καθορισμένες προϋποθέσεις (ορισμένες ώρες, καθορισμένο ανώτατο όριο ταχύτητας, ορισμένο μικτό βάρος οχήματος, κλπ.).

2.1.2 Οι πεζοδρομήσεις, εκτός από γενικές, είναι δυνατόν να είναι :

2.1.2.1 περιοδικές, δηλαδή ο αποκλεισμός της οδού ή τμήματος αυτής από την κυκλοφορία οχημάτων να ισχύει για ορισμένες ώρες της ημέρας ή για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, λόγω ειδικών αναγκών

2.1.2.2 μερικές, δηλαδή να αποκλείονται τμήματα μόνο της οδού από την κυκλοφορία

2.1.2.3 μικτές περιοδικές, δηλαδή να αποκλείεται η οδός ή τμήμα αυτής από την κυκλοφορία ορισμένου τύπου οχήματος.

2.2 ΠΛΑΤΟΣ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ

2.2.1 Ως πλάτος πεζοδρόμου ορίζεται η απόσταση μεταξύ των δύο ρυμοτομικών γραμμών.

2.2.2 Ως ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών ορίζεται το απαραίτητο ελάχιστο πλάτος της επιφάνειας του πεζοδρόμου, που χρησιμοποιείται για την συνεχή, ασφαλή και ανεμπόδιστη κυκλοφορία κάθε κατηγορίας χρηστών.

Απαραίτητο ελάχιστο πλάτος της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών ορίζονται τα 3,00 μ., ώστε εκτός από την ανεμπόδιστη κυκλοφορία των χρηστών του πεζοδρόμου να είναι δυνατή και η διέλευση των ειδικών οχημάτων και των οχημάτων τροφοδοσίας.

Σε περιοχές, όπου η κύρια χρήση ορίζεται ως εμπορική από τον σχεδιασμό, απαιτείται πρόβλεψη ελάχιστου ελεύθερου πλάτους 1,20 μ. για τη δημιουργία ελεύθερης ζώνης στάσης μπροστά στις προθήκες καταστημάτων (ζώνη οπτικής συναλλαγής) πέραν της ελεύθερης ζώνης όδευσης πεζών.

Σε περιπτώσεις που τμήματα πεζόδρομου διατίθενται για εμπορικές, πολιτιστικές, ή άλλες δραστηριότητες, μόνιμες ή προσωρινές, το διατιθέμενο τμήμα του πεζόδρομου θα είναι εκτός της ελεύθερης ζώνης όδευσης και της ζώνης οπτικής συναλλαγής, θα πρέπει να καθορίζεται σαφώς από την παραχωρούσα Αρχή και να μην δημιουργεί κώλυμα στις λοιπές χρήσεις του πεζόδρομου.

Σε περιπτώσεις συνδυασμού διαφόρων χρήσεων και δραστηριοτήτων επί του πεζοδρόμου, όπως αντίστοιχα και στα πεζοδρόμια, το τελικό πλάτος του πεζόδρομου θα διαμορφώνεται ανάλογα.

2.2.3 Η ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών του πεζοδρόμου θα μένει υποχρεωτικά ακάλυπτη καθ' ύψος σε όλο το μήκος και πλάτος της.

2.3 ΔΑΠΕΔΟ ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΥ

2.3.1 Το δάπεδο των πεζοδρόμων ακολουθεί τις προδιαγραφές που προαναφέρθηκαν στο δάπεδο των πεζοδρομίων.

Ιδιαίτερη μέριμνα όμως πρέπει να λαμβάνεται κατά την κατασκευή του υποστρώματος και της τελικής επιφάνειας του δαπέδου της ελεύθερης ζώνης όδευσης, ώστε να αντέχουν καταπονήσεις τουλάχιστον 20 τόνων, δεδομένου ότι χρήση αυτών θα γίνεται και από τα ειδικά οχήματα.

2.3.2 Στην ελεύθερη ζώνη όδευσης θα κατασκευάζεται ο οδηγός όδευσης τυφλών, με τις ίδιες προδιαγραφές που προαναφέρθηκαν στα πεζοδρόμια, λαμβάνοντας μέριμνα ώστε ο οδηγός όδευσης τυφλών να απέχει από τα όρια της ελεύθερης ζώνης όδευσης τουλάχιστον 0,50 μ.

Οποιαδήποτε δε αλλαγή μέσα στην ελεύθερη ζώνη όδευσης, μόνιμη ή προσωρινή, που μπορεί να αφορά σε αλλαγή επιπέδου, μετατόπιση του άξονα της όδευσης, εμπόδιο, κλπ. θα αναγγέλλεται με λωρίδα επισήμανσης κάθετη στην όδευση. Με τον ίδιο τρόπο θα επισημαίνεται η αρχή και το τέλος του πεζοδρόμου, όταν δεν υπάρχει προστατευτικό κιγκλίδωμα ή άλλο μέσο διαχωρισμού του πεζοδρόμου από το οδόστρωμα.

2.3.3 Σε κάθε είσοδο του πεζοδρόμου θα υπάρχουν σκάφες για τη σύνδεση της στάθμης του οδοστρώματος με την στάθμη του πεζοδρόμου, καθώς και ειδική πινακίδα που θα αναγγέλλει την χρήση του πεζοδρόμου και θα προειδοποιεί για τον τρόπο λειτουργίας του.

2.4 ΛΟΙΠΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ

2.4.1 Όσον αφορά στα λοιπά χαρακτηριστικά των πεζοδρόμων, δηλαδή στην σήμανση, φύτευση, αστικό εξοπλισμό, κάλυψη υψομετρικών διαφορών, κλπ., ισχύουν οι αντίστοιχες προδιαγραφές των πεζοδρομίων.

2.4.2 Ειδικότερα για τον φωτισμό των πεζοδρόμων μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαφόρων τύπων χαρακτηριστικά (επίστυλα, προβολείς, φωτιστικά ασφαλείας, κλπ.) τα οποία όμως πάντοτε θα τοποθετούνται εκτός της ελεύθερης ζώνης όδευσης, θα εξοπλίζονται με λάμπες τέτοιας μορφής ώστε να μην διαφεύγουν φωτεινές δέσμες που θα ενοχλούσαν τους υπερκείμενους ενοίκους και θα είναι ανιχνεύσιμα από τα μπαστούνια των τυφλών εφόσον είναι επιδαπέδια.

2.4.3 Όπου κατασκευάζονται ράμπες ή κλίμακες συνίσταται η κατασκευή εκατέρωθεν αυτών κιγκλιδώματος ύψους 0,75 ως 0,90 μ., που θα εξέχει τουλάχιστον 30 εκ. από το πρώτο και το τελευταίο πάτημα.

Το κιγκλιδώμα πρέπει να φέρει συνεχή χειρολαβή, εύκολη στο πιάσιμο με την χούφτα, καλυμμένη με υλικό αντιολησθηρό και μονωτικό έναντι των καιρικών συνθηκών, η οποία θα εξέχει του παράπλευρου τοίχου – όπου υπάρχει τέτοιος – κατά τουλάχιστον 5 εκ.

Στο κάτω μέρος του κιγκλιδώματος πρέπει να κατασκευάζεται και δεύτερη οριζόντια μπάρα σε ύψος 10 εκ. από το δάπεδο ή να κατασκευάζεται αντίστοιχου ύψους σοβατεπί, ώστε να προστατεύονται και να διευκολύνονται τα άτομα εκείνα που δεν μπορούν να αντιληφθούν το πέρας της κλίμακας ή ράμπας (αμβλύωπες, τυφλοί, οι χρήστες αμαξιδίων, πατερίτσας ή μπαστουνιών, τα παιδιά, τα άτομα χαμηλού ύψους, οι ηλικιωμένοι, κλπ.).

Για ράμπες ή κλίμακες πλάτους μεγαλύτερου των 1,80 μ. συνίσταται η κατασκευή και ενδιάμεσου κιγκλιδώματος.

3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Για την στάθμευση των αυτοκινήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες απαιτείται ειδικά διαμορφωμένος χώρος με εύκολη πρόσβαση και μεγαλύτερες διαστάσεις από τις συνήθεις (περίπου 3,50 × 5,00 μ.).

Χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων ατόμων με ειδικές ανάγκες παράλληλοι με το πεζοδρόμιο πρέπει να αποφεύγονται. Εάν αυτό δεν είναι δυνατό τότε το μήκος της ειδικής αυτής θέσης δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο από 6,00 μ. ώστε να είναι δυνατή η διέλευση του ατόμου ανάμεσα από δύο σταθμευμένα - το ένα πίσω από το άλλο - αυτοκίνητα.

Για την σύνδεση της στάθμης του χώρου στάθμευσης με τυχόν παρακείμενο πεζοδρόμιο θα πρέπει να κατασκευάζεται σκάφη πλάτους τουλάχιστον 1,50 μ.

Όταν οι χώροι στάθμευσης εξυπηρετούν κάποιο κτίριο που στεγάζει δημόσιες υπηρεσίες, τράπεζες, θέατρα, κινηματογράφους, κλπ. τότε θα λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι θέσεις στάθμευσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες να βρίσκονται στην μικρότερη δυνατή απόσταση από αυτά – ει δυνατόν λιγότερο από 50 μ. – και να εξασφαλίζεται η αυτόνομη μετακίνηση και μεταφορά τους από τους χώρους στάθμευσης στην προσιτή από αυτά είσοδο του κτιρίου. Σε περιπτώσεις χώρων στάθμευσης που εξυπηρετούν ειδικούς χώρους, όπως π.χ. αρχαιολογικούς χώρους, αξιοθέατα, κλπ., θα πρέπει να λαμβάνεται ειδική μέριμνα για την ύπαρξη ειδικών θέσεων στάθμευσης οχημάτων ατόμων με ειδικές ανάγκες σε σημεία όσο το δυνατόν

πλησιέστερα και σε αποστάσεις που δεν θα ξεπερνούν τα 300 μ. Σε διαφορετική περίπτωση θα πρέπει να προβλέπεται ειδικό μεταφορικό μέσο (π.χ. όχημα χαμηλού δαπέδου με ράμπα επιβίβασης) από τους χώρους στάθμευσης στους ειδικούς αυτούς χώρους, για την μεταφορά των ατόμων με ειδικές ανάγκες και γενικότερα των εμποδιζόμενων ατόμων.

Η αναλογία των χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι 5 % επί του συνόλου των προβλεπόμενων θέσεων και τουλάχιστον μία θέση σε περιπτώσεις μικρών χώρων στάθμευσης.

Η θέση αυτή πρέπει να φέρει την κατάλληλη σήμανση, καθώς και το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης Αναπήρων, τόσο επίστευλη σε εμφανές σημείο, όσο και επί του δαπέδου, σε αυτή δε τη θέση θα απαγορεύεται η στάθμευση άλλων αυτοκινήτων.

Σε περίπτωση τοποθέτησης παρκόμετρων πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να τοποθετούνται σε θέσεις προσιτές από όλους τους χρήστες και τα εμποδιζόμενα άτομα ειδικότερα, οι δε μηχανισμοί χειρισμού τους να βρίσκονται σε μια ζώνη υψών από 0,90 ως 1,20 μ. από το δάπεδο.

Εξυπακούεται ότι, όπου αυτό είναι εφικτό, θα προβλέπεται η ύπαρξη θέσης στάσης, διαστάσεων ικανών να εξυπηρετήσει εμποδιζόμενο άτομο, εμπρός στην προσβάσιμη από αυτό είσοδο. Στην θέση αυτή θα απαγορεύεται η στάθμευση οιαδήποτε οχήματος και θα προβλέπεται η κατάλληλη σήμανση, τόσο επίστευλη σε εμφανές σημείο όσο και επιδαπέδια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΡΑΜΠΕΣ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΑΜΑΞΙΔΙΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Ράμπα ή βατό κεκλιμένο επίπεδο ονομάζεται κάθε επίπεδο που επιτρέπει την προσπέλαση ατόμων ή και αμαξιδίων, συνδέοντας δύο διαφορετικής στάθμης επιφάνειες.

Τα κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία μιας ράμπας είναι η κλίση και το πλάτος που καθορίζουν και τον βαθμό άνεσης κατά την χρήση της. Το πλάτος δε μιας ράμπας καθορίζει και τη δυνατότητα ταυτόχρονης ή μη χρήσης, από ένα ή περισσότερα άτομα με ή χωρίς αμαξίδιο.

Οι ράμπες ανάλογα με τη θέση και την χρήση τους διακρίνονται σε :

1.1 ράμπες κτιρίων (κατοικιών ή κτιρίων που χρησιμοποιούνται από το κοινό), οι οποίες είναι :

- 1.1.1 εξωτερικές, εφόσον συνδέουν τον εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο με την είσοδο του κτιρίου ή δύο κτίρια μεταξύ τους και μπορεί να είναι ανοιχτές, κλειστές ή ημιυπαίθριες ή
- 1.1.2 εσωτερικές, εφόσον συνδέουν εσωτερικούς χώρους του κτιρίου
- 1.2 κινδύνου, εφόσον χρησιμεύουν ως μέσο διαφυγής σε περίπτωση κινδύνου, οπότε εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο την κάθοδο και
- 1.3 ράμπες υπαίθριων χώρων, οι οποίες συνδέουν τμήματα υπαίθριων χώρων, π.χ. πλατειών, κήπων, αυλών, γηπέδων, κλπ.

Οι ράμπες ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής τους διακρίνονται σε :

- 1.4 μόνιμες, όταν έχουν μόνιμη θέση και μορφή, οπότε μπορεί να είναι σταθερές ή κυλιόμενες ανάλογα με τη δυνατότητα που έχει το δάπεδό τους να κινηθεί ή όχι
- 1.5 κινητές, όταν παρέχουν τη δυνατότητα αλλαγής θέσης ή και κλίσης και
- 1.6 φορητές, όταν παρέχουν τη δυνατότητα εύκολης μεταφοράς τους από ένα άτομο.

2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα λειτουργικά στοιχεία μιας ράμπας είναι :

- η κλίση
- το μήκος
- το πλάτος
- τα πλατύσκαλα
- το σχήμα
- το δάπεδο
- τα στοιχεία προστασίας και ασφάλειας του χρήστη.

2.1 ΚΛΙΣΗ ΡΑΜΠΑΣ

Η κλίση της ράμπας αποτελεί το κυριότερο χαρακτηριστικό στοιχείο της και καθορίζει την άνετη και ασφαλή χρήση της. Κυμαίνεται από 0 % - η ιδανική περίπτωση – και μπορεί να φτάσει στο 10 % ανάλογα με το μήκος και την χρήση της.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3				
Κάλυψη υψομετρικών διαφορών - προτεινόμενες κλίσεις σε ράμπες				
A/A	Υψομετρική Διαφορά (μ.)	Τρόπος Κάλυψης	Max Κλίση	Ανεκτό Μήκος (μ.)
1	0,00 - 0,02	φαλτσογωνία	1:1 ή 100%	0,02
2	0,02 - 0,04	φαλτσογωνία	1:2 ή 50%	0,04
3	0,04 - 0,10	ράμπα	1:10 ή 10%	1
4	0,10 - 0,25	ράμπα	1:12 ή 8%	3
5	0,25 - 0,50	ράμπα	1:16 ή 6%	8

6	0,50 και άνω	ράμπα ή μηχανικό μέσο	1:20 ή 5%	10,00 άνω των 10 μ. παρεμβάλλεται επίπεδο τμήμα μήκους 1,50 μ.
---	--------------	-----------------------	-----------	--

2.2 ΜΗΚΟΣ ΡΑΜΠΑΣ

Το μήκος μιας ράμπας είναι συνάρτηση της κλίσης της, έτσι ώστε ο συνδυασμός αυτών των δύο χαρακτηριστικών να εξασφαλίζει την μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια και άνεση στον χρήστη.

Όταν όμως το μήκος της ράμπας ξεπερνά τα 10,00 μ. τότε επιβάλλεται η κατασκευή οριζόντιου τμήματος (πλατύσκαλου) ελάχιστου μήκους 1,50 μ. και πλάτους που δεν θα υπολείπεται του πλάτους της ράμπας.

2.3 ΠΛΑΤΟΣ ΡΑΜΠΑΣ

Το πλάτος της ράμπας πρέπει να εξασφαλίζει την ασφαλή και άνετη διακίνηση του χρήστη. Το συνιστώμενο ελεύθερο πλάτος ράμπας μεταξύ των περιζωμάτων της γενικά είναι 1,30 μ.

Το πλάτος αυτό δεν επιτρέπει την διασταύρωση δύο αμαξιδίων. Για αυτή την περίπτωση το ελάχιστο απαιτούμενο πλάτος είναι 1,70 μ. Σε περίπτωση κατοικιών το πλάτος μπορεί να μειωθεί στα 0,90 μ.

2.4 ΠΛΑΤΥΣΚΑΛΑ

Εκτός από τα πλατύσκαλα που αναφέρονται στην παρ. 2.2, πλατύσκαλα επιβάλλεται να κατασκευάζονται και στην αρχή και το τέλος μιας ράμπας καθώς και σε κάθε σημείο αλλαγής της διεύθυνσής της.

Τα πλατύσκαλα αλλαγής διεύθυνσης ονομάζονται πλατύσκαλα ελιγμών και πρέπει να εξασφαλίζουν τη δυνατότητα στροφής των αμαξιδίων, που απαιτεί ελεύθερο χώρο διαμέτρου 1,50 μ.

2.5 ΣΧΗΜΑ ΡΑΜΠΑΣ

Το σχήμα μιας ράμπας καθορίζεται από την κατεύθυνση του δαπέδου της και μπορεί να είναι αντίστοιχα ευθύγραμμο, τεθλασμένο, καμπύλο ή και μικτό.

2.6 ΔΑΠΕΔΟ

Δάπεδο ράμπας ονομάζεται η βατή επιφάνεια της ράμπας που χρησιμοποιείται από τους χρήστες της.

Η επιφάνεια αυτή πρέπει να είναι από υλικό αντλιοσθητικό, ομοιογενές, σταθερό, με αντοχή στην χρήση και τις καιρικές συνθήκες – προκειμένου για εξωτερικές ράμπες – με μικρή αντανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση.

Μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται ώστε η υφή του δαπέδου να μην δυσχεραίνει την κίνηση των αμαξιδίων και των ατόμων με πατερίτσες, μπαστούνια ή άλλα βοηθητικά μέσα.

2.7 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ

Τα στοιχεία αυτά είναι :

- το στηθαίο ή το κιγκλίδωμα ή ο συνδυασμός και των δύο
- ο χειρολισθήρας και
- το περίζωμα (σοβατεπί)

2.7.1 ΣΤΗΘΑΙΟ Ή ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑ Ή ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΑΥΤΩΝ

Κύριο χαρακτηριστικό τους είναι το ύψος και η κατασκευή τους, τα οποία πρέπει να εξασφαλίζουν τον χρήστη από πιθανή πτώση ή τραυματισμό και παράλληλα να παρέχουν τη δυνατότητα ασφαλούς τοποθέτησης των χειρολισθήρων σε κατάλληλο ύψος.

Ως το πιο κατάλληλο συνολικό ύψος του στηθαίου ή κιγκλιδώματος θεωρούνται τα 0,90 μ.

2.7.2 ΧΕΙΡΟΛΙΣΘΗΡΑΣ

Το υλικό, η μορφή και η αγκύρωσή του πρέπει να εξασφαλίζουν την συγκράτηση ή την έλξη του χρήστη από αυτόν, χωρίς ταυτόχρονα να διακόπτουν την συνέχεια της κίνησης της παλάμης του χεριού πάνω σε αυτόν.

Η επιφάνεια χρήσης του χειρολισθήρα πρέπει να είναι λεία και ευχάριστη στην αφή.

Η μορφή του πρέπει να επιτρέπει την ασφαλή και άνετη λαβή από την παλάμη του χρήστη. Μια τέτοια μορφή είναι εκείνη με στρογγυλή ή στρογγυλεμένη διατομή, διαμέτρου 4 – 5 εκ. τουλάχιστον κατά το τμήμα της χρήσης.

Η αγκύρωση του χειρολισθήρα μπορεί να γίνει επί του στηθαίου ή στην εσωτερική πλευρά του ή επί τοίχου. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις η ελεύθερη

απόσταση του χειρολισθήρα από την τελική επιφάνεια του στήθαιου ή τοίχου πρέπει να είναι 4,5 – 5 εκ. Η επιφάνεια αυτή πρέπει να είναι λεία ώστε να αποκλείει τον τραυματισμό των αρθρώσεων των δακτύλων του χρήστη. Στην πρώτη περίπτωση το διάκενο μεταξύ χειρολισθήρα και στέψης στήθαιου πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 5 – 15 εκ.

Συνίσταται η τοποθέτηση πάντα δύο συνεχών χειρολισθήρων και από τις δύο πλευρές της ράμπας, σε ύψη 0,90 και 0,70 μ. από το δάπεδο, ώστε να διευκολύνονται όλοι οι χρήστες, καθώς και τα παιδιά, τα άτομα μικρού ύψους και οι χρήστες αμαξιδίου.

Εάν οι χειρολισθήρες πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σαν βοηθητικά μέσα, για έλξη του χρήστη της ράμπας από αυτούς, τότε ενδείκνυται η ελεύθερη απόσταση μεταξύ τους να μην υπερβαίνει τα 0,90 μ.

Τέλος οι χειρολισθήρες πρέπει να προεξέχουν πάντα 30 εκ. τουλάχιστον οριζόντια, στην αρχή και το τέλος μιας ράμπας και να συνεχίζονται στα πλατύσκαλα.

2.7.3 ΠΕΡΙΖΩΜΑ (ΣΟΒΑΤΕΠΙ)

Είναι απαραίτητο να υπάρχει σε κάθε περίπτωση ράμπας, ώστε να εμποδίζει αφενός τους τροχούς του αμαξιδίου να πλησιάζουν τα κατακόρυφα στοιχεία της ράμπας με κίνδυνο τραυματισμού του χρήστη, και αφετέρου την εκτροπή του αμαξιδίου.

Το ύψος του περιζώματος πρέπει να κυμαίνεται από 5 μέχρι 10 εκ.

Σε περίπτωση μη ύπαρξης περιζώματος εκατέρωθεν της ράμπας και εφόσον υπάρχει κιγκλίδωμα αντί στήθαιου, θα πρέπει να τοποθετείται οριζόντια μπάρα, σε απόσταση 10 εκ. από το δάπεδο.

3. ΣΗΜΑΝΣΗ

Είναι απαραίτητο, οπουδήποτε υπάρχει ράμπα, να επισημαίνεται κατάλληλα η ύπαρξή της, ιδιαίτερα αν οι χρήστες της είναι και άτομα με προβλήματα στην όραση. Έτσι στην αρχή, το πέρας και τα σημαία αλλαγής της διεύθυνσης της ράμπας πρέπει να κατασκευάζονται λωρίδες επισήμανσης, κάθετες στον άξονα της κίνησης, πλάτους 0,30 – 0,60 μ., διαφορετικής υφής και χρώματος από το δάπεδο της ράμπας.

4. ΚΛΙΜΑΚΕΣ Ή ΣΚΑΛΕΣ

Κλίμακα ή σκάλα ονομάζεται ένα σύνολο βαθμίδων, που χρησιμοποιείται για την κατακόρυφη και αυτοδύναμη πρόσβαση ατόμων από ένα βατό επίπεδο σε ένα άλλο.

Οι βαθμίδες αποτελούνται από δύο τεμνόμενα επίπεδα : ένα οριζόντιο, το πάτημα και ένα κατακόρυφο ή κεκλιμένο, υπαρκτό ή νοητό, το ύψος ή μέτωπο ή ρίχτι. Η τομή αυτών των δύο επιπέδων ονομάζεται ακμή της βαθμίδας. Το οικοδομικό στοιχείο που φέρει τις βαθμίδες ονομάζεται βαθμιδοφόρος.

Ο χώρος, ανοιχτός ή κλειστός, που περιέχει την ή τις κλίμακες ονομάζεται κλιμακοστάσιο, τα δε τμήματα των κλιμάκων μεταξύ των πλατύσκαλων ενός κλιμακοστασίου ονομάζονται βραχίονες.

Τα κύρια χαρακτηριστικά στοιχεία μιας κλίμακας είναι το ύψος και το πλάτος των βαθμίδων της, που καθορίζουν τελικά την κλίση της και κατ' επέκταση τον βαθμό άνεσης κατά την χρήση της, αλλά και το πλάτος της κλίμακας που εξαρτάται από το μήκος των βαθμίδων της και καθορίζεται από την απόσταση μεταξύ των κατακόρυφων επιπέδων (τοιχοί, στηθαία ή κιγκλιδώματα), υπαρκτών ή νοητών, που την περιέχουν.

Οι κλίμακες ανάλογα με την θέση και την χρήση τους διακρίνονται σε :

1.1 κλίμακες κτιρίων (κατοικιών ή κτιρίων που χρησιμοποιούνται από το κοινό), οι οποίες είναι :

1.1.1 εξωτερικές, εφόσον συνδέουν τον εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο με την είσοδο του κτιρίου ή δύο κτίρια μεταξύ τους και μπορεί να είναι ανοιχτές, κλειστές ή ημιυπαίθριες ή

1.1.2 εσωτερικές, εφόσον συνδέουν εσωτερικούς χώρους ενός κτιρίου

Οι κλίμακες κτιρίων μπορεί επίσης να είναι :

1.1.3 κύριες κλίμακες, εφόσον εξυπηρετούν τις κύριες εισόδους και τους χώρους κύριας χρήσης του κτιρίου ή

1.1.4 βοηθητικές ή δευτερεύουσες, εφόσον εξυπηρετούν τις δευτερεύουσες εισόδους ή τους βοηθητικούς χώρους και εγκαταστάσεις του κτιρίου.

1.2 κλίμακες κινδύνου, εφόσον χρησιμεύουν ως μέσο διαφυγής σε περίπτωση κινδύνου και εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο την κάθοδο και

1.3 κλίμακες υπαίθριων χώρων, οι οποίες συνδέουν τμήματα υπαίθριων χώρων, π.χ. κήπων, πλατειών, αυλών, γηπέδων, κλπ.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και οι λεγόμενες ραμπόσκαλες, οι κλίμακες δηλαδή εκείνες των οποίων το πάτημα παρουσιάζει κλίση (μέχρι 2 %) προς την

εμπρόσθια ακμή του και το πλάτος του επιτρέπει την εκτέλεση ενός ή περισσότερων βημάτων.

Οι κλίμακες ανάλογα με τον τρόπο κατασκευής τους διακρίνονται σε :

1.4 μόνιμες, όταν έχουν μόνιμη θέση και μορφή, οπότε μπορεί να είναι σταθερές ή κυλιόμενες ανάλογα με τη δυνατότητα που έχει το δάπεδό τους να κινηθεί ή όχι

1.5 κινητές, όταν παρέχουν τη δυνατότητα αλλαγής θέσης ή και κλίσης και

1.6 φορητές, όταν παρέχουν τη δυνατότητα εύκολης μεταφοράς τους από ένα άτομο. Αυτές διακρίνονται σε ευθύγραμμες (απλές ή τηλεσκοπικές) αρθρωτές ή σπαστές και σχοινοκλίμακες διαφόρων ειδών και υλικών.

Μια επίσης κατηγορία κλιμάκων είναι και οι μνημειακές κλίμακες, με κύριο χαρακτηριστικό την εντυπωσιακή εμφάνιση σε συνδυασμό με μνημειακούς χώρους ή κτίρια.

2. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Τα λειτουργικά στοιχεία μιας κλίμακας είναι :

- η κλίση
- η γραμμή ανάβασης
- ο φανός ή φανάρι
- το πλάτος
- η μεταρρύθμιση των βαθμίδων
- το μήκος
- τα πλατύσκαλα
- το σχήμα
- η μορφή
- τα υλικά κατασκευής και επένδυσης
- τα στοιχεία προστασίας και ασφάλειας του χρήστη.

2.1 ΚΛΙΣΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Η κλίση μιας κλίμακας αποτελεί το κυριότερο χαρακτηριστικό στοιχείο της και καθορίζει την άνετη και ασφαλή χρήση της.

Η κλίση αφορά ουσιαστικά τον βαθμιδοφόρο της κλίμακας και εξαρτάται από την αριθμητική σχέση μεταξύ ύψους και πλάτους της βαθμίδας της, στη θέση της

νοητής γραμμής ανάβασης της κλίμακας. Η σχέση αυτή καθορίζεται εμπειρικά από τους τύπους :

2.1.1 τύπος βηματισμού : $2u + \pi = 63$ εκ., όπου u = ύψος της βαθμίδας σε εκατοστά, π = πλάτος της βαθμίδας σε εκατοστά και σε προβολή εκ των άνω.

Η διάσταση 63 εκ. προκύπτει από τον μέσο όρο βηματισμού ενήλικου ατόμου.

2.1.2 τύπος άνεσης : $\pi - u = 12$ εκ.

2.1.3 τύπος ασφάλειας : $\pi + u = 46 \pm 1$ εκ.

Οι συνιστώμενες διαστάσεις ύψους και πλάτους βαθμίδας, ώστε να εξασφαλίζεται η άνετη και ασφαλής χρήση τους από όλα τα εμποδιζόμενα άτομα που μπορούν να βαδίσουν, είναι 15 εκ. και 33 εκ. αντίστοιχα για το ύψος και το πλάτος των βαθμίδων.

2.2 ΓΡΑΜΜΗ ΑΝΑΒΑΣΗΣ

Γραμμή ανάβασης ονομάζεται η νοητή γραμμή κίνησης του χρήστη, και καθορίζει τη θέση της άνετης και ασφαλούς ανάβασης ή κατάβασης της κλίμακας.

Η θέση της γραμμής αυτής έχει καθοριστεί εμπειρικά στα 55 εκ. από την πλησιέστερη πλευρά του φανού και πρέπει σε αυτή τη θέση τα πλάτη των βαθμίδων να είναι ίσα.

2.3 ΦΑΝΟΣ Ή ΦΑΝΑΡΙ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Φανός ή φανάρι κλίμακας ονομάζεται το διάκενο που καθορίζεται από τις εσωτερικές παρειές των βαθμίδων και πλατύσκαλων ή τοίχων.

Στα κλιμακοστάσια κτιρίων που χρησιμοποιούνται από το κοινό, και ιδιαίτερα σε εκείνα των σχολείων, το καθαρό πλάτος του φανού συνιστάται να μην υπερβαίνει τα 25 εκ. για λόγους ασφαλείας.

2.4 ΠΛΑΤΟΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Πλάτος κλίμακας ονομάζεται η μικρότερη ελεύθερη απόσταση μεταξύ των κατακόρυφων επιπέδων, υπαρκτών ή νοητών, που την περιέχουν. Σε μια ευθύγραμμη κλίμακα το πλάτος της συμπίπτει με το μήκος των βαθμίδων της.

Τα ελάχιστα πλάτη κλιμάκων καθορίζονται ανάλογα με την κατηγορία αλλά και την χρήση της, σύμφωνα με τα αντίστοιχα άρθρα του ΓΟΚ.

2.5 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ

Μεταρρύθμιση των βαθμίδων ονομάζεται το σύνολο των μεθόδων σχεδιασμού των καμπυλόμορφων κλιμάκων, για την βελτίωση των σφηνοειδών βαθμίδων προς την πλευρά του φανού.

Κατά τη διαδικασία αυτή το πλάτος (πάτημα) παραμένει σταθερό στη θέση της γραμμής ανάβασης ενώ μειώνεται κατάλληλα στην πλευρά του φανού, αφήνοντας τελικά για κάθε βαθμίδα ελάχιστο πλάτος τουλάχιστον 7 εκ.

Σε περίπτωση στροφής της γραμμής ανάβασης κατά 180° είναι σκόπιμο για αισθητικούς αλλά και για λειτουργικούς λόγους η μεταρρύθμιση αυτή να περιλαμβάνει τουλάχιστον 14 βαθμίδες συμμετρικά ως προς τον άξονα στροφής.

Σφηνοειδής βαθμίδες πρέπει να αποφεύγονται γενικά και ιδίως στα κτίρια συνάθροισης κοινού.

Αν το ελάχιστο πλάτος μιας σφηνοειδούς βαθμίδας είναι ίσο ή μεγαλύτερο του πατήματος στη γραμμή ανάβασης, τότε η βαθμίδα δεν θεωρείται σφηνοειδής.

2.6 ΜΗΚΟΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Μήκος κλίμακας ονομάζεται το μήκος του αναπτύγματος της γραμμής ανάβασης. Το μήκος αυτό δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 4 – 4,5 μ. χωρίς την μεσολάβηση πλατύσκαλου.

2.7 ΠΛΑΤΥΣΚΑΛΑ

Πλατύσκαλα ονομάζονται τα πατήματα μιας κλίμακας που έχουν πλάτος πολλαπλάσιο του πλάτους του πατήματος των βαθμίδων της και χρησιμεύουν κύρια για την πρόσκαιρη και ασφαλή ανάπαυση του χρήστη, ή για την αλλαγή διεύθυνσης του φορέα ή των βαθμιδοφόρων ή ακόμα για την αρχή και το τέλος της κλίμακας.

Το πλάτος τους πρέπει να επιτρέπει τουλάχιστον ένα ή περισσότερα βήματα του χρήστη πριν από το επόμενο ύψος βαθμίδας και να είναι τουλάχιστον 1,20 μ.

Γενικά, και οπωσδήποτε στα κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό, πρέπει να μεσολαβούν πλατύσκαλα κάθε 10 ως 12 το πολύ ύψη κλίμακας, ανεξάρτητα από το αν αλλάζει η διεύθυνση της κλίμακας ή όχι. Μεμονωμένες βαθμίδες δεν πρέπει να κατασκευάζονται σε καμία περίπτωση, οι μικρές δε αυτές υψομετρικές διαφορές θα πρέπει να καλύπτονται με ράμπες κλίσης 5 %.

2.8 ΣΧΗΜΑ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Το σχήμα μιας κλίμακας καθορίζεται από την γραμμή ανάβασής της και μπορεί να είναι ευθύγραμμο, τεθλασμένο, καμπύλο ή μικτό.

2.9 ΜΟΡΦΗ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Η μορφή μιας κλίμακας καθορίζεται από τον τρόπο κατασκευής και στήριξης των βαθμίδων της. Έτσι μπορεί να είναι συμπαγής, φτερωτή, πτυχωτή, κλπ. Κατά τον σχεδιασμό κλίμακας θα πρέπει να προτιμάται για λόγους ασφαλείας μια κλίμακα με πατήματα και ύψη πλήρη χωρίς «κορωνίδα» - δηλαδή προεξοχή του πατήματος – όπου το ύψος με το υποκείμενο πάτημα θα σχηματίζουν γωνία 15°.

2.10 ΥΛΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Τα υλικά κατασκευής του φορέα μιας κλίμακας μπορεί να είναι το οπλισμένο σκυρόδεμα, το ξύλο, ο σίδηρος ή άλλα υλικά σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Απαραίτητα όμως πρέπει να παρέχουν στον χρήστη την απαιτούμενη σταθερότητα και ασφάλεια.

Ανεξάρτητα από τα υλικά κατασκευής της μια κλίμακα μπορεί να επενδυθεί με διάφορα υλικά, π.χ. ξύλο, μάρμαρο, μοκέτα, πλαστικό, κεραμικά πλακίδια, κλπ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιλογή του υλικού επένδυσης είναι η αντιολησθηρότητά του, η ομοιογένειά του, η σταθερότητά του, η αντοχή του στη χρήση και τις καιρικές συνθήκες – προκειμένου για εξωτερικές κλίμακες – η μικρή αντανακλαστικότητα του και η ευκολία του στον καθαρισμό και την συντήρηση.

2.11 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΧΡΗΣΤΗ

Τα στοιχεία αυτά είναι :

- το κιγκλίδωμα ή το στηθαίο ή συνδυασμός αυτών
- ο χειρολισθήρας και
- το περίζωμα ή σοβατεπί.

2.11.1 ΣΤΗΘΑΙΟ Ή ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑ Ή ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΑΥΤΩΝ

Κύριο χαρακτηριστικό τους είναι το ύψος και η κατασκευή τους, τα οποία πρέπει να εξασφαλίζουν τον χρήστη από πιθανή πτώση ή τραυματισμό και παράλληλα να παρέχουν τη δυνατότητα ασφαλούς τοποθέτησης των χειρολισθήρων σε κατάλληλο ύψος.

Ως το πιο κατάλληλο συνολικό ύψος του σθηθαίου ή κιγκλιδώματος θεωρούνται τα 0,90 μ.

2.11.2 ΧΕΙΡΟΛΙΣΘΗΡΑΣ

Το υλικό, η μορφή και η αγκύρωσή του πρέπει να εξασφαλίζουν την συγκράτηση ή την έλξη του χρήστη από αυτόν, χωρίς ταυτόχρονα να διακόπτουν την συνέχεια της κίνησης της παλάμης του χεριού πάνω σε αυτόν.

Η επιφάνεια χρήσης του χειρολισθήρα πρέπει να είναι λεία και ευχάριστη στην αφή.

Η μορφή του πρέπει να επιτρέπει την ασφαλή και άνετη λαβή από την παλάμη του χρήστη. Μια τέτοια μορφή είναι εκείνη με στρογγυλή ή στρογγυλεμένη διατομή, διαμέτρου 4 – 5 εκ. τουλάχιστον κατά το τμήμα της χρήσης.

Η αγκύρωση του χειρολισθήρα μπορεί να γίνει επί του σθηθαίου ή στην εσωτερική πλευρά του ή επί τοίχου. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις η ελεύθερη απόσταση του χειρολισθήρα από την τελική επιφάνεια του σθηθαίου ή τοίχου πρέπει να είναι 4,5 – 5 εκ. Η επιφάνεια αυτή πρέπει να είναι λεία ώστε να αποκλείει τον τραυματισμό των αρθρώσεων των δακτύλων του χρήστη. Στην πρώτη περίπτωση το διάκενο μεταξύ χειρολισθήρα και στέψης σθηθαίου πρέπει να κυμαίνεται μεταξύ 5 – 15 εκ.

Συνίσταται η τοποθέτηση πάντα δύο συνεχών χειρολισθήρων και από τις δύο πλευρές της ράμπας, σε ύψη 0,90 και 0,70 μ. από την ακμή της βαθμίδας, ώστε να διευκολύνονται όλοι οι χρήστες, καθώς και τα παιδιά και τα άτομα μικρού ύψους.

Εάν οι χειρολισθήρες πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σαν βοηθητικά μέσα, για έλξη του χρήστη της κλίμακας από αυτούς, τότε ενδείκνυται η ελεύθερη απόσταση μεταξύ τους να μην υπερβαίνει τα 0,90 μ.

Σε περίπτωση κλιμάκων με βαθμίδες μεγάλου πλάτους συνίσταται η τοποθέτηση χειρολισθήρα και ενδιάμεσα.

Τέλος πρέπει οι χειρολισθήρες να προεξέχουν πάντα 30 εκ. τουλάχιστον οριζόντια, στην αρχή και το τέλος μιας κλίμακας και να συνεχίζονται στα πλατύσκαλα.

2.11.3 ΠΕΡΙΖΩΜΑ (ΣΟΒΑΤΕΠΙ)

Είναι απαραίτητο να υπάρχει σε κάθε περίπτωση κλίμακας, ώστε να εμποδίζει τα βοηθήματα των εμποδιζόμενων ατόμων να πλησιάζουν τα κατακόρυφα στοιχεία της κλίμακας με κίνδυνο τραυματισμού ή και εκτροπής τους.

Το ύψος του περιζώματος πρέπει να κυμαίνεται από 5 μέχρι 10 εκ.

Σε περίπτωση μη ύπαρξης περιζώματος εκατέρωθεν της κλίμακας και εφόσον υπάρχει κυκλίδωμα αντί στηθαίου, θα πρέπει να τοποθετείται οριζόντια μπάρα, σε απόσταση 10 εκ. από την ακμή των βαθμίδων.

3. ΣΗΜΑΝΣΗ

Είναι απαραίτητο, οπουδήποτε υπάρχει κλίμακα, να επισημαίνεται κατάλληλα η ύπαρξή της, ιδιαίτερα αν οι χρήστες της είναι και άτομα με προβλήματα στην όραση. Ειδική μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται για την επισήμανση της αρχής και του τέλους της κλίμακας, αλλά και των σημείων αλλαγής της διεύθυνσής της, με την κατασκευή λωρίδων επισήμανσης πλάτους 60 εκ., από υλικό διαφορετικής υφής και έντονης χρωματικής αντίθεσης με την επένδυση των βαθμίδων. Απαραίτητη επίσης είναι και η επισήμανση με έντονη χρωματική αντίθεση των ακμών όλων των βαθμίδων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Πρέπει να αποφεύγονται υψομετρικές διαφορές κατά τη μελέτη κτιρίων και υπαίθριων χώρων σε οποιαδήποτε στάθμη.

Πρέπει εφόσον υπάρχουν περισσότεροι από ένα όροφοι να εγκαθίσταται ανελκυστήρας.

Αναπόφευκτες υψομετρικές διαφορές σε νέα κτίρια και υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, πρέπει να καλύπτονται με κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) μέγιστης κλίσης 5%.

Σε υφιστάμενα κτίρια και υπαίθριους κοινόχρηστους χώρους, αν υπάρχουν υψομετρικές διαφορές, καλύπτονται κατά προτίμηση με κεκλιμένα επίπεδα κλίσης 5% ως 8% . Αν αυτό είναι αδύνατον τότε πρέπει να επιλεγεί ένα από τα ακόλουθα μηχανικά συστήματα ανύψωσης :

- 1.1. ανελκυστήρας
- 1.2. αναβατόριο κατακόρυφης κίνησης
- 1.3. αναβατόριο κλιμάκων

Οι κυλιόμενες κλίμακες και οι μεταφορικές ταινίες προσώπων δεν εντάσσονται στην παραπάνω κατηγορία μηχανικών μέσων, γιατί δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλα τα άτομα.

2. ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι ανελκυστήρες προσώπων πρέπει να τοποθετούνται σε στρατηγικά σημεία των κτιρίων, κοντά στην κύρια είσοδο και το κλιμακοστάσιο. Η ύπαρξή τους πρέπει να σημαίνεται κατάλληλα. Η πρόσβαση σε αυτούς από τη στάθμη του πεζοδρομίου ή του χώρου στάθμευσης πρέπει να είναι ισόπεδη ή να γίνεται από κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5%.

Οι ανελκυστήρες προσώπων πρέπει να είναι προσβάσιμοι από όλα τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Σε κτίρια με περισσότερους από έναν ανελκυστήρες, πρέπει ένας τουλάχιστον να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από άτομα με ειδικές ανάγκες. Αυτός ο ανελκυστήρας πρέπει να καλείται ανεξάρτητα από τους υπόλοιπους, ιδιαίτερα όταν αυτοί είναι αυτόματοι και υπάρχει ένας μόνο διακόπτης κλίσης για όλους.

2.1. ΘΑΛΑΜΟΙ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ

Ελάχιστες (εσωτερικές) διαστάσεις θαλάμου: 1,10 × 1,40 μ. Η είσοδος πρέπει να γίνεται από τη μικρότερη πλευρά (1,10 μ.) του θαλάμου. Οι διαστάσεις αυτές δεν επιτρέπουν τη στροφή αναπηρικού αμαξιδίου κατά 180° - αν υπάρχει τέτοια απαίτηση τότε ο θάλαμος πρέπει να έχει διαστάσεις 1,50 × 1,50 μ. Αν η είσοδος και έξοδος γίνεται υπό γωνία 45° και από δύο πόρτες, τότε οι ελάχιστες διαστάσεις είναι 1,40 × 1,40 μ.

Σε κτίρια με τέσσερις ορόφους και άνω είναι προτιμότερο ο ανελκυστήρας να έχει διαστάσεις 1,10 × 2,20 μ. για να δέχεται και φορείο.

Τα εσωτερικά τοιχώματα πρέπει να είναι αντοχής από μη ανακλαστικό υλικό. Πρέπει να έχουν χρωματική αντίθεση με το δάπεδο.

Είναι αναγκαίο να υπάρχει περιμετρικά στα τοιχώματα χειρολισθήρας εντόνου χρώματος σε ύψος 0,90 μ. από το δάπεδο και αναδιπλούμενο κάθισμα.

Το δάπεδο πρέπει να είναι αντιολισθηρό, λείο και να διευκολύνει τους ελιγμούς αναπηρικού αμαξιδίου. Πρέπει να μη γίνεται χρήση χαλιού ή μοκέτας.

Ο φωτισμός στο δάπεδο να είναι 50 – 75 lux, κάθετος, ομοιόμορφα κατανομημένος. Οι χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, όταν δεν υπάρχει χώρος για περιστροφή, χρειάζονται καθρέπτη τοποθετημένο απέναντι από την πόρτα, του οποίου η κάτω πλευρά πρέπει να απέχει από το δάπεδο 0,70 μ. και η επάνω να φτάνει σε ύψος 2,00 μ.

2.2. ΠΟΡΤΕΣ

Το ελάχιστο καθαρό άνοιγμα της πόρτας πρέπει να είναι 0,85 μ.

Στα κτίρια με αποκλειστική χρήση κατοικίας οι πόρτες του φρέατος μπορεί να είναι και ανοιγόμενες, όμως ο μηχανισμός (ελατήριο) που τις κλείνει πρέπει να ρυθμίζεται κατάλληλα, για την απρόσκοπτη χρήση των ανελκυστήρων από άτομα με μειωμένη δύναμη ή προβλήματα στη κίνηση (μέγιστη απαιτούμενη δύναμη για άνοιγμα πόρτας 15 Newtons).

Όπου όμως για λόγους ασφαλείας τοποθετούνται και πόρτες στον θάλαμο, δεν επιτρέπεται να είναι ανοιγόμενες αλλά μόνο συρόμενες.

Στα κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό πρέπει να είναι αυτόματες συρόμενες.

Η ταχύτητα με την οποία κλίνει μία αυτόματη πόρτα και ο χρόνος αναμονής, αποτελούν καθοριστικό παράγοντα ασφαλούς και αυτόνομης κίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η ταχύτητα αυτή δε πρέπει να υπερβαίνει τα 0,30 μ. /sec ενώ ο χρόνος αναμονής να μην είναι μικρότερος από 6 sec.

Ακόμη πρέπει να διαθέτει φωτοκυτόταρο χαμηλά και μηχανισμό ασφαλείας που την ανοίγει ξανά αν συναντήσει οποιαδήποτε αντίσταση.

2.3. ΧΩΡΟΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΑ

Η απόσταση μεταξύ της πόρτας του ανελκυστήρα και του απέναντι τοίχου, σκάλας ή εμποδίου, πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,50 μ.

Πρέπει να υπάρχει αρκετός χώρος για την κίνηση και ελιγμό αναπηρικού αμαξιδίου δεξιά και/ή αριστερά από τη πόρτα. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί αν η πόρτα είναι ανοιγόμενη.

Η πόρτα και/ή το πλαίσιο της πρέπει να έχουν έντονη χρωματική αντίθεση με τον τοίχο στον οποίο ευρίσκονται.

Στο δάπεδο, μπροστά στην είσοδο του ανελκυστήρα, πρέπει να υπάρχει ανάγλυφη και με έντονο χρώμα προειδοποίηση για τυφλούς και άτομα με προβλήματα στην όραση. Το δάπεδο δεν πρέπει να έχει σχέδια και πρέπει να ευρίσκεται σε χρωματική αντίθεση με τους τοίχους.

Ο φωτισμός του χώρου πρέπει να είναι άπλετος.

Η είσοδος πρέπει να επισημαίνεται με το σύμβολο του ανελκυστήρα και αν αυτός εξυπηρετεί και άτομα με ειδικές ανάγκες, με το διεθνές σύμβολο πρόσβασης αναπήρων.

Ο όροφος πρέπει να δηλώνεται στον τοίχο δίπλα ή πάνω από τους διακόπτες κλίσης και ακόμη απέναντι από την πόρτα (στον τοίχο ή σε πινακίδα), χρησιμοποιώντας εντόνου χρώματος ανάγλυφους αριθμούς και/ή γράμματα .

2.4. ΧΕΙΡΙΣΤΗΡΙΑ

Όλα τα χειριστήρια τοποθετούνται σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο. Πρέπει να έχουν χρωματική αντίθεση με το υπόβαθρό τους και να είναι τοποθετημένα με λογικό, ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο.

Οι διακόπτες πρέπει να έχουν πλάτος ή διάμετρο τουλάχιστον 25 χιλ., να απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον 10 χιλ., να φωτίζονται από πίσω και να έχουν ανάγλυφη επάνω τους την ένδειξη ή το σύμβολο λειτουργίας τους.

Είναι επιθυμητό να τοποθετούνται υπό γωνία προς το τοίχο.

Τα χειριστήρια εντός του θαλάμου τοποθετούνται στο πλευρικό τοίχωμα και σε απόσταση τουλάχιστον 0,40 μ. από τον τοίχο όπου ευρίσκεται η πόρτα. Πρέπει να υπάρχει οπωσδήποτε σύστημα κλίσεως κινδύνου, κατά προτίμηση τηλέφωνο, σε χρωματική αντίθεση με το τοίχωμα στο οποίο είναι τοποθετημένο. Οι οδηγίες χρήσης του πρέπει να είναι σύντομες και απλές, γραμμένες με ευδιάκριτους ανάγλυφους χαρακτήρες και να επαναλαμβάνονται σε γραφή Braille.

Τα χειριστήρια εκτός του θαλάμου (κλίσεως), τοποθετούνται κοντά στη πόρτα. Συνοδεύονται από οδηγίες σε γραφή Braille για την εύρεση των χειριστηρίων εντός του θαλάμου.

2.5. ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΕΣΗΣ

Όταν εγκαθίστανται ανελκυστήρες σε κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό, πρέπει να γίνεται μελέτη των ενδείξεων που αφορούν τις κινήσεις και θέσεις του ανελκυστήρα :

- 2.5.1.ΕΚΤΟΣ ΘΑΛΑΜΟΥ
- 2.5.1.1. Ανελκυστήρας έρχεται.
- 2.5.1.2. Βέλη ανόδου και καθόδου.
- 2.5.1.3. Ηχητικά σήματα άφιξης θαλάμου (διαφορετικά για άνοδο και κάθοδο).
- 2.5.2.ΕΝΤΟΣ ΘΑΛΑΜΟΥ
- 2.5.2.1. Φωτεινή ένδειξη ορόφου.
- 2.5.2.2. Ηχητικό σήμα διέλευσης ορόφου

- 2.5.2.3. Βέλη ανόδου και καθόδου.
- 2.5.2.4. Ηχητικά σήματα άφιξης θαλάμου (διαφορετικά για άνοδο και κάθοδο).

2.6. ΚΙΝΗΣΗ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ

Η κίνηση των ανελκυστήρων πρέπει να είναι ομαλή χωρίς απότομες επιταχύνσεις και επιβραδύνσεις.

Δεν πρέπει να υπάρχει διαφορά στάθμης μεταξύ του δαπέδου του θαλάμου και του δαπέδου του ορόφου μεγαλύτερη από 2 εκ. Επίσης το κενό μεταξύ του δαπέδου του θαλάμου και του δαπέδου του ορόφου δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερο από 2 εκ.

Σε περίπτωση διακοπής της παροχής ρεύματος και εφόσον δεν υπάρχει εφεδρική παροχή, πρέπει ο ανελκυστήρας να μπορεί να κινηθεί στον αμέσως κατώτερο όροφο.

2.7. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ

Στα κτίρια που χρησιμοποιούνται από το κοινό πρέπει ένας τουλάχιστον ανελκυστήρας που εξυπηρετεί και άτομα με ειδικές ανάγκες να διαθέτει εφεδρικό δίκτυο παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, κατά προτίμηση από ηλεκτροπαραγωγό ζεύγος. Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης πρέπει τα άτομα με ειδικές ανάγκες να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τον ανελκυστήρα αυτόν κατά προτεραιότητα.

Πρέπει να υπάρχει καλή πυροπροστασία του μηχανοστασίου και του φρεατίου με κατασκευή πυροδιαμερισμάτων στα πλατύσκαλα, κατασκευή τοίχων και/ή διαφραγμάτων με δείκτη πυραντίστασης τουλάχιστον δύο ωρών, ανεξάρτητο εξαερισμό, χρήση πυράντοχων υλικών, εγκατάσταση συστήματος αυτόματης πυρανίχνευσης και πυρόσβεσης στο φρέαρ, στο μηχανοστάσιο και τροχαλιοστάσιο και στον ηλεκτρικό εξοπλισμό.

3. ΑΝΑΒΑΤΟΡΙΑ

Όταν δεν είναι δυνατόν υψομετρική διαφορά σε ήδη διαμορφωμένο εσωτερικό ή εξωτερικό χώρο να καλυφθεί με κεκλιμένο επίπεδο, τότε πρέπει να μελετηθεί εγκατάσταση αναβατορίου κατακόρυφης κίνησης ή αναβατορίου κλίμακας 3. Η εγκατάσταση αυτή πρέπει να σημαίνεται κατάλληλα.

3.1. ΑΝΑΒΑΤΟΡΙΟ ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ

Καλύπτει συνήθως μικρές υψομετρικές διαφορές. Όταν υπάρχει δυνατότητα επιλογής, πρέπει να προτιμάται αντί του αναβατορίου κλίμακας. Πρέπει να μεταφέρει με ασφάλεια άτομο σε αμαξίδιο. Ελάχιστες διαστάσεις πλατφόρμας $0,90 \times 1,20$ μ. Ανυψωτική ικανότης 250 Kg.

Όταν δεν υπάρχει εναλλακτική πρόσβαση με σκάλα, τότε πρέπει να μεταφέρει και δεύτερο άτομο (συνοδό) και η πλατφόρμα να έχει διαστάσεις $0,90 \times 1,40$ μ. Ελάχιστη ανυψωτική ικανότης 350 Kg.

Η κίνηση του αναβατορίου πρέπει να ελέγχεται από χειριστήρια στη πλατφόρμα και στην αρχή και τέλος της διαδρομής του (σταθερά σημεία).

Στα σημεία εισόδου-εξόδου πρέπει να διατίθεται ικανοποιητικός χώρος για άνετη προσέγγιση και ελιγμό αναπηρικού αμαξιδίου, ελάχιστων διαστάσεων $1,50 \times 1,50$ μ.

3.2. ΑΝΑΒΑΤΟΡΙΑ ΚΛΙΜΑΚΩΝ

Τοποθετούνται στις σκάλες και καλύπτουν μικρές και μεγάλες υψομετρικές διαφορές, ιδιαίτερα όπου είναι αδύνατη η εγκατάσταση ανελκυστήρα.

Τα σύγχρονα αναβατόρια έχουν το πλεονέκτημα ότι μπορούν να τοποθετηθούν σε οποιασδήποτε μορφής κλιμακοστάσιο και όταν δε λειτουργούν δεν περιορίζουν το ωφέλιμο πλάτος της σκάλας. Κατασκευαστικά αποτελούνται από τα εξής στοιχεία :

3.2.1. Τον φορέα.

3.2.2. Το φερόμενο τμήμα.

3.2.3. Το σύστημα συναρμογής.

Ο φορέας είναι μια κατασκευή γραμμικής μορφής που στερεώνεται στο κλιμακοστάσιο. Το φερόμενο τμήμα είναι πλατφόρμα που συνδέεται μέσω του συστήματος συναρμογής με το φορέα και κινείται παράλληλα προς τα πατήματα της σκάλας. Όταν το αναβατόριο δεν λειτουργεί αναδιπλώνεται. Ελάχιστες διαστάσεις $0,80 \times 1,00$ μ., προτιμώμενες $0,90 \times 1,20$ μ. Η πλατφόρμα μπορεί να διαθέτει και αναδιπλούμενο κάθισμα σε αυτή τη περίπτωση το πλάτος της πρέπει να αυξηθεί κατά το πάχος του καθίσματος.

Η κίνηση παρέχεται από ηλεκτρικό κινητήρα. Πρέπει να υπάρχει σύστημα ασφαλούς συνέχισης της κίνησης σε περίπτωση διακοπής της παροχής ρεύματος.

Η κίνηση ελέγχεται από χειριστήρια στο φερόμενο τμήμα και στην αρχή και τέλος της διαδρομής.

Η ταχύτητα κίνησης πρέπει να είναι 0,05 – 0,1 μ. /sec.

Η ανυψωτική ικανότητα του συστήματος είναι 250 Kg.

3.3. ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΑΝΑΒΑΤΟΡΙΩΝ

Πρέπει να διαθέτουν κινητή μπάρα ασφαλείας, η οποία θα προστατεύει τον χρήστη κατά την διάρκεια της κίνησης του αναβατορίου, επίσης πτερύγια προσαρμοσμένα στην πλατφόρμα, που θα διευκολύνουν την πρόσβαση σε αυτή και θα εμποδίζουν κατά την κίνηση του αναβατορίου το αμαξίδιο να κινηθεί. Όταν οι μπάρες είναι σηκωμένες και τα πτερύγια κατεβασμένα το αναβατόριο δεν μπορεί να κινηθεί.

Στα σημεία εισόδου – εξόδου πρέπει να διατίθεται ικανοποιητικός χώρος για προσέγγιση και ελιγμούς του αναπηρικού αμαξιδίου, ελάχιστων διαστάσεων $1,50 \times 1,50 \mu$.

4. ΚΥΛΙΟΜΕΝΕΣ ΣΚΑΛΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΤΑΙΝΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι κυλιόμενες σκάλες είναι τελείως ακατάλληλες για χρήση από άτομα με σοβαρές κινητικές αναπηρίες, μπορούν όμως να χρησιμοποιηθούν από τυφλούς και άτομα με μειωμένη όραση, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις. Το ίδιο ισχύει και για τις μεταφορικές ταινίες προσώπων, ιδιαίτερα όπου αυτές έχουν μεγάλες κλίσεις (π.χ. σε πολυκαταστήματα). Όπου υπάρχουν εγκατεστημένοι τέτοιοι μηχανισμοί πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα κίνησης με ανελκυστήρα και να ακολουθούν τις παρακάτω αρχές:

4.1. Η είσοδος και έξοδος να έχουν άπλετο φωτισμό και χώρο ελεύθερο, χωρίς εμπόδια μπροστά τους.

4.2. Στο δάπεδο μπροστά από την αρχή της σκάλας ή της ταινίας πρέπει να υπάρχει ανάγλυφη και με έντονο χρώμα προειδοποίηση για τυφλούς και άτομα με μειωμένη όραση.

4.3. Να είναι εμφανής η διεύθυνση της κίνησης με κατάλληλη φωτεινή και ηχητική σήμανση και απαγόρευση εισόδου, όπου χρειάζεται.

4.4. Ο κινούμενος χειρολισθήρας πρέπει να εξέχει της αρχής και του τέλους κατά 0,30 μ.

4.5. Να υπάρχει προειδοποίηση για το τέλος της διαδρομής.

4.6. Όταν οι ταινίες είναι οριζόντιες ή έχουν μικρή κλίση μπορούν να χρησιμοποιηθούν από άτομα σε αμαξίδιο, εφόσον το ελάχιστο πλάτος τους είναι 0,90 μ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΣΗΜΑΝΣΗ

1. ΟΡΙΣΜΟΣ

Ονομάζεται σήμανση το σύνολο των συμβόλων και κειμένων που διευκολύνουν στον προσανατολισμό και στην κίνηση όλων των ατόμων στο δομημένο περιβάλλον.

Ακόμη σήμανση θεωρείται και κάθε άλλο μέσο που διευκολύνει στην ασφαλή διακίνηση και πληροφόρηση, όπως φωτεινά και ηχητικά σήματα, διαφοροποιήσεις υλικών μέσω χρώματος και/ή υφής, σχέδια, προπλάσματα κλπ.

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

2.1. Κατά τη μελέτη κτιρίων που χρησιμοποιούνται από το κοινό, υπαίθριων χώρων ανοικτών στο κοινό, κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων (ΓΟΚ 85 Ν 1577/85 άρθρο 2) πρέπει να γίνεται μελέτη σήμανσης. Σε στρατηγικά σημεία των παραπάνω χώρων πρέπει να υπάρχει απλοποιημένο σχέδιο κάτοψης ή και πρόπλασμα με επισήμανση των θέσεων στάθμευσης, των εισόδων, του γραφείου πληροφοριών, των θέσεων κατακόρυφης κυκλοφορίας, των χώρων υγιεινής, των χώρων και σημείων ενδιαφέροντος κλπ. Η ύπαρξη σωστής σήμανσης είναι ιδιαίτερα σημαντική σε περιπτώσεις κινδύνου, για την εύκολη εύρεση των σημείων διαφυγής και την γρήγορη εκκένωση των χώρων.

2.2. Τα σύμβολα, πικτογράμματα, σχέδια, κείμενα κλπ. που αποτελούν την σήμανση πρέπει να είναι τυποποιημένα, απλά, ευδιάκριτα, σε αντίθεση με το υπόβαθρό τους, τοποθετημένα σε θέσεις ανάλογα με το μέγεθός τους και τη λειτουργία τους. Όταν βρίσκονται σε θέσεις προσεγγίσιμες από άτομα με προβλήματα στην όραση, πρέπει να είναι ανάγλυφα και να συνοδεύονται από κείμενο σε γραφή Braille. Πρέπει να

επαναλαμβάνονται όπου υπάρχει αλλαγή κατεύθυνσης ή όπου μπορεί να προκληθεί αμφιβολία, όσον αφορά στην επιλογή της επιθυμητής διαδρομής ή εξόδου διαφυγής.

2.3. Η μελέτη σήμανσης πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν τις ανάγκες και ιδιαιτερότητες όλων των ατόμων, ιδιαίτερα δε των εμποδιζομένων ατόμων στα οποία περιλαμβάνονται και τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Από την παραπάνω κατηγορία τα άτομα που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα στην ανεμπόδιστη, αυτόνομη και ασφαλή διακίνηση είναι αυτά που έχουν κινητικές κι αισθητήριες αναπηρίες. Αν για τους υπόλοιπους πολίτες η ύπαρξη σήμανσης και παροχής πληροφοριών συμβάλλει στον καλύτερο προσανατολισμό και ασφάλειά τους, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη δυνατότητα πρόσβασης, κίνησης και παραμονής τους στους δημόσιους χώρους. Όταν υπάρχει σήμανση αναφερόμενη σε προσφερόμενες εξυπηρετήσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται από το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης Αναπήρων (ΔΣΠ) *.

Πάντως το πρόβλημα της πρόσβασης δεν είναι κάτι που σχετίζεται ιδιαίτερα με τους ανάπηρους. Η προσβασιμότητα πρέπει να θεωρείται μία βασική ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος.

2.4. Η παροχή πληροφοριών μόνο με χρωματικό κώδικα πρέπει να αποφεύγεται. Άτομα με αχρωματοψία μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσκολία στην κατανόησή της. Σήμανση που αφορά μία συγκεκριμένη πληροφορία πρέπει να εμφανίζεται πάντα με τον ίδιο τρόπο, ώστε να είναι εύκολα αγνωρίσιμη. Η πολυσήμανση, τα εκτενή κείμενα, ο συνδυασμός ή η παράθεση διαφημιστικών πινακίδων και πινακίδων σήμανσης πρέπει να αποφεύγονται γιατί προκαλούν σύγχυση. Επίσης οι επιφάνειες των πινακίδων πρέπει να είναι *μη ανακλαστικές* (ματ) σε έντονη χρωματική αντίθεση με τον περιβάλλοντα χώρο.

2.5. Προσοχή πρέπει να δίνεται στον τρόπο τοποθέτησης και στην επιλογή της θέσης των πινακίδων σήμανσης, ώστε αυτές να μην αποτελούν εμπόδιο ή κίνδυνο για ορισμένες κατηγορίες ατόμων. Π.χ. οι πινακίδες οδικής σήμανσης όταν βρίσκονται τοποθετημένες μέσα στην πόλη συχνά αποτελούν εμπόδιο για τα άτομα σε αμαξίδιο και κίνδυνο για τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

* Το ΔΣΠ έχει καθορισθεί από τον Ερυθρό Σταυρό και το Διεθνές Συμβούλιο Αναπήρων (Rehabilitation International) και έχει γίνει αποδεκτό από το Συμβούλιο Ευρώπης. Στην χώρα μας εγκρίθηκε με την Απόφ. Γ4Α/Φ/3012/84 (ΦΕΚ. 60Β/85)

του Υπουργείου Προνοίας. Πρόκειται για πικτόγραμμα που παριστά άτομο σε αμαξίδιο που είναι στραμμένη δεξιά. Το ΔΣΠ φαίνεται στα σχήματά 1 και 2. Στο σχήμα που επισυνάπτεται φαίνεται ο κάρναβος και ο τρόπος σχεδιασμού του (βλ. και παρ.4.5).

2.6. Η σωστή αρχιτεκτονική μελέτη παίζει σπουδαίο ρόλο στον προσανατολισμό των ατόμων. Σημαντικός είναι ο απλός και καθαρός σχεδιασμός ο οποίος δίνει δυνατότητα καλής αντίληψης του περιβάλλοντος, περιλαμβάνοντας εύκολα αναγνωρίσιμα σημεία προσανατολισμού, τοποθέτηση λειτουργιών που έχουν σχέση μεταξύ τους κοντά κλπ.

Ανελκυστήρες, γραφεία πληροφοριών, δημόσια τηλέφωνα ή τηλεφωνικοί θάλαμοι, κλιμακοστάσια, χώροι υγιεινής κλπ πρέπει να γίνονται εύκολα αντιληπτοί, ευρισκόμενοι σε προφανείς θέσεις, οι οποίες κατά προτίμηση πρέπει να γειτνιάζουν. Μία οργάνωση των χώρων που ακολουθεί τις παραπάνω αρχές διευκολύνει και στην καλύτερη σήμανσή τους.

2.7. Ο φωτισμός δεν πρέπει να είναι εκτυφλωτικός, πρέπει όμως να είναι άπλετος ιδιαίτερα σε εισόδους, ανελκυστήρες, αίθουσες διαλέξεων κλπ. Πρέπει να αποφεύγεται η απότομη μετάβαση από φωτεινούς σε σκοτεινούς χώρους. Η σήμανση πρέπει να φωτίζεται, πρέπει όμως να αποφεύγονται οι ανακλάσεις. Συνίσταται φωτισμός ο οποίος παρέχει καλή απόδοση των χρωμάτων.

2.8. Η επιλογή των υλικών μπορεί να διαφοροποιήσει χώρους και λειτουργίες αλλά και να βελτιώσει την ηχητική τους κατάσταση.

2.9. Η χρήση οπτικοακουστικής και ηλεκτρονικής σήμανσης πρέπει να ακολουθεί τις ίδιες αρχές που έχει και η υπόλοιπη σήμανση.

3. ΕΙΔΗ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

3.1. Ανάλογα με την θέση και την μορφή της,

σε :

- πινακίδες
- επιδαπέδια
- φωτεινή - ηχητική σήμανση
- αστικό εξοπλισμό και οικοδομικά στοιχεία των κτιρίων (μέσω χρώματος και σχήματος)

Ανάλογα με την λειτουργία της (κυρίως σε πινακίδες) είναι:

- διεύθυνσης : περιλαμβάνει βέλος που δείχνει προς συγκεκριμένη εξυπηρέτηση.
- Τοποθεσίας : τοποθετείται όπου προσφέρεται μία εξυπηρέτηση.

- Πληροφόρησης : ενημερώνει για υπάρχουσα λειτουργία ή εξυπηρέτηση, π.χ. χώρος στάθμευσης, ανελκυστήρας, χώρος υγιεινής κλπ.
- Προσανατολισμού : σχέδιο ή σκαρίφημα (σε κάτοψη) ή πρόπλασμα.
- Προειδοποίησης : ενημερώνει για την προσέγγιση σε επικίνδυνα σημεία ή λειτουργία.

4. ΣΗΜΑΝΣΗ ΜΕ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Μπορεί να διαχωριστεί σε δύο μεγάλες κατηγορίες πινακίδων :

- πινακίδες οδικής σήμανσης
- πινακίδες σήμανσης κτιρίων και υπαίθριων χώρων (εκτός της οδικής).

4.1. ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΟΔΙΚΗΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Η λειτουργία, η μορφή, το σχήμα κλπ. των πινακίδων οδικής σήμανσης προδιαγράφεται από το Νέο Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (Νόμος 2094 ΦΕΚ 182/Α/25.11.92). Οι πινακίδες P-71 και P-72 είναι ρυθμιστικές και αναφέρονται στην στάθμευση αυτοκινήτων ατόμων μειωμένης κινητικότητας.

Οι P-60 και P-71 είναι πληροφοριακές ενώ οι Πρ-4δ και Πρ-4ε είναι πρόσθετες και τοποθετούνται σε συνδυασμό πάντοτε με άλλες κύριες πινακίδες σήμανσης.

Οι παραπάνω πινακίδες περιέχουν το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης (ΔΣΠ), όμως το σχέδιό του ελαφρώς τροποποιημένο, δεν ακολουθεί ακριβώς τις προδιαγραφές σχεδίασής του. Πρέπει λοιπόν στις παραπάνω πινακίδες να εμφανίζεται το σωστό ΔΣΠ του οποίου ο τρόπος σχεδίασης φαίνεται στο σχετικό σχήμα που επισυνάπτεται στην Οδηγία αυτή.

Ακόμη η Π-60 μόνη της δεν σημαίνει τίποτα, για τον λόγο αυτό πρέπει να συνοδεύεται από κάποιο επεξηγηματικό κείμενο ή άλλο σχέδιο σχετικά με τον λόγο τοποθέτησής της.

4.2. ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΩΝ ΧΩΡΩΝ

Ακολουθούν τις γενικές αρχές σήμανσης. Κυρίως είναι πινακίδες πληροφόρησης, τοποθεσίας και διεύθυνσης. Όταν σημαίνουν κτίριο πρέπει να ακολουθούν τον ίδιο χρωματικό κώδικα.

4.3. ΣΧΗΜΑ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Οι πινακίδες σήμανσης πρέπει να ακολουθούν όσον αφορά στο σχήμα και στο χρώμα τις διεθνείς, ευρωπαϊκές και εθνικές προδιαγραφές.

Σχήμα : Ορθογώνιο : πληροφόρηση
Τριγωνικό : προειδοποίηση
Κυκλικό : απαγόρευση
Χρώμα: Πράσινο : ασφαλές
Κίτρινο : κίνδυνος
Κόκκινο : επείγουσα κατάσταση

Τα χρώματα αυτά αναφέρονται σε χρωματισμό υποβάθρου (φόντο). Το κίτρινο μερικές φορές είναι ένδειξη παρεχόμενων υπηρεσιών και εμφανίζεται και σε πινακίδες πληροφόρησης.

Επίσης χρησιμοποιούνται και το άσπρο και μπλε. Παρακάτω παρουσιάζονται οι συνδυασμοί των χρωμάτων των χαρακτήρων – συμβόλων και του αντίστοιχου υπόβαθρου.

ΥΠΟΒΑΘΡΟ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ
Μπλε	Άσπρο	Γενική πληροφόρηση / ρύθμιση
Πράσινο	Άσπρο	Ασφαλής όδευση
Κίτρινο	Μαύρο	Προειδοποίηση / ένδειξη παρεχόμενων υπηρεσιών Μετρικά στοιχεία / πληροφόρηση –
Άσπρο	Μαύρο	Παρεχόμενες υπηρεσίες
Κόκκινο	Άσπρο	Κίνδυνος /απαγόρευση
Μαύρο	Άσπρο	Πληροφόρηση – παρεχόμενες υπηρεσίες

Το ΔΣΠ (παρ.2.3) συνήθως έχει υπόβαθρο άσπρο και σχέδιο μαύρο, υπόβαθρο μπλε και σχέδιο άσπρο.

Παρατήρηση : Τα άτομα με προβλήματα στην όραση αντιλαμβάνονται καλύτερα τις μεγάλες χρωματικές / τονικές αντιθέσεις. Εάν άλλως δεν προδιαγράφεται είναι καλύτερα να χρησιμοποιούνται μαύρα γράμματα σε άσπρη επιφάνεια πινακίδας.

Επίσης πρέπει να υπάρχει αντίθεση της επιφάνειας της πινακίδας και του υποβάθρου της σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα :

ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΣΧΕΔΙΟ	ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΠΙΝΑΚΙΔΑΣ	ΚΕΙΜΕΝΟ Η/ΚΑΙ
Τοίχος σκούρου χρώματος ή υλικού χρώμα (μαύρο, κόκκινο, σκούρο γκρι, πράσινο, κλπ.)	Άσπρο	Μαύρο ή σκούρο
Τοίχος ανοικτού χρώματος χρώμα ή υλικού (μπεζ, ή ανοικτό γκρι)	Άσπρο	Μαύρο ή σκούρο
Τοίχος άσπρος ή πολύ Άσπρο ανοιχτού (ξελυμένου) χρώματος	Μαύρο ή σκούρο χρώμα	
Πράσινο φύλλωμα χρώμα	Άσπρο	Μαύρο ή σκούρο

4.4. ΘΕΣΗ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Όταν τοποθετούνται σε επαφή και παράλληλα με τους τοίχους πρέπει να βρίσκονται σε ύψος 1,40 – 1,60μ.

Όταν σημαίνουν είσοδο σε κάποια εξυπηρέτηση (π.χ. WC, ιατρείο, χώρος αναμονής κλπ.) πρέπει να τοποθετούνται δίπλα και όχι πάνω στην πόρτα από την πλευρά της χειρολαβής. Το ίδιο ισχύει και για την αρίθμηση των χώρων.

Όταν τοποθετούνται μέσα στα κτίρια αναρτημένες από την οροφή ή στερεωμένες κάθετα στους τοίχους πρέπει η κάτω ακμή τους να απέχει 2,20 μ. από το δάπεδο.

Όταν τοποθετούνται σε εξωτερικούς χώρους εκτός διαδρομών κίνησης του κοινού, μπορούν να βρίσκονται σε ύψος 1,40 – 3,50 μ. πάνω από το έδαφος.

Όταν τοποθετούνται σε εξωτερικούς χώρους εντός διαδρομών κίνησης πρέπει η κάτω ακμή τους να απέχει 2,20 μ. από το δάπεδο. Εφόσον βρίσκονται στερεωμένες σε στύλους, η θέση τους πρέπει να σημαίνεται κατάλληλα στο δάπεδο ώστε να μην αποτελούν εμπόδιο στα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Γενικά οι πινακίδες πρέπει να είναι τοποθετημένες έτσι ώστε να μην εμποδίζουν την κυκλοφορία και να μην προκαλούν ατυχήματα.

4.5 ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ ΣΗΜΑΝΣΗΣ

Το κείμενο πρέπει να είναι σύντομο και κατανοητό.

Να αποφεύγονται περιττές λέξεις, όπως π.χ. «ανάπηρος» ενώ υπάρχει το ΔΣΠ.

Τα γράμματα να είναι τα Helvetica Sans Serif, κανονικά και μεσαία, μικρά και/ή κεφαλαία (ανάλογα με το μέγεθος του κειμένου και την απόσταση από την οποία διαβάζονται).

Το ύψος των γραμμάτων δεν πρέπει να είναι μικρότερο από 15 χιλιοστά. Σε πινακίδες σε εξωτερικούς χώρους να μην είναι μικρότερο των 100 χιλιοστών. (δυνατότητα ανάγνωσης από απόσταση 3 μ.). Γενικώς το μέγεθος των γραμμάτων και συμβόλων καθορίζεται από την απόσταση που απαιτείται για να είναι αναγνώσιμα και κατανοητά.

Τα σύμβολα και πικτογράμματα που χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι τυποποιημένα και κατανοητά.

Το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης είναι τυποποιημένο (βλ. § 2.3.) και ο σχεδιασμός του πρέπει να ακολουθεί το σχετικό σχήμα που επισυνάπτεται. Πρέπει να συνοδεύεται από επεξηγηματικό κείμενο ή άλλο σχέδιο ή σύμβολο. Το σχετικό σχήμα που επισυνάπτεται, όμως, συμβολίζει την παρουσία προσβάσιμου κεκλιμένου επιπέδου και δεν χρειάζεται απαραίτητα να συνοδεύεται από κείμενο. Οι ελάχιστες διαστάσεις του πλαισίου του δεν πρέπει να είναι μικρότερες από 7,5 × 7,5 εκ. Όταν εμφανίζεται σε σήμανση χαμηλά (1,40 – 1,60 μ.) είναι συνήθως 10 × 10 εκ.

Η σήμανση που βρίσκεται σε ύψος 1,40 – 1,60 μ. πρέπει να έχει χαρακτήρες και σύμβολα ανάγλυφα, έξαρσης 1,00 – 1,50 χιλιοστά ώστε να γίνεται αντιληπτή από τα άτομα με μειωμένη όραση. Πρέπει δε να συνοδεύεται από γραφή Braille.

4.6 ΥΛΙΚΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ – ΦΩΤΙΣΜΟΣ

Οι πινακίδες σήμανσης πρέπει να φωτίζονται ικανοποιητικά.

Οι επιφάνειές τους να είναι ματ και να μην προκαλούν αντανακλάσεις. Επίσης να μην τοποθετούνται πίσω από γυαλί ή παραπλήσιο υλικό.

Πρέπει να είναι κατασκευασμένες από υλικά αντοχής και να μπορούν εύκολα να αλλαχθούν, καθαρισθούν και επιδιορθωθούν.

5. ΕΠΙΔΑΠΕΔΙΑ ΣΗΜΑΝΣΗ

Είναι απαραίτητη για τα άτομα με προβλήματα όρασης επιτυγχάνεται με την αλλαγή της υφής του δαπέδου και με την έντονη χρωματική αντίθεση.

6. ΦΩΤΕΙΝΗ - ΗΧΗΤΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

6.1 Στην οδική σήμανση φωτεινοί και ηχητικοί σηματοδότες τοποθετούνται στις διαβάσεις των πεζών. Πρέπει να παρέχουν ικανό χρόνο για την διέλευση ατόμων με μειωμένη κινητικότητα.

Όταν εκπέμπουν ηχητικό σήμα να είναι διακριτό από τους ήχους της οδικής κυκλοφορίας και τυποποιημένο, τριών συχνοτήτων (στάσης, κίνησης, προειδοποίησης) για την ασφαλή διέλευση των τυφλών.

Ακόμη πρέπει να τοποθετούνται φωτεινές και ηχητικές σημάσεις για μόνιμα ή προσωρινά εμπόδια (π.χ. έργα στο οδόστρωμα ή πεζοδρόμιο).

6.2 Στα κτίρια η οπτική πληροφόρηση πρέπει να συνδυάζεται με ακουστική (π.χ. σταθμοί τρένων, λεωφορείων, αεροδρόμια κλπ.).

6.3 Πρέπει να υπάρχει ηχητική και φωτεινή αναγγελία άφιξης του ανελκυστήρα στον θάλαμο και στον όροφο του κτιρίου.

7. ΣΗΜΑΝΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΚΤΙΡΙΩΝ ΜΕΣΩ ΧΡΩΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

Τα στοιχεία του αστικού εξοπλισμού πρέπει να εμφανίζονται πάντοτε με το ίδιο χρώμα και σχήμα (δηλ. να είναι τυποποιημένα) και να έχουν τον ίδιο τρόπο χωροθέτησης (π.χ. γραμματοκιβώτια, καλάθια απορριμμάτων, παγκάκια κλπ.).

Χρωματικές ενδείξεις στο ύψος των ματιών βοηθούν τα άτομα με μειωμένη όραση να κινούνται με ασφάλεια στο δομημένο περιβάλλον και να χρησιμοποιούν σωστά τον αστικό εξοπλισμό. Στα κτίρια η αναγνώριση των ανοιγμάτων γίνεται με την χρήση έντονης χρωματικής /τονικής αντίθεσης τοίχου (κατά προτίμηση ανοιχτό χρώμα) και κάσας (κατά προτίμηση σκούρο χρώμα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. ΕΙΣΟΔΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η είσοδος κάθε κτιρίου είναι το καθοριστικότερο στοιχείο της προσβασιμότητάς του, καθορίζοντας ταυτόχρονα τον βαθμό αυτονομίας της διακίνησης των χρηστών του.

Με την έννοια προσβασιμότητα εννοούμε την δυνατότητα που παρέχεται σε όλους τους χρήστες του χώρου – ακόμη και στα εμποδιζόμενα άτομα – για αυτόνομη και ασφαλή είσοδο και έξοδο από αυτόν, καθώς και χρήση όλων των προσφερόμενων σε αυτόν εξυπηρετήσεων.

Κάθε κτίριο – που χρησιμοποιείται από το κοινό ή κατοικία – θα πρέπει να είναι οπωσδήποτε προσβάσιμο από τα άτομα με ειδικές ανάγκες, και γενικότερα από τα εμποδιζόμενα άτομα, από δύο τουλάχιστον εισόδους:

1.1 την κεντρική είσοδο του κτιρίου και

1.2 τους υπόγειους χώρους στάθμευσης.

2. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Προκειμένου να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα της κεντρικής εισόδου κτιρίων από τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά και όλα τα εμποδιζόμενα γενικά άτομα, θα πρέπει :

2.1 ΣΥΝΔΕΣΗ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΟΣ - ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ

Η προσπέλαση από το οδόστρωμα στο πεζοδρόμιο να γίνεται στο ίδιο επίπεδο, με την κατασκευή «σκάφης», πλάτους 1,50 μ. τουλάχιστον και κλίσης 5 %, της οποίας η αρχή και το τέλος θα είναι χαρακτηρισμένα με λωρίδα επισήμανσης.

Ειδικές υπαίθριες θέσεις στάθμευσης των αυτοκινήτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες - διαμορφωμένες και σημασμένες ανάλογα- να προβλέπονται κοντά στην είσοδο, σε απόσταση όχι μεγαλύτερη των 50 μ. (βλ. παρ. 3: «Στοιχεία σχεδιασμού χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων», Οδηγία Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.: «Διαμόρφωση των εξωτερικών χώρων κίνησης πεζών»).

2.2 ΣΥΝΔΕΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟΥ – ΚΤΙΡΙΟΥ

Η προσπέλαση από το πεζοδρόμιο στο εσωτερικό του κτιρίου πρέπει να γίνεται και αυτή στο ίδιο επίπεδο.

Σε περιπτώσεις διαφοράς στάθμης, αυτή θα καλύπτεται με κεκλιμένο επίπεδο – «ράμπα», κλίσης 5 %, ή με αναβατόριο, που θα κατασκευάζονται σύμφωνα με τις Οδηγίες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.: «Ράμπες ατόμων και αμαξιδίων» και «Μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών».

Η είσοδος στο κτίριο πρέπει να είναι στεγασμένη για να διευκολύνεται η αποβίβαση και επιβίβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, και γενικότερα των εμποδιζομένων ατόμων, στα αυτοκίνητα.

2.3 ΘΥΡΑ ΕΙΣΟΔΟΥ

Η είσοδος στο κτίριο πρέπει να γίνεται με θύρα με συρόμενα επάλληλα φύλλα ανοιγόμενα αυτόματα (με φωτοκύτταρα και ταχύτητα ανοιγοκλεισίματος 0,50 μ./δευτερόλεπτο) ή χειροκίνητα (θα πρέπει να υπολογίζεται ως μέγιστη δύναμη που απαιτείται για το άνοιγμα της θύρας τα 15 Newtons) ή με απλές ανοιγόμενες θύρες πλάτους 1,20 μ.

Θα πρέπει να αποφεύγονται οι περιστροφικές θύρες. Σε περίπτωση όμως που υπάρχουν τέτοιες, θα πρέπει παραπλεύρως αυτών να κατασκευάζονται οπωσδήποτε απλές ανοιγόμενες θύρες, πλάτους 1,20 μ., για την εξυπηρέτηση των εμποδιζόμενων ατόμων.

Οι κοινοί ανεμοφράκτες δεν εμποδίζουν την είσοδο και έξοδο των εμποδιζόμενων γενικά ατόμων, εφόσον τα θυρόφυλλά τους διαθέτουν το απαραίτητο πλάτος και απαιτούν για το άνοιγμά τους μέγιστη δύναμη μέχρι 15 Newtons. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εξασφαλίζεται, στο εσωτερικό του ανεμοφράκτη ο απαραίτητος ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1,50 μ. για πιθανή στροφή του αμαξιδίου.

Οι θύρες εισόδου, εφόσον είναι αδιαφανείς, θα πρέπει να φέρουν κατακόρυφο φεγγίτη που θα επιτρέπει τον έλεγχο της κίνησης από την πίσω πλευρά της θύρας και χειρολαβή σχήματος D ή L.

Πρέπει να αποφεύγεται η ύπαρξη καταφυλιών, αλλά και οποιουδήποτε άλλου στοιχείου (σχάρα κλπ.), που να προεξέχει ή να βυθίζεται στο δάπεδο περισσότερο από 2 εκ.

2.4 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΘΥΡΑΣ

Όλος ο εξοπλισμός της εισόδου (χειρολαβή θύρας, κλειδαριά, κουδούνια κλήσεως, διακόπτες φωτισμού, αυτόματου ανοίγματος θύρας κλπ.) να τοποθετείται σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο και προς την ίδια πάντα πλευρά.

2.5 ΣΗΜΑΝΣΗ

Οι θύρες και τα κασώματά τους να είναι σε έντονη χρωματική αντίθεση με την παράπλευρη τοιχοποιία. Εξίσου έντονη χρωματική αντίθεση θα πρέπει να υπάρχει μεταξύ θυρόφυλλου και χειρολαβής.

Σε περίπτωση υαλοθυρών να τοποθετούνται επί των φύλλων της θύρας ειδικές ενδείξεις, σε ύψος 1,40 – 1,60 μ. από το δάπεδο και σε έντονα χρώματα, για την διευκόλυνση των ατόμων με προβλήματα στην όραση.

Οι πληροφοριακές πινακίδες (αριθμός, χαρακτηρισμός χώρων κλπ.) να τοποθετούνται σε ύψος 1,50 μ. από το δάπεδο, προς την ίδια πάντα πλευρά του θυρόφυλλου και όλες οι επ' αυτών πληροφορίες να αναγράφονται και στην γραφή BRAILLE.

3. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟΥΣ ΥΠΟΓΕΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ

Όπου προβλέπονται υπόγειοι χώροι στάθμευσης θα πρέπει οπωσδήποτε να περιλαμβάνουν ειδικές θέσεις για τα αυτοκίνητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες – κατάλληλα διαμορφωμένες και σημασμένες – σε ποσοστό 5% του συνόλου των θέσεων στάθμευσης και όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην στάθμη εδάφους.

Τα συστήματα ελέγχου των εισόδων των χώρων στάθμευσης δεν πρέπει να εμποδίζουν την πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στους χώρους αυτούς.

3.1 ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα φθάνουν από το εσωτερικό του κτιρίου στους χώρους στάθμευσης – και αντίστροφα – με ανελκυστήρα, που θα κατασκευάζεται σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στην Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών».

3.2 ΣΗΜΑΝΣΗ

Οι θέσεις στάθμευσης που προορίζονται για άτομα με ειδικές ανάγκες θα φέρουν το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης Αναπήρων (ΔΣΠΑ) αποτυπωμένο αφενός στο έδαφος και αφετέρου ανηρτημένο πάνω από την αντίστοιχη θέση, σε ύψος τουλάχιστον 2,20 μ. από το δάπεδο, ή στον τοίχο.

Οι διαδρομές που θα ακολουθούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες από τις θέσεις στάθμευσης μέχρι τον ανελκυστήρα, θα επισημαίνονται με το ΔΣΠΑ ακολουθούμενο από ένα βέλος αποτυπωμένο στο δάπεδο και ταυτόχρονα τοποθετημένο στους τοίχους ή τα υποστυλώματα ή – όπου αυτό δεν είναι δυνατόν – ανηρτημένο από την οροφή σε 2,20 μ. από το δάπεδο, σε έντονη χρωματική αντίθεση με τον υπόλοιπο χώρο, ώστε να γίνεται εύκολα αντιληπτό από τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Οι διαδρομές αυτές, αλλά και οι θέσεις στάθμευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, θα φωτίζονται με άπλετο φωτισμό και θα είναι εξοπλισμένες με φωτισμό ασφαλείας σε όλο το μήκος τους.

Το ΔΣΠΑ θα τοποθετείται επίσης επί του θυρόφυλλου του ανελκυστήρα, που οδηγεί στους χώρους στάθμευσης, σε όλους τους ορόφους.

3.3 ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Δεδομένου ότι ο μόνος τρόπος μετακίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες από και προς τους χώρους υπόγειας στάθμευσης – αλλά και γενικότερα, μεταξύ των διαφορετικών σταθμών ενός κτιρίου – είναι η μετακίνηση μέσω ανελκυστήρα, τον οποίο θα χρησιμοποιήσουν και σαν έξοδο διαφυγής σε περιπτώσεις ανάγκης, είναι εμφανές το πόσο σημαντική είναι η καλή μελέτη πυροπροστασίας τόσο του χώρου του μηχανοστασίου και του φρεατίου του ανελκυστήρα, όσο και των πλατύσκαλων, τα οποία θα πρέπει να συνιστούν πυροδιαμερίσματα του κτιρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Απαραίτητη προϋπόθεση για να θεωρηθεί ένα δημόσιο κτίριο ή δημόσιος χώρος προσβάσιμος, είναι η ύπαρξη τουαλέτας WC, κατάλληλα διαμορφωμένης και με τον απαραίτητο εξοπλισμό για την εξυπηρέτηση κάθε κατηγορίας χρηστών, συμπεριλαμβανομένων και των εμποδιζομένων ατόμων. Σε αντίθετη περίπτωση τα κτίρια και οι χώροι αυτοί γίνονται απαγορευτικοί στην χρήση τους.

Με τον όρο «χώροι υγιεινής» νοείται ο χώρος που περιλαμβάνει εγκαταστάσεις νιπτήρων, ουρητηρίων και χώρους με λεκάνη WC.

Σε κάθε κτίριο ή υπαίθριο χώρο που χρησιμοποιούνται από το κοινό πρέπει να προβλέπεται, ανάλογα με την συχνότητα χρήσης και την επιφάνειά τους, ορισμένος αριθμός χώρων υγιεινής. Σε όλα τα κτίρια αυτά θα προβλέπεται τουλάχιστον ένας χώρος υγιεινής ανά όροφο ειδικά διαμορφωμένος για χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, όπου δε, προβλέπονται συγκροτήματα χώρων υγιεινής θα κατασκευάζεται κατά προτίμηση ένας χώρος υγιεινής για άνδρες χρήστες αμαξιδίου και ένας για γυναίκες στα αντίστοιχα συγκροτήματα χώρων υγιεινής, οπωσδήποτε δε – στην δυσμενέστερη περίπτωση – ένας ειδικά διαμορφωμένος χώρος κοινός για άνδρες και γυναίκες χρήστες αμαξιδίου σε κάθε συγκρότημα. Όπου είναι δυνατόν συνίσταται οι ειδικά διαμορφωμένοι χώροι υγιεινής για άτομα με ειδικές ανάγκες να

έχουν ανεξάρτητη είσοδο, χωρίς κοινό προθάλαμο με τους υπόλοιπους χώρους υγιεινής.

Σε περίπτωση υφιστάμενων κτιρίων όπου δεν είναι δυνατή η κατασκευή ιδιαίτερων χώρων υγιεινής για την εξυπηρέτηση των χρηστών αμαξιδίου, τότε είναι απαραίτητο οι προβλεπόμενοι χώροι υγιεινής να διαμορφώνονται έτσι ώστε να εξυπηρετούν όλες τις κατηγορίες χρηστών – συμπεριλαμβανομένων των χρηστών αμαξιδίων – προβλέποντας μεγαλύτερες διαστάσεις και κατάλληλο εξοπλισμό.

2. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΓΙΑ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ

Οι χώροι αυτοί εξυπηρετούν όλες τις κατηγορίες αναπήρων ατόμων και χρησιμεύουν και ως χώροι υγιεινής «οικογενειακού τύπου», δηλαδή και για την φροντίδα των βρεφών και μικρών παιδιών συνοδευόμενων από γονέα. Πρέπει να τοποθετούνται σε εύκολα αναγνωρίσιμες θέσεις, κοντά στις εισόδους και τους πυρήνες κατακόρυφης κυκλοφορίας.

Στο εσωτερικό των δημόσιων χώρων υγιεινής πρέπει να προβλέπεται ελεύθερος χώρος περιστροφής, διαμέτρου 1,50 μ.

2.1 ΣΗΜΑΝΣΗ

Η ύπαρξη των χώρων υγιεινής για εμποδιζόμενα άτομα πρέπει να σημαίνεται σε διάφορα σημεία των δημοσίων κτιρίων και χώρων σωστά και ευκρινώς με την χρήση του Διεθνούς Συμβόλου Πρόσβασης (ΔΣΠ) και του συμβόλου WC.

2.2 ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗ

Η προσπέλαση των χώρων υγιεινής, πρέπει να είναι ισόπεδη. Εάν υπάρχει αναπόφευκτη υψομετρική διαφορά, αυτή πρέπει να καλύπτεται με κεκλιμένα επίπεδα μέγιστης κλίσης 5 % που θα κατασκευάζονται σύμφωνα με την Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. «Ράμπες ατόμων και αμαξιδίων». Το ελεύθερο πλάτος διαδρόμου ή κεκλιμένου επιπέδου πρέπει να είναι 1,20 – 1,30 μ.

2.3 ΕΙΣΟΔΟΣ

Η πόρτα πρέπει να έχει πλάτος 0,90 μ. από κάσα σε κάσα, να ανοίγει προς τα έξω ή να είναι συρόμενη. Θα πρέπει να υπολογίζεται ως μέγιστη δύναμη που απαιτείται για το άνοιγμα της θύρας τα 15 Newtons.

Η χειρολαβή του θυρόφυλλου πρέπει να είναι τύπου α, β, ή γ, σύμφωνα με το σχετικό σχήμα που επισυνάπτεται. Ο μηχανισμός κλειδαριάς του θυρόφυλλου πρέπει

να επιτρέπει το άνοιγμα και από την έξω πλευρά σε περίπτωση κινδύνου και επίσης να διαθέτει ένδειξη κατάληψης χώρου.

2.4 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ 2.4.1 ΝΙΠΤΗΡΑΣ

Το ύψος του νιπτήρα είναι 0,85 μ. από το δάπεδο για το επάνω μέρος του και 0,70 μ. για το κάτω και συνοδεύεται από ράφι στο ίδιο με αυτόν ύψος.

Τα 0,70 μ. ελεύθερος χώρος κάτω από τον νιπτήρα πρέπει να εξασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση, η δε αποχέτευση του νιπτήρα δεν πρέπει να ενοχλεί τα γόνατα του χρήστη αναπηρικού αμαξιδίου. Είναι δυνατόν να επιλεγεί νιπτήρας μεταβλητού ύψους, τον οποίο ο χρήστης ρυθμίζει ανάλογα με τις ανάγκες του.

Ο νιπτήρας τοποθετείται δίπλα στη λεκάνη, το δε εμπρόσθιο άκρο του νιπτήρα τοποθετείται στην ίδια ευθεία με την εσωτερική παρειά της λεκάνης. Η απόσταση μεταξύ του άκρου της λεκάνης και του νιπτήρα πρέπει να είναι περίπου 0,10 μ. και ποτέ να μην υπερβαίνει τα 0,25 μ., έτσι ώστε να είναι δυνατή η χρήση του νιπτήρα από καθήμενο στη λεκάνη άτομο.

Εναλλακτικά, σε περιπτώσεις υπαρχόντων κτιρίων, αν δεν είναι δυνατόν να ακολουθηθεί η παραπάνω διάταξη, η λεκάνη τοποθετείται παράλληλα και δίπλα στον νιπτήρα (στον ίδιο τοίχο) και η απόσταση μεταξύ τους πρέπει να είναι 0,25 μ. Για την αγκύρωση του νιπτήρα πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να αντέχει σε κατακόρυφη φόρτιση 100 Kg.

Η μπαταρία του νιπτήρα είναι αναμικτική, τύπου «κομμωτηρίου», με κινητό «τηλέφωνο» ντους και με χειριστήρια τύπου μοχλού (όχι σφαιρικά). Στις περιπτώσεις εξωτερικών, μη εντοιχισμένων σωλήνων ύδρευσης ή αποχέτευσης, πρέπει αυτές να επενδύονται με μονωτικό υλικό, ώστε να αποφεύγονται πιθανά ατυχήματα ή τραυματισμοί.

2.4.2 ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ

Τοποθετείται πάνω από το νιπτήρα με ελαφριά κλίση. Το κάτω μέρος του πρέπει να βρίσκεται σε ύψος 1,00 μ. από το δάπεδο και το πάνω 2,00 μ.

2.4.3 ΛΕΚΑΝΗ

Μπροστά και δίπλα από μια πλευρά της λεκάνης, πρέπει να υπάρχει αρκετός χώρος για μετωπική ή πλάγια προσέγγιση ατόμου σε αμαξίδιο.

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω η ενδεδειγμένη διάταξη ως προς την τοποθέτηση της λεκάνης και του νιπτήρα είναι η τοποθέτηση τους σε κάθετους μεταξύ τους τοίχους.

Το ύψος της λεκάνης πρέπει να είναι 0,45 μ. για να διευκολύνεται η μετακίνηση του χρήστη από το αμαξίδιο στη λεκάνη. Πρέπει να έχει πλάτη ύψους τουλάχιστον 0,30 μ. από την επιφάνεια του καλύμματος. Ένα καζανάκι χαμηλής πίεσεως με εύχρηστο χειρισμό π.χ. χειρολαβή στο πλάι είναι δυνατόν να την υποκαταστήσει.

Δίπλα στη λεκάνη αγκυρώνεται μη ολισθηρή σπαστή χειρολαβή μήκους περίπου 0,75 μ. και με το επάνω μέρος της σε ύψος 0,70 μ. από το δάπεδο. Η διάμετρος μιας τέτοιας χειρολαβής είναι 30 χιλ. – 40 χιλ. (1/2" περίπου).

Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στον τρόπο στερέωσης των ειδών υγιεινής και των χειρολαβών (π.χ. πρόβλεψη πρόσθετου μεταλλικού σκελετού, ενίσχυση ή κατασκευή τοίχου από μπετόν για την στήριξή του), έτσι ώστε να μπορούν να αντέχουν σε φόρτιση 100 Kg.

Η θήκη χαρτιού καθαρισμού πρέπει να είναι σε θέση προσιτή στον χρήστη και να διαθέτει μηχανισμό παροχής χαρτιού φύλλο – φύλλο, ιδιαίτερα χρήσιμο σε μονόχειρες.

2.4.4 ΚΛΗΣΗ ΒΟΗΘΕΙΑΣ

Είναι απαραίτητο να υπάρχει σύστημα κλήσης για περίπτωση ανάγκης παροχής βοήθειας, το οποίο θα διαθέτει κορδόνι που τοποθετείται περιμετρικά και παράλληλα με το δάπεδο, σε ύψος περίπου 0,15. – 0,20 μ. από αυτό, ώστε να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από οποιαδήποτε θέση μέσα στον συγκεκριμένο χώρο.

2.4.5 ΠΑΓΚΟΣ

Στους χώρους αυτούς πρέπει επίσης να προβλέπεται η ύπαρξη κινητού – ανακλινόμενου συνήθως – ή και μόνιμου πάγκου για το άλλαγμα των βρεφών.

2.4.6 ΔΙΑΚΟΠΤΕΣ

Οι διακόπτες φωτισμού πρέπει να έχουν πλακέτα με μεγάλη επιφάνεια και τοποθετούνται σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο.

2.4.7 ΚΡΕΜΑΣΤΡΕΣ

Σε όλους τους χώρους υγιεινής πρέπει να προβλέπονται κρεμάστρες σε δύο ύψη, στο 1,20 μ. και 1,80 μ. από το δάπεδο, σε κατάλληλες θέσεις του χώρου.

2.4.8 ΔΑΠΕΔΟ

Τα υλικά κατασκευής του δαπέδου πρέπει να εξασφαλίζουν αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, μικρή ανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και την συντήρηση.

Η αποχέτευση του δαπέδου επιτυγχάνεται με κατάλληλα διαμορφωμένες κλίσεις προς το σιφόνι δαπέδου.

Οι χρωματικές αντιθέσεις μεταξύ δαπέδου, τοίχων, ειδών υγιεινής και θυρόφυλλου και ο άπλετος φωτισμός διευκολύνουν ιδιαίτερα τα άτομα με μειωμένη όραση.

3. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΜΕ ΝΤΟΥΣ ΓΙΑ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ

Σε περιπτώσεις όπου στους δημόσιους χώρους υγιεινής προβλέπεται και η χρήση ντους, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να αυξηθούν επαρκώς οι διαστάσεις των χώρων, έτσι ώστε να υπάρχει η δυνατότητα τοποθέτησης πάγκου για την εξυπηρέτηση του χρήστη, εξασφαλίζοντας πάντα ελεύθερο χώρο διακίνησης διαμέτρου 1,50 μ.

Στη θέση του ντους απαγορεύεται η τοποθέτηση ντουζιέρας, τυποποιημένης ή χτιστής, καθώς και η υπερύψωση ή το βύθισμα του δαπέδου, ακόμη και η κατασκευή οποιουδήποτε τύπου περιζώματος για τον καθορισμό του χώρου του, γιατί αποτελούν εμπόδιο και είναι επικίνδυνα για τα εμποδιζόμενα άτομα.

Ο χώρος του ντους θα είναι συνεπίπεδος με το υπόλοιπο δάπεδο, η ομαλή απορροή του ύδατος θα εξασφαλίζεται με την διαμόρφωση κλίσεων που θα οδηγούν σε σιφόνι.

3.1 ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ 3.1.1 ΚΑΘΙΣΜΑ

Μέσα στην θέση ντους πρέπει να προβλέπεται επίτοιχο αναδιπλούμενο κάθισμα σε ύψος 0,50 μ. από το δάπεδο, όπου μεταφέρεται ο χρήστης αμαξιδίου. Εάν υπάρχει προθάλαμος, αυτός πρέπει να διαχωρίζεται με μία αδιάβροχη κουρτίνα.

3.1.2 ΧΕΙΡΟΛΑΒΕΣ

Στη θέση ντους προβλέπονται κατάλληλες ανοξείδωτες χειρολαβές, καλά αγκυρωμένες. Οι χειρολαβές αυτές τοποθετούνται οριζόντια και κατακόρυφα σε ύψος 0,90 μ. από το δάπεδο. Το μέγιστο ύψος για το επάνω μέρος της κατακόρυφης χειρολαβής είναι 1,80 μ. από το δάπεδο. Οι χειρολαβές είναι στρογγυλής διατομής και έχουν διάμετρο 30 – 40 χιλ.

3.1.3 ΜΠΑΤΑΡΙΑ ΡΥΘΜΙΖΟΜΕΝΟΥ ΥΨΟΥΣ

Το «τηλέφωνο» της μπαταρίας του ντους πρέπει να έχει την δυνατότητα ρυθμιζόμενου ύψους στερέωσης κατά τη χρήση, με χαμηλότερο σημείο το ύψος των 1.10μ. από το δάπεδο και μέγιστο το ύψος των 2,20 μ. από το δάπεδο.

3.1.4 ΣΑΠΟΥΝΟΘΗΚΗ

Η σαπουνοσπογοθήκη τοποθετείται σε κατάλληλη θέση και σε ύψος 0,90 – 1,10 μ., από το δάπεδο. Οι χειρολαβές πρέπει να αντέχουν σε φόρτιση 100 Kg.

3.2. ΔΑΠΕΔΟ

Τα υλικά κατασκευής του δαπέδου πρέπει να εξασφαλίζουν αντιολισθηρότητα, ομοιογένεια, μικρή ανακλαστικότητα και ευκολία στον καθαρισμό και στην συντήρηση.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ ΑΠΟΔΥΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΝΤΟΥΣ

Οι δημόσιοι χώροι αποδυτηρίων όπου προβλέπεται και χώρος για ντους, είναι συνήθως χώροι σε αθλητικές εγκαταστάσεις. Οι ελάχιστες διαστάσεις του χώρου ντους είναι 1,20 × 1,20 μ.

Σχετικά με τον εξοπλισμό του χώρου του ντους, ισχύουν τα της παρ.3.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. ΚΤΙΡΙΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Ως κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό ορίζονται τα κτίρια ή τμήματα κτιρίων ή δομικά έργα ή υπαίθριοι χώροι που περιορίζονται από δομικά στοιχεία και χρησιμοποιούνται από το κοινό για κοινωνικές, οικονομικές, εμπορικές, θρησκευτικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές, πολιτιστικές, ψυχαγωγικές ή αθλητικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες, καθώς επίσης και για προσωρινή διαμονή και αναμονή συγκοινωνιακών μέσων.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται, σύμφωνα με την χρήση τους, για διευκόλυνση στην εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων :

1.1 τα κτίρια των δημοσίων υπηρεσιών

1.1.1 κτίρια διοικητικών υπηρεσιών

1.1.2 αίθουσες συναλλαγής με το κοινό, όπως ταχυδρομεία, γραφεία ΟΤΕ, ΔΕΗ, τράπεζες κλπ.

1.2 οι εγκαταστάσεις άθλησης

1.2.1 στάδια

1.2.2 γυμναστήρια

1.2.3 πισίνες

1.2.4 αθλητικοί σύλλογοι και όμιλοι κλπ.

1.3. εγκαταστάσεις κοινωνικών, πολιτιστικών και επιστημονικών εκδηλώσεων

- 1.3.1 σύλλογοι (κέντρα νεότητας, ΚΑΠΗ, σύλλογοι εργαζομένων, τοπικοί σύλλογοι, κλπ)
- 1.3.2 κοινοτικά κέντρα
- 1.3.3 αίθουσες χορού
- 1.3.4 καζίνο
- 1.3.5 αίθουσες πολλαπλών χρήσεων
- 1.3.6 χώροι συνεδρίων κλπ.
- 1.4 εγκαταστάσεις θεαμάτων**
- 1.4.1 θέατρα
- 1.4.2 κινηματογράφοι
- 1.4.3 αίθουσες συναυλιών κλπ.
- 1.5 εγκαταστάσεις εστίασης και αναψυχής**
- 1.5.1 εστιατόρια
- 1.5.2 ζαχαροπλαστεία
- 1.5.3 καφενεία
- 1.5.4 bar
- 1.5.5 κέντρα διασκέδασης κλπ.
- 1.6 εκθεσιακοί χώροι**
- 1.6.1 μουσεία
- 1.6.2 χώροι εκθέσεων
- 1.6.3 βιβλιοθήκες κλπ.
- 1.7 χώροι διδασκαλίας**
- 1.7.1 εγκαταστάσεις νηπιακής και στοιχειώδους εκπαίδευσης
- 1.7.2 εγκαταστάσεις μέσης εκπαίδευσης
- 1.7.3 εγκαταστάσεις ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης
- 1.7.4 εγκαταστάσεις ξενόγλωσσης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και φροντιστήρια κλπ.
- 1.8 τα κτίρια με εμπορική χρήση**
- 1.8.1 εμπορικά κέντρα
- 1.8.2 αγορές και υπεραγορές
- 1.8.3 καταστήματα
- 1.8.4 φαρμακεία
- 1.8.5 κουρεία και κομμωτήρια κλπ.
- 1.9 εγκαταστάσεις προσωρινής διαμονής**
- 1.9.1 ξενοδοχεία

- 1.9.2 ξενώνες
- 1.9.3 ενοικιαζόμενα δωμάτια προσωρινής διαμονής
- 1.9.4 οικοτροφεία και κοιτώνες κλπ.
- 1.10 εγκαταστάσεις υγείας και πρόνοιας**
 - 1.10.1 νοσοκομεία
 - 1.10.2 κλινικές
 - 1.10.3 αγροτικά ιατρεία και υγειονομικοί σταθμοί
 - 1.10.4 κέντρα υγείας
 - 1.10.5 ψυχιατρεία
 - 1.10.6 ιδρύματα
 - 1.10.7 βρεφοκομεία, βρεφικοί και παιδικοί σταθμοί κλπ.
- 1.11 κτίρια ειδικών χρήσεων**
 - 1.11.1 ναοί
 - 1.11.2 αίθουσες δικαστηρίων
 - 1.11.3 αίθουσες αναμονής επιβατών
 - 1.11.4. κτίρια στάθμευσης κλπ.

2. ΕΙΣΟΔΟΙ – ΥΠΟΔΟΧΗ

Τουλάχιστον η κεντρική είσοδος των κτιρίων που χρησιμοποιούνται από κοινό και η είσοδος από τους υπόγειους χώρους στάθμευσης – εφόσον προβλέπονται τέτοιοι στο κτίριο – θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι από εμποδιζόμενα άτομα και ειδικότερα από χρήστες αμαξιδίων. Οι είσοδοι αυτές θα κατασκευάζονται σύμφωνα με την Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.: «Είσοδοι κτιρίων».

Σε στρατηγικά σημεία και κοντά στην κυρία είσοδο, στο ίδιο με αυτήν επίπεδο, θα κατασκευάζονται ράμπες, ανελκυστήρες ή οποιοδήποτε άλλο μηχανικό μέσο για την κάλυψη των υψομετρικών διαφορών – εφόσον υπάρχουν τέτοιες – σύμφωνα με τις Οδηγίες του ΥΠΕΧΩΔΕ: «Ράμπες ατόμων και αμαξιδίων» και «Μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών».

Όπου προβλέπονται πάγκοι υποδοχής (reception) ή γκισέ συναλλαγής με το κοινό, τμήμα αυτών μήκους τουλάχιστον 1,00 μ. θα κατασκευάζεται σε ύψος 0,80 μ. από το δάπεδο, ενώ όπου προβλέπονται τηλεφωνικοί θάλαμοι θα κατασκευάζονται με την συσκευή και τα χειριστήρια σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο.

3. ΣΗΜΑΝΣΗ

Προκειμένου για κτίρια όπου στεγάζονται πολλές υπηρεσίες αμέσως μετά την είσοδο, σε κατάλληλο χώρο και ύψος από το δάπεδο, θα τοποθετείται απλοποιημένο διάγραμμα των στεγαζόμενων στο κτίριο υπηρεσιών, καθώς και πίνακας για τις ανακοινώσεις που αφορούν το κοινό.

Ειδική μέριμνα θα λαμβάνεται ώστε το διάγραμμα των υπηρεσιών να υπάρχει και ανάγλυφο ή σε γραφή BRAILLE τοποθετημένο σε θέση και ύψος προσιτό από τα άτομα με προβλήματα στην όραση.

Όλα τα κτίρια που χρησιμοποιούνται από κοινό θα φέρουν σήμανση σύμφωνα με την Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Σήμανση».

4. ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΙ ΧΩΡΟΙ – ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι πρέπει να είναι προσβάσιμοι από όλους τους χρήστες, και τα εμποδιζόμενα άτομα ειδικότερα. Απαραίτητες προϋποθέσεις γι' αυτό είναι :

- 4.1 η ύπαρξη διαδρόμων κυκλοφορίας καθαρού πλάτους τουλάχιστον 1,50 μ.,
- 4.2 η ύπαρξη θυρών πλάτους 0,90 μ. από κάσα σε κάσα, ανοιγόμενων – με μέγιστη απαιτούμενη για το άνοιγμά τους δύναμη τα 15 Newtons – ή συρόμενων, που θα φέρουν κατακόρυφο φεγγίτη – όπου επιτρέπεται από την χρήση τους – για τον έλεγχο της κίνησης από την πίσω πλευρά της θύρας και χειρολαβή σχήματος L ή D,
- 4.3 η ύπαρξη ελεύθερων από κάθε εμπόδιο χώρων, διαμέτρου 1,50 μ., για την περιστροφή αμαξιδίων,
- 4.4 η πρόβλεψη ελεύθερων χώρων, διαστάσεων εκάστου 0,80 × 1,30 μ., για την στάθμευση αμαξιδίων – όπου προβλέπονται αντίστοιχα καθιστικά αναμονής του κοινού – αλλά και ειδικών θέσεων με σκληρά καθίσματα βάθους 0,40 μ. και ύψους 0,55 – 0,60 μ. με στηρίγματα χειρών για τα άτομα με προβλήματα στην κίνηση. Σε περιπτώσεις αμφιθεατρικών αιθουσών θα πρέπει να προβλέπονται θέσεις για τους χρήστες αμαξιδίων στην πρώτη σειρά των επίπεδων τμημάτων ή στην τελευταία σειρά των διαχωριστικών διαδρόμων των διαζωμάτων που καταλήγουν σε πόρτες εξόδου, με την κατασκευή αναδιπλούμενων ή αφαιρούμενων καθισμάτων ώστε στην θέση τους να τοποθετείται το αμαξίδιο. Και στην περίπτωση αυτή οι απαιτούμενες διαστάσεις του ελεύθερου χώρου είναι 0,80 × 1,30 μ. κατ' ελάχιστον.

4.5 η αποφυγή υψομετρικών διαφορών σε οποιαδήποτε στάθμη και η κάλυψή τους – όπου είναι αδύνατη η αποφυγή τους- με ράμπες μέγιστης κλίσης 5 % ή με κάποιο σύστημα ανύψωσης, όπως αυτά περιγράφονται στις Οδηγίες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Ράμπες ατόμων και αμαξιδίων» και «Μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών»,

4.6 η κατασκευή κλιμάκων – όπου απαιτούνται αυτές – με δύο κατ' ελάχιστον βαθμίδες και οι οποίες θα κατασκευάζονται σύμφωνα με την Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Κλίμακες ή σκάλες»,

4.7 η κατασκευή αντλιοσθηρών, ομοιογενών, σταθερών δαπέδων εύκολων στον καθαρισμό και την συντήρηση, με μικρή αντανakλαστικότητα, χωρίς σημεία εκτροπής των αμαξιδίων και των άλλων βοηθημάτων, χωρίς αρμούς διαμόρφωσης των δαπέδων σε τέτοιο μέγεθος που να δημιουργούν κραδασμούς στην *κίνηση των* αμαξιδίων ή ανατροπές κατά το βάδισμα των εμποδιζόμενων ατόμων και χωρίς κατώφλια αλλά και οποιοδήποτε άλλο στοιχείο που να προεξέχει ή να βυθίζεται στο δάπεδο περισσότερο από 2 εκ,

4.8 η ύπαρξη τουλάχιστον μιας τουαλέτας ανά όροφο που θα εξυπηρετεί τους χρήστες αμαξιδίων αλλά θα λειτουργεί και σαν τουαλέτα «οικογενειακού τύπου» και θα κατασκευάζεται σύμφωνα με την Οδηγία του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Δημόσιοι χώροι υγιεινής».

5. ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Όσον αφορά στα δομικά στοιχεία του κτιρίου για την πυροπροστασία θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΓΟΚ με την σχετική νομοθεσία λαμβάνοντας υπ' όψη ότι οι πόρτες πυρασφάλειας θα πρέπει να έχουν εύχρηστη χειρολαβή ώθησης και μικρής αντίστασης μηχανισμό επαναφοράς.

Δεδομένου ότι ο μόνος τρόπος μετακίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες μεταξύ των διαφορετικών σταθμών ενός κτιρίου είναι η μετακίνηση μέσω ανελκυστήρα, τον οποίο και θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν σαν έξοδο διαφυγής σε περίπτωση ανάγκης, θα πρέπει σε όλα τα κτίρια κοινού ένας τουλάχιστον ανελκυστήρας να χαρακτηρίζεται σαν μέσον διαφυγής και τόσο ο χώρος του μηχανοστασίου και του φρεατίου του ανελκυστήρα όσο και τα αντίστοιχα πλατύσκαλα να συνιστούν πυροδιαμερίσματα του κτιρίου.

Σε ειδικές περιπτώσεις είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από τα άτομα με ειδικές ανάγκες σαν μέσω διαφυγής ειδικές ελαστικές τσουλήθρες τύπου αεροσκάφους (SHUTES, INFLATABLE TAFTS).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. ΚΑΤΟΙΚΙΑ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Ο σχεδιασμός της κατοικίας μέχρι σήμερα ακολουθεί τις ατομικές ανάγκες και απαιτήσεις των χρηστών της. Ο εσωτερικός δε σχεδιασμός της είναι αποκλειστικά δική τους ευθύνη.

Με την έννοια προσαρμοστικότητα εννοούμε την δυνατότητα εύκολης προσαρμογής της κατοικίας σε νέες ανάγκες διαβίωσης των χρηστών της, που πιθανόν προκύψουν με την πάροδο του χρόνου (συγκατοίκηση με ηλικιωμένους, ασθένεια, ξαφνικό ατύχημα κλπ.).

Έτσι προκύπτει πλέον η έννοια προσαρμόσιμη κατοικία, το κόστος κατασκευής της οποίας δεν διαφέρει σε τίποτε από το κόστος κατασκευής μιας συμβατικής κατοικίας. Αντίθετα η προσαρμοστικότητά της μειώνει σημαντικά το κόστος της όποιας μελλοντικής παρέμβασης, βελτιώνοντας ταυτόχρονα θεαματικά την ποιότητα του δομημένου περιβάλλοντος και προσφέροντας ίσες δυνατότητες αυτόνομης διαβίωσης και διακίνησης σε όλους ανεξαιρέτως τους χρήστες του.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατασκευή προσαρμόσιμων κατοικιών είναι η αναθεώρηση των βασικών αρχών σχεδιασμού της κατοικίας, δηλαδή :

1.1 Κατάργηση όλων των «περιττών» εσωτερικών ή εξωτερικών στοιχείων, που είναι δυνατόν να λειτουργήσουν σαν εμπόδια στην προσβασιμότητα οποιουδήποτε χώρου και εγκατάστασης της κατοικίας από ένα εμποδιζόμενο άτομο -χρήστη ή επισκέπτη της κατοικίας (όχι ανισοσταθμίες στο ίδιο επίπεδο, όχι κατώφλια πέραν των 2 εκ. ύψους, όχι περιττές τοιχοποιίες και πόρτες κλπ.).

1.2 Κατάργηση όλων των εμποδίων : οριζόντιων, κατακόρυφων και εμποδίων στον χώρο (όχι σκάλες, όχι περάσματα μικρού πλάτους, άνετες επιφάνειες ελιγμών κλπ.).

1.3 Σχεδιασμός των κατοικιών με κριτήριο τον χρήστη αμαξιδίου – ως την δυσμενέστερη περίπτωση χρήστη κατοικίας – και όχι πλέον τον «μέσο όρο ανθρώπου», σχεδιάζοντας βεβαίως τις εξειδικευμένες κατασκευές που απαιτούνται σε αυτή την περίπτωση μόνο όταν αυτές είναι απαραίτητες.

Προφανώς η νέα λογική σχεδιασμού δεν αποκλείει την προσπάθεια για όσον το δυνατόν ορθολογικότερη χρήση των χώρων, επιδιώκοντας κατά τον καλύτερο

τρόπο τον συνδυασμό της άνεσης στην κίνηση και διαβίωση με την οικονομία του χώρου.

2. ΕΙΣΟΔΟΣ

Τουλάχιστον η κεντρική είσοδος των κτιρίων κατοικίας, οι είσοδοι ανά όροφο και η είσοδος από τους υπόγειους χώρους στάθμευσης -εφόσον προβλέπονται τέτοιοι στο κτίριο θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι από εμποδιζόμενα άτομα και ειδικότερα από χρήστες αμαξιδίων.

Όπου οι είσοδοι των κατοικιών είναι σε διαφορετικές στάθμες από τη στάθμη του πεζοδρομίου θα πρέπει να προβλέπεται ράμπα κλίσης 5 % ή ανελκυστήρας ή – όπου αυτός δεν είναι υποχρεωτικός σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία – θα πρέπει να προβλέπεται κοντά στην είσοδο και στο ίδιο με αυτή επίπεδο χώρος ικανών διαστάσεων ώστε να φιλοξενήσει, εφόσον χρειαστεί, οποιοδήποτε μηχανικό μέσο κάλυψης της υψομετρικής διαφοράς ακόμη και ανελκυστήρα.

Οι είσοδοι, οι ράμπες, οι ανελκυστήρες και τα άλλα μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών θα κατασκευάζονται σύμφωνα με τις Οδηγίες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Είσοδοι κτιρίων», «Ράμπες ατόμων και αμαξιδίων» και «Μηχανικά μέσα κάλυψης υψομετρικών διαφορών» αντίστοιχα.

3. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ελεύθερη κυκλοφορία όλων των χρηστών σε μια κατοικία είναι ή πρόβλεψη :

3.1 διαδρόμων πλάτους 1,20 μ. με εξασφαλισμένο σε όλο το μήκος τους ελάχιστο ελεύθερο –από κάθε εμπόδιο ή έπιπλο – πλάτος 0,90 μ.

3.2 εσωτερικών θυρών πλάτους από κάσα σε κάσα 0,90 μ., συρόμενων ή ανοιγόμενων, με χειρολαβές τοποθετημένες σε ύψος 0,90 – 1,20 μ. από το δάπεδο και με επαρκή χώρο εκατέρωθεν του θυρόφυλλου για ελιγμό του αμαξιδίου (ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1,50 μ.). Ειδικά για θύρες χώρων υγιεινής πρέπει να προβλέπονται πάντα θύρες ανοιγόμενες προς τα έξω ή συρόμενες.

3.3 αποφυγής ανισοσταθμιών στους χώρους της κατοικίας και κατωφλίων ύψους μεγαλύτερου των 2 εκ.

3.4 διακοπτών, πριζών, κομβίων κλήσεως και γενικά μηχανισμών χειρισμού τοποθετημένων σε μια ζώνη 0,90 – 1.20 μ. από το δάπεδο, πάντα στα ίδια σταθερά σημεία για όλες τις περιπτώσεις (π.χ. οι διακόπτες για το φως στα δεξιά των

ανοιγμάτων και κοντά στην κάσα της πόρτας, κλπ.), με όσο το δυνατόν πλατύτερη πλακέτα φωσφορίζουσα ή με φωτάκι.

Σημειώνεται ότι οι παραπάνω διαστάσεις και λύσεις διευκολύνουν την μετακίνηση επίπλων, την κίνηση ηλικιωμένων που χρησιμοποιούν κάποιο βοήθημα και έχουν προβλήματα στην όραση ή κάποιου μέλους της οικογένειας μετά από ατύχημα στα κάτω άκρα αλλά και των μικρών παιδιών με περπατιστρες.

4. ΔΑΠΕΔΑ

Τα υλικά που προβλέπονται για την επίστρωση των δαπέδων πρέπει να είναι σταθερά και αντλιοσθηρά, να παρέχουν ζεστασιά και άνεση χωρίς να αναπτύσσουν στατικό ηλεκτρισμό, να είναι ανθεκτικά και εύκολα στον καθαρισμό, με μικρή αντανακλαστικότητα, άφλεκτα και αυτοσβενόμενα.

5. ΠΑΡΑΘΥΡΑ – ΕΞΩΣΤΟΘΥΡΕΣ – ΕΞΩΣΤΕΣ

Τα παράθυρα πρέπει να είναι αρκετά μεγάλα, για να προσφέρουν όσο το δυνατόν περισσότερη θέα στους κατοίκους εκείνους που περνούν μεγάλο τμήμα του χρόνου τους στην κατοικία τους, με ποδιά στα 0,75 μ. και μηχανισμούς ανοιγοκλεισίματος στα 0,90 – 1,20 μ., χωρίς θερμαντικά σώματα κάτω από αυτά, ώστε να επιτρέπεται η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη προσέγγιση σε αυτά.

Οι εξωστόθυρες δεν πρέπει να έχουν κατώφλι ύψους μεγαλύτερου από 2 εκ.

Για την απορροή των όμβριων συνιστάται η ύπαρξη κλίσης προς την εξωτερική πλευρά του εξώστη ή η κατασκευή διπλού δαπέδου στον εξώστη.

Στην περίπτωση αυτή το τελικό δάπεδο του εξώστη κατασκευάζεται ανεξάρτητο από τη φέρουσα πλάκα και συνεπίπεδο με την στάθμη του εσωτερικού δαπέδου της κατοικίας, ένα διάμηκες άνοιγμα δε 1 εκ. μεταξύ της κατοικίας και του τελικού δαπέδου του εξώστη κατασκευάζεται για την απορροή των όμβριων τα οποία οδηγούνται κατάλληλα στην αποχέτευση. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στην αντλιοσθηρότητα του υλικού επίστρωσης του εξώστη.

Οι εξώστες πρέπει να κατασκευάζονται με πλάτος 1,50 μ. τουλάχιστον και με στηθαίο που να μην εμποδίζει την θέα. Κτιστό στηθαίο πρέπει να προβλέπεται για ύψος μέχρι 0,60 μ. από το δάπεδο, το υπόλοιπο δε απαραίτητο ύψος τους να συμπληρώνεται από κιγκλίδωμα τέτοιας μορφής ώστε να μην επιτρέπει το «σκαρφάλωμα» παιδιών σε αυτό.

6. ΧΩΡΟΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η προσεκτική διαστασιολόγηση, ο μελετημένος σχεδιασμός και τοποθέτηση των ειδών υγιεινής και λοιπών εξαρτημάτων εύκολα μπορούν να προλάβουν ακριβές προσαρμογές, αναγκαίες πιθανόν μελλοντικά, χωρίς να θίγουν καθόλου την λειτουργικότητα και οικονομία του χώρου.

Βασικές αρχές σχεδιασμού προσαρμόσιμων χώρων υγιεινής είναι:

6.1 η προσβασιμότητα των χώρων χωρίς την ύπαρξη καταφλίων ή βυθισμάτων του δαπέδου μεγαλύτερων των 2εκ. με θύρες που θα ανοίγουν πάντα προς τα έξω ή θα είναι συρόμενες, με άνοιγμα από κάσα σε κάσα 0,90 μ.

6.2 η πρόβλεψη, μετά την τοποθέτηση των ειδών υγιεινής, εντελώς ελεύθερου χώρου διαμέτρου 1,50 μ. για δυνατότητα στροφής αμαξιδίου.

6.3 η πρόβλεψη τοιχωμάτων και οροφών ικανών να αντέξουν φόρτιση 100 Kg.

6.4 η χρήση αντιολισθητικών δαπέδων.

Σε περίπτωση που ο χρήστης του χώρου είναι άτομο με ειδικές ανάγκες, και κυρίως χρήστης αμαξιδίου, τότε εκτός των παραπάνω θα πρέπει :

6.5 όσον αφορά στον νιπτήρα, καθρέπτη, λεκάνη, σύστημα κλήσης βοήθειας τελειώματα δαπέδων και εγκατάστασης ντους να λαμβάνονται υπ' όψη τα προτεινόμενα στις αντίστοιχες παρ. 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 2.4.8 και 3 της Οδηγίας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. : «Δημόσιοι χώροι υγιεινής».

6.6 σε περίπτωση εγκατάστασης μπανιέρας, αυτή θα πρέπει να εξοπλιστεί με ειδικές χειρολαβές και ειδικό καθισματάκι. Στο ένα δε άκρο της πρέπει να κατασκευάζεται πεζούλι μόνιμο στο οποίο θα μεταφέρεται ο χρήστης αμαξιδίου, για να ολισθήσει σιγά – σιγά στην μπανιέρα στηριζόμενος στα χέρια του, ή αντίστροφα κατά την έξοδό του από αυτή. Κατά συνέπεια το ύψος του πεζουλιού και της μπανιέρας θα πρέπει να είναι το ίδιο με αυτό του αναπηρικού καθίσματος (περίπου 0,50 μ. από το δάπεδο).

7. ΚΟΥΖΙΝΕΣ

Προκειμένου μια κουζίνα να είναι προσαρμόσιμη θα πρέπει κατά τον σχεδιασμό της να έχουν τηρηθεί οι παρακάτω αρχές :

7.1 όλες οι σταθερές εγκαταστάσεις (υδραυλικές, αποχετευτικές κλπ.), που είναι δύσκολο και δαπανηρό να αντικατασταθούν, πρέπει να κατασκευάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην ενοχλήσουν ένα χρήστη με ειδικές ανάγκες.

7.2 η θέση της κουζίνας να προβλέπεται δίπλα στον νεροχύτη, με ένα ενδιάμεσο πάγκο προετοιμασίας 0,70 – 0,80 μ. περίπου. Σημειώνουμε εδώ ότι πάντα είναι εξυπηρετικότερες για όλους τους χρήστες κουζίνες «συγκεντρωμένες», σχήματος σε κάτοψη Ι ή Γ.

7.3 να υπάρχει ικανός ελεύθερος χώρος αφενός για την πιθανή κίνηση αμαξιδίου μέσα στη κουζίνα, αλλά και εμπρός από κάθε ντουλάπι, το νεροχύτη ή την θέση των ηλεκτρικών συσκευών για τη στάση του αμαξιδίου του χρήστη τους.

7.4 να προβλέπεται, όπου είναι δυνατόν, ελεύθερος χώρος για προσθήκη ερμαρίου ή «τρόλει» - εξαρτήματος πολύ εξυπηρετικού για εμποδιζόμενα άτομα – δίπλα στην κουζίνα.

7.5 να προβλέπονται παράθυρα, σε τέτοιο ύψος και με τέτοιες διαστάσεις και μηχανισμούς, που να είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν από άτομο σε αμαξίδιο.

Σε περίπτωση που ο χρήστης της κουζίνας είναι άτομο με ειδικές ανάγκες, τότε εκτός των παραπάνω, θα πρέπει :

7.6 κάτω από τους πάγκους να προβλέπονται υποδοχές σε ύψος 0,65 μ. από το δάπεδο για βάθος 0,40 μ., ή ακόμη καλύτερα σε ύψος 0,80 μ. από το δάπεδο και για βάθος 0,60 μ., ώστε να μπαίνουν κάτω από τον πάγκο και τα μπράτσα του αμαξιδίου, όταν χρειάζεται κατά μέτωπο προσέγγιση.

7.7 στις θέσεις των ερμαρίων και των ηλεκτρικών συσκευών να προβλέπονται άνετες κατά μήκος εσοχές για τα πόδια, ύψους 0,20 μ. από το δάπεδο και βάθους 0,15 μ.

7.8 όλες οι εξωτερικές σωληνώσεις να μονώνονται, ιδίως κάτω από το νεροχύτη, προς αποφυγήν εγκαυμάτων.

7.9 στον νεροχύτη να τοποθετείται αναμικτική μπαταρία – τύπου κομμωτηρίου – με ντους, καθώς και ζώνη ασφαλείας στερεωμένη στην όψη του νεροχύτη για τα εμποδιζόμενα άτομα που μπορούν όμως να βαδίσουν και μια ράβδος για τις πετσέτες στον ένα πλευρικό τοίχο της εσοχής κάτω από το νεροχύτη.

7.10 στο κάτω τμήμα των ερμαρίων να προβλέπονται συρόμενα θυρόφυλλα, που δεν εμποδίζουν την κίνηση, καθώς και συρόμενα ράφια με οπές κυκλικές Φ14 – 20 εκ. ή ελαφρά ελλειπτικές, για την σταθερή τοποθέτηση σκευών, και περιστρεφόμενα ή συρόμενα ράφια-καλάθια. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η κατασκευή όλων των πάγκων εργασίας στο ίδιο ύψος με τις εστίες μαγειρέματος για εύκολη μεταφορά των σκευών.

7.11 να λαμβάνεται υπ' όψη ότι ο χρήστης αμαξιδίου δεν μπορεί να προσεγγίσει ράφια σε ύψος πάνω από 1,40 μ., ενώ αντίθετα τον διευκολύνουν συρόμενα ράφια κοντά στην κουζίνα και τον φούρνο.

7.12 προκειμένου για άτομα με προβλήματα στην όραση να προτιμώνται συσκευές με διακόπτες με ενδείξεις ανάγλυφες και με έντονη χρωματική διαφορά.

8. ΚΑΘΙΣΤΙΚΑ – ΤΡΑΠΕΖΑΡΙΕΣ

Για τον σχεδιασμό των καθιστικών και τραπεζαριών δεν απαιτούνται κάποιες ιδιαίτερες αρχές εκτός των γενικών -για την κυκλοφορία, τα δάπεδα, τα κουφώματα κλπ. – που αναπτύχθηκαν παραπάνω.

Σημαντικό όμως ρόλο παίζει ο σχεδιασμός και η τοποθέτηση των επίπλων στον χώρο, έτσι ώστε να παραμένουν πάντα ελεύθεροι οι απαιτούμενοι χώροι για την κίνηση και περιστροφή των αμαξιδίων.

Τα έπιπλα πρέπει να έχουν γωνιές στρογγυλεμένες και όσο το δυνατόν λιγότερες προεξοχές.

Τα καθίσματα πρέπει να βρίσκονται σε 40 – 55 εκ. από το δάπεδο, εκτός εάν ο χρήστης έχει κάποια πάθηση που τον δυσκολεύει να σηκωθεί οπότε πρέπει να είναι ψηλότερα από ότι συνήθως. Το ύψος των τραπεζιών πρέπει να είναι τέτοιο που να επιτρέπει την προσέγγιση αμαξιδίου, δηλαδή περίπου 70 εκ. από το δάπεδο. Σημαντικό στοιχείο κατά την επιλογή τραπεζιού είναι η μη ύπαρξη χιαστών συνδέσμων μεταξύ των ποδιών του.

9. ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΑ

Και στα υπνοδωμάτια τις περισσότερες φορές κατάλληλη διάταξη των επίπλων αρκεί για να τα κάνει προσαρμόσιμα.

Η βασική αρχή της πρόβλεψης ελεύθερου χώρου διαμέτρου 1,50 μ., εδώ πρέπει να συμπληρώνεται με την πρόβλεψη διαδρόμου πλάτους 1,10 μ. και στις τρεις πλευρές του κρεβατιού, ώστε ο χρήστης αμαξιδίου να μπορεί να στρώσει μόνος του το κρεβάτι του.

Σε περίπτωση που σε μία από τις τρεις πλευρές το πλάτος είναι μόνο 80 – 90 εκ., τότε οι άλλες δύο απαιτούν πλάτος 1,20 μ. για να είναι δυνατή η κίνηση του αμαξιδίου. Σημειώνεται ότι το 1,10 μ. επαρκεί για την παράλληλη προσέγγιση του κρεβατιού από αμαξίδιο, το 1,20 μ. απαιτείται εάν ο χρήστης αμαξιδίου

χρειάζεται και την βοήθεια άλλου προσώπου, ενώ στην περίπτωση κάθετης προσέγγισης του κρεβατιού απαιτούνται τουλάχιστον 1,40 – 1,50 μ.

Στα υπνοδωμάτια που χρησιμοποιούνται από άτομα με ειδικές ανάγκες τα έπιπλα πρέπει να περιορίζονται στα απολύτως απαραίτητα.

Οι διαστάσεις των κρεβατιών είναι οι συνήθεις, προσοχή όμως πρέπει να δοθεί στο ύψος τους. Για την περίπτωση χρήστη αμαξιδίου το στρώμα του κρεβατιού θα πρέπει να βρίσκεται στο επίπεδο του καθίσματος του αμαξιδίου, ενώ αναγκαία είναι η πρόβλεψη ελεύθερου χώρου ύψους τουλάχιστον 0,20 μ. από το δάπεδο για τις υποδοχές του αμαξιδίου.

Σε κάθε υπνοδωμάτιο ατόμου με ειδικές ανάγκες πρέπει να προβλέπεται πρίζα τηλεφώνου κοντά στο κρεβάτι και μπουτόν κινδύνου σε διάφορα σημεία και μάλιστα στο ύψος του σοβατεπιού προσιτά σε περίπτωση ανατροπής στο δάπεδο.

9. Επισκόπηση των Πρότυπων Κανόνων του Ο.Η.Ε. σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες

Στο έγγραφο με τους Πρότυπους Κανόνες του Ο.Η.Ε. περιέχονται οι εξής 22 κανόνες:

1. Ευαισθητοποίηση: Τα κράτη οφείλουν να λάβουν μέτρα για την ευαισθητοποίηση της κοινωνίας όσον αφορά στα άτομα με ειδικές ανάγκες, τα δικαιώματά τους, το δυναμικό και τη συνεισφορά τους.
2. Ιατρική φροντίδα: Τα κράτη οφείλουν να εξασφαλίζουν αποτελεσματική ιατρική φροντίδα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
3. Αποκατάσταση: Τα κράτη οφείλουν να εξασφαλίζουν υπηρεσίες αποκατάστασης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ώστε να τα βοηθήσουν να φτάσουν και να παραμείνουν σε άριστο επίπεδο αυτονομίας και λειτουργικότητας.
4. Υπηρεσίες στήριξης: Τα κράτη οφείλουν να εγγυώνται την ανάπτυξη και προσφορά υπηρεσιών στήριξης, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών βοηθημάτων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ώστε να αυξηθεί ο βαθμός αυτονομίας τους στην καθημερινή ζωή και η δυνατότητα άσκησης των δικαιωμάτων τους.
5. Πρόσβαση: Τα κράτη οφείλουν να αναγνωρίσουν την καθολική σημασία της πρόσβασης στη διαδικασία εξίσωσης των ευκαιριών σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Για τα άτομα με οιοσδήποτε ειδικές ανάγκες, τα κράτη οφείλουν α) να εισαγάγουν προγράμματα δράσης που θα καταστήσουν προσιτό το φυσικό περιβάλλον και β) να λάβουν μέτρα για την πρόσβαση στην πληροφόρηση και την επικοινωνία.
6. Εκπαίδευση: Τα κράτη οφείλουν να αναγνωρίσουν την αρχή των ίσων εκπαιδευτικών ευκαιριών στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, για παιδιά, νέους και ενήλικες με ειδικές ανάγκες και σε προσαρμοσμένους χώρους. Τα κράτη οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι η εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος.
7. Απασχόληση: Τα κράτη οφείλουν να αναγνωρίσουν την αρχή ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να ενδυναμωθούν για να ασκούν τα ανθρώπινα δικαιώματά τους, ιδίως στον τομέα της απασχόλησης. Πρέπει να χαίρουν ίσων ευκαιριών παραγωγικής και κερδοφόρου απασχόλησης στην αγορά εργασίας, τόσο στην ύπαιθρο όσο και στις πόλεις.

8. Σταθερές αποδοχές και κοινωνική ασφάλιση: Τα κράτη είναι υπεύθυνα για την παροχή κοινωνικής ασφάλισης και σταθερών αποδοχών στα άτομα με ειδικές ανάγκες.
9. Οικογενειακή ζωή και προσωπική ολοκλήρωση: Τα κράτη οφείλουν να προωθούν την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην οικογενειακή ζωή, να προάγουν το δικαίωμά τους για προσωπική ολοκλήρωση και να εξασφαλίζουν ότι οι νόμοι δεν εισάγουν διακρίσεις εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε ό,τι αφορά τις σεξουαλικές τους σχέσεις, το γάμο και την τεκνοποιία.
10. Πολιτιστική καλλιέργεια: Τα κράτη εξασφαλίζουν την ένταξη και τη δυνατότητα ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε πολιτιστικές δραστηριότητες.
11. Ψυχαγωγία και αθλητισμός: Τα κράτη λαμβάνουν μέτρα που θα επιτρέψουν στα άτομα με ειδικές ανάγκες να έχουν ίσες ευκαιρίες ψυχαγωγίας και άθλησης.
12. Θρησκεία: Τα κράτη ενισχύουν τα μέτρα για ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στη θρησκευτική ζωή της περιοχής τους.
13. Πληροφόρηση και έρευνα: Τα κράτη αναλαμβάνουν την τελική ευθύνη για τη συλλογή και διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες και προωθούν την πλήρη έρευνα όλων των θεμάτων, συμπεριλαμβανομένων των φραγμών, που επηρεάζουν τη ζωή των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
14. Χάραξη πολιτικής και προγραμματισμός: Τα κράτη εξασφαλίζουν ότι τα θέματα ειδικών αναγκών λαμβάνονται υπόψη σε κάθε σχετική δράση χάραξης πολιτικής και εθνικού προγραμματισμού.
15. Νομοθεσία: Τα κράτη ευθύνονται για τη δημιουργία της νομικής βάσης μέτρων για την επίτευξη των στόχων της πλήρους συμμετοχής και ισοτιμίας των ατόμων με ειδικές ανάγκες.
16. Οικονομικές πολιτικές: Τα κράτη φέρουν την οικονομική ευθύνη για εθνικά προγράμματα και μέτρα που δημιουργούν ισότητα ευκαιριών για άτομα με ειδικές ανάγκες.
17. Συντονισμός εργασίας: Τα κράτη είναι υπεύθυνα για τη σύσταση και την ενίσχυση εθνικών συντονιστικών επιτροπών ή ανάλογων φορέων που λειτουργούν ως εθνικό σημείο σύγκλισης για θέματα ειδικών αναγκών.
18. Οργανώσεις ατόμων με ειδικές ανάγκες: Τα κράτη οφείλουν να αναγνωρίσουν το δικαίωμα των οργανώσεων ατόμων με ειδικές ανάγκες να εκπροσωπούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Τα κράτη

οφείλουν επίσης να αναγνωρίσουν το συμβουλευτικό ρόλο των οργανώσεων ατόμων με ειδικές ανάγκες σε Θέματα χάραξης πολιτικής ειδικών αναγκών.

19. Κατάρτιση προσωπικού: Τα κράτη είναι υπεύθυνα για την εξασφάλιση κατάλληλης κατάρτισης του προσωπικού κάθε βαθμίδας που συμμετέχει στον προγραμματισμό και την παροχή προγραμμάτων και υπηρεσιών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

20. Εθνική εποπτεία και αξιολόγηση των προγραμμάτων ειδικών αναγκών και της εφαρμογής των Πρότυπων Κανόνων: Τα κράτη είναι υπεύθυνα για τη συνεχή εποπτεία και αξιολόγηση της εφαρμογής των εθνικών προγραμμάτων και υπηρεσιών που αφορούν στην ισότητα των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

21. Τεχνική και οικονομική συνεργασία: Τόσο τα εκβιομηχανισμένα όσο και τα αναπτυσσόμενα κράτη οφείλουν να συνεργάζονται μεταξύ τους για τη λήψη και την εφαρμογή μέτρων που θα βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις αναπτυσσόμενες χώρες.

22. Διεθνής συνεργασία: Τα κράτη λαμβάνουν ενεργό μέρος στη διεθνή συνεργασία σχετικά με πολιτικές εξίσωσης ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

10. ΑΛΛΑ ΦΕΚ ΚΑΙ ΝΟΜΟΙ

1.Εγγρ-ΔΙΑΔΠ/Β/10056/02 Υπ. Εσωτερικών [ΙΣΧΥΕΙ από 27-5-02]: Εξασφάλιση πρόσβασης των Ατόμων με Αναπηρίες σε κτίρια του Δημοσίου Τομέα (Α.Μ.Ε.Α., Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών Κ.Ε.Π.)

Η αδυναμία προσπέλασης σε κτίρια που στεγάζουν δημόσιες υπηρεσίες αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα που συντελεί στην ταλαιπωρία των εμποδιζόμενων ατόμων και στον αποκλεισμό τους από την κοινωνική και οικονομική ζωή.

Στο πλαίσιο της προσπάθειας βελτίωσης της ποιότητας της καθημερινής ζωής των πολιτών, το ΥΠΣΣΔΔΑ προωθεί τη βελτίωση της προσβασιμότητας των Ατόμων με Αναπηρίες στα κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες του δημόσιου τομέα. Έτσι η βελτίωση των κτιριακών υποδομών και της προσβασιμότητας των Ατόμων με Αναπηρίες αποτελεί οριζόντια δράση του προγράμματος ΠΟΛΙΤΕΙΑ (Ν-2880/01). Επίσης στο Αρθ-31 του πρόσφατου Ν-3013/02 ορίστηκε ρητά ότι τα Κέντρα Εξυπηρέτησης των Πολιτών πρέπει να είναι προσβάσιμα για τα Άτομα με Αναπηρίες.

Η Διεύθυνση Απλούστευσης Διαδικασιών και Παραγωγικότητας, με σειρά εγκυκλίων της, έχει δώσει οδηγίες σχετικά με την υλοποίηση ενός προγράμματος βελτίωσης της προσβασιμότητας στα κτίρια που στεγάζουν δημόσιες υπηρεσίες. Επιπλέον, κατ' επανάληψη, με τις Εγκ-ΔΙΑΔΠ/8067/6-4-01 και Εγκ-ΔΙΑΔΠ/Γ2γ/21114/8-10-01 έχει ζητηθεί από τις υπηρεσίες να προβούν σε όλες τις απαραίτητες παρεμβάσεις ώστε να εξασφαλιστεί προσπέλαση των Ατόμων με Αναπηρίες σε αυτούς. Για να είναι εφικτή η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του προγράμματος βελτίωσης της προσβασιμότητας, έχει ζητηθεί από τις υπηρεσίες να μας ενημερώνουν σχετικά με την πρόοδο των εργασιών συμπληρώνοντας σχετικά έντυπα. Με βάση τα στοιχεία που αποστέλλονται συμπληρώνονται πίνακες που περιοδικώς επικαιροποιούνται και τίθενται υπόψη της πολιτικής ηγεσίας.

2.Αποφ-ΥΠΠΟ/ΓΝΟΣ/13059/02 (ΦΕΚ-315Β/15-3-02) [ΙΣΧΥΕΙ από 15-3-02] (ΦΕΚ 315/Β/02): Σύσταση μη αυτοτελούς Γραφείου για θέματα προσβασιμότητας ατόμων με ειδικές ανάγκες σε πολιτιστικούς και αρχαιολογικούς χώρους του ΥΠΠΟ. (ΑμΕΑ)

Διεύθυνση Εκτελέσεως Έργων Μουσείων Υπουργείου Πολιτισμού

Ο Υπουργός Πολιτισμού, Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ.6 του Αρθ-2 Ι του Ν-2085/92 «Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης, λειτουργίας και, προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ-170/Α/92).
2. Τις διατάξεις του Αρθ-29Α του Ν-1558/85 (ΦΕΚ-137/Α/85), όπως αυτό προστέθηκε με το Αρθ-27 του Ν-2081/92 (ΦΕΚ-154/Α/92) και αντικαταστάθηκε με την παρ.2α του Αρθ-1 του Ν-2469/97 (ΦΕΚ-38/Α/97) και το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσης δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του Κρατικού προϋπολογισμού, καθόσον το υπό σύσταση Γραφείο θα στεγασθεί σε χώρο του Υπουργείου Πολιτισμού και θα στελεχωθεί από ήδη υπηρετούντες υπαλλήλους σε αυτό.
3. Τις υφιστάμενες υπηρεσιακές ανάγκες,

Αποφασίζουμε:

1. Τη σύσταση στην Διεύθυνση Εκτελέσεως Έργων μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού μη αυτοτελούς Γραφείου με την ονομασία «Γραφείο Προσβασιμότητας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες σε Πολιτιστικούς και Αρχαιολογικούς Χώρους του ΥΠΠΟ».
2. Στις αρμοδιότητες του Γραφείου αυτού ανήκουν:
 - Α) Η μελέτη και η λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ομαλή πρόσβαση ατόμων με ειδικές ανάγκες σε πολιτιστικούς Χώρους, Μουσεία και Αρχαιολογικούς Χώρους του ΥΠΠΟ.
 - Β) Η συνεργασία με δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς για την επίτευξη του αναφερόμενου στην παρ.1 της παρούσης σκοπού. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 7 Μαρτίου 2002

**3.Αποφ-55550/02 (ΦΕΚ-216Β/22-2-02) [ΠΣΧΥΕΙ από 22-2-02](ΦΕΚ-216Β/02):
Σύσταση Επιτροπής Προσβασιμότητας του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. Ειδικές Ρυθμίσεις
για την Εξυπηρέτηση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Α.Μ.Ε.Α.**

Η Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, έχοντας υπόψη:

- α) Τις διατάξεις του Ν-2831/00 «Τροποποίηση των διατάξεων του Ν-1577/85 «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» και άλλες πολεοδομικές διατάξεις» (ΦΕΚ-140/Α/13-6-00) και, ιδίως του Αρθ-28 παρ.9 αυτού.

β) Την Αποφ-Τ 6/31-10-01 του Πρωθυπουργού και της Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ «Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ στους Υφυπουργούς Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων».

γ) Το γεγονός ότι οι διατάξεις της παρούσας απόφασης δεν προκαλούν δαπάνες σε βάρος του Κρατικού Προϋπολογισμού, Αποφασίζει:

ΑΡΘΡΟΝ-1

1. Συνιστάται μόνιμη «Επιτροπή Προσβασιμότητας» που εδρεύει στο Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και, αποτελείται από:

1.1 τον Διευθυντή ΔΟΚΚ του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ως Πρόεδρο, με τον αναπληρωτή του

1.2 τον Προϊστάμενο του Γραφείου Μελετών για Α.μ.Ε.Α. του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ως Αντιπρόεδρο, με τον αναπληρωτή του

1.3 Δύο διπλωματούχους Μηχανικούς, εμπειρογνώμονες με 10ετή τουλάχιστον εμπειρία σε θέματα προσβασιμότητας, μεταξύ των συνεργατών του Γραφείου Μελετών για Α.μ.Ε.Α. που εξεπώνησαν τις οδηγίες σχεδιασμού.

1.4 Έναν εκπρόσωπο της Διεύθυνσης Ειδικών Έργων του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. με τον αναπληρωτή του

1.5 Έναν εκπρόσωπο του ΤΕΕ, με τον αναπληρωτή του

1.6 Έναν εκπρόσωπο της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΕΣΑΕΑ), με τον αναπληρωτή του.

2. Στην Επιτροπή μπορούν να καλούνται και να μετέχουν ύστερα από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της εκπρόσωποι και, άλλων Υπουργείων, φορέων και συλλόγων καθώς και εξειδικευμένοι επιστήμονες που εμπλέκονται, άμεσα ή έμμεσα στις πολιτικές για τα Α.μ.Ε.Α.

ΑΡΘΡΟΝ-2

1. Η Επιτροπή Προσβασιμότητας:

Εισηγείται στον Υπουργό ΠΕΧΩΔΕ για θέματα που έχουν σχέση με την εφαρμογή των διατάξεων των Αρθ-18, Αρθ-28 του Ν-2831/00 και, των λοιπών διατάξεων του ΓΟΚ που αναφέρονται στα Α.μ.Ε.Α.

Εξετάζει και, γνωμοδοτεί σε αιτήματα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων των Αρθ-18, Αρθ-28 του Ν-2831/00 και των λοιπών διατάξεων του ΓΟΚ που αναφέρονται στα Α.μ.Ε.Α.

Αθήνα 16 Ιανουαρίου 2002

4. Αποφ-52487/02(ΦΕΚ-18B/15-1-02) [ΙΣΧΥΕΙ από 15-1-02]: Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΦΕΚ-18B/02) Ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση Α.μ.Ε.Α. σε υφιστάμενα κτίρια. (που στεγάζουν υπηρεσίες του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, ευρύτερου δημόσιου τομέα, ΟΤΑ α' και β' βαθμίδας κοινωφελείς οργανισμούς, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών, κτίρια με χρήση κοινού (χώροι συνάθροισης κοινού), όπου τοποθετούνται συγκροτήματα τηλεφώνων, άμεση και υποχρεωτική εφαρμογή σε όλες τις περιπτώσεις έκδοσης οικοδομικών αδειών για αναδιαρρυθμίσεις και ανακαινίσεις)

Ο Υπουργός Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, έχοντας υπόψη:

α) Τις διατάξεις του Ν-2831 /00.

β) Τις απαιτήσεις για αυτόνομη και ασφαλή διακίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και εμποδιζόμενων ατόμων σε δημόσια κτίρια και κτίρια συνάθροισης κοινού και

γ) Το γεγονός ότι η ουδεμία δαπάνη επέρχεται σε βάρος του Δημοσίου από την παρούσα

δ) Το Αρθ-22 του ΓΟΚ/85 όπως ισχύουν,

Αποφασίζουμε:

Την έγκριση των προδιαγραφών των διαμορφώσεων λειτουργικών χώρων των υφιστάμενων κτιρίων που στεγάζουν υπηρεσίες του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, ευρύτερου δημόσιου τομέα, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμίδας κοινωφελείς οργανισμούς, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών, καθώς και κτίρια με χρήση κοινού που ακολουθούν και έχουν ως εξής:

(Σ.Σ Σύμφωνα με την παρ.1 β Αρθ-8 τον Ν-3212/03 ΦΕΚ-308/Α/31-12-03, δεν απαιτείται έκδοση άδειας δόμησης (από 1-7-04) για τις κατασκευές που απαιτούνται για τη μετακίνηση των Α.Μ.Ε.Α. στα υπάρχοντα κτίρια, όπως ορίζεται στις παρ.5 και παρ.7 τον Αρθ-28 του Ν-2831/00)

ΑΡΘΡΟΝ-1

Οι χώροι των προαναφερόμενων κτιρίων διαμορφώνονται έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Για την εξασφάλιση της οριζόντιας προσπέλασης θα διαμορφώνονται διάδρομοι με κατά μήκος ζώνη πλάτους ελεύθερον από κάθε εμπόδιο 0,90 μέτρα τουλάχιστον και ελεύθερον ύψους τουλάχιστον 2,20 μέτρα θύρες με καθαρό άνοιγμα

«από κάσα σε κάσα» 0,90 μέτρα τουλάχιστον, ανοιγμένες με μέγιστη απαιτούμενη δύναμη 15 Newtons και χειρολαβή τύπου μοχλού (και όχι σφαιρικές), χώροι στους οποίους να εγγράφεται κύκλος διαμέτρου 1,50 μέτρα ελεύθεροι από κάθε εμπόδιο για τους ελιγμούς και την περιστροφή αμαξιδίων, λείο και αντιολισθηρό δάπεδο (όχι μοκέτα) και έντονες χρωματικές αντιθέσεις μεταξύ των δομικών στοιχείων (τοίχοι, δάπεδα, τοίχοι, κάσες κουφωμάτων, ελεύθερα υποστυλώματα, δάπεδα).

Για την εξασφάλιση της κατακόρυφης προσπέλασης θα καλύπτονται οι υφιστάμενες υψομετρικές διαφορές με:

α) Ράμπες μέγιστης κλίσης 5 % ή κατ' εξαίρεση 6 % για μέγιστο μήκος 8,00, πλάτους με σοβατεπί ή οριζόντια μπάρα στα 0,10 μέτρα από την τελική επιφάνεια του δαπέδου, διπλούς συνεχείς χειρολισθήρες εκατέρωθεν σε ύψη 0,70 και 0,90 από την τελική επιφάνεια του δαπέδου, πλατύσκαλα, με πλάτος της ράμπας και μήκος 1,50 μέτρα στην αρχή και το τέλος της ράμπας και σε κάθε αλλαγή κατευθύνσεις και αντιολισθητική επίστρωση ή

β) Αναβατόρια κατακόρυφης κίνησης με ελάχιστες διαστάσεις πλατφόρμας 0,90X1,20 μέτρα ανυψωτική ικανότητα 250 χγρ., χειριστήρια στην πλατφόρμα και στην αρχή και το τέλος της διαδρομής, κινητή μπάρα ασφαλείας για προστασία τον χρήστη και πρόβλεψη ελεύθερου χώρου διαστάσεων 1,50 x 1,50 μέτρα τουλάχιστον στα σημεία εισόδου εξόδου έμπροσθεν του αναβατορίου ή

γ) Αναβατόρια κλίμακας με ελάχιστες διαστάσεις πλατφόρμας 0,80 x 1,00 μέτρα προκειμένου για ευθύγραμμη κίνηση, ανυψωτική ικανότητα 250 χγρ. Χειριστήρια στην πλατφόρμα και στην αρχή και το τέλος της διαδρομής, κινητή μπάρα ασφαλείας για προστασία του χρήστη και πρόβλεψη ελεύθερου χώρου διαστάσεων 1,50 x 1,50 μέτρα τουλάχιστον στην πλατφόρμα για πρόσβαση των αμαξιδίων ή

δ) Ανελκυστήρες με διαστάσεις θαλάμου τουλάχιστον 1,10 x 1,40 μέτρα θύρα φρέατος αυτόματα ανοιγόμενη ή συρόμενη, άνοιγμα θύρας φρέατος και θαλάμου (εφόσον υπάρχει) τουλάχιστον 0,80 μέτρα στη μικρά πλευρά τον θαλάμου, χειριστήρια χρήσης και σε γραφή Braille ή ανάγλυφα, σε ύψος 0,90 – 1,20 μέτρα από το δάπεδο, απόσταση μεταξύ θύρας ανελκυστήρα και απέναντι τοίχου 1,50 μέτρα και ηχητική αναγγελία ορόφων. Όλες οι πιο πάνω κατασκευές εγκρίνονται σύμφωνα με το Αρθ-28 παρ.5 του Ν-2831/00 με απόφαση του ΓΓ Περιφέρειας η οποία επέχει θέση οικοδομικής άδειας.

ΑΡΘΡΟΝ-2

Οι είσοδοι των κτιρίων αυτών θα είναι προσπελάσιμες από αναπηρικά αμαξίδια. Η προσπέλαση αυτή θα εξασφαλίζεται με ένα τουλάχιστον ανοιγόμενο ή συρόμενο, με μέγιστη απαιτούμενη δύναμη 15 Newtons, θυρόφυλλο καθαρού πλάτους 0,90 μέτρα με κατωκάσι το πολύ 2 εκατοστά πάχους σε περίπτωση υψομετρικών διαφορών με το πεζοδρόμιο, με ένα εκ των τρόπων που αναφέρονται στο Αρθ-1 της παρούσας. Όπου είναι δυνατόν επιβάλλεται η τοποθέτηση αυτόματα συρόμενων θυρών με φωτοκύτταρο ή μπουτόν.

Ως είσοδοι κτιρίων δεν νοούνται είσοδοι στο κτίριο από υπόγειους χώρους στάθμευσης οι οποίες όμως και αυτές επιβάλλεται να είναι πλήρως προσβάσιμες σε αναπηρικά αμαξίδια.

ΑΡΘΡΟΝ-3

Όλα τα υφιστάμενα κλιμακοστάσια, ανεξαρτήτως αριθμού βαθμίδων, θα εξοπλίζονται με διπλό συνεχή χειρολισθήρα που θα τοποθετείται σε ύψη 0,70 και 0,90 από την ακμή των βαθμίδων, θα εξέχει 0,30 μέτρα στην αρχή και το τέλος της κλίμακας, θα συνεχίζεται στα πλατύσκαλα και θα τοποθετείται και στις δύο πλευρές των κλιμακοστασίων. Οι ακμές των βαθμίδων των κλιμακοστασίων θα επισημαίνονται με υλικό σε έντονη χρωματική αντίθεση με την επίστρωση των βαθμίδων. Η αρχή και το τέλος της κλίμακας θα επισημαίνεται επίσης με λωρίδες πλάτους 0,30 – 0,40 μέτρα από πλάκες με έντονες φολίδες κίτρινου χρώματος που υποδηλώνουν «ΚΙΝΔΥΝΟ».

ΑΡΘΡΟΝ-4

Σε όλα τα υφιστάμενα κτίρια θα κατασκευάζεται τουλάχιστον ένας χώρος υγιεινής προσπελάσιμος από άτομα με ειδικές ανάγκες, με ικανό χώρο ελιγμών των αμαξιδίων μπροστά από τη θύρα το WC διαστάσεων 1,50 x 1,70 μέτρα όταν η θύρα είναι ανοιγόμενη και 1,50 x 1,50 μέτρα όταν η θύρα είναι συρόμενη. Ο χώρος αυτός θα διαθέτει θύρα ανοιγόμενη προς τα έξω ή συρόμενη, καθαρού πλάτους από κάσα σε κάσα τουλάχιστον 0,90 μέτρα φέρουσα χειρολαβή τύπου μοχλού (όχι σφαιρική) και οριζόντιο χειρολισθήρα σχήματος Π και κάσα σε έντονη χρωματική αντίθεση με τις παρακείμενες επιφάνειες. Εντός του χώρου υγιεινής θα τοποθετείται λεκάνη ειδικού τύπου, ύψους 0,45 – 0,50 μέτρα από την τελική επιφάνεια του δαπέδου με το εμπρόσθιο άκρο της σε απόσταση 0,75 – 0,80 μέτρα από τον πίσω από αυτήν ευρισκόμενο τοίχο. Εκατέρωθεν της λεκάνης θα τοποθετούνται οριζόντιες χειρολαβές μήκους 0,75 μέτρα με το επάνω μέρος τους σε ύψος 0,70 μέτρα από την τελική επιφάνεια του δαπέδου, αγκυρωμένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να

αντέξουν φόρτιση 150 χγρ. τουλάχιστον, Τουλάχιστον στη μία πλευρά της λεκάνης θα υπάρχει ελεύθερος χώρος πλάτους 0,90 μέτρα για την πλευρική προσέγγιση αμαξιδίου. Η χειρολαβή που θα τοποθετείται προς τον χώρο αυτό θα είναι ανακλινόμενη με δυνατότητα ακινητοποίησης στην κατακόρυφη θέση. Η μία εκ των δύο χειρολαβών θα φέρει επ' αυτής την θήκη χαρτιού καθαρισμού. Η λεκάνη θα εξοπλίζεται με καζανάκι χαμηλής πίεσης. Σε κάθε περίπτωση ο μηχανισμός τον δοχείου πρέπει να ενεργοποιείται με εύχρηστο χειριστήριο, το οποίο θα τοποθετείται εκτός αυτού σε σημείο προσιτό στον χρήστη. Πλησίον της λεκάνης θα τοποθετείται μπαταρία τύπου «ντους» για την υγιεινή τον χρήστη. Ο νιπτήρας θα είναι ρηχός, ειδικού τύπου, ώστε το επάνω μέρος του να απέχει 0,80 – 0,85 εκατοστά από το δάπεδο και το κάτω τον 0,70 εκατοστά από αυτό, εργονομικός, χωρίς κολώνα στήριξης, διαστάσεων περίπου 0,68 x 0,60 μέτρα (μήκος x πλάτος) και συνοδεύεται από ράφι στο ίδιο ύψος. Η στήριξη τον νιπτήρα θα γίνει στον τοίχο με τέτοιο τρόπο ώστε να αντέχει σε φόρτιση στην εμπρόσθια άκρη του τουλάχιστον 150 χγρ.

Στο νιπτήρα θα τοποθετείται μπαταρία αναμικτική με μακρύ «ρουθούνη» και μακρύ χειριστήριο ή με φωτοκύτταρο. Ο καθρέπτης τοποθετείται με την κάτω ακμή στο 1,00 μέτρα από το δάπεδο και έχει ύψος τουλάχιστον 2,00 μέτρα. Μεταξύ λεκάνης, νιπτήρα και περιφερειακών εμποδίων (τοίχοι, έπιπλα) θα εξασφαλίζεται απόλυτα ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1,50 μέτρα για την περιστροφή τον αμαξιδίου. Περιμετρικά το χώρου και παράλληλα με το δάπεδο σε απόσταση 0,15 – 0,20 μέτρα από αυτό τοποθετείται σύστημα κλήσης κινδύνου με κορδόνι για την περίπτωση ανάγκης παροχής βοήθειας, το οποίο συνδέεται με φωτεινή ένδειξη πάνω από την εξωτερική όψη της θύρας του χώρου προς τον διάδρομο. Οι διακόπτες φωτισμού θα έχουν πλακέτα με μεγάλη επιφάνεια που θα τοποθετείται σε ύψος 0,90 – 1,20 μέτρα από την τελική επιφάνεια δαπέδου. Κρεμάστρες θα τοποθετούνται οπωσδήποτε σε δύο ύψη 1,20 και 1,80 από την τελική επιφάνεια δαπέδου, σε κατάλληλες θέσεις. Το τελικό επίστρωση θα είναι αντιολιθηρό. Θα προβλέπεται χρωματική αντίθεση μεταξύ δαπέδου, τοίχων και ειδών υγιεινής. Θα προβλέπεται φωτισμός διάχυτος 150 – 200 Lux με ελάχιστο 60 Lux στο δάπεδο.

ΑΡΘΡΟΝ-5

Όπου κατασκευάζονται θυρίδες εξυπηρέτησης κοινού ή πάγκοι υποδοχής και πληροφοριών θα κατασκευάζονται και αντίστοιχες θυρίδες ή πάγκοι ή τμήματα αυτών, μήκους τουλάχιστον 1,00 μέτρα σε ύψος 0,80 μέτρα από την τελική

επιφάνεια του δαπέδου με κατάλληλη μπάζα σε εσοχή με κατ' ελάχιστον ύψος 0,20, και βάθος 0,15 μέτρα για τα υποπόδια των αμαξιδίων. Όπου τοποθετούνται συγκροτήματα τηλεφώνων θα τοποθετείται και ένα τουλάχιστον κείμενο τηλέφωνο για την εξυπηρέτηση ατόμων με προβλήματα ακοής. Όπου τοποθετείται μηχάνημα για χρήση κοινού θα λαμβάνεται μέριμνα ώστε όλα τα χειριστήρια, αυτού να τοποθετούνται σε ύψος 0,90 – 1,20 μέτρα από την τελική επιφάνεια του δαπέδου. Θα προβλέπεται οπωσδήποτε χώρος εμπροσθεν αυτού για προσέγγιση των αμαξιδίων και κατάλληλες εσοχές για τα υποπόδια των αμαξιδίων όπως παραπάνω.

Σε κτίρια με αυξημένη κίνηση εμποδιζόμενων ατόμων θα τοποθετούνται διπλοί χειρολισθήρες σε δύο ύψη (0,70 και 0,90 μέτρα από το δάπεδο) στις δύο πλευρές των διαδρόμων.

Ο φωτισμός των χώρων επιβάλλεται να είναι διάχυτος και τουλάχιστον 200 - 250 lux.

ΑΡΘΡΟΝ-6

Όλες οι εξυπηρετήσεις που προβλέπονται για τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα σημαίνονται με το Διεθνές Σύμβολο Πρόσβασης συνοδευόμενο από αντίστοιχο εικονόγραμμα ή κείμενο. Όλες οι κάσες θυρών και παραθύρων θα βάφονται σε έντονη χρωματική αντίθεση θα τοποθετούνται προς την πλευρά του ανοίγματος σε ύψος 1,40 – 1,60 μέτρα από το δάπεδο και θα είναι ανάγλυφες ή σε γραφή Braille. Ελεύθερα υποστυλώματα στο χώρο θα επισημαίνονται με υλικό σε έντονη χρωματική αντίθεση με τις οριζόντιες επιφάνειες. Μεγάλες υάλινες επιφάνειες θα σημαίνονται κατάλληλα και θα προστατεύονται από χειρολισθήρα σε ύψος 0,90 μέτρα από το δάπεδο. Ειδικά όπου υπάρχουν υάλινες ανοιγόμενες ή συρόμενες θύρες θα επισημαίνονται με κατάλληλο προφίλ έντονης απόχρωσης και οι ακμές των θυροφύλλων. Επίτοιχη πληροφοριακή σήμανση θα τοποθετείται και ανάγλυφη και σε γραφή Braille σε ύψος 1,50 μέτρα από την τελική επιφάνεια δαπέδου.

ΑΡΘΡΟΝ-7

Όπου προβλέπονται θυρίδες εξυπηρέτησης πελατών, πάγκοι υποδοχής, αυτόματα μηχανήματα συναλλαγής ή πληροφοριών θα κατασκευάζεται επί του δαπέδου «οδηγός τυφλών» που θα οδηγεί από την είσοδο στον χώρο μέχρι τα αντίστοιχα που προορίζονται για χρήση από άτομα με ειδικές ανάγκες. Ο «οδηγός τυφλών» κατασκευάζεται πλάτους 0,30 – 0,40 μέτρα. Χωνευτός με την τελική επιφάνεια στην αυτή στάθμη με την παρακείμενη επίστρωση ή επικολλούμενος επί της υφιστάμενης επίστρωσης εγκιβωτιζόμενος σε καμπυλωμένες

διατομές που θα εξέχουν της επίστρωσης του δαπέδου το πολύ 2 εκατοστά από υλικό σε έντονη χρωματική αντίθεση με τη λοιπή επίστρωση και διαφορετικής υφής σύμφωνα με τα επισυναπτόμενα σκίτσα 1, 2, 3, και 4. Ειδικά τα στοιχεία που υποδεικνύουν «ΚΙΝΔΥΝΟ» είναι πάντοτε κίτρινου χρώματος.

ΑΡΘΡΟΝ-8

Όλα τα παραπάνω έχουν άμεση υποχρεωτική εφαρμογή σε όλες τις περιπτώσεις έκδοσης οικοδομικών αδειών για αναδιαρρυθμίσεις και, ανακαινίσεις καθώς και στις περιπτώσεις υπηρεσιών στις οποίες εργάζονται άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΑΡΘΡΟΝ-9

Αναλυτικότερα σχετικά με τον τρόπο κατασκευής και εφαρμογής όλων των παραπάνω αναφέρονται στις Οδηγίες Σχεδιασμού «Σχεδιάζοντας για όλους» του Γραφείου Μελετών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (Σ.Σ βλέπε τις οδηγίες αυτές στον δικτυακό τόπο του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. στην δ/νση www.minenv.gr/4/47/g4700.html)

ΑΡΘΡΟΝ-10

Για αιτήματα που πιθανόν προκύψουν από την εφαρμογή της παρούσας γνωμοδοτεί η Επιτροπή προσβασιμότητας του Αρθ-28 παρ.9 του Ν-2831/00 «Τροποποίηση των διατάξεων του Ν-1577/85 «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» και άλλες πολεοδομικές διατάξεις».

ΑΡΘΡΟΝ-11

Η παρούσα να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 16 Νοεμβρίου 2001

5.Ν-2831/00 ΦΕΚ-140/Α/13-6-00 [ΠΣΧΥΕΙ από 13-6-00] ΦΕΚ-140/Α/00: Τροποποίηση των διατάξεων του Ν-1577/85 «Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός» και άλλες πολεοδομικές διατάξεις.

ΑΡΘΡΟΝ-28

ΕΙΔΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

1. Στους χώρους των νέων κτιρίων για τα οποία η οικοδομική άδεια εκδίδεται μετά την δημοσίευση του παρόντος νόμου επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η οριζόντια και κατακόρυφη προσπέλαση από άτομα με ειδικές ανάγκες στους χώρους αυτών στους οποίους στεγάζονται υπηρεσίες του Δημοσίου, νομικά

πρόσωπα δημοσίου δικαίου, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, κοινωφελείς οργανισμοί, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας ή έχουν χρήσεις συνάθροισης κοινού, εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, γραφείων και εμπορίου, καθώς επίσης και στους χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων των κτιρίων αυτών. Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται και στα κτίρια με χρήση κατοικία στα οποία είναι υποχρεωτικός ο ανελκυστήρας, σύμφωνα με τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού.

2. Η δυνατότητα προσπέλασης των κτιρίων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο εξασφαλίζεται με οδεύσεις που αρχίζουν από τη στάθμη του πεζοδρομίου και φτάνουν μέχρι την πόρτα του ανελκυστήρα και αποτελούνται α) από διαδρόμους που έχουν ελάχιστο πλάτος 1,30 μ. και δάπεδα ομαλά, χωρίς αναβαθμούς, με κλίση μέχρι 5 % και β) από ανελκυστήρες με ελάχιστες εσωτερικές διαστάσεις πλάτους 1,10 μ. και μήκους 1,40 μ. και ελεύθερο άνοιγμα πόρτας, στη μικρότερη από τις παραπάνω διαστάσεις 0,85 μ. Η απόσταση μεταξύ της πόρτας του ανελκυστήρα και του απέναντι τοίχου ή σκάλας ή άλλου εμποδίου πρέπει να είναι τουλάχιστον 1,50 μ. Στους ανελκυστήρες αυτούς επιβάλλεται η τοποθέτηση οπτικοακουστικών και οπτικών μέσων για την εξυπηρέτηση των τυφλών ή κωφών ατόμων, με εξαίρεση τους ανελκυστήρες που εξυπηρετούν χώρους κατοικίας.

3. Οι κοινής χρήσης υπαίθριοι χώροι των οικοπέδων, στα οποία κατασκευάζονται τα κτίρια που αναφέρονται στην παρ.1, επιβάλλεται να διαμορφώνονται κατάλληλα, εφόσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους, με διαδρόμους με ομαλό δάπεδο, κατασκευασμένο από συμπαγές μη ολισθηρό υλικό, χωρίς αναβαθμούς, πλάτους τουλάχιστον 1,30 μ και κλίσης μέχρι και 5 %, ώστε να χρησιμοποιούνται και από άτομα με ειδικές ανάγκες.

4. Στα κτίρια που αναφέρονται στην παρ.1 και στους κοινόχρηστους χώρους των οικισμών ποσοστό 5% των χώρων υγιεινής για χρήση κοινού ή σε κάθε περίπτωση ο ένας ανά όροφο από αυτούς πρέπει να είναι προσπελάσιμοι και εξοπλισμένοι κατάλληλα για χρήση από άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο.

5. Στα υφιστάμενα πριν από την ισχύ του παρόντος νόμου κτίρια που στεγάζονται υπηρεσίες τον Δημοσίου, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου ευρύτερου δημόσιου τομέα, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτης και δεύτερης βαθμίδας, κοινωφελείς οργανισμοί, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών, επιβάλλεται να γίνουν οι απαραίτητες διαμορφώσεις, ώστε

οι λειτουργικοί χώροι τους να είναι προσπελάσιμοι από άτομα με ειδικές ανάγκες. Οι διαμορφώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή γίνονται σύμφωνα με σχετικές προδιαγραφές που εγκρίνονται με απόφαση του υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων. Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας, εγκρίνονται οι διαμορφώσεις για κάθε κτίριο, ύστερα από γνώμη του αρμόδιου για το κτίριο φορέα, εισήγηση της περιφερειακής υπηρεσίας και γνωμοδότηση του Περιφερειακού ΣΧΟΠ.

(Σ.Σ. Σύμφωνα με το Αρθ-8 του Ν-3212/03 ΦΕΚ-308/Α/31-12-03, δεν απαιτείται από 1-7-04 έκδοση άδειας δόμησης, για τις κατασκευές που απαιτούνται για τη μετακίνηση των Α.Μ.Ε.Α. στα υπάρχοντα κτίρια, όπως ορίζεται στις παρ.5 και παρ.7 του Αρθ-28 του Ν-2831/00)

(Σ.Σ. βλέπε Αποφ-52487/02 ΦΕΚ-18Β/ 15-1-02 Έγκριση Προδιαγραφών, ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση Α.Μ.Ε.Α. σε υφιστάμενα κτίρια)

(Σ.Σ. Σύμφωνα με την παρ.5 Αρθ-82 του Ν-3057/02 ΦΕΚ-239/Α/10-10-02 αναφέρονται τα εξής: Οι εργασίες διαμόρφωσης των κτιρίων της παρ.5 του Αρθ-28 του Ν-2831/00, τα οποία βρίσκονται εντός των ορίων των Ολυμπιακών πόλεων, ολοκληρώνονται το αργότερο μέχρι 31-12-03. Εάν η παραπάνω προθεσμία δεν τηρηθεί από τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ΟΤΑ α' και β' βαθμίδας, κοινωφελείς οργανισμούς, τράπεζες και ανταλλακτήρια τραπεζών, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της οικείας Περιφέρειας επιβάλλεται πρόστιμο δέκα χιλιάδων (10.000) έως εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ για κάθε μήνα καθυστέρησης σε βάρος των ιδιοκτητών ή των υπόχρεων από το νόμο ή από σχετική σύμβαση για τις εργασίες διαμόρφωσης, το οποίο εισπράττεται κατά τις διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ). Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας εγκρίνονται διαμορφώσεις για κάθε κτίριο, ύστερα από γνώμη της αντίστοιχης τεχνικής υπηρεσίας της οικείας Περιφέρειας).

6. Από τις διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εξαιρούνται τα κτίρια που έχουν μοναδική πρόσβαση σε δρόμο με βαθμίδες ή βρίσκονται σε οικοπέδα στα οποία η ελάχιστη διαφορά στάθμης του φυσικού εδάφους στην οικοδομική γραμμή από την επιφάνεια τον πεζοδρομίου είναι μεγαλύτερη από 2,50 μ. Επίσης εξαιρούνται από την υποχρέωση διαμόρφωσης πρόσβασης στους πάνω από το ισόγειο ορόφους ή τους εσωτερικούς εξώστες ή αναβαθμούς τα κτίρια που αναφέρονται στην παρ.1 εφόσον:

α) Το εμβαδόν των εσωτερικών εξωστών ή αναβαθμών αποτελεί ποσοστό μέχρι 50 % του εμβαδού της κυρίως αίθουσας και όχι περισσότερο των 100,0 τ.μ. και η χρήση του είναι ίδια με αυτή της κυρίως αίθουσας ή οι εσωτερικοί εξώστες ή αναβαθμοί έχουν βοηθητική χρήση,

β) Το συνολικό μικτό εμβαδόν των πάνω από το ισόγειο ορόφων είναι μικρότερο των 200,0 τ.μ. και

γ) το μικτό εμβαδόν κάθε ορόφου είναι μικρότερο των 70,0 τετραγωνικών μέτρων.

Οι εξαιρέσεις που αναφέρονται στις περιπτώσεις β και γ της παραγράφου αυτής δεν ισχύουν, αν η χρήση του κτιρίου είναι η μοναδική στον οικισμό και ταυτόχρονα στους πάνω από το ισόγειο ορόφους υπάρχουν χρήσεις για εξυπηρέτηση κοινού διαφορετικές από αυτές που υπάρχουν στον ισόγειο όροφο.

7. Στα κτίρια στα οποία δεν έχουν υποχρεωτική εφαρμογή οι διατάξεις του παρόντος άρθρου επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, εκτός από αυτές που αναφέρονται στην ασφάλεια του κοινού, η εγκατάσταση ή κατασκευή στοιχείων για τη διευκόλυνση πρόσβασης στους κοινόχρηστους χώρους αυτών ατόμων με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και ύστερα από Έγκριση της ΕΠΑΕ. Η δαπάνη για την εγκατάσταση ή κατασκευή των παραπάνω στοιχείων βαρύνει τον ή τους συνιδιοκτήτες που ενδιαφέρονται για την εκτέλεση των σχετικών εργασιών.

(Σ.Σ. Σύμφωνα με το Αρθ-8 του Ν-3212/03 ΦΕΚ-308/Α/31-12-03, δεν απαιτείται από 1-7-04 έκδοση άδειας δόμησης, για τις κατασκευές που απαιτούνται για τη μετακίνηση των Α.Μ.Ε.Α. στα υπάρχοντα κτίρια, όπως ορίζεται στις παρ.5 και παρ.7 του Αρθ-28 του Ν-2831/00)

8. Κατά τη διαμόρφωση ή ανακατασκευή των κοινόχρηστων χώρων των οικισμών, που προορίζονται για την κυκλοφορία των πεζών, όπως των πλατειών, των πεζοδρόμων, των πεζοδρομίων, εφ' όσον το επιτρέπει η μορφολογία του εδάφους, επιβάλλεται να εξασφαλίζεται η δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με ειδικές ανάγκες με οδεύσεις πεζών, οδεύσεις τυφλών, κεκλιμένα επίπεδα (ράμπες) χωρίς αναβαθμούς με κλίση μέχρι 5 %, κατάλληλη τοποθέτηση αστικού εξοπλισμού όπως στεγάστρων καθιστικών στύλων φωτισμού κάδων απορριμμάτων και να διαμορφώνεται ποσοστό 5 % των χώρων στάθμευσης ή τουλάχιστον ένας για χρήση αναπηρικών αυτοκινήτων, σύμφωνα με τις προδιαγραφές που εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων έργων.

(Σ.Σ. βλέπε Αποφ-52488/02 ΦΕΚ-18B/15-1-02 ειδικές ρυθμίσεις για την εξυπηρέτηση ΕμΕΑ σε κοινόχρηστους χώρους των οικισμών που προορίζονται για την κυκλοφορία πεζών)

9. Με απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ συνιστάται «Επιτροπή προσβασιμότητας», που θα εδρεύει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και εισηγείται στον Υπουργό για θέματα που έχουν σχέση με την εφαρμογή των πιο πάνω διατάξεων. Με όμοια απόφαση καθορίζονται οι φορείς, που θα εκπροσωπούνται σ' αυτήν, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οπωσδήποτε εκπρόσωποι της Εθνικής Συνομοσπονδίας των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΕΣΑΕΑ) οι ιδιότητες των μελών, ο τρόπος συγκρότησης και λειτουργίας της και κάθε άλλη λεπτομέρεια.

(Σ.Σ. βλ Αποφ-55550/02 ΦΕΚ-216B/22-2-02, Σύσταση Επιτροπής Προσβασιμότητας του ΥΠΕΧΩΔΕ)

Αθήνα 9 Ιουνίου 2000

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000074781

